

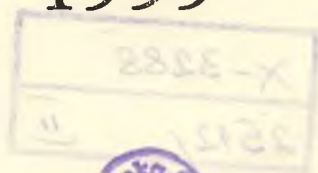
Izba Handlowa w Katowicach

Sprawozdanie

Izby Handlowej
w Katowicach

z a r o k

1933

2512.1933

II

Tuba Handlowa 28. III. 34

60.000,-

X-3288	
2512/	<u>II</u>
1933	

Spełniając swój obowiązek ogłasza Izba Handlowa sprawozdanie ze swej działalności i z sytuacji jej okręgu za rok 1933.

W tem miejscu pozwalamy sobie złożyć podziękowanie tym wszystkim Zrzeszeniom i Firmom obwodu, które na prośbę Izby dostarczyły jej odpowiednich materiałów i informacji wyzyskanych przy sporządzeniu tego sprawozdania.

*(—) Jan Jakób Kowalczyk,
Komisarz Rządowy.*

*(—) M. Drozdowski,
Dyrektor.*

**Sprawozdanie
z czynności Izby Handlowej
w roku 1933**

RADA PRZYBOCZNA IZBY HANDLOWEJ W KATOWICACH.

W roku sprawozdawczym Rada Przyboczna Izby Handlowej odbyła 3 posiedzenia.

Pierwsze posiedzenie odbyło się dnia 11 maja 1933 r. Obecni byli: pp. komisarz rządowy Izby Jan J. Kowalczyk, dyrektor Izby Marjan Drozdowski, oraz członkowie Rady: pp. Broda, konsul Beszczyński, dyrektor gen. Ciszewski, prezes W. Jerzykiewicz, dyrektor H. Klein, dyrektor gen. Morawski, dyr. Sabass, radca Weichmann, dyr. Zieleniewski. Rada Izby przyjęła do wiadomości sprawozdanie dyrektora Izby z działalności biura Izby; następnie po rozpatrzeniu zamknięcia rachunkowego i majątkowego Izby za rok 1932 i wysłuchaniu sprawozdania Komisji Rewizyjnej zamknięcie to jednogłośnie zatwierdziła oraz dokonała wyboru Komisji Rewizyjnej dla zbadania zamknięcia rachunkowego Izby za rok 1933 w składzie: pp. dyrektora Szefera, dyrektora Kleina i dyrektora Jerzykiewicza.

Drugie z kolei plenarne posiedzenie Rady odbyło się dnia 18 września 1933 r. przy udziale pp. komisarza rządowego Izby Jana J. Kowalczyka, dyrektora Izby Marjana Drozdowskiego, wicedyrektora Izby dr. J. Pomianowskiego oraz członków Rady: pp. konsula St. Beszczyńskiego, L. Brody, dyr. W. Jerzykiewicza, dyr. T. Kowalczyka, dyr. gen. Ciszewskiego, dyr. gen. Morawskiego, dyr. Radowskiego, dyr. gen. St. Wachowiaka, dyr. F. Wilińskiego, dyr. J. Zieleniewskiego i radcy F. Weichmanna. Posiedzenie to poświęcone było wyłącznie sprawie Pożyczki Narodowej. Zgodnie z uchwałą Związku Izb Przemysłowo-Handlowych z dnia 12 września 1933 r. Izba Handlowa w porozumieniu z organizacjami kupieckimi jej obwodu zorganizowała na swym terenie akcję subskrypcyjną Pożyczki Narodowej przez przedsiębiorstwa handlowe. Akcję subskrypcyjną w zakresie przedsiębiorstw

przemysłowo-handlowych zorganizował zgodnie z życzeniem czynników rządowych Centralny Związek Polskiego Przemysłu. W powyższej sprawie Izba Handlowa, zwołała na dzień 14. IX. 1933 r. konferencję przedstawicieli organizacji kupieckich Górnego Śląska dla omówienia wspólnej akcji subskrypcji Pożyczki Narodowej przez kupiectwo górnośląskie. Zgodnie z uchwałą powziętą na tem zebraniu Izba Handlowa rozesłała do firm handlowych, wykupujących świadectwa przemysłowe dla przedsiębiorstw handlowych kat. od I do III, poniższą odezwę w ilości 765 egzemplarzy:

P. T.

Solidaryzując się z odezwą Związku Izb Przemysłowo-Handlowych Rzeczypospolitej Polskiej, podpisane organizacje zwracają się do P.T. z apelem o wzięcie udziału we wspólnym wysiłku całego społeczeństwa przez subskrypcję Pożyczki Narodowej.

Dla orjentacji podajemy, iż naczelne organizacje kupieckie ustaliły następujące minimalne normy subskrypcji:

I. kategoria handlowa	4.000 zł
II. " " w Warszawie i I-ej klasie miejscowości	800 „
w II i III klasie miejscowości	500 „
w IV klasie miejscowości	300 „
III. " " w Warszawie i I-ej klasie miejscowości	150 „
w II i III klasie miejscowości	100 „
w IV klasie miejscowości	50 „
IV. " " w miarę możliwości	50 „
Pośrednicy handlowi nie utrzymujący biur (kat. II b):	
w Warszawie i I-ej klasie miejscowości	300 zł
w II klasie miejscowości	200 „
w III klasie miejscowości	50 „

Normy te nie mogą jednak stanowić mniej niż 5% rocznego dochodu przedsiębiorstw, wymierzonego w roku 1932.

W załączeniu przesyłamy 2 deklaracje: a) indywidualną, b) zbiorową.

a) Deklaracja indywidualna przeznaczona jest dla przedsiębiorstwa. Deklarację tę należy wypełnić w terminie od 28 września do 7 października br. i wpłacić przewidzianą w deklaracji ratę do jednej z następujących instytucji lub jej oddziałów: Bank Polski, Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny, P.K.O., Akcyjny Bank Hipoteczny, Bank Angielsko-Polski, Bank Cukrownictwa, Bank Dyskontowy Warszawski, Bank Francusko-Polski, Bank Handlowy w Warszawie, Bank Komercyjny, Bank Kratochwil i Pernaczyński, Bank Kwilecki, Potocki i S-ka, Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego, Bank Towarzystw Spółdzielczych, Bank Zachodni, Bank Związku Spółek Zarobkowych,

Powszechny Bank Kredytowy, Powszechny Bank Związkowy w Polsce, Śląski Zakład Kredytowy, Dom Bankowy D. M. Szereszowski, Bank Amerykański w Polsce, Powszechny Bank Depozytowy, Polski Bank Komunalny, wszystkie Kasy Komunalne, bądź właściwe Urzędy Skarbowe, względnie dalsze instytucje upoważnione do tego przez Ministra Skarbu.

b) Deklaracja zbiorowa jest przeznaczona dla pracowników przedsiębiorstwa. Termin, miejsce i warunki wpłaty pożyczki od pracowników — analogiczne, jak przy deklaracji indywidualnej.

Normy subskrypcji dla pracowników przedsiębiorstw prywatnych są takie same, jak dla urzędników państwowych.

Wreszcie prosimy powiadomić Izbę, przed dniem 28 września, załączonym listem o wysokości dokonanej subskrypcji.

Izba Handlowa w Katowicach

1. *Polski Związek Towarzystw Kupieckich Woj. Śl. w Katowicach.*
2. *Polski Związek Zrzeszeń Gospodarczych w Katowicach.*
3. *Zjednoczenie Gospodarcze G. Śl. w Katowicach.*
4. *Stowarzyszenie Kupców w Katowicach.*

Apel Izby nie pozostał bez skutku, wyrazem czego była ilość deklaracyj nadesłanych do biura Izby przez subskrybentów z pośród sfer handlowych jak wreszcie wysokość zadeklarowanych przez nich kwot Pożyczki.

W akcji subskrypcyjnej wzięli również udział wszyscy pracownicy Izby, deklarując 75 względnie 100 % miesięcznych płac brutto na ten cel.

Trzecie posiedzenie Rady Izby odbyło się dnia 6. 11. 1933. Obecni byli: z ramienia Izby pp. komisarz rządowy Jan. J. Kowalczyk, dyrektor M. Drozdowski, wicedyrektor dr. Józef Pomianowski, z ramienia Min. Przemysłu i Handlu radca Jan Kozarski, członkowie Rady: pp. L. Broda, konsul St. Beszczyński, gen. dyr. Ciszewski, gen. dyr. Cybulski, prezes W. Jerzykiewicz, dyrektor H. Klein, dyrektor T. Kowalczyk, gen. dyr. Morawski, dyr. J. Rzymiełka, gen. dyr. Szefer, dyr. Szczepański, dyr. Wiliński, radca Weichmann, dyr. Zieleniewski.

Rada po wysłuchaniu sprawozdania dyrektora Izby z działalności biura Izby uchwaliła preliminarz budżetowy na rok 1934. Następnie rozpatrzyła opracowany przez biuro Izby projekt statutu przyszłej Izby Przemysłowo-Handlowej, część I, zawierający regulamin wyborczy. Statut z popraw-

kami uchwalonemi przez Komisję Statutowo-Regulaminową został przez Radę przyjęty i przedłożony został Panu Ministrowi Przemysłu i Handlu w formie opinii.

POSIEDZENIA KOMISYJ IZBY.

W roku sprawozdawczym Komisje Izby odbyły następujące posiedzenia:

Komisja Celna.

1. 3. I.: w sprawie przepisów celnych,
2. 5. I.: podkomisja celna w sprawie projektu ustawy celnej,
3. 28. II.: w sprawie przepisów celnych.

Komisja Podatkowa.

1. 13. I.: w sprawie ustalenia cech handlu hurtownego węglem, któreby go kwalifikowały do wykupna świadectwa przemysłowego kat. I. handlowej,
2. 27. II.: w sprawie podatku majątkowego,
3. 7. IV.: w sprawie nadzwyczajnej daniny majątkowej,
4. 2. IV.: w sprawie kwestionowania przez władze skarbowe prawidłowości ksiąg handlowych,
5. 20. VI.: w sprawie podatku scalonego od zwierząt rzeźnych,
6. 3. X.: w sprawie ordynacji podatkowej,
7. 3. XI.: w sprawie podatków od sody, kwasu węglowego, bibuły, zaległości podatkowych, zryczałtowania podatku przemysłowego od drobnych płatników.

Komisja Polityki Gospodarczej.

1. 25. I.: w sprawie projektu ustawy kartelowej, nowelizacji ustawy o Instytucie Badania Konjunktur i Cen i nowelizacji ustawy elektrycznej, projektu ustawy o reglamentacji wyrobu i wywozu bekonów,
2. 2. III.: w sprawie podwyżki cła na żelazochrom i projektów ustaw w sprawie ulg dla rolnictwa oraz w sprawie wniosku Izby na Komisję dla Spraw Handlu przy Min. Przemysłu i Handlu w sprawie ustawodawstwa taryfowego i demobilizacyjnego, konkurencji konsumów kolejowych i domów jednolitych cen,
3. 2. VI.: w sprawie projektu noweli do prawa przemysłowego,

4. 18. VIII.: w sprawie projektu rozporządzenia o uregulowaniu stosunków w hutnictwie żelaznem oraz w sprawie projektu ustawy o Instytucie Handlu Zagranicznego.

Komisja Budżetowa.

1. 6. III.: w sprawie zmian w budżecie Izby,
2. 26. X.: w sprawie budżetu Izby.

Komisja Statutowa.

4. X. i 10. X.: w sprawie statutu Izby.

Komisja Prawna.

14. VII.: w sprawie kodeksu handlowego.

Komisja Socjalna.

13. XII.: w sprawie projektów rozporządzeń wykonawczych do ustaw socjalnych (scaleniovych).

Niezależnie od posiedzeń Komisyj odbyły się posiedzenia ogólne a mianowicie:

1. 19. I.: konferencja w sprawie przepisów standaryzacyjnych;
2. 25. I.: posiedzenie trzech Izb, Sosnowieckiej, Krakowskiej i Katowickiej w sprawie ustalenia cech handlu węglem;
3. 3. II.: konferencja w sprawie oznaczenia zapasów napojów alkoholowych w handlu detalicznym;
4. 12. II.: posiedzenie w sprawie handlu kompensacyjnego przy współudziale dyrektora Towarzystwa Kompensacyjnego dla Importerów i Eksporterów;
5. 17. II.: posiedzenie w sprawie importu kawy brazylijskiej;
6. 20. II.: posiedzenie w sprawie ustawodawstwa taryfowego i demobilizacyjnego;
7. 9. II.: posiedzenie w sprawie rozdziału kontyngentu szynek i bekonów;
8. 13. III.: posiedzenie w sprawie udziału w Targach Paryskich;
9. 22. III.: posiedzenie w sprawie reorganizacji przemysłu bekonowego;
10. 6. IV.: posiedzenie w sprawie nawiązania stosunków handlowych z Kanadą;

11. konferencja w sprawie przyjęcia delegacji gospodarczej Z. S. R. R.;
12. 1. VI.: posiedzenie w sprawie eksportu płodów rolnych na podstawie Konwencji Genewskiej;
13. 14. IX.: posiedzenie w sprawie subskrypcji Pożyczki Narodowej;
14. 22. IX.: posiedzenie w sprawie utworzenia komisji notowań cen nabiału;
15. 26. IX.: posiedzenie w sprawie popierania eksportu wyrobów przemysłów przetwórczych;
16. 12. XII.: w sprawie stosunków polsko-angielskich;
17. 18. XII.: w sprawie opracowania planu eksportowego.

OPINIE O PROJEKTACH USTAW I ROZPORZĄDZEŃ.

Ustalony już system koordynacji działalności opiniodawczej Izby Przemysłowo-Handlowych na terenie Związku Izby Przemysłowo-Handlowych R. P. był stosowany także w roku sprawozdawczym w całej pełni. Projekty ustaw i rozporządzeń były kierowane przez władze rządowe do Związku Izby, który rozsyłał je Izdom, a wspólna opinia była uzgadniana bądź drogą pisemną, bądź drogą omówienia sprawy na posiedzeniach Związku Izby, lub też na specjalnych komisjach przez Związek w tym celu powołanych.

Krótkie terminy zakreślane do wydania opinii zmuszały najczęściej do stosowania tej drugiej drogi, skutkiem czego pisemne opinie Izby dla Związku Izby stały się stosunkowo rzadkie, najczęściej opinia Związku była ustalana na posiedzeniach Związku lub komisyj, na których Izba Handlowa była reprezentowana przez swoich przedstawicieli i zgłaszała wnioski zgodnie z uchwałami komisyj izbowych, zwoływanych przed zjazdem, względnie z wynikami rozpisywanych przez izbę ankiet.

W tej drodze były opinjowane m. i. następujące projekty ustaw i rozporządzeń:

a) natury ogólnej:

kodeks handlowy, rozporządzenie o zwalczaniu gospodarczo nieuzasadnionych cen, rozporządzenie o praktyce lekarskiej, rozporządzenie o wyrobie i obrocie specyfików

farmaceutycznych, rozporządzenie o zasadach sporządzania bilansów, zamknięć rachunkowych i sprawozdań osób prawnych, zobowiązanych do prowadzenia ksiąg handlowych, ustawa probiercza, ustawa o własności mieszkań, przepisy acetylenowe, rozporządzenie o środkach sfinansowania akcji interwencyjnej w rolnictwie, rozporządzenie o Izbach Rzemieślniczych, nowelizacja rozporządzenia o Izbach Przem.-Handlowych itp.;

b) z dziedziny socjalnej:

projekt ustawy o pracy robotników portowych w Gdyni, projekt rozporządzenia o spisie robót zabronionych młodocianym i kobietom, rozporządzenia wprowadzające ustawę o ubezpieczeniach społecznych (ustawa scaleniowa) i t. p.;

c) z dziedziny podatkowej:

nowe ujęcie projektu ordynacji podatkowej, nowelizacja ustawy o funduszu drogowym (opłaty od materiałów pędnych), projekty podatków konsumcyjnych (od bibulek, sody, kwasu węglowego) i t. p.

Pozatem przesłano Związkowi Izb Przem.-Handl. nast. opinie piśmienne:

W sprawie projektów ustaw dotyczących konwersji i odroczenia wierzytelności rolniczych przedłożyła Izba następującą opinię:

„Zasadniczą wadą całego systemu ulg dla rolnictwa, zapoczątkowanego ustawami z 7. III. 1932 r. (Dz. U. poz. 219), z 12. III. 1932 r., (Dz. U. 221), rozp. Prez. z 23. VIII. 1932 r. (poz. 652) i ustawą z 20. XII. 1932 r. (poz. 950 Dz. U.) — jest jego jednostronność i nieliczenie się z tem, że zamrożenie całej wielkiej grupy wierzytelności przemysłu i handlu musi z kolei wywołać trudności płatnicze i zaburzenia gospodarcze w tych działach gospodarki społecznej. O ile bankowość jest temi ustawami i projektami do pewnego stopnia ochroniona i przypuszczać należy, że, choć z trudnością i wielkimi ofiarami, potrafi się do stworzonej nowej sytuacji przystosować, o tyle wierzyciel prywatny, a zwłaszcza przemysłowiec i kupiec, posiadający u rolników wierzytelności z tytułu kre-

dytowania towaru, udzielonych zaliczek i t. d., żadnej ochrony nie doznaje, a instytucje kredytowe będą zmuszone wywrzeć jeszcze silniejszy, niż dotąd, nacisk na upłynnienie zobowiązań przemysłu i handlu, by nie stanąć przed niewypłacalnością. Z jednej więc strony przemysł i handel nie będzie w możności zrealizowania swych aktywów, z drugiej będzie stał pod wzmożonym naciskiem swych wierzycieli na spłacenie zobowiązań. Przy istniejącym już katastrofalnym braku kapitałów obrotowych wytworzy to oczywiście sytuację analogiczną do sytuacji rolnictwa przed udzieleniem mu ulg, a gorszą o tyle, że przymusowe ściąganie pretensyj w przemyśle i handlu prowadzi częściej do zupełnej likwidacji placówek i strat wartości pozytywnych w gospodarstwie społecznym, niż w rolnictwie, gdzie egzekucja jest niepomrotnie trudniejsza do przeprowadzenia i powolniejsza, a rezultatem jej są raczej tylko zmiany w osobach właścicieli, bez niszczenia samych placówek.

Dlatego doceniając całkowicie położenie rolnictwa i konieczność umożliwienia jego odciążenia, jak również uznając drogę, którą idą nowe projekty za stosowniejszą i mniej szkodliwą, niż droga obrona w stosunku do zobowiązań długoterminowych, musi Izba Handlowa mimo to wypowiedzieć zasadnicze zastrzeżenie przeciw jednostronności tego pociągnięcia i w przewidywaniu, iż jednostronność ta przyniesie w skutkach konieczność ratowania przemysłu i handlu z sytuacji, w jaką one skutkiem moratorium w rolnictwie będą musiały popaść, wysunąć postulat *u p r z e d z e n i a* tego wyniku i zastosowania w stosunku do tych gałęzi gospodarstwa już teraz środków zapobiegawczych, któreby nie dopuściły do masowych niewypłacalności i bankructw.

Postulat ten da się skonkretyzować w dwu kierunkach: po pierwsze jako żądanie pewnych poprawek i zmian w projektach ustaw obecnie przedłożonych, powtórę, jako żądanie nowego uregulowania ustawodawstwa o zapobieganiu upadłości drogą wydania ustawy o postępowaniu układowem zgodnej z тезami wysuniętymi przez Związek Izb przy równoczesnem wydaniu ustawy dopuszczającej w okresie kryzysowym odroczenie wypłat bez postępowania układowego na dłuższe terminy, odpowiadające czasokresom przypuszczalnego zamrożenia wierzytelności do rolnictwa, dla przedsiębiorstw posiadających aktywny bilans i zdrowe podstawy egzystencji.

O ile chodzi o poprawki do projektów ustaw obecnie wniesionych, to najważniejszymi byłyby (poza zgłoszonymi już przez Izbę Urzędującą):

a) do ustawy o utworzeniu urzędów rozjemczych:

w art. 8 zmiana terminu 1. XII. 1931 na 1. I. 1930;

w art. 32 dodać po słowach: „swobodnej ocenie wszelkich okoliczności“ słowa: „a w szczególności także na uwzględnieniu stosunków gospodarczych wierzyciela w ten sposób, by orzeczenie nie zagrażało jego gospodarczej egzystencji“;

b) do ustawy o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych:

w art. 1 skreślić ustęp ostatni względnie skreślić w nim słowo „nie“.

Uzasadnienie: Przemysł ma poważną ilość zobowiązań zabezpieczonych hipotekami kaucyjnymi; zobowiązania te mają charakter zobowiązań hipotecznych, a forma kaucji została obrana tylko dla ułatwienia formalności i dla większej elastyczności. Wyłączenie tych zobowiązań jest specjalnie dla przemysłu górnośląskiego niekorzystnem.

w art. 10: Do ustępu pierwszego dodać słowa: „jak również dłużnicy uboczni i solidarni oraz dłużnicy odpowiedzialni z tytułu nadzastawu.“

Uzasadnienie: Zmuszenie ręcycieli i wierzycieli, którzy uzyskali pod zastaw swej wierzytelności hipotecznej dalszy kredyt, do zaspakajania zobowiązań, co do których pokrycie się regresem do głównego dłużnika jest ustawą zabronione, jest krzywdzącem i naraża bez żadnego uzasadnienia gospodarczego tych wierzycieli na najfatalniejsze następstwa.

c) Do ustawy o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych:

w tytule skreślić słowa: „w zakresie wierzytelności rolniczych“,

w art. 1 skreślić ostatnie słowa: „rolniczych“,

w art. 3 ust. 1 skreślić słowa: „rolniczych“,

w art. 3 ust. 2 ostatnie słowa: „należy uważać za rolnicze“ zastąpić słowami: „mogą być przedmiotem układow wymienionych w art. 1“.

Uzasadnienie: Jakkolwiek ustawa ta jest pomyślana jako pomoc dla rolnictwa, to jednak nie należy wykluczać jej zastosowania także dla pewnych wypadków poza rolnictwem. Właściciele nieruchomości miejskich są w dużej mierze w położeniu analogicznem do rolników, właściciele nieruchomości przemysłowych i handlowych winni mieć możność uzyskania ulg analogicznych do ulg dla rolnictwa, jeśli skutkiem akcji ulgowej dla rolnictwa popadną w trudności i t. d. Bliższe określenie tych wypadków należy pozostawić w drodze rozporządzenia Min. Skarbu, który w ten sposób będzie w możności, przynajmniej dla najbardziej jaskrawych wypadków oddziaływania ulg w spłacie zobowiązań rolniczych, podtrzymać placówki przemysłowe i handlowe zagrożone w ich egzystencji.

Ponadto tą drogą byłoby możliwe rozszerzenie pomocy tej ustawy na ogół zobowiązań *hipotecznych* obciążających nieruchomości miejskie i przemysłowe, co ze względów słuszności i dla ochrony tych kategorii dłużników przed popadnięciem w niewypłacalność jest koniecznem.

W sprawie opinii o projekcie rozporządzenia Prezydenta Rz. P. o znakowaniu wyrobów wytwórczości krajowej podniosła Izba Handlowa, że przeprowadzona w tej sprawie ankieta wykazała, iż w zasadzie wszyscy prawie zgodni są w tem zapatrywaniu, że wprowadzenie tego rodzaju znakowania jest pożyteczne dla propagandy wyrobów krajowych pod warunkiem jednak, że jakość tych wyrobów będzie odpowiednio wysoka.

Z praktyki bowiem wiadomo, że kupcy ślascy zmuszeni są nieraz sprzedawać dobre wyroby krajowe jako zagraniczne, gdyż klientela ma uprzedzenie do wyrobów polskich, dotyczy to m. in. płótna, które sprzedaje się często jako czeskie.

Pozatem zwrócono Izbie uwagę na to, że ze względu na potrzebę zachęcenia do korzystania ze znaku projektowanego w tem rozporządzeniu należałoby kosztą jego otrzymania ograniczyć do minimum, co zresztą dopiero ustali rozporządzenie wykonawcze. Na wysokość tych kosztów wpłynąć może jednak także postanowienie art. 5, że po 2 latach następuje przekwalifikowanie wyrobu i nowa rejestracja. Ze strony tut. sfer gospodarczych wysunięto projekt, by termin ten przedłużyć do 15 lat.

Następnie art. 6 winien wyraźnie przewidywać, że wyroby oznaczone dawniej, jako „krajowe“, które winny w ciągu 6 miesięcy być zgłoszone do rejestracji, muszą odpowiadać normom przewidzianym w rozporządzeniu wykonawczem.

Wreszcie w sprawie art. 11 otrzymała Izba Handlowa propozycję, by uprawnienia z rozporządzenia o znakowaniu wyrobów krajowych Minister Przemysłu i Handlu przekazał Izbowi Przemysłowo-Handlowym.

Inne uwagi dotyczą spraw, które ma unormować przyszłe rozporządzenie wykonawcze, które, zdaniem Izby, winno być szczegółowo zbadane i zaopiniowane przez Izby. Są one podane poniżej:

1. Proponuje się uprawnąć rejestrujące się firmy, by oprócz oznaczenia krajowego mogły dodać jeszcze również oznaczenie mówiące o jakości ich produktu, jak np. składniki chemiczne i t. p. Przez to miałyby rejestrująca się firma możliwość równocześnie uwypuklić dobroć jak i jakość swego towaru, co się wybitnie przyczyni do zwalczania towarów zagranicznych, ponieważ takowe w pierwszej linii dlatego bywają kupowane, że według mniemania publiczności są lepsze od towarów polskich. Rejestrowany nadruk firmy byłby w tym wypadku nietylko bronią przeciwko wyrobom zagranicznym, lecz byłby również podobną bronią do „ochrony wzorów“ tych fabryk przeciwko fałszerstwu krajowemu, nieuczciwej konkurencji, fabryczkom piwnicznym i t. d. Szczególne znaczenie miałby powyższy przepis dla tych branż, dla których dotąd nie przeprowadzono normalizacji, jak np. dla branży mydlarskiej, chemicznej, optycznej i częściowo elektrycznej oraz maszynowej (armatury). Odnośna do tych fabryk normalizacja napotykałaby na znaczne trudności. Gdyby Ministerstwo powyższy projekt akceptowało, to fabryki odniosłyby przez to wielkie korzyści, gdyż publiczność miałaby do ich wyrobów większe zaufanie, a fałszerze i oszuści nie pozbywaliby się tak łatwo, jak dotąd, swoich falsyfikatów.

2. Ważną jest również kwestja, w których wypadkach mówić można o wyrobie krajowym. O ile np. surowce wyłącznie lub w największej części są pochodzenia zagranicznego, jest otwartem pytanie, czy można wyrabiany z tych surowców towar zakwalifikować jako „wyrób krajowy“. Ta kwestja jest

aktualna szczególnie przy fabryczkach chemicznych oraz mydlarskich. Jak Izbę poinformowano np. pewna fabryka proszków mydlarskich sprowadza już przygotowane związki chemiczne, tak że przerób, który ma miejsce w kraju, jest bardzo nikły. Czy w wypadku takim można mówić o wyrobie krajowym? O ile natomiast zagraniczne surowce zostają całkowicie przerobione w kraju, nie ulega wątpliwości, że chodzi o wyrób krajowy, bo udział kosztów przeróbki będzie bardzo poważny.

3. Zaopiniowanie towarów mających być rejestrowanymi należy oddać fachowcom, których regionalne związki branżowe (związki przemysłowe) Izbowi Handlowym zaproponowałyby.

4. Koszta należałoby zmniejszyć do minimum.

5. Leży niewątpliwie w interesie przemysłu, by przeprowadzenie przepisów wykonawczych do tego projektu przedłożono do zaopiniowania pojedynczym branżom. Tylko wtedy postanowienie to przyniesie rzeczywiste korzyści, jeżeli będzie najskrupulatniej przemysłane i dostosowane do potrzeb fabryk, przede wszystkim z punktu widzenia obrony przeciwko zagranicznej jak i wewnętrznej nieuczciwej konkurencji.

W sprawie projektu rozporządzenia Prezydenta Rz. P. „w sprawie regulowania stosunków w hutnictwie żelaznym i innych metali” wypowiedziała Izba Handlowa następującą opinię reprezentowanych przez siebie sfer przemysłowych.

„Przedewszystkiem Izba Handlowa podkreśla fakt, iż Zjazd samorządu gospodarczego R. P. odbyty w dniu 26-go kwietnia 1932 r. w Warszawie powziął następującą rezolucję w sprawie ograniczenia prywatno-gospodarczej działalności Państwa:

„Pierwszy Zjazd Samorządu Gospodarczego R. P. stwierdza, iż w warunkach pogłębiającego się przesilenia, wymagającego wyłączenia wszystkich sił dla obrony życia gospodarczego oraz równowagi budżetowej Państwa koniecznym jest:

1. ograniczenie do najniezbędniejszych granic reglamentacji życia gospodarczego w kraju celem pozostawienia mu nieskrępowanej możliwości rozwoju...”

Izba sądzi, że w zakresie powyższej uchwały nie zasły żadne zmiany, któreby uzasadniały potrzebę odstąpienia przez samorząd gospodarczy od tej zasadnicze znaczenie posiadającej rezolucji. Wobec tego opinia Izby o projekcie rozporządzenia musi być z natury rzeczy negatywna.

Poza tem zasadniczem stanowiskiem przeciwko wprowadzeniu w życie omawianego projektu przemawia fakt, iż, zdaniem Izby, Rząd posiada różnorodne możliwości ingerencji w sprawie przemysłu hutniczego i regulowania stosunków w tym przemyśle na podstawie istniejących ustaw i przepisów prawnych, które czynią zbędnem wydawanie nowej ustawy.

Izba pozwala sobie tylko przytoczyć, że ustawa kartelowa, której nie było jeszcze w momencie wydawania analogicznego rozporządzenia o uregulowaniu stosunków w przemyśle węglowym, daje możność daleko idącej ingerencji Rządu w takie zagadnienia, jak: regulowanie cen i warunków zbytu, dokonywanie kontroli ksiąg handlowych i dokumentów; ustawa o utworzeniu Instytutu Badania Konjunktur daje prawo kontrolowania kosztów własnych w przemyśle; ustawodawstwo celne pozwala na wydawanie zakazów przywozu i wywozu; zaś będący w przygotowaniu projekt nowelizacji prawa przemysłowego przewiduje ingerencję Rządu w zakresie tworzenia przymusowych zrzeszeń gospodarczych.

Projekt omawianego rozporządzenia pozbawia kierowników przedsiębiorstw hutniczych prawa dyspozycji co do najważniejszych spraw, które należą do kierownictwa przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych i najistotniejsze funkcje tego kierownictwa przenosi na Ministra Przemysłu i Handlu. System taki w swoich konsekwencjach może zabić wszelką inicjatywę prywatną, osłabić celowość i skuteczność indywidualnych wysiłków kierowników przedsiębiorstw, odpowiedzialnych za racjonalne ich prowadzenie pod względem gospodarczym i technicznym i odstraszyć kapitał prywatny od inwestycji w zakładach przemysłowych; może on ponadto wpłynąć hamująco na dopływ zagranicznego kapitału, na którym hutnictwo polskie opiera swój byt i od którego jest uzależnione.

Zgodnie z treścią art. 16 ustawy kartelowej z chwilą uregulowania stosunków w hutnictwie na podstawie przepisów specjalnych nie stosowałyby się do hutnictwa przepisy ustawy kartelowej; tem samem niesłusznie przemysł hutniczy pozba-

wiony byłby tych możliwości obrony swojego stanowiska, jakie przewiduje ustawa kartelowa w punktach traktujących o sądzie kartelowym.

Przy szczegółowym badaniu sytuacji naszego hutnictwa metalowego okazuje się, iż o ile postanowienia omawianego rozporządzenia mogłyby mieć pewne znaczenie w stosunku do przemysłu żelaznego, o tyle nie posiadają żadnego dla hutnictwa cynku i ołowiu, wskutek specjalnych warunków panujących w tej dziedzinie hutnictwa. Hutnictwo cynkowe i ołowiane pracuje, jak wiadomo, głównie na eksport. W latach 1930—32 około 90% całej produkcji zbywane było na rynkach zagranicznych, a zaledwie 10% produkcji umieszczano na rynku wewnętrznym.

Jest jasnem, że w takich warunkach regulowanie cen i warunków zbytu na rynku wewnętrznym nie posiada żadnego znaczenia, a przez nakładanie specjalnych opłat w celu popierania wywozu nie osiągnie się zamierzonego celu wskutek niekorzystnego stosunku ilości zbywanych w kraju do ilości eksportowanych.

W zakresie przymusowej organizacji zakupu materiałów surowych dla hutnictwa przemysł cynkowy zainteresowany nie jest, gdyż 60% przerabianych rud sprowadza z zagranicy i eksportuje je w formie artykułów gotowych, jeśli zaś chodzi o pokrycie zapotrzebowania krajowego i tworzenie zapasów rud, to przerabiane rudy krajowe pokrywają z nawiązką zużycie wewnętrzne i produkcja rud krajowych da się bez większych trudności znacznie pomnożyć.

Zdaniem naszym Rząd posiada możność regulowania stosunków w hutnictwie bez wydawania omawianego rozporządzenia, którego skutki mogłyby w rezultacie okazać się niekorzystne zarówno z punktu widzenia stosunków wewnętrznych hutnictwa, jak i w stosunkach przemysłu hutniczego zagranicą.

W końcu Izba pozwala sobie uprzejmie prosić Izbę Urzędującą o poinformowanie, jakie stanowisko w sprawie omawianego rozporządzenia zajęły inne Izby, i na wypadek, gdyby pomiędzy stanowiskiem naszej Izby a innemi Izbami zachodziła różnica zdań, o spowodowanie uzgodnienia stanowisk na specjalnej konferencji Związku Izb, zwołanej dla tej sprawy; w każdym zaś razie zastrzega sobie Izba prawo zajęcia samodzielnego stanowiska w tej sprawie.“

Projekt ustawy o filmach wywołał następujące uwagi Izby Handlowej:

„Projekt „ustawy o filmach“ wyjmuje kilka fragmentów z zagadnienia organizacji przemysłu kinematograficznego i chce uregulować te fragmenty w oderwaniu od innych, mających nieraz podstawowe znaczenie, odcinków tego zagadnienia i w oderwaniu od obowiązujących ogólnych norm prawa przemysłowego. Projekt obejmuje a) wprowadzenie systemu koncesyjnego dla przedsiębiorstw sprzedaży i wynajmu filmów oraz poddanie wytwórni filmowych (bez względu na to, czy produkują one filmy na sprzedaż i podlegają przez to koncesji, czy mają charakter niezarobkowy) przepisom prawa przemysłowego o zatwierdzaniu projektów urządzeń, b) upoważnienie Ministra Przemysłu i Handlu do ograniczenia przywozu filmów zagranicznych, c) upoważnienie Ministra Przemysłu i Handlu do uruchomienia systemu opłat od filmów zagranicznych i subwencjonowania wytwórczości krajowej w formie i wysokości dowolnej, d) wprowadzenie obowiązku zarejestrowania istniejących przed wejściem w życie projektowanej ustawy biur sprzedaży i wynajmu filmów, e) postanowienia karne.

Otóż produkcja filmów i obrót nimi podlegają obecnie przepisom prawa przemysłowego (nie są bowiem w art. 2 p. p. z pod niego wyjęte) i wprowadzanie osobną ustawą systemu koncesyjnego bez zmiany prawa przemysłowego jest ze stanowiska kodyfikacyjnego niedopuszczalne. Wprowadzenie tego systemu powinno nastąpić drogą odpowiednich zmian i uzupełnień art. 8, 9 i 16 p. p. i winno być dokonane w formie nowelizacji prawa przemysłowego. Inne załatwienie prowadzi do wznowienia stanu chaosu w dziedzinie prawa przemysłowego, który dzięki kodyfikacji tego prawa zdawał się już przechodzić do historii. In merito wprowadzenie koncesjonowania przedsiębiorstw wytwarzających filmy i wprowadzających je w obrót, nie budzi *zasadniczych* zastrzeżeń, zwłaszcza, jeżeli koncesjonowanie będzie dokonywane na warunkach i w trybie prawa przemysłowego. Musi być tylko wyjaśnione, czy pod pojęcie „przedsiębiorstw sprzedaży“ filmów podpadają również wytwórnie, wprowadzające filmy w obrót handlowy, czy tylko przedsiębiorstwa handlowe. Z uwagi na nadużycia, zachodzące na tle produkcji filmowej, wypowiedziećby się raczej należało za podciągnięciem pod obowiązek koncesyjny także i wytwórni.

Z kwestją koncesjonowania łączy się kwestja zarejestrowania przedsiębiorstw już istniejących. Sprawa ta zdaje się mogłaby być załatwiona drogą odpowiedniego przepisu wykonawczego w ramach art. 136 p. p. bez potrzeby uciekania się do drogi ustawodawczej, zwłaszcza, że posiadane przez władze przemysłowe materiały w łączności z istniejącymi obowiązkami udzielania wyjaśnień i t. d. przez przedsiębiorstwa, umożliwiłyby niewątpliwie skonstruowanie rejestru z urzędu bez konieczności zgłaszania istniejących uprawnień przez przedsiębiorców.

W ten sposób dwie kwestje, jak również kwestja postanowień karnych, jako leżąca w sferze prawa przemysłowego, winny z „ustawy o filmach“ odpaść.

Pozostawałaby kwestja zakazów przywozu filmów zagranicznych i łącząca się z tem kwestja opłat od filmów zagranicznych i subwencjonowania filmów krajowych. Co do tej kwestji, to wydawanie najzupełniej ogólnikowych przepisów ramowych nie wydaje się odpowiedniem i uwagi, wypowiedziane przez Izby i Związek Izb w tej materji przy poprzednim projekcie, są nadal całkowicie aktualne. Jak *pozytywnie* sprawa ta powinna być uregulowana, o tem trudno się Izbie Handlowej wypowiedzieć ze względu na brak poważniejszych przedsiębiorstw importujących względnie produkujących filmy na jej terenie i dlatego poprzestaje Izba na wyrażeniu zdania, iż ustawa regulująca import filmów zagranicznych i popieranie wytwórczości krajowej winna zawierać w każdym razie *pozytywnie* określone *ściśle* ramy dla swobodnej ingerencji administracyjnej, jak również zapewnić przy tej ingerencji odpowiedni współudział dla czynnika samorządu gospodarczego. Nieograniczone pełnomocnictwa dla władzy wykonawczej należy w każdym razie odrzucić.“

Z dziedziny *podatkowej* opinjowała Izba Handlowa *projekt ustawy o ulgach dla nowowznoszonych budowli*, komunikując Związkowi następujące uwagi i poprawki:

„W zasadzie projekt jest tylko nowem ujęciem istniejących przepisów prawnych w jedną organiczną całość, jest stopieniem w jedną całość ulgowych przepisów podatkowych, przewidzianych dla pewnych kategorii nowych budowli, a zawartych:

1. w rozporządzeniu Prezydenta R. P. z dnia 22. IV. 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 42 poz. 372),
2. w rozporządzeniu Prezydenta R. P. z dnia 12. IX. 1930 r. o ulgach podatkowych dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 508), oraz
3. w ustawie z dnia 1. VII. 1926 r. o opłatach stemplowych.

Myśl stworzenia organicznej całości z tych przepisów uważamy za szczęśliwą. Projekt budzi jednak poważne wątpliwości z uwagi na fakt, że zawiera zmiany dotychczasowego stanu prawnego na niekorzyść płatników, w szczególności objawiające się w skasowaniu istniejącego dotychczas przywileju, a polegającego na prawie potrącenia z ogólnego dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemu, sum zużytych na budowę, które mogło być uskuteczniane jednorazowo lub najdłużej w ciągu 5 lat, poczynając od roku następnego po ukończeniu budowy. Przywilej ten stanowił bodaj że największą podjętą dla posiadaczy drobnych i większych oszczędności do lokowania w budynkach tych oszczędności, gromadzonych w dłuższych okresach czasu. Przywileju tego nie równoważy przepis projektu, przewidujący prawo potrącenia z ogólnego dochodu sum, *będących częścią tego dochodu*, a zużytych na budowę.

Takie posunięcie projektodawcy spaczy w praktycy tendencję projektu, tj. myśl popierania i ożywienia ruchu budowlanego. Wszystkie ulgi, przewidziane w projekcie, nie dają razem wzięwszy pod względem cyfrowych korzyści tego, co dawało prawo potrącenia od dochodu sum zużytych na budowę. Jest to zatem pogorszenie dotychczasowego stanu, które nie da spodziewanego efektu, lecz przeciwnie, zahamuje ruch budowlany.

Projekt utrzymuje coprawda w całej rozciągłości dotychczasowy stan stosowania pewnej kategorii ulg podatkowych, niezależnie od jakości budynków. Mianowicie od podatku od nieruchomości i budynkowego mają być zwolnione, jak dotychczas, nowowzniesione budowle tak mieszkalne jak i przeznaczone dla celów handlowych lub przemysłowych. Natomiast ze zwolnienia od całego szeregu innych ciężarów podatkowych mają korzystać tylko domy mieszkalne w miastach. Takie ograniczenie było zrozumiałe i miało pewne uzasadnienie w logicznej konstrukcji celów, której miała służyć ustawa o roz-

budowie miast, mająca na oku poza celami natury podatkowej jeszcze inne cele popierania form organizacyjnych, mających służyć myśli popierania rozbudowy miast i zaspokojenia głodu mieszkaniowego szerokich sfer ludności miejskiej (jak np. dostarczenie pod budowę gruntów, organizacja taniego kredytu i t. d.). Z chwilą jednak, gdy projektodawca odłącza się od ustawy o rozbudowie miast i przenosi zasady prawne mające uregulować dziedzinę ulg podatkowych w płaszczyznę ogólnej ustawy o ulgach podatkowych, problem omawiany winien być traktowany na szerszej podstawie. Nie można rozumieć racji prawnych, z których budynki wznoszone poza obszarem miast miałyby być wyłączone z korzystania z niektórych przywilejów, ustanowionych gwoili popierania ruchu budowlanego w miastach. Jeżeli przepisy podatkowe mają spełnić rolę osiągnięcia pewnych celów natury gospodarczej i społecznej, to realizacji tych celów sprzyjać będzie raczej polityka zmierzająca do zatamowania wzrastającej koncentracji ludności w miastach, a skierowanie jej raczej na wieś. Ten wzgląd przemawia za potrzebą popierania wszelkimi siłami ruchu budowlanego na wsi, a co zatem idzie konieczność zrównania pod względem ciężarów podatkowych domów mieszkalnych wiejskich z budowlami wzniesionymi w miastach.

Pozatem uszedł uwagi projektodawcy jeszcze inny fakt, mający niezmiernie doniosłe społeczne znaczenie. Ludność robotnicza, pracująca w przemyśle skupionym po miastach, mieszka w przeważającej ilości poza granicami administracyjnymi miast uprzemysłowionych. Poza temi granicami powstają i rozwijają się kolonie robotnicze, budowane bądź to z inicjatywy samego przemysłu, lub z inicjatywy wychodzącej od asocjacji robotniczych mających za zadanie zapewnienie swoim członkom budowę małych domków mieszkalnych. Odcięcie takich kolonij podmiejskich od miast przez przypadkowe przeciągnięcie granicznej linii administracyjnej sprawia, że budynki takie mimo organicznej łączności okręgów podmiejskich z miastem są budynkami wiejskimi, które nie miałyby możliwości korzystania z ulg podatkowych. Natomiast charakter takich budowli w odniesieniu do założeń ustawy o ulgach, która ma na celu poprawę stosunków mieszkaniowych, jest taki sam, jak domów mieszkalnych w mieście. Dla sprawy zapobiegania brakowi mieszkań przez zachęcenie ulgami przy ich budowie

znaczenie nowego domku mieszkalnego na kolonji robotniczej i nowego domu w mieście jest jednakowe. Względy te przemawiają za zrównaniem ulg dla nowych budowli miejskich i wiejskich.

Niezrozumiałem jest nadto ograniczenie, mające wedle projektu zwać podstawy zwolnienia od podatku dochodowego i majątkowego przez stosowanie przewidzianych w tym zakresie ulg wyłącznie do domów mieszkalnych. Nie widzimy konsekwencji w myśli projektodawcy, uznającego potrzebę zwolnienia od podatku od nieruchomości lub budynkowych wszelkich budowli, tak mieszkalnych jak i przeznaczonych dla celów handlowych, a odmawiającego takich ulg dla innych domów, nie będących budynkami mieszkaniowymi. Jeżeli powstaje w mieście budynek przeznaczony na cele biurowe lub administracyjne, to przez to odciaża się rynek mieszkaniowy, a to bądź bezpośrednio przez opróżnienie zajmowanych dotychczas lokali mieszkaniowych, bądź pośrednio w ten sposób, że odpada czynnik popytu na lokale, który w razie niezbudowania budynku administracyjnego obciążałby rynek mieszkaniowy. W uwzględnieniu tych racji należałoby rozszerzyć stosowanie ulg do budowli nie tylko mieszkalnych, ale również do domów przeznaczonych dla celów administracyjnych i handlowych.

Projekt ustawy nie przewiduje normy, dającej możność *dodatkowego wyrównania krzywd i upośledzenia* tych podatników, którzy wnosząc na obszarze *Województwa Śląskiego* budynki mieszkaniowe w miastach, *nie mogli korzystać* z przywilejów na podstawie ustawy o rozbudowie miast z r. 1925 wzgl. 1927 stosowanych na całym obszarze Państwa z *wyjątkiem Województwa Śląskiego*, które zostało wyjęte z pod działania przepisów tych rozporządzeń. Ten ujemny stan został coprawda złagodzony przez ogłoszenie rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 12. IX. 1930 r. o ulgach podatkowych dla nowowznoszonych budowli, które pozwoliły właścicielom budynków, wzniesionych po wejściu w życie tej ustawy, korzystać z przywileju potrącania sum, zużytych na budowę, przy wymiarze podatku dochodowego. Niemniej jednak pozostały poza stosowaniem tego prawa wszystkie budynki, wzniesione *przed* wejściem w życie tej ustawy. Ten stan nierówności ma być, jak wynika z postanowień projektu, nadal utrzymany. Projekt przewiduje wprowadzić w art. 15 zasadę, że uprawnienia, nabyte

na mocy dawnych przepisów do ubiegania się o udzielenie ulg, trwają nadal. Właściciele nowych budowli, wzniesionych na obszarze Województwa Śląskiego przed wejściem w życie ustawy z dnia 12. IX. 1930 r., nie nabyli jednak praw do stosowania ulg w tym zakresie, w jakim korzystali z nich właściciele nowych budowli, wznoszonych w Państwie poza obszarem Województwa Śląskiego. Budowle o wzmiankowanym charakterze wzniesione na obszarze Wojew. Śl. byłyby nadal upośledzone pod względem stosowania ulg, przewidzianych w projekcie. Właściciele tych domów nie mogliby np. korzystać ze zwolnień przewidzianych w art. 2 i 3 projektu. Ten przykład winien przekonać o potrzebie i konieczności wprowadzenia przejściowych przepisów ulgowych dla budynków, wzniesionych na obszarze Województwa Śląskiego przed wejściem w życie rozporządzenia z dnia 12. IX. 1930 r. Zasada sprawiedliwości i równomiernego traktowania wszystkich płatników Państwa nakazuje wyszukanie takiej formuły, która dawałaby możliwość korzystania z przywilejów ulgowych w granicach, w których uwzględnienie pewnych stosunków faktycznych, związanych w przeszłości, leży w ramach możliwości.

Uwzględniając ten stan rzeczy, Izba zaproponowała doń następujące poprawki:

W art. 1 lit. a) należy po słowie „Państwo“ umieścić przecinek oraz słowa „Skarbu Śląskiego“.

Uzasadnienie: Poprawkę uważamy za potrzebną z uwagi na stan, panujący w Województwie Śląskiem, na którego obszarze bezpośrednie podatki i opłaty państwowe wpływają do Skarbu Śląskiego. Tekst projektu mógłby wzbudzać wątpliwości, czy Skarb Śląski w pojęciu prawa uważać należy za związek samorządowy.

W art. 1 lit. b) należy skreślić cały ustęp, poczynwszy od słów „z wyjątkiem opłat“ aż do końca.

Uzasadnienie: Przepis, którego skreślenie proponujemy, pogarsza dotychczasowy stan rzeczy faktycznie istniejący na terenie b. zaboru rosyjskiego, na którym mimo istniejących prawnych możliwości nie pobierano świadczeń szarwarkowych od nowowzniesionych budowli, korzystających z przywilejów podatkowych. Ograniczenie, mieszczące się w ekscepcji tego przepisu, sprzeczne jest z myślą przewodnią

projektu tj. z tendencją popierania inicjatywy prywatnej w kierunku wznoszenia domów mieszkalnych i ożywienia ruchu w przemyśle budowlanym.

Do art. 1. Proponujemy dodanie następującego ustępu drugiego: „Narówni z nowowznoszonymi budowlami, jak również z częściami nadbudowanymi i przybudowanymi korzystają z ulg przewidzianych w ust. 1 budynki przebudowane lub ich części, o ile przez to stwarza się nowe lokale mieszkalne“.

Uzasadnienie: Korzyść społeczna i gospodarcza z dokonania przebudowy obiektów niezamieszkanymi i z przekształcenia ich na budowle mieszkalne jest tak oczywista, że nie trzeba jej dowodzić. Słusznem przeto wydaje się, aby takie imprezy nie były wyjęte z pod stosowania do nich ulg podatkowych.

Art. 2. Należy skreślić słowa „mieszkalnych w gminach wiejskich“.

Uzasadnienie: Jak wyżej wykazano, ciasne zakreszenie ulg w tym artykule, przewidzianych do domów mieszkalnych, wznoszonych w gminach miejskich, nie jest niczem usprawiedliwione i sprzeczne z tendencjami ustawy. Z ulg winny korzystać nowowznoszone domy wogóle, a zatem także domy położone poza granicami administracyjnymi miast, np. tam, gdzie rozmieszczają się kolonie robotnicze, dalej budynki wznoszone w wielkich osiedlach przemysłowych, nie będących miastami, jak również budynki wiejskie wogóle. Nadto winny korzystać z ulg nie tylko domy mieszkalne, ale również wszelkie budynki biurowe, handlowe, administracyjne i t. d.

Art. 3. Po słowie „sum“ należy dodać słowa „stanowiących kapitał własny podatnika lub jego domowników“, a nadto należy skreślić słowa „będących częścią tego dochodu, a“...

Uzasadnienie: Za poprawką przemawiają względy, wyłuszczone przez nas w uwagach ogólnych do projektu. Postanowienie, dotyczące zwolnienia od podatku dochodowego tylko dochodów, będących częścią składową tego dochodu, stanowiłoby tak znaczne ograniczenie dotychczasowych przywilejów, że ulga ta pozbawiona byłaby praktycznego znaczenia, np. odnośnie osób prawnych. Osoby prawne korzystały w przeszłości często z możliwości lokowania w nowych budynkach

mieszkaniowych rezerw pieniężnych, nagromadzonych w poprzedzających okresach podatkowych, wnosząc z nich np. kolonie robotnicze i inne budowle. Przez wprowadzenie w projekcie zmian, zwiężających podstawy prawne, przekreślono by możliwość korzystania w dotychczasowych rozmiarach z ulg podatkowych, co zahamowałoby praktykowany dotychczas sposób fruktyfikowania przez osoby prawne swoich rezerw pieniężnych.

Bardzo ważnym jest nadto moment, że ze względu na przepis art. 12 lit. a) projektu osoby fizyczne, pragnące korzystać z przywileju uwolnienia od podatku dochodowego z dochodu ograniczonego do części składowej tego dochodu byłyby w położeniu utrudniającem — jeżeli nie zupełnie uniemożliwiającem — im dowodzenie warunków uwolnienia.

Poprawka pierwsza precyzuje słuszny pogląd, że nie miałyby korzystać z przywileju podatkowego kapitały, przeznaczone na budowle, a pochodzące z zaciągania pożyczek.

Do art. 4. Pod koniec ust. 2 należy dodać następujące zdanie:

„Przyczem okres czasu skuteczniania potrąceń winien być nie krótszy, niż potrzebny do potrącenia od dochodu całej sumy zużytej na budowę.“

Uzasadnienie: Poprawka jest konsekwencją stanowiska, zajętego przez nas do art. 3 ust. 1.

Art. 6. Należy skreślić wyraz „w miastach“ a nadto wstawić następujące zdanie drugie: „Zwolnieniu określönemu powyżej podlegają również budowle, korzystające z ulg na podstawie ustawy z dnia 22. IX. 1922 r. (Dz. U. R. P. nr. 88, poz. 786), oraz innych ustaw późniejszych w tym przedmiocie ogłoszonych.“

Uzasadnienie: Poprawka pierwsza uwzględnia nasze stanowisko, zajęte w art. 2. Do poprawki drugiej: Nie widzimy racji, dlaczego termin 1 stycznia 1925 r. ma decydować o przywileju przewidzianym dla nowowzniesionych budowli, w szczególności, dlaczego mają być wyjęte z pod działania tego przepisu budowle, korzystające z ulg podatkowych na podstawie ustaw, przed tym terminem uchwalonych w celach popierania ruchu budowlanego.

Do art. 8. Zgodnie ze stanowiskiem naszym, zajętem w art. 2, proponujemy skreślenie wyrazów:

do lit. a) — „przez gminy miejskie“, „miast“, „miejskie“,

do lit. b) — „mieszkalnych“,

do lit. c) — „mieszkalnego“.

Na końcu tego artykułu należy dodać ustęp lit. f) następującej treści: „Podania i świadectwa przewidziane niniejszą ustawą“.

Uzasadnienie: Poprawki do a), b) i c) uzasadniają się same przez się, biorąc pod wzgląd nasze argumenty, przytoczone w ogólnych naszych uwagach do projektu. Poprawka do lit. f) jest niezwykle aktualną z uwagi na przepis art. 12 liczba 2) projektu oraz z uwagi na wzgląd, że dowodzenie warunków zwolnienia będzie wymagać przedkładania mnóstwa zaświadczeń, wyciągów i dokumentów, niezwolnionych od podatku z ustawy o opłatach stemplowych.

Do art. 9. W ust. 2 należy wstawić w miejsce słów „nadbudówek i przybudówek“ słowa „nadbudówek, przybudówek i przebudówek“.

Uzasadnienie: Jest to konsekwencją poprawek, zgłoszonych do art. 2.

Art. 12. Należy skreślić słowa „indywidualnych płatników“. Określenie to jest zbędne.

Do art. 13. Na czele tego przepisu należy umieścić jako ustęp pierwszy postanowienie nast. treści: „Budynki mieszkalne, których budowę rozpoczęto wzgl. ukończono na obszarze Województwa Śląskiego po terminie 20 maja 1925 r. aż do wejścia w życie niniejszej ustawy, korzystają z ulg podatkowych w granicach przepisów art. 2 i 3.“

Ust. 1 i 2 należy przenieść na 2 i 3.

Uzasadnienie: Motywy do poprawki przytoczyliśmy w naszych ogólnych uwagach. Jest przytem oczywiste, że ustawa nie może działać wstecz w tem znaczeniu, by zwolnienia miano stosować do czynności prawnych i transakcyj, od których wymiar należności już się uprawomocnił. Zaproponowany termin 20 maja 1925 r. schodzi się z terminem ogłoszenia pierwszego rozporządzenia Prezydenta R. P. z 29 kwietnia 1925 r. Dz. U. R. P. nr. 51, poz. 346 o rozbudowie miast, które nie obowiązywało na obszarze Województwa Śląskiego.

Po art. 13 należy do projektu włączyć przepis art. 13 a o następującej treści: „Zwalnia się od jakiejkolwiek odpowiedzialności z tytułu nieopodatkowania państwowym podatkiem dochodowym dochodów z kapitałów przez osoby, które w terminie do końca roku 1935 rozpoczną budowę budynków mieszkalnych.

Uzasadnienie: Jest bardzo pożądane, aby za wzorem zagranicznym (Niemcy, Austria, Węgry) zapewnić amnestję podatkową tym osobom, które z obawy przed rygorami karnymi wahałyby się wydobyć z ukrycia swe kapitały na cele budowy mieszkań. Zapewnienie amnestji przyczyniłoby się niezawodnie do upłynnienia ukrytych kapitałów i ożywienia ruchu budowlanego.“

Poza projektami rządowymi opinjowała Izba Handlowa niejednokrotnie *różne projekty pochodzące od zainteresowanych sfer gospodarczych*. M. in. sprawami, interesującymi te sfery, wysunęła się *kwestja zabezpieczenia kredytów w handlu*. Kwestja ta wywołała kilka projektów, obejmujących szersze lub węższe jej odcinki, jak projekty zastawu rejestrowego, projekty uregulowania dopuszczalności zastrzeżenia własności przy sprzedaży handlowej i t. p.

Z ramienia Związku Izb objęła referat całego zagadnienia Izba Sosnowiecka, która wystosowała do wszystkich Izb kwestionariusz, zawierający istotne dla zagadnienia pytania. Na kwestionariusz powyższy odpowiedziała Izba Handlowa jak następuje:

Ad 1. Prawne uregulowanie instytucji zastrzeżenia prawa własności jednolicie dla całego Państwa jest pożądane.

Ad 2. Dopuszczalność zastrzeżenia prawa własności przy sprzedaży winna mieć charakter ogólny.

Ad 3. Sprawa winna być uregulowana w kodeksie cywilnym.

Ad 4. Potraktowanie szerzej tego zagadnienia w kodeksie handlowym w odniesieniu do sprzedaży handlowej byłoby pożądanem.

Ponieważ wedle posiadanych przez Izbę Handlową wiadomości należy się liczyć z możliwością ogłoszenia jeszcze w jesieni r. b. prawa o zobowiązaniach, należy z wnioskami

o uzupełnienie tego projektu prawa (w którym kwestja zastrzeżenia własności jest pominięta) wystąpić jaknajprędzej równolegle z wnioskami w odniesieniu do postanowień kodeksu handlowego, które są stanowczo zbyt ciasne.

Ad 5. Wobec aktualności ogłoszenia tak prawa o zobowiązaniach, jak i kodeksu handlowego, wydawanie osobnej ustawy wydaje się zbędnem.

Ad 6. Pożądanem byłoby recypowanie postanowienia kodeksu cywilnego niemieckiego.

Ad 7. Ujęcie projektu art. 200 kodeksu handlowego jest niewłaściwe, stanowi bowiem zacieśnienie, zamiast normalnego rozszerzenia, skuteczności zastrzeżenia do norm prawa cywilnego (obecnie obowiązującego). W razie przyjęcia w prawie o zobowiązaniach przepisu analogicznego do § 455 k. c. niem. zdanie pierwsze art. 200 byłoby odpowiednikiem tego przepisu, zdanie drugie natomiast winno bezwzględnie odpść. Wskazaniem byłoby jednak ujęcie pozytywnymi przepisami najważniejszych kwestyj, jakie w łączności z zastosowaniem klauzuli zastrzeżenia własności w obrotach handlowych wyłoniły się w teorii i w judykaturze — zwłaszcza niemieckiej — co wymagałoby jeszcze specjalnego opracowania.

Ad 8 do 12. Odpowiedź odpada.

Ad 13. Kwestja zastawu rejestrowanego jest kwestją całkowicie odrębną. O ile zastrzeżenie własności jest typowym zabezpieczeniem sprzedaży na kredyt, o tyle zastaw rejestrowy jest typowym zabezpieczeniem kredytu bankowego. Doświadczenia praktyczne nie przemawiają za tą formą zabezpieczenia. Byłoby kwestją dyskusji, czy rozbudowa w projekcie kodeksu handlowego przepisów o zbyciu przedsiębiorstwa (rozdz. IV) nie stanowiłaby podstawy do wprowadzenia zastawu rejestrowego na całym przedsiębiorstwie.

Ad 14. Nasuwa się uwaga, iż całe zagadnienie winno być traktowane łącznie z zaopiniowaniem projektów prawa o zobowiązaniach i kodeksu handlowego i to w możliwie szybkim tempie, z uwagi na tendencję szybkiego wprowadzenia w życie tych dwu projektów.

Na żądanie p. Wojewody Śląskiego wypowiedziała się Izba Handlowa o projekcie wprowadzenia przymusu wazenia zwierząt rzeźnych na Centralnej Targowicy w Mysłowicach,

że w ustawodawstwie ogólnopolskim dotychczas brak jest wyraźnych przepisów o sprzedaży zwierząt rzeźnych na wagę. Za podstawę prawną przymusu ważenia służyć może przepis ustawy przemysłowej polskiej mówiący o warunkach urządzeń targowisk i regulaminie targowym, który podlega zatwierdzeniu władzy wojewódzkiej. Inicjatywę w tym wypadku posiada władza gminna, na terenie której targowisko jest urządzone.

„Samorządy miejskie i to tylko te, które posiadają targowiska zwierzęce, w drodze uchwał rad miejskich mogą zasadniczo zaprowadzać przymus sprzedaży bydła i trzody chlewnej na wagę, jednak ważenie w szczególności rogacizny, o ile Izbie wiadomo, już nigdzie poza Warszawą nie istnieje.

W Warszawie obowiązuje w tym względzie uchwała Rady Miejskiej z dnia 25 stycznia 1923 r., uzupełniona uchwałą Magistratu z dnia 20 kwietnia 1927 r. Nr. 1611 „o przepisach obowiązujących dla targowisk zwierzęcych i rzeźni“. Ważenie zwierząt rzeźnych na targowisku warszawskim dokonywane jest na wagach automatycznych, które wagę sztuk wybijają „zegarowo“ w trzech odbitkach, z których po jednej otrzymują sprzedawca i nabywca, a trzecią makler przysięgły Giełdy Mięsnej. Niezależnie od kwitu wagowego, wagowy wydaje stronom odpowiednie karty, stwierdzające ilość sztuk oraz wskazaną w odbitce wagowej — wagę.

Na zawartą transakcję makler przysięgły (będąc w posiadaniu karty wagowej) na żądanie stron wypisuje kartę umowy (szlus maklerski), którą obie strony podpisują.

Sama procedura ustalania cen w Warszawie przez Komisję Notowań jest dość skomplikowaną i odbywa się z raportów maklerskich, sporządzanych na podstawie spisanych przez maklerów umów (szluszów maklerskich). Z raportów tych biuro giełdy sporządza zestawienie, które wpisuje się wraz z wszelkimi szczegółami do *książki transakcyj*, stanowiącej podstawę dla ustalania cen przez Komisję Notowań. Notowania odbywają się 3 razy w tygodniu, tj. w poniedziałki, środy i piątki. Skład Komisji Notowań i sposób kształtowania i ustalania cen przewiduje regulamin Komisji Notowań. Ustalone przez Komisję Notowań ceny wpisywane są do *księgi kursów*. Protokół Komisji Notowań podpisuje Komisarz Giełdy, dyżurny członek Rady Giełdowej, dyrektor Giełdy i maklerzy przysięgli. Księga

kursów, odpowiada ścisłemu tekstowi ogłaszanej urzędowej ceduły giełdowej.

Przechodząc do omówienia stosunków miejscowych pozwalamy sobie zaznaczyć, iż wprowadzenie przymusowego ważenia zwierząt rzeźnych na Centralnej Targowicy w Mysłowicach będzie dość trudnem, ponieważ Targowica ta nie należy do samorządu miejskiego, a jest przedsiębiorstwem prywatnem, w interesie którego bynajmniej nie leżą jakiegokolwiek niedogodne mu inowacje wzgl. pójście za wzorem Warszawy z jej, jak widzieliśmy, dość skomplikowaną procedurą przy ustalaniu cen.

Pomijając względy powyższe, które nie byłyby nie do przezwyciężenia, zdaniem naszym do sprawy ewtl. wprowadzenia przymusu ważenia zwierząt rzeźnych na Centralnej Targowicy w Mysłowicach należałoby podejść z punktu widzenia praktyczności i celowości tego przymusu na tle panujących wogóle w całej Polsce stosunków w handlu bydłem.

Tu nadmienić musimy, że trudność ustalania cen zachodzi jedynie przy bydle rogatem, a nie przy nierogaciźnie, którą powszechnie sprzedaje się zawsze na wagę, wobec czego Komisja Notowań ma możność ustalania z całą dokładnością faktycznie płaconych cen za ten gatunek zwierząt rzeźnych.

Co się zaś tyczy sprzedaży bydła, to sprzedaż tegoż na oko jest w Polsce odwiecznym zwyczajem, praktykowanym nietylko na licznych drobnych targowiskach, ale też na wielkich targowicach, jak w Poznaniu, Krakowie i Mysłowicach.

Centralna Targowica w Mysłowicach również, o ile nam wiadomo, zwyczaj ten chciała przełamać i wprowadziła przed trzema laty ważenie wszystkich zwierząt, a więc i bydła. Zarządzenie to wywołało jednak ogromne niezadowolenie, tak u kupców, jak i u rzeźników; jedni i drudzy zagrozili przeniesieniem się do Sosnowca, gdzie takiego zarządzenia niema. Wobec stanowczego sprzeciwu obu tych czynników zarząd Centralnej Targowicy musiał zarządzenie swe zmienić w tym kierunku, że obowiązek ważenia utrzymał tylko dla trzody chlewnej.

Motywy, jakimi uzasadniali swój sprzeciw tak kupcy jak i rzeźnicy, były następujące-

1. Nigdzie na targowiskach w kraju niema wag mostowych o takich wymiarach, aby móc bydło zważyć, chłop na wsi

ocenia swe bydło na oko i nie ma zaufania do wag i wagowych;

2. kupiec uprawiający skup bydła kupuje sam „na oko“, chce również „na oko“ sprzedać, bo się obawia, że sprzedając „na wagę“ straci;
3. wśród bydła znajduje się znaczna ilość bydła nietuczonego, które na oko wygląda dość dobrze, ale znawca pozna, że jest to bydło nieprzekraczające 30% wydajności mięsa; bydło takie nie nadaje się na wagę;
4. rzeźnicy chętnie kupują na wagę bydło tuczone, zaś stanowczo sprzeciwiają się ważeniu bydła o małej wydajności mięsa, twierdząc, że płaciliby za kości, duży brzuch z wnętrznościami i t. p.

Niezależnie od powyższego transakcje na oko zawierane są chętniej także i z tego powodu, że pomiędzy rogacizną znajdują się dość często krowy cielne, albo też materiał lichszy, który przed sprzedażą bydła dla podwyższenia żywej wagi był nadmiernie pojony wodą z domieszką soli lub innych środków wzbudzających pragnienie. Rzeźnicy więc, chcąc się ochronić przed poważnemi stratami spowodowanemi rozmaitemi nieuczciwemi manipulacjami, wolą szacować kupowane przez nich zwierzęta nie według ich żywej wagi, a według ilości spodziewanego z nich mięsa po uboju.

W obecnych czasach, kiedy cena bydła ogromnie spadła, a transport kolejowy wynosi 35—30% ceny towaru, zaprowadzenie przymusowego ważenia wszystkiego bydła mogłoby pociągnąć za sobą wiele szkodliwych następstw.

Przedewszystkiem zaprzestanoby wysyłać chude lżejsze bydło, które jako takie otrzymuje już przy sprzedaży „na oko“ niższą cenę, wobec czego spędy by się zmniejszyły, co pociągnęłoby za sobą ogólną zwyżkę cen niewskazaną w czasie ogólnego bezrobocia w okręgu przemysłowym, jakim jest Śląsk, dokąd przychodzić zaczęłoby tylko bydło tuczone, bo takie jest ważone, a więc bydło droższe. Następnie odbywałby się jeszcze w większym rozmiarze jak dotychczas handel uboczny po różnych stacjach kolejowych, w rezultacie czego na rynku zjawiłoby się mięso ze zwierząt bitych pokątnie bez nadzoru weterynaryjnego, co ze względów zdrowotnych byłoby zjawiskiem ze wszech miar niepożądanem.

Reasumując powyższe zauważyć wypadnie, że aczkolwiek wniosek komisji dla notowania cen jest zasadniczo słuszny i teoretycznie usprawiedliwiony, to jednakże praktycznie rzecz biorąc posiada on liczne strony ujemne, które mogłyby spowodować szereg niepożądanych i szkodliwych zjawisk oraz odbić się fatalnie na konsumencie.

Sprawa sprzedaży byłła na wagę nie napotkałaby naszem zdaniem ze strony handlu i kupców na trudności dopiero wówczas, gdyby system zakupu na wagę praktykowany był na całym terenie Polski.

Ze względów powyższych należałoby raczej pozostawić bez zmiany dotychczasowy stan rzeczy w Mysłowicach t. j. zachować przymus ważenia tylko w odniesieniu do trzody chlewnej, a nie byłła.“

SPRAWY PODATKOWE.

Poza, opinjowaniem projektów ustaw i rozporządzeń, które w dziedzinie podatkowej odbywało się w formie dyskusyj i uchwał najpierw na terenie komisji Izby Handlowej, a następnie na terenie Związku Izb, jak to już przedstawiono w rozdziale poprzednim, przeprowadzane były w ramach Związku Izb studia nad różnemi zagadnieniami z dziedziny podatkowej, które stanowiły podkład dla wystąpień i wniosków Izb.

Z najważniejszych zagadnień, opracowanych tą metodą współpracy Izb, wymienić należy zagadnienie nowego uregulowania sprawy zryczałtowania podatku przemysłowego od obrotu dla drobnych płatników, zagadnienie patentów akcyzowych, zagadnienie uregulowania i częściowego umorzenia zaległości podatkowych i szereg drobniejszych spraw bieżących.

Na żądanie Ministerstwa Skarbu opracował Związek Izb *zagadnienie scalenia podatku przemysłowego od obrotu zwierzętami rzeźnemi*. W sprawie tej przedłożyła Izba Handlowa Związkowi Izb następującą opinię:

„Przedsięwzięte przez Izbę wstępne badania tej sprawy wykazały, iż w sferach zainteresowanych projekt scalenia podatku spotyka się ze zdecydowanym sprzeciwem, mimo, iż zasadnicza idea tego projektu, tj. uchwycenia podatkowego obrotów uchylających się od opodatkowania, jest tym sferom z punktu widzenia ograniczenia konkurencji raczej sympat-

tyczna. Na negatywne ustosunkowanie się do scalenia składa się szereg motywów, które streszczają się następująco:

1. Na terenie śląskim, wybitnie konsumcyjnym, rozgrywa się walka konkurencyjna między osiadłym rzeźnictwem, prowadzącym ubój w miejskich rzeźniach pod ścisłą kontrolą weterynaryjną i opłacającym pełne podatki, a handlem anonimowym, sprowadzającym lub dowożącym mięso wagonowo i wprowadzającym je do obrotu bez należytej kontroli. Rzeźnictwo jest co do swych obrotów w 100% podatkowo uchwycone, gdyż urzędy skarbowe mają ze ściśle prowadzonych ksiąg rzeźni najdokładniejsze dane co do wysokości uboju. Handel mięsem dowożonym, pochodzącym z uboju w różnych małych, niekontrolowanych pod względem podatkowym, rzeźniach, a nawet z uboju prywatnego, usuwa się całkowicie prawie od opodatkowania, gdyż przesyłki idą często na nazwiska fikcyjne, a nawet na nazwiska rzeźników miejscowych *bez ich wiedzy*, i tak nadawcy, jak odbiorcy są nieuchwytni. Skutkiem wprowadzonych ulg w taryfie przewozowej kolejowej na mięso, bez równoczesnych ulg w swem założeniu paradoksalnych, bo uprzywilejowujących transport produktu na niekorzyść surowca, handel mięsem bitym ma coraz wyraźniejszą przewagę i obroty rzeźników miejscowych spadają. Wprowadzenie podatku scalonego, który z natury rzeczy uchwyciłby tylko obroty rzeźników miejscowych, przesunęłoby tę już niekorzystną pozycję konkurencyjną jeszcze bardziej na korzyść handlu mięsem, który i dla podatku scalonego pozostałby nieuchwytnym, co by w rezultacie przyniosło tylko pogorszenie wpływów podatkowych, zamiast polepszenie.

2. Rzeźnictwo cierpi na brak funduszy obrotowych, finansowanie zakupu i uboju jest już obecnie dla rzeźnictwa zadaniem ciężkim i trudnym do zrealizowania. Podatek obecnie opłaca się po zrealizowaniu produktów uboju, podatek scalony przypadłby do zapłaty w momencie uboju (lub wcześniej), byłby więc poważnym utrudnieniem finansowania handlu mięsem. W rezultacie przesunąłby się i z tego powodu stosunek uboju miejscowego do dowozu mięsa na korzyść tego drugiego, z niekorzyścią dla Skarbu.

3. Ustalenie sposobu pobierania podatku scalonego natrafia na nieprzewidywane trudności, wynikające z samej struktury handlu mięsem.

Droga od producenta do konsumenta przedstawia się bardzo rozmaicie, a w szczególności:

- a) rzeźnik kupuje zwierzęta rzeźne bezpośrednio u producenta. Rzeźnicy ślascy np. jeżdżą stale do województwa poznańskiego i kupują tam zwierzęta rzeźne bądź wprost w oborze producenta, bądź na targach.
- b) rzeźnik kupuje zwierzęta na targu w okręgu rolniczym, bądź od producenta, bądź od handlarza;
- c) hurtownik kupuje zwierzęta jak wyżej a) lub b), przeprowadza ubój i sprzedaje mięso rzeźnikom-detalistom;
- d) rzeźnik lub hurtownik kupują zwierzęta na miejscowej targowicy bądź od producenta (producenci przesyłają np. bydło na targowicę myślowicką pod adresem komisjonerów, a ci w jego imieniu sprzedają rzeźnikom), bądź od handlarza.

Każdy z tych wypadków (obejmujących tylko wypadki uboju na miejscu konsumpcji) przedstawia różną ilość obrotów podpadających podatkowi, różne stopy podatkowe, różne wkońcu zlokalizowanie obrotów. Uchwycenie scaleniem tych różnych typów byłoby możliwe tylko w momencie uboju, opodatkowanie ich jednak jednolitą stawką, a zwłaszcza opodatkowanie ich za fazy poprzedzające ubój, byłoby zupełnie niesprawiedliwem i wywołałoby poważne komplikacje w samej strukturze handlu mięsem.

Jeszcze trudniej przedstawiałyby się sprawa z opodatkowaniem mięsa, pochodzącego z uboju poza miejscem konsumpcji. Do wszystkich bowiem możliwości poprzednich dołączają się jeszcze różne formy handlu mięsem (hurt., detal., komis, skup zawodowy, pośrednictwo), uchwycenie zaś obrotów w fazie uboju dokonywanego w małych rzeźniach prowincjonalnych, wiejskich lub zgola pokątnych i tajnych, albo uboju całkowicie prywatnego byłoby niemożliwością.

Reasumując: wspólny wszystkim formom handlu mięsem moment jest tylko jeden: ubój. Uchwycenie podatkowe w tym momencie podatkiem scalonym byłoby w stosunku do znacznej ilości obrotów niesprawiedliwe, a w stosunku do innych niewykonalne. Ta ostatnia okoliczność faworyzowałaby tylko ubój pokątny i handel mięsem dowożonem na niekorzyść rzeźnictwa osiadłego, które ponosiłoby cały ciężar podatkowy.

Pobieranie podatku we formie zgóry wskazującej na możliwości uchylenia się względnie obejścia opodatkowania byłoby w najwyższym stopniu niewłaściwym.

4. Kwestja handlu mięsem musi być jednak rozpatrywana także, a raczej przede wszystkim, ze stanowiska zdrowia publicznego. Niema kwestji, że z tego stanowiska najkorzystniejszym jest ubój w prawidłowo urządzonych, wielkich rzeźniach miejsca konsumcji (przeważająca część konsumcji mięsa przypada na miasta i ośrodki przemysłowe, posiadające tego rodzaju rzeźnie). Dowóz mięsa, kontrolowanego w miejscu uboju, a przed transportem, natomiast niekontrolowanego w miejscu spożycia, grozi olbrzymimi niebezpieczeństwami dla zdrowia publicznego (na Śląsku zdarzył się wypadek skonstatowania wąglika w takim mięsie; wypadki włośnicy, paratyfusu itd. są na porządku dziennym). Wszelkie więc zarządzenia administracyjne, nie tylko sanitarne i weterynaryjne, ale także i skarbowe, winny być nastawione na faworyzowanie tej pierwszej formy, a utrudnianie formy drugiej. Niestety polityka taryfowa kolei państwowych już skierowała się w przeciwnym kierunku, obecnie grozi jeszcze nastawienie na ten fałszywy tor także polityki skarbowej. W interesie najwyższego dobra społecznego — zdrowia i życia ludzkiego nie można się wypowiedzieć za scaleniem podatku w takiej formie, któraby jednostronnie obciążała ubój na miejscu spożycia, a dawała tysiączne sposoby uchylania się od opodatkowania przez ubój pokątny i uchylający się od kontroli (nawet sanitarnej), transport mięsa do ośrodków konsumcji w warunkach urągających nieraz najprymitywniejszym zasadom higieny publicznej.

O ile więc chodzi o uchwycenie dla opodatkowania możliwie największej części obrotów faktycznych mięsem, należy odstąpić od myśli scalenia podatku, natomiast drogą zarządzeń weterynaryjnych, sanitarnych, dla których podstawy prawne istnieją, drogą właściwej polityki taryfowej P. K. P., i drogą intensywnej kontroli tak sanitarnej, jak i skarbowej transportów mięsa bitego dążyć do ześrodkowania uboju bydła w rzeźniach miejskich, w których przeprowadzenie 100% kontroli ze strony władzy podatkowej, jak dotąd miało miejsce, tak i nadal może być stosowanem. W ten sposób większość obrotów zostanie podatkowo uchwycona, zaś nikiel zresztą sto-

sunkowo obroty mięsem na wsi i najmniejszych miasteczkach, choćby się częściowo zdołały uchylić od opodatkowania, nie przyniosą podatkowo strat większych, niż wyniosłyby koszta ich skontrolowania i opodatkowania.“

Gdy inne Izby podzieliły zapatrywanie Izby Handlowej w tej sprawie, porucił Związek Izb Izbie Katowickiej opracowanie referatu w tej sprawie, a Izba go przygotowała w następującem brzmieniu:

„Scalenie podatku obrotowego może być z korzyścią tak dla Skarbu jak i dla życia gospodarczego przeprowadzone, o ile istnieją w danej gałęzi odpowiednie ku temu warunki. Warunkami temi są:

1. skupienie produkcji w nielicznych, dających się łatwo skontrolować, warsztatach pracy;
2. przebieg produktu od producenta do ostatniego konsumenta przez stałe, typowe dla danego produktu i nie ulegające większym odchyleniom fazy obrotu.

Jeśli w fazie produkcji podatek scalony nie da się zastosować, musi istnieć inna faza obrotu, posiadająca analogiczne warunki uchwytności (skupienie w nielicznych punktach, wyczerpujących w 100% obroty danym towarem, łatwość kontroli). Fazą taką może być np. dla towaru zagranicznego moment importu.

Już z tych zasadniczych przesłanek wychodząc widzi się, iż obrót zwierzętami rzeźnemi nie wykazuje warunków dla scalenia podatku obrotowego.

Produkcja zwierząt rzeźnych jest rozsiana po wszystkich warsztatach rolnych i podatkowo całkowicie nieuchwytna i nie dająca się skontrolować, choćby z powodu niepodlegania producentów rolnych opodatkowaniu podatkiem obrotowym. Faza wejścia zwierzęcia rzeźnego w obrót podlegający podatkowi obrotowemu następuje w momencie sprzedaży zwierzęcia rzeźnego przez producenta handlarzowi, pośrednikowi lub rzeźnikowi, może jednak wogóle nie nastąpić, jeśli producent ubije sztukę w domu i sprzeda mięso. Faza ta jest również nieuchwytną, gdyż transakcje są rozsiane po całej przestrzeni Państwa, odbywając się zarówno w oborze producenta, jak na targach gminnych, jarmarkach, targowicach różnych stopni organizacji aż do giełdy mięsnej włącznie. Poddanie kontroli

podatkowej jednego typu rynku, na którym odbywają się te transakcje i opodatkowanie tych transakcyj podatkiem scalonym, wywoła automatycznie przesunięcie transakcyj na inne rynki, aż do obory producenta wstecz, gdzie oczywiście żadna kontrola nie jest wykonalna i pobór podatku scalonego byłby niemożliwy, a przynajmniej nieopłacalny.

Nie zachodzi również i drugi warunek racjonalności podatku scalonego; niema typowej, praktycznie jedynej drogi od producenta do ostatniego konsumenta. Począwszy od 1 obrotu (gdy producent ubija zwierzę w domu i dostarcza mięso wzgl. przetwory mięsne wprost ostatniemu konsumentowi — paczki żywnościowe), można zacytować przykłady 2, 3, 4 i każdej innej ilości obrotów, które są równie częste i żadna z tych ilości nie jest dostatecznie typowa i charakterystyczna, by mogła służyć za podstawę ustalenia słusznej stawki podatku scalonego. Producent sprzedaje zwierzę handlarzowi lub rzeźnikowi, handlarz sprzedaje innemu handlarzowi, innemu hodowcy lub rzeźnikowi; sztuka może przejść kilka rąk, zanim dojdzie do momentu uboju. Po uboju może nastąpić niezwłoczna detaliczna sprzedaż przez rzeźnika dokonującego ubój, może jednak nastąpić sprzedaż hurtowa (detaliście, przetwórcy, restauratorowi), a po tej sprzedaży hurtowej mogą przyjąć fazy przemysłowe (przerób na przetwory, konserwy itp.), fazy handlu hurtowego i detalicznego, a nawet fazy eksportowe.

Zaopatrzenie ludności w mięso i przetwory mięsne odbywa się najrozmaitszymi drogami, które zresztą są zmienne i elastyczne, i formy handlu zwierzętami rzeźniami, mięsem i przetworami mięsnymi dostosowują się bardzo łatwo do każdorazowych warunków. Każda zmiana tych warunków wywołuje zmianę form. Tak np. ulgi kolejowe dla mięsa wywołały przesunięcie uboju do rzeźni prowincjonalnych i wiejskich, wysokość opłat targowych, weterynaryjnych i rzeźnianych wpływa na omijanie jednych a obsyłanie innych targów i rzeźni, niewątpliwie więc i wprowadzenie scalonego podatku wywołałoby przesunięcia we formach handlu takie, które faworyzowałyby formy podatkowo nieuchwytnie, a miejsca, gdzie pobieranoby scalony podatek, byłyby w najrozmaitsze sposoby omijane i unikane. Handel, zamiast skupiać się w centralnych targowicach i giełdach, rozproszkowałby się i cofnął na nie dające się skontrolować targi i do obór producentów, ubój cofnąłby się

z dużych rzeźni w centrach konsumpcji do małych rzeźni prowincjonalnych, a stamtąd do rzeźni gminnych i prywatnych, w których pobór podatku byłby niemożliwy. Przymus handlu na nielicznych kontrolowanych targowicach lub uboju w kontrolowanych rzeźniach jest praktycznie nie do przeprowadzenia, im zaś więcej byłoby tych miejsc, tem kontrola byłaby mniej skuteczna i przede wszystkim byłaby nieproporcjonalnie kosztowna.

Z tych wszystkich względów, jak również i z uwagi na interes publiczny, domagający się ześrodkowania handlu zwierzętami, uboju i handlu mięsem w ośrodkach, umożliwiających dostateczną kontrolę sanitarną, należy odstąpić od zamiaru scalenia podatku obrotowego od zwierząt rzeźnych, a w miarę skuteczności środków zmierzających do zachęcenia producentów, handlarzy i rzeźników do korzystania z wielkich targowisk, giełd mięsnych i wielkich rzeźni w miejscu konsumpcji, indywidualny wymiar podatku będzie łatwiejszy i pełniejszy, gdyż obroty w tych ośrodkach dadzą się łatwo skontrolować. Pobór jednak w tych samych miejscach podatku we formie scalonej, a więc w wysokości przekraczającej znacznie osobisty obowiązek podatkowy płatnika, wywoła najniewątpliwiej ucieczkę do innych miejsc i form handlu i uboju, a przede wszystkim stworzy przywilej podatkowy dla pokątnego handlu i uboju, dla uboju domowego, dla dowozu mięsa i przetworów mięsnych z ominięciem kontroli sanitarnej furmankami, samochodami itp., co w rezultacie zdezorganizuje zaopatrzenie ludności w mięso i będzie poważnem zagrożeniem interesów zdrowia publicznego. Uchwycenie tych pokątnych form może być wykonalne, i to nie stuprocentowo, w wielkich miastach, dużym jednak kosztem, bo nie inaczej jak przez stworzenie kontroli rogatkowej z całym aparatem strażniczym, nie jest jednak wykonalne na prowincji, a zwłaszcza w ośrodkach przemysłowych, w których zaciera się granica między wsią i miastem i wszelkie zamknięcie obszaru czysto konsumpcyjnego jest niemożliwe.“

Również dla przygotowania wystąpienia Związku Izb zebrała Izba Handlowa materiały dotyczące praktyki władz skarbowych w zakresie dyskwalifikacji ksiąg handlowych i w innych życiowych dziedzinach z zakresu podatku przemysłowego i dochodowego i materiały te przekazała Związkowi

Izb celem ich ostatecznego opracowania i odpowiedniego zużycowania.

Ważny dział pracy Izby w dziedzinie podatkowej stanowią opinie o zwyczajach i praktyce życia handlowego, miarodajnych dla oceny podatkowej pewnych zjawisk tego życia. I tak:

- a) w kwestji uznania pewnych artykułów za surowce, półfabrykaty, lub wyroby gotowe wypowiedziała się Izba co do artykułów następujących:
  1. odpadki, wióry i złom miedziany,
  2. kłocę osikowe, papierówka osikowa i osika zapałczana,
  3. makuchy lniane i słonecznikowe;
- b) w kwestji uznania pewnych czynności za przerób względnie za czynności przygotowawcze handlowe wypowiedziała się Izba o następujących czynnościach:
  1. pasteryzacja mleka,
  2. pranie, prostowanie, wygładzanie i farbowanie futer,
  3. palenie kawy,
  4. składanie rowerów,
  5. czyszczenie jelit kiełbasianych,
  6. wprawianie szkiełek do zegarków;
- c) w kwestji pojęcia partji towaru wydała Izba opinie w odniesieniu do handlu następującymi artykułami:
  1. manufakturą,
  2. papierem,
  3. artykułami drogeryjnymi,
  4. węglem,
  5. obuwie gumowem.

Nakoniec wydała Izba Handlowa opinie w sprawie przeklasyfikowania gmin do niższych klas miejscowości w dwóch wypadkach.

Niezależnie od powyższego wydała Izba Handlowa szereg zaświadczeń i podjęła się szeregu interwencji w poszczególnych sprawach podatkowych, które wywarły lub mogły wywrzeć poważny wpływ ogólny na życie gospodarcze, albo też miały znaczenie specjalne dla szczególnych zrzeszeń gospodarczych.

WYSTĄPIENIA IZBY W RÓŻNYCH SPRAWACH DOTYCZĄCYCH HANDLU I PRZEMYSŁU.

Wobec zorganizowania przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu *Komisji Doradczej dla Spraw Handlu*, Izba Handlowa przesłała Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, jako prowadzącej sekretariat wymienionej Komisji, memoriał, w którym prosiła o postawienie na porządku dziennym obrad jednego z posiedzeń tej Komisji sprawę rewizji umowy taryfowej i taryfy wynagrodzeń w handlu i nadania im mocy powszechnie obowiązującej na terytorjum G. Śląska oraz zastosowania do handlu postanowień rozporządzenia o przyjmowaniu i wydalaniu robotników i pracowników podczas okresu demobilizacji gospodarczej. Wprawdzie sprawy te dotyczyły wyłącznie handlu okręgu Izby, jednak ze względu na istnienie tendencji wprowadzenia analogicznych przepisów i dla reszty Państwa, zdaniem Izby, byłoby bardzo wskazane, aby zarówno szersze koła kupieckie jak i czynniki rządowe zaznajomiły się bliżej z oddziaływaniem tych przepisów na handel i z fatalnymi konsekwencjami, jakie one dla kupiectwa i dla pracowników handlowych wywołują.

Odpowiednie uchwały Komisji do Spraw Handlu może skłoniłyby Min. Opieki Społecznej do zajęcia przychylnego stanowiska wobec postulatów kupiectwa górnośląskiego oraz do zrewidowania względnie ograniczenia zasięgu zamierzeń ustawodawczych w tej dziedzinie w odniesieniu do reszty Państwa.

Następnie w memorjale tym Izba przedstawiła w najogólniejszym zarysie stan prawny w dziedzinie umów taryfowych oraz w dziedzinie t. zw. przepisów o demobilizacji gospodarczej, prosząc jednocześnie, aby Komisja do Spraw Handlu poparła wnioski wysunięte w imieniu handlu okręgu Izby Katowickiej, gdyż miałyby to duże znaczenie moralne, a kupiectwo górnośląskie przyjęłoby tę akcję z wdzięcznością jako dowód solidarności i zrozumienia regionalnych potrzeb przez organizacje centralne.

Również poparto memoriał związków kupieckich okręgu Izby w sprawach wymienionych w Min. Opieki Społecznej w Warszawie.

Na posiedzeniu Komisji do Spraw Handlu, które odbyło się w lutym roku sprawozdawczego, obecni byli przedstawiciele związków gospodarczych terenu górnośląskiego, którzy poru-

szyli obie wyżej wymienione sprawy, następnie poruszono sprawę konkurencji czynionej przez t. zw. konsumy kolejowe, które w zasadzie winny sprzedawać towary swym członkom, faktycznie jednak sprzedają je wszystkim klientom, mimo, że korzystanie z ulg taryfowych na kolejach na przewóz towarów dla tych konsumów jest uwarunkowane ograniczeniem sprzedaży tylko do członków tych konsumów.

Pozatem poruszono sprawę unormowania działalności mnożących się ostatnio t. zw. domów jednolitych cen i sklepów o masowej sprzedaży różnych przedmiotów szerszego użytku, t. zw. Whole-Worthów, które dzięki specyficznym metodom handlowym, jakie stosują, powodują niezdrowe stosunki wśród zorganizowanego i pracującego normalnie handlu branżowego.

O ile chodzi o *domy towarowe jednolitych cen*, to Izba Handlowa nie ograniczyła się tylko do poruszenia tej sprawy na terenie Komisji dla Spraw Handlu, lecz przeprowadziła między Izbami specjalną ankietę co do rozwoju domów towarowych jednolitych cen na terenach innych Izb, która jednak wykazała, że w większości okręgów przedsiębiorstw tego rodzaju bądź wogóle niema, bądź też mimo nazwy domów towarowych jednolitych cen ilość rodzajów cen jest tak wielka, że domy te trudno uważać za przedsiębiorstwa analogiczne do typu przedsiębiorstw Woolwortha w Ameryce względnie Niemczech. Przedsiębiorstwa branżowe prawie nigdzie nie składały Izbom skarg na działalność tego rodzaju przedsiębiorstw, gdyż nawet gatunek towarów przez nie prowadzonych był przeważnie tak lichy, iż klientela nie odczuwała żadnej potrzeby aprowidowania się w tych przedsiębiorstwach.

Izba Handlowa po porozumieniu się z fabrykami mydła okręgu poparła *wniosek* Izby Przem.-Handlowej w Poznaniu w sprawie *przeciwdziałania sprzedaży małowartościowych mydeł*, szkodliwych w użyciu wskutek zawartości zbyt wielkiego procentu środków chemicznych żrących. Przeciwdziałanie to miało polegać na tem, że Centralny Związek Przemysłu Mydlarskiego wspólnie z Zakładami Solvay miałyby prawo wstrzymania dostawy sody kaustycznej tym fabrykom, których wyroby po zaopiniowaniu przez Urzędy Badania Środków Żywnościowych w poszczególnych województwach okazałyby się towarem małowartościowym. Wniosek ten poparto-

z tego powodu, że wyrabiane przez małe fabryczki piwniczne falsyfikaty mydlarskie zawierają niejednokrotnie zaledwie 10% tłuszczu i wskutek tego ceny tych towarów są tak niskie, że konkurencja fabryk wyrabiających dobre gatunki mydła jest z nimi prawie niemożliwa, gdyż konsument na pierwszy rzut oka nie może ocenić jakości mydła.

Izba Handlowa poparła memoriał Izby Przem.-Handlowej w Łodzi skierowany do Związku Izb Przem.-Handlowych R. P. w sprawie *odroczenia terminu prekluzyjnego dla sprzedaży termometrów* posiadających podziałkę Réaumur'a.

W związku z ukonstytuowaniem się Rady Gospodarki Drzewnej przy Ministerstwie Rolnictwa i Reform Rolnych, Izba Handlowa zwróciła się do jednej z organizacyj gospodarczych, w łonie której istniał oddział kupców i przemysłowców drzewnych, o sformułowanie ewent. *wnioseków i dezyderatów w zakresie polityki drzewnej*, które następnie mogłyby być przedłożone wymienionej Radzie.

Wobec wystąpienia Izby Przem.-Handlowej w Wilnie z wnioskiem, *aby na obszarze portów polskiego obszaru celnego*, tj. Gdyni i Gdańska *utworzono przedstawicielstwo Związku Izb Przem.-Handl.*, które miałoby informować zarówno Izby Przemysłowo-Handlowe, jak też Izby mieszane w Polsce o przybywających do tych portów transportach, stosunkach spedycyjnych, przeładunkowych, lombardowych, frachtowaniu okrętów i t. p., Izba Handlowa po porozumieniu się w drodze ankiety piśmiennej z członkami Rady Przybocznej wypowiedziała opinię, że tworzenie specjalnej ekspozytury Związku Izb w celach proponowanych przez Izbę Przem.-Handl. w Wilnie jest niepotrzebnem, albowiem zadania te doskonale może spełniać Izba Handlowa w Gdyni, a pozatem osoby zainteresowane mogą tych informacji zasięgnąć w Urzędzie Morskim w Gdyni, w Radzie Interesentów Portu, wzgl. w Delegaturze Państwowego Instytutu Eksportowego w Gdyni.

Po wprowadzeniu w życie na G. Śląsku polskiego prawa przemysłowego, Izba Handlowa wystąpiła z *wnioskiem do Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego o ograniczenie, w myśl art. 55 ust. 3, ilości licencyj na handel domokrażny*, wydawanych przez poszczególne władze przemysłowe najwyżej do ilości licencyj potrzebnych ze względu na prawa nabyte dotych-

czasowych domokrażców jak też o niedopuszczenie do handlu domokrażnego tych jednostek, które posiadają licencje wydane na obszar innych województw, nie posiadające rozszerzeń ich ważności przez Urząd Wojew. Śląski, tudzież o niewydawanie tego rodzaju zezwoleń przez ten Urząd. W wyniku odnośnego memoriału zostało wydane specjalne zarządzenie Pana Wojewody Śląskiego, uwzględniające pierwszy z wniosków Izby.

Izba Handlowa interwenjowała w *sprawie handlu uprawianego* szczególnie na terenie mniejszych gmin *przez rodziny kolejowe*, które korzystając z tanich przejazdów czyniły zakupy różnych artykułów i sprzedawały je bezpośrednio ludności tych gmin, nie opłacając oczywiście od tych transakcyj żadnych podatków i czyniąc poważną konkurencję drobnym przedsiębiorstwom handlowym w tych gminach osiadłym.

W związku z uruchomieniem Banku Akceptacyjnego Izba Handlowa przeprowadziła wstępne *badania co do zadłużenia rolnictwa w większych przedsiębiorstwach handlowych*, które na podstawie odnośnych przepisów ustawowych mogłoby być uregulowane przy pomocy Banku Akceptacyjnego i przesłała Związkowi Izb Przem.-Handl. R. P. spis tych firm, które w jej okręgu winny byłyby korzystać z pomocy wymienionego Banku. Pozatem rozesłano do wiadomości organizacji oraz ogłoszono w Gornośląskich Wiadomościach Gospodarczych komunikat w sprawie działalności tej instytucji.

Ponieważ Izba otrzymała skargi ze sfer *większych producentów czekolady i cukierków na konkurencję czynioną im przez drobne warsztaty*, używające złych surowców i nieopłacające niejednokrotnie nietylko świadczeń socjalnych, lecz i podatków, częstokroć położone poza obrębem Górnego Śląska, przeto zwróciła się do Wydz. Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego o roztoczenie baczniejszej kontroli nad wyrobami cukrowymi, sprzedawanymi na G. Śląsku i dowożonemi na jego teren z innych województw i niedopuszczanie do ich sprzedaży w razie stwierdzenia złej ich jakości.

Ze względu na to, iż w końcu roku sprawozdawczego przedsiębiorstwo Lasy Państwowe uruchomiło na terenie Katowic własną firmę, sprzedającą drzewo bezpośrednio swoim odbiorcom, czyniąc przez to konkurencję przedsiębiorstwom prywatnym na Śląsku zasiedziałym i opłacającym podatki, Izba Handlowa wniosła w imieniu sfer handlu i przemysłu drzewnego

okręgu *protest przeciw dalszej etatyzacji życia gospodarczego* w tej dziedzinie.

Urzędowi Skarbowym Akcyz i Monopolów Państwowych w Katowicach i Rybniku przesłano *opinię co do wysokości minimalnego zapasu wyrobów Monopolu Spirytusowego*, które byłyby obowiązane utrzymywać przedsiębiorstwa handlu detalicznego i restauracje. W opinii swej Izba zajęła stanowisko, że poziom normalnego miejscowego zapotrzebowania, które winno być podstawą obliczenia minimum zapasu, jest obecnie znacznie niższy, niż w latach poprzednich. Poziom zapotrzebowania jednak jest tylko jednym z czynników wyznaczających wysokość potrzebnego w handlu detalicznym zapasu, drugim zaś czynnikiem jest szybkość obrotu oraz sprawność aparatu hurtowego, zabezpieczającego uzupełnienie zapasu w miarę potrzeby. Ze względu na dogodność i szybkość komunikacji oraz małe odległości, jakie są między przedsiębiorstwami detalistów i hurtowniami, możliwość szybkości obrotu jest dość znaczna. Istnieje ostatnio tendencja w handlu do unikania zapasów w składach detalicznych, która została spotęgowana katastrofalnym brakiem kapitałów obrotowych. Ponieważ t. zw. minimalny zapas jest właściwie nienaruszalną rezerwą, a właściwym zapasem handlowym jest tylko nadwyżka ponad to minimum, przeto zapas minimalny stanowi de facto martwą lokatę części kapitału obrotowego przedsiębiorstwa. Ze względu na interesa konsumenta, interesa i możliwości finansowe detalisty, jak też ze względu na interes Monopolu, któremu zależeć winno na wielkości obrotów detalistów, a nie na wielkości martwego zapasu, zapas minimalny winien wystarczać tylko na pokrycie nagłego nieprzewidzianego przez sprzedawcę i niezabezpieczonego zapasem czynnym zwiększenia się potrzeb konsumcyjnych. Na zasadzie zebranych materiałów Izba zaproponowała ustalenie minimalnych zapasów w nast. ilościach:

	W miastach ponad 10 000 mieszkańców		W miastach, miasteczkach i osadach prze- mysłowych			W innych miejscow.	
	I	i	t	r	ó	w	
w handlu detalicznym I i II kat.	15		10				5
w handlu detalicznym III kat.	10		5				5
w restauracjach I kat.	15		10				5
w restauracjach II kat.	10		5				5
w restauracjach III kat.	5		5				5

W związku z wydanym przez Ministerstwo Komunikacji *zakazem sprzedaży używanych szyn dla przedsiębiorstw handlowych* Izba wystąpiła do tegoż Ministerstwa z prośbą o zezwolenie na nabywanie pewnych ilości używanego materiału jednej z firm przemysłowych, budujących bocznice i rozjazdy kolejowe ze starych szyn, motywując ją tem, iż w okresie kryzysu większość przedsiębiorstw zainteresowanych w budowie bocznic nie posiada tak dużych kapitałów, by mogły sobie pozwolić na budowę tego rodzaju obiektów z materiału nowego. Ponieważ przedsiębiorstwo, w interesie którego Izba przeprowadzała interwencję, zatrudniało przy tych robotach około kilkudziesięciu ludzi i w razie nieotrzymania pozwolenia na zakup szyn używanych nie mogłoby wykonać zamówień, czyli skazanem byłoby na unieruchomienie, przeto Izba prosiła o zezwolenie mu na zakup określonego kontyngentu szyn. Wniosek Izby został uwzględniony.

Związek Rolników na Górnym Śląsku zwrócił się do Izby z prośbą o interwencję w *sprawie obniżenia kosztów przemiału zboża oraz procentu pobieranego tytułem rozkurzu przez młyny na Śląsku*. W związku z tem Izba przeprowadziła ankietę w sprawie wysokości opłat pobieranych za przemiał w młynach śląskich oraz procentu, potrącanego tytułem strat na rozkurz, na podstawie wyników której zakomunikowała Związkowi, iż wobec tego, że na G. Śląsku niema żadnego związku młynarzy, któryby ustalał jednolite stawki opłat za przemiał i normy potrąceń na rozkurz we wszystkich młynach, ujednolicenie tych norm w drodze jakiegoś zarządzenia jest zdaniem jej niemożliwe. Jednak o ile rzeczywiście opłaty te są wygórowane, to wobec istnienia wolnej konkurencji można przedsiębiorstwa pobierające wyższe ceny, wzgl. liczące większy procent na rozkurz, zmusić do obniżenia ich stawek przez oddawanie zboża do przemiału tym młynom, które liczą taniej.

Wskutek unieruchomienia rektyfikacji spirytusu w Będzinie fabryki okręgu Izby, używające spirytusu jako surowca, zmuszone były nabywać go w rektyfikacjach dalej położonych, co wpływało ujemnie na koszt nabycia tego artykułu. Wskutek starań Izby Dyrekcja Państwowego Monopoliu Spirytusowego zawiadomiła Izbę, iż *sprawa uruchomienia w składnicy spirytusu w Katowicach* znajduje się w stadium rozważań i obliczeń, związanych z realizacją tego projektu.

Izba Handlowa poparła wniosek Spółki „Zjednoczony Polski Przemysł Rybny“ złożony Dyrekcji Policji w Katowicach w sprawie *zezwolenia na wyladowywanie wzgl. ładowanie ryb* jako towarów łatwopsujących się w *niedziele i święta*.

Jedna z firm okręgu, wyrabiająca kwas solny, zwróciła się do Ministerstwa Skarbu wzgl. Dyrekcji Państw. Monopoli Solnego o *obniżenie cen soli używanej jako surowca podstawowego przy wyrobie tego kwasu*. Ponieważ, jak Izba stwierdziła, kwas solny potaniał wskutek konkurencji wytwórni oraz w związku z dążeniami Ministerstwa Przemysłu i Handlu do przeprowadzenia obniżki cen, oraz że artykuł ten używany jest w znacznym stopniu przy wyrobie różnych towarów idących na eksport, których kalkulacja z natury rzeczy nie może być wysoką, byłoby bardzo wskazane ze względu na konieczność dalszej obniżki cen tego artykułu, obniżenie ceny soli. Wobec powyższego Izba wniosek firmy tej poparła.

Izba Handlowa wystąpiła również do Prezesa Okręgowej Dyr. P. K. P. w Katowicach z prośbą o zbadanie *sprawy sprzedaży towarów przez konsumy kolejowe nieczłonkom* i wydanie odpowiednich zarządzeń. W wyniku tej akcji D. O. K. P. w Katowicach przeprowadziła dochodzenia, które nie wykazały, aby towary sprzedawano osobom nienależącym do konsumu, jednakże mimo to Dyrekcja wezwała je do starannego przestrzegania obowiązujących w tym względzie przepisów.

Ankieta przeprowadzona przez Izbę na terenie innych Izb w sprawie konsumów kolejowych nie dała żadnych wyników, albowiem tego rodzaju instytucje istniały głównie na terenie Dyrekcji Katowickiej.

Izba Handlowa poparła wniosek Związku Fabrykantów w Poznaniu w sprawie wydania *rozporządzenia o oznaczaniu wagi, jakości i miejsca pochodzenia świec w handlu*.

Jedno ze zrzeszeń gospodarczych wystąpiło do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z wnioskiem o *uchylenie ograniczeń zbierania zamówień kupcom, pomocnikom handlowym i komiwojażerom handlowym u osób prywatnych*, do których w myśl prawa przemysłowego wolno im zgłaszać się tylko na osobne wezwanie. Po zbadaniu sprawy na terenie innych zrzeszeń Izba Handlowa wypowiedziała się przeciwko wnioskowi, albowiem zachodzi obawa, że pod pozorem zbierania zamówień na pod-

stawie próbek rozwinęłoby się domokrażstwo w nieco odmienną formę, ale jednak szkodliwe dla kupiectwa osiadłego.

Izba Handlowa poparła wniosek organizacji kupców branży mlecznej o wydanie rozporządzenia policyjnego zabraniającego sprzedaży mleka w bramach domów.

Izba Handlowa poparła wniosek sfer handlowych w sprawie przesunięcia godzin otwarcia sklepów w niektóre niedziele i dni świąteczne z godz. 13—18 na godz. 14—19.

Izba Handlowa przesłała na żądanie Urzędu Woj. Śląsk. *opinię w sprawie obniżenia taryfy kominiarskiej*, wypowiadając się zasadniczo za obniżeniem tej taryfy z tego powodu, iż ogólna zniżka rentowności przedsiębiorstw winna dotknąć również i przedsiębiorstwa kominiarskie, tembardziej, że koszty czyszczenia kominów wchodzą w koszty administracji nieruchomości przemysłowych i handlowych. Ze względu jednak, że znaczna część kosztów własnych przedsiębiorstw kominiarskich jest sztywna, obniżka tej taryfy nie może być znaczną i obniżenie taryfy o około 10% byłoby usprawiedliwione i nie naruszałoby interesów stron w sposób zbyt jednostronny. Urząd Wojewódzki obniżył z dniem 1 kwietnia 1933 r. taryfę o 20%.

Izba Handlowa poparła również starania kupiectwa w Żorach o reaktywowanie hurtowni soli w tem mieście.

W związku z pismem Izby Przem.-Handlowej w Gdyni Izba Handlowa przeprowadziła badania co do ewent. *dezyderatów* jakie miałyby sfery gospodarcze jej okręgu w *związku z zaprowadzeniem urządzeń chłodniczych na statkach*, kursujących między Gdynią a portami belgijskimi. Ankieta Izby wykazała zupełny brak zainteresowania wśród sfer przemysłowych i handlowych G. Śląska tą sprawą.

Izbie Przem.-Handlowej w Wilnie zakomunikowano, że w interesie ochrony handlu księgarskiego popiera się jej projekt spowodowania odpowiedniej akcji ze strony Związku Izb Przemysłowo-Handlowych w celu zaniechania przez Ministerstwo W. R. i O. P. forsowania zakładania sklepików szkolnych.

Również zbadano na życzenie Izby Przem.-Handlowej w Wilnie sprawę sprzedaży przez hurtownie spirytusowe okręgu spirytusu w drobnych ilościach po cenie hurtowej osobom prywatnym. Ankieta przeprowadzona przez Izbę nie potwierdziła istnienia tego rodzaju zjawisk na G. Śląsku.

Na życzenie Izby Przem.-Handlowej w Bielsku Izba przeprowadziła badania kalkulacji cen zakupu i sprzedaży pewnych artykułów kosmetycznych przez jeden z domów towarowych na G. Śląsku. Wyniki tych badań przesłano Izbie Przem.-Handlowej w Bielsku do wiadomości.

Starostwu w Świętochłowicach przesłano odpis skargi przedsiębiorstw handlowych położonych na terenie powiatu w sprawie handlu domokrażnego nabiałem, uprawianego na terenie jednej z gmin, z prośbą o wydanie odpowiednich zarządzeń podległym władzom celem ukrócenia tego handlu.

Urzędowi Woj. Śląskiemu przesłano *informacje w sprawie Polskiej Ligi Mleka i Polskiej Ligi Nabiałowej*, które starały się o poparcie ich działalności przez Urząd Wojewódzki. Przy tej sposobności Izba wyraziła opinię, że przede wszystkim działalność tych 2 pokrewnych instytucyj winna być uzgodniona, rozdzielone sfery wpływów, a następnie możnaby się ustosunkować do jednej z nich pozytywnie. Pozatem ze względu na rodzaj działalności tych instytucyj mają one przede wszystkim znaczenie dla sfer rolniczych, przeto, zdaniem Izby, więcej uwag może nadesłać Śląska Izba Rolnicza, która sprawą Ligi Mleka już się dawniej interesowała.

Izba Handlowa poparła wniosek kupiectwa gminy Kochłowice, złożony Panu Wicewojewodzie Śląskiemu, o interwencję w zarządzie firmy „Wirek“ w sprawie unieruchomienia Kopalni Wirek, co wywołałoby zwiększenie się bezrobocia na terenie gminy Kochłowice i osłabienie obrotów oraz pogorszenie sytuacji finansowej lokalnego kupiectwa.

Do Komitetu do Spraw Finansowo-Rolnych na Woj. Śląskie wysłała Izba Handlowa *memoriał w sprawie składu personalnego urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy większych gospodarstw rolnych*, wyrażając w nim zapatrywanie, że wśród nierolników winnyby być uwzględniane w składzie tym kandydatury z pośród kupców i przemysłowców, przyczem zdaniem Izby reprezentanci instytucyj kredytowych powoływani być winni na ławników w możliwie ograniczonej liczbie, ponieważ wierzytelności instytucyj kredytowych są naogół wyłączone z pod kompetencji urzędów rozjemczych.

Na wniosek Wojewódzkiego Biura do Spraw Finansowo-Rolnych podała Izba Handlowa nast. kandydatury na ławników

Urzędu Rozjemczego dla spraw kredytowych właścicieli gospodarstw rolnych: Jana Jakóba Kowalczyka, komisarza rządowego, Dr. Józefa Pomianowskiego, wicedyrektora Izby Handlowej, Dr. Piotra Chorażego, dyrektora Związku Kupców, Dr. Romana Niklewskiego, dyrektora Banku Raiffeisena w Katowicach, ewent. dyr. Feliksa Wilińskiego i dyr. Stanisława Wojtyłę, Antoniego Pawlitę, urzędnika Unji Polskiego Przemysłu Górniczo-Hutniczego i Dr. T. Adameckiego, dyrektora Izby Przemysłowo-Handlowej w Bielsku.

Izba wypowiedziała się również w sprawie kandytur na przewodniczącego wzgl. zastępcę Wojewódzkiego Urzędu Rozjemczego do Spraw Majątkowych Właścicieli Większych Gospodarstw Ziemskich, którymi mieli być: wiceprezes Sądu Okręgowego Dr. Józef Zemła i sędzieja Dr. Józef Brągiel.

Oprócz tego Izba Handlowa załatwiła szereg spraw drobniejszych, których w niniejszem sprawozdaniu nie wyszczególniamy.

OBRÓT TOWAROWY Z ZAGRANICĄ.

Zagadnienia ogólne.

Izba Handlowa w swej działalności w roku sprawozdawczym zwróciła specjalną uwagę na sprawę polskich obrotów z zagranicą, a w szczególności na akcję eksportową i w miarę swych możliwości finansowych i technicznych współpracowała nad intensyfikacją wywozu ze swego obwodu.

W związku z pismem pana Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 26. VII. 1933 r. w sprawie eksportu wyrobów przemysłu przetwórczego Izba po przeprowadzeniu całego szeregu rozmów wstępnych bądź z poszczególnymi przedsiębiorstwami, bądź też z organizacjami branżowymi, zwołała w miesiącu wrześniu 1933 roku dla omówienia całokształtu odnośnego zagadnienia specjalną konferencję. Pragnąc, by jaknajwiększa ilość firm była należycie zorientowana i uświadomiona co do konieczności rozbudowy i pogłębienia naszych możliwości eksportowych, Izba rozesłała zaproszenie do wzięcia udziału w tej konferencji do ca. 120 przedsiębiorstw swego obwodu.

W wyniku obrad wspomnianej konferencji Izba doszła do wniosku, że specyficzne właściwości przemysłu przetwórczego na terenie Górnego Śląska, a przede wszystkim jego wielka

różnorodność produkcyjna, nie stwarzają warunków, umożliwiających generalne traktowanie tego zagadnienia i skumulowanie poszczególnych przedsiębiorstw dla celów organizacyjno-eksportowych. Wszelkie posunięcia w tym zakresie Izba postanowiła przeprowadzać indywidualnie w ścisłej zależności nie tylko od charakteru poszczególnych przedsiębiorstw, względnie struktury branżowej pojedynczych działów importowych i eksportowych, ale także od każdorazowego kształtowania się naszych obrotów z państwami zagranicznymi jak również od zmian, zachodzących w polityce reglamentacyjnej, dewizowej i towarowej naszych zagranicznych kontrahentów.

Współpraca Izby nad zagadnieniem aktywizacji bilansu handlowego przejawiała się nie tylko w akcji Izby z własnej inicjatywy, ale także w współpracy Izby nad zagadnieniami eksportowymi w ramach Związku Izb.

Izba brała żywy udział w pracach tak komisyj stałych wyłonionych przez Związek, t. j. Komisji Polityki Kompensacyjnej oraz Komisji do Spraw Obrotu Towarowego z Zagranicą, jakoteż w pracach podkomisyj, powoływanych do zbadania względnie przestudjowania pewnych ściśle określonych zagadnień. Z inicjatywy Izby między innymi odbyło się w Katowicach w dniu 30. IX. 1933 r. posiedzenie podkomisji, wyłonionej przez Związek Izb dla opracowania odpowiedzi na memoriał p. Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 26. VII. 1933 r., jak również dla ustalenia planu i dyrektyw akcji eksportowej wszystkich Izb.

Zgodnie z programem prac eksportowych, wypracowanym szkicowo przez tę komisję, a sprecyzowanym następnie definitywnie na posiedzeniu Związku Izb w dn. 20 i 21 X. 1933 r., Izba, poza bieżącą swoją pracą, prowadzoną pod kątem natychmiastowej doraźnej aktywizacji wywozu, zajęła się opracowaniem i zbadaniem następujących zagadnień z dziedziny eksportu.

Pod względem branżowym Izbie przypadło w udziale opracowanie referatów na temat możliwości eksportu węgla, nawozów azotowych, związków azotowych, przemysłu cynkowego i pochodnych, bieli cynkowej, blachy ocynkowanej, blachy cynkowej; pod względem kierunkowym zająć się miała Izba rynkiem Rosji Sowieckiej i pod kątem możliwości zbytu w Z. S. S. R. naszej produkcji przemysłowej; z innych zagadnień po-

wierzonych do opracowania Izbie wymienić należy sprawę premjowania wywozu i wiązania importu z eksportem.

Wobec stosunkowo krótkiego terminu wyznaczonego do wykończenia tych prac Izba niezwłocznie musiała przystąpić do zbierania potrzebnych materiałów. Ze względu jednak na to, iż termin zakończenia odnośnych referatów był prolongowany i przypadł w roku następnym, Izba w sprawozdaniu niniejszem powstrzymuje się od bliższego omówienia wysuniętych w zakresie odnośnych zagadnień postulatów i wniosków.

Z innych spraw w ramach Związku Izb podnieść należy specjalne zainteresowanie okazane przez Izbę dla problemu reorganizacji Państwowego Instytutu Eksportowego, które to zagadnienie było przedmiotem obrad Komisji Polityki Gospodarczej Izby. Wobec zamierzonego rozszerzenia zakresu działania przyszłego Instytutu, Izba ustosunkowała się pozytywnie do projektowanej zmiany, zwłaszcza ze względu na skoncentrowanie w ramach mającej powstać nowej instytucji wszystkich zagadnień tak z dziedziny importu jak i eksportu, które dotychczas prowadzone były wielotorowo z niewątpliwą szkodą dla rozwoju naszej wymiany towarowej z zagranicą i aktywizacji naszego bilansu handlowego.

Przywiązując dużą wagę do spraw t. zw. eksportu pośredniego i związanej z tem kwestji otrzymywania surowców przez przemysł przetwórczy po cenach światowych, Izba współdziałała ze Związkiem Izb w akcji obniżenia cen surowców i półfabrykatów, przeznaczonych na eksport pośredni. Na swoim terenie oddziaływała Izba z jednej strony na przemysł hutniczy żelazny oraz przemysł węglowy (Konwencję Węglową) w kierunku udostępnienia zakładom przetwórczym otrzymywania żelaza (np. blachy dynamo-maszynowej, różnego rodzaju stali i t. p.) oraz węgla po cenach niższych dla produkcji eksportowej, z drugiej zaś strony Izba starała się zebrać i uzgodnić postulaty w tym względzie zakładów metalowo-przetwórczych, znajdujących się na jej terenie.

Działalność informacyjno-propagandowa.

Działalność Izby w zakresie obrotu towarowego z zagranicą polegała także na rozwijaniu odpowiedniej akcji informacyjno-propagandowej, która wyrażała się w udzielaniu

różnym instytucjom i firmom tak krajowym jak i obcym w drodze piśmiennej, telefonicznej lub ustnej różnego rodzaju informacji. Poza informacjami dotyczącymi cen, sytuacji rynkowej, stawek celnych, warunków transportowych, Izba udzielała także licznych wyjaśnień z innych dziedzin, podając zainteresowanym wskazówki odnośnie właściwego fakturowania, znakowania i pakowania towarów, a także w zakresie warunków płatności i możliwości uzyskania pokrycia w różnych krajach za wywiezione towary, które to informacje szczególnie były aktualne ze względu na fluktuację kursów całego szeregu walut zagranicznych.

Niezależnie od powyższego Izba popularyzowała inicjatywę eksportową na łamach redagowanego przez siebie organu pod tyt.: „Górnośląskie Wiadomości Gospodarcze“. W czasopiśmie tem zagadnienie eksportu naszego, a w szczególności jego podtrzymania, znajdowało wyraz nie tylko w części artykułowej, ale także w prowadzonej specjalnej rubryce, gdzie podawane były wszelkie aktualne zmiany w handlu zagranicznym, mogące zainteresować przedsiębiorstwa obwodu Izby.

Podnieść należy, że działalność informacyjno-propagandowa Izby prowadzona była zawsze pod kątem udzielania informacji aktualnych, szybkich i wyczerpujących, mogących przyczynić się do wykorzystania przez przedsiębiorstwa obwodu Izby pomyślnych koniunktur dla rozbudowania eksportu.

W swej działalności informacyjno-propagandowej Izba posługiwała się utrzymywaną stale à jour dokumentacją, jak raporty konsularne, zarządzenia naszych władz, wiadomości z codziennej i periodycznej prasy fachowej polskiej i zagranicznej, nie zaniedbując również w razie potrzeby także bezpośredniego porozumiewania się w kwestjach specjalnych wprost z miarodajnymi instytucjami względnie czynnikami rządowymi.

Z pośród ważniejszych udzielonych przez Izbę informacji wymienić wypada następujące:

1. O skontyngentowaniu cynku w Holandji.
2. O przepisach dot. zaopatrzenia przy eksporcie w świadectwa pochodzenia wszelkich towarów skontyngentowanych do Holandji.
3. O postanowieniach rumuńskiego Ministerstwa P. i H. w sprawie wydawania upoważnień importowych.

4. O reglamentacji przywozu drewna do Szwajcarii.
5. O eksporcie konfekcji do Francji.
6. O nowym regulaminie faktur konsularnych w Brazylii. W tej sprawie rozpisała Izba Handlowa wśród sfer zainteresowanych specjalną ankietę celem stwierdzenia, czy i o ile nasze interesy eksportowe ucierpią wskutek wprowadzenia tego regulaminu w życie i znacznej stosunkowo podwyżki wpłat. Wobec małego jednak obecnie obrotu z Brazylią, ankietą ta nie dała pozytywnych rezultatów.
7. O skontyngentowaniu mięsa i koni rzeźnych w Holandji.
8. O organizacji bezpośredniego handlu z Indjami. W tej materji nie osiągnięto konkretnych rezultatów, gdyż ankietą rozpisana wśród przedsiębiorstw nie wywołała zainteresowania co do ewentualnego uruchomienia w Gdyni składów towarowych na artykuły pochodzenia indyjskiego.
9. O zainteresowaniu firmy holenderskiej eksportem z Polski do Holandji i Belgji. Wobec posiadania przez tutejsze większe firmy stałych przedstawicielstw w tych krajach nawiązanie kontaktu z firmą było nieaktualne.
10. O wysokości stawek celnych na manganokrzem w Anglii.
11. O wysokości stawek celnych i wogóle formalnościach przy imporcie do Brazylii, Jugosławji i Litwy maszynek do wycinania szkieł celulozowych.
12. O wprowadzonym na Łotwie przymusie farbowania mydła importowanego z zagranicy. Informacje rozesłano wszystkim poważniejszym fabrykom mydła na G. Śląsku.
13. O obowiązku badań trychinoskopijnych mięsa i wędlin eksportowanych do Włoch. Informacje rozesłano wszystkim, w liczbie 5, eksporterom mięsa, bydła i trzody chlewnej.
14. O wprowadzeniu w Marokku taks kompensacyjnych na towary korzystające z premij eksportowych. Informacje rozesłano wszystkim związkom i poszczególnym firmom, interesującym się eksportem do Marokka.
15. O warunkach i możliwościach eksportu do Holandji i Łotwy porcelany i fajansu powiadomiono firmy „Giesche“, Fabr. Porcelany w Bogucicach i Elektro-Porcelana w Brzezince.

16. O powstałych możliwościach eksportu do Holandji całego szeregu artykułów w związku z szerzącym się tam bojkotem towarów niemieckich rozesłano informacje wszystkim związkom jak również firmom zainteresowanym w eksporcie do Holandji.

17. O możliwościach eksportu kasz gryczanych.

18. O stawkach celnych w Niemczech i Czechosłowacji na wapno mielone.

19. O zaprowadzonej w Argentynie identyfikacji towarów.

20. O perspektywach eksportowych piwa polskiego do U. S. A.

21. O możliwościach zbytu produktów smołowcowych w Belgji.

22. O możliwościach eksportowych całego szeregu artykułów do Egiptu.

23. W związku z zwróceniem się Izby Handlowej Węgiersko-Polskiej (Magyar Lengyel Kereskedelmi Kamara) w Budapeszcie o podanie jej adresów fabryk produkujących celofan, skomunikowała Izba Handlowa instytucję tę z Tomaszowską Fabryką Sztucznego Jedwabiu, produkującą na zasadzie licencji celofan pod nazwą „Tomofan“.

24. Firmie greckiej podano adresy fabryk produkujących sól amonjakalną.

25. Poselstwu szwajcarskiemu podano adresy producentów rur bez szwu oraz spawanych.

26. W związku z rozesłanym przez Izbę Handlową okólnikiem o zaoferowaniu przez jedną z firm w Kairze swych usług jako zastępcy polskich wyrobów — ofertą tą zainteresowała się firma Gliwicki, Rydułtowy, produkująca wędliny i konserwy.

27. Firmie rumuńskiej Izba udzieliła szczegółowych informacji odnośnie stawek celnych, opłat manipulacyjnych, opłat od świadectw pochodzenia, obowiązujących w Polsce przy eksporcie cynku.

28. Wobec niedostatecznego zorientowania polskich sfer gospodarczych co do ustępstw, jakie Polska otrzymała w zawartych ostatnio traktatach handlowych z Austrią, Belgią, Holandją i Szwecją, Izba podała do wiadomości zainteresowanych przedsiębiorstw zestawienie tych ustępstw, które stwarzały

lepsze widoki eksportu licznych artykułów wytwórczości krajowej.

29. Izba rozwinęła odpowiednią akcję, mającą na celu skłonienie poważniejszych przedsiębiorstw do wzięcia udziału w Targach Lyonskich. Bliższe zainteresowanie dla Targów okazały jedynie Polskie Kopalnie Skarbowe na G. Śląsku, które wyraziły gotowość nadesłania materiałów reklamowych względnie próbek węgla eksportowego. Inne firmy ze względu na charakter swej produkcji oraz niskie ceny handlu światowego i niewielkie ilości eksportu na rynek francuski, jak również na niewspółmiernie niskie kontyngenty przyznane nam przez Francję, doniosły Izbie, że udziału w Targach nie wezmą, gdyż nie spodziewają się, aby udział w nich mógł dać jakikolwiek praktyczny rezultat.

30. W związku z zamiarem zorganizowania wystawy dla Bliskiego Wschodu, któraby miała na celu zdobycie rynków egipskiego i palestyńskiego przez eksporterów z Polski, Izba Handlowa po porozumieniu się z Dyrektorem Państwowego Instytutu Eksportowego rozpoczęła energiczną propagandę za udziałem firm jej okręgu w tej wystawie. Niezależnie od rozesłania odezw biuro Izby prowadziło propagandę tej wystawy wśród interesentów odwiedzających Izbę w różnych sprawach, udzielało dodatkowych wyjaśnień telefonicznie i kilkakrotnie nawet porozumiewało się w sprawie pewnych informacji potrzebnych firmom, które nie były zdecydowane do wzięcia udziału, z Państwowym Instytutem Eksportowym.*)

31. Jedną z firm swego obwodu, mającą możność sprzedania 1.000 ton chmielu do Ameryki, Izba skontaktowała z producentami tego artykułu.

32. Hucie „Silesia“ Izba podała do wiadomości wykaz wyrobów emaljowanych, które mogłyby znaleźć zbytnie w Kongo Belgijskim.

33. Izba poinformowała przedsiębiorstwa swego obwodu w sprawie rozszerzenia podstawy obrotu uszlachetniającego we Włoszech, umożliwiającego ewent. eksport cynku do wyrobu drutu cynkowego oraz różnego rodzaju materiałów metalowych do przerobienia na artykuły gotowe.

---

*) Patrz również rozdział: Targi i wystawy.

34. Izbie Bielskiej podany został wykaz firm skłonnych do kompensacyjnego importu z Jugosławii wzamian za eksport tkanin wełnianych na kwotę około 100.000 zł.

35. Izba poinformowała przedsiębiorstwa swego obwodu o utworzeniu w Gdyni linii okrętowej „Far East Line“, mającej za zadanie utrzymać regularną komunikację pomiędzy Gdynią a portami Dalekiego Wschodu. Niektóre przedsiębiorstwa obwodu Izby jak: Śląskie Kopalnie i Cynkownie, oraz Giesche, Sp. Akc. wyraziły gotowość eksportowania blachy cynkowej na przyszłość nie via Hamburg, jak dotychczas, a wspomnianą linią okrętową wprost z Gdyni.

36. Izba poinformowała przedsiębiorstwa swego obwodu o wyjeździe na Daleki Wschód przedstawiciela linii „Far East Line“, zwracając jednocześnie uwagę, że przedstawiciel ten, jako doskonały znawca stosunków chińskich, mógłby udzielić eksporterom polskim wyczerpujących informacji i być pomocnym przy nawiązywaniu bezpośredniego kontaktu z rynkiem chińskim.

37. Izba powiadomiła przemysł hutniczy o możliwościach dostawy do Rumunii 20.000 tó wszelkiego rodzaju półwyrobów żelaznych. Huty jednak nie skorzystały z powyższej propozycji z jednej strony — ze względu na bardzo niskie ceny, jakie za półwyroby hutnicze osiągnąć można zagranicą, z drugiej zaś — ze względu na to, że w związku z wykonywaniem zamówień sowieckich zużywają we własnym zakresie całą swą produkcję półwyrobów.

38. W związku ze szczupłym kontyngentem, jaki udzieliła Rumunia nam na cynk i niemożnością zaspokojenia potrzeb wszystkich rumuńskich odbiorców cynku, Izba przeprowadziła badania i zakomunikowała Poselstwu R. P. w Bukareszcie wykaz firm rumuńskich, które były stałymi i poważnymi odbiorcami cynku polskiego w latach ubiegłych.

39. Z powodu zapytania o polskich dostawców krezolu do Belgii Izba porozumiała się ze Związkiem Koksowni, który jednak będąc związany umowami międzynarodowymi nie złożył oferty, wyrażając natomiast chęć eksportowania oleju impregnacyjnego, naftaliny, zasad pirydynowych i żywic kumaronowych. Izba zwróciła się przeto do Izby Polsko-Belgijskiej z prośbą

o wyszukanie odbiorców na te produkty i podanie ich adresów Zw. Koksowni.

40. Firmie szwedzkiej podane zostały adresy polskich eksporterów cebuli.

41. Firmie rumuńskiej przesłano adres Zw. Koksowni, jako eksportera benzolu, oraz podano adresy eksporterów cynku.

42. Pośrednikowi belgijskiemu podano adresy hut żelaznych, trudniących się produkcją eksportową blach stalowych.

43. Firmie palestyńskiej podano producentów rur stalowych do mebli, którzy z nią już nawiązali korespondencję.

44. W związku z dążeniami firm brazylijskich do nawiązania bezpośrednich stosunków handlowych z Polską, Izba Handlowa przeprowadziła badania, czy i które artykuły wzgl. które firmy z jej okręgu mogłyby w chwili obecnej interesować się sprawą eksportu do Brazylii.

45. Wobec kilkakrotnych zgłoszeń agentów handlowych z Palestyny w sprawie powierzania im reprezentacji różnych firm śląskich, Izba Handlowa przeprowadziła z firmami wchodzącymi w grę korespondencję i komunikowała, czy zastępstwo danych firm może być udzielone wzgl. sprzedaż jakich artykułów byłyby skłonne te firmy oddać firmom palestyńskim.

46. Izba Handlowa dostarczyła jednej z firm hiszpańskich adresów polskich eksporterów jaj na podstawie ankiety między-izbowej.

47. Izba wyszukała dostawców specjalnej stali dla jednej z firm gdańskich.

48. Na zapytanie jednej z firm palestyńskich Izba Handlowa przeprowadziła badania wśród producentów okręgu co do możliwości zbytu w Palestynie papy i smoły do papy. W wyniku badań okazało się jednak, że papa w gatunku poszukiwanym nie jest produkowana na Śląsku, natomiast smoła, po przeprowadzeniu kalkulacji, nie wytrzymuje konkurencji ze smołą angielską ze względu na koszty przewozu.

49. Izba Handlowa udzieliła szczegółowych informacji o przepisach importowych w Palestynie różnym firmom.

50. Z Dyrekcją Państwowej Wyższej Szkoły Rolniczej w Cieszynie przeprowadzono korespondencję w sprawie ewent. zainteresowania się produkcją seru Cheddar na eksport do

Anglii. Wyniki były jednak negatywne wobec niskiej opłacalności tej produkcji.

51. Izba przeprowadziła badania nad możliwością eksportu piwa beczkowego, zbierając materiały za pośrednictwem Izby Przemysłowo-Handlowej w Gdyni co do zapotrzebowania na ten rodzaj piwa na polskich statkach morskich, jednakowoż ankieta Izby Gdyńskiej dała wyniki negatywne.

52. Izba zajmowała się zbieraniem informacji co do zapotrzebowania jęczmienia browarnianego i owsa w Irlandji. Wyniki badań przesłane zostały do wiadomości wszystkim Izbom.

53. Wobec niekorzystnych informacji otrzymanych o jednej firmie rumuńskiej z Bukaresztu, Izba ostrzegła zainteresowane sfery swego obwodu przed nawiązywaniem z firmą tą stosunków handlowych.

54. Izba interwenjowała w dwóch hutach w sprawie złożenia jednej z firm jugosłowiańskich ofert na specjalne gatunki stali do wyrobu sztucców. W wyniku tej interwencji jedna z hut przysłała konkretną ofertę, druga zaś poleciła swemu przedstawicielowi w Belgradzie zebranie dodatkowych informacji.

55. Izba sontaktowała przedsiębiorstwa swego obwodu z firmą węgierską, która pragnęła zająć się umieszczeniem na rynku węgierskim koksu, węgla drzewnego, cynku, ołowiu, produktów węglpochodnych itp. Gotowość wejścia w bliższy kontakt z odnośną firmą wyraziły przedsiębiorstwa: Zjednoczenie Sprzedaży Kwasu Siarkowego oraz „Derywat“, Spółka sprzedażna produktów smołowcowych.

56. W związku z zapytaniem Małop. Towarzystwa Handlu Wymiennego Izba, celem umożliwienia powiązania eksportu z importem, zwłaszcza zaś wzmożenia eksportu do krajów posiadających reglamentację dewizową, — podała temu Towarzystwu adresy 18 przedsiębiorstw swego obwodu, utrzymujących stosunki handlowe z Jugosławją, Bułgarią, Turcją oraz Stanami Zjedn. Amer. Półn.

57. Izba udzieliła bliższych informacji odnośnie eksportu do Persji — Hucie Franciszka w Król. Hucie, interesującej się wywozem na tamt. rynek różnego rodzaju maszyn oraz odlewów metalowych.

58. Izba podała do wiadomości eksporterów swego obwodu informacje o konieczności stemplowania jaj, wywożonych do Anglii, znakiem „Foreign“ zamiast „Polish“.

59. Zainteresowanym hutom zakomunikowała Izba o możliwościach zbytu blachy falowanej, galwanizowanej do Konga Belgijskiego.

60. Izba doniosła przedsiębiorstwom swego obwodu o wyjeździe do Chin p. Radcy Pindora, doskonałego znawcy tego kraju, zwracając uwagę na możliwość nawiązania za jego pośrednictwem stosunków handlowych z tamt. firmami. Sprawa tą zainteresowała się już firma Giesche, która wyraziła chęć porozumienia się z p. Radcą Pindorem w sprawie eksportu do Chin blachy cynkowej.

61. Izba przesłała do wiadomości tut. firmom wyciąg z hiszpańskiej taryfy celnej w sprawie świadectw pochodzenia towarów, prosząc jednocześnie o informowanie Izby o wypadkach odrzucenia lub nieuznania przez władze hiszpańskie wystawionych świadectw pomimo dostosowania się do odnośnych przepisów.

62. Izba powiadomiła przedsiębiorstwa swego obwodu o przepisach dotyczących faktur, wystawianych na towary eksportowane do Brazylii.

63. Specjalnym okólnikiem Izba zorientowała firmy w możliwościach eksportu licznych artykułów na rynek palestyński, zalecając ewent. bezpośrednie komunikowanie się z Izbą Polsko-Palestyńską w Tel-Aviv, przy jednoczesnym jednak przesyłaniu odpisów korespondencji do tut. Izby, która pragnęłaby być zorientowaną w rozwoju stosunków handlowych pomiędzy G. Śląskiem a Palestyną, by być ewent. pomocną przy realizowaniu poszczególnych transakcyj. Naskutek akcji propagandowej Izby zmierzającej do większego zainteresowania przedsiębiorstw swego obwodu eksportem na rynek palestyński, chęć nawiązania stosunków handlowych z tym rynkiem zgłosiły firmy: „Giesche“, Sp. Akc. oraz „Derywat“, Spółka Sprzedażna Produktów Smołowcowych w Katowicach.

W porównaniu z rokiem ubiegłym w okresie sprawozdawczym zwiększyła się również znacznie, a mianowicie z 30 do ca 55 ilość informacji, udzielonych przez Izbę zagranicznym

firmom o źródłach nabycia rozmaitych artykułów wytwórczości polskiej, produkowanych nie tylko na G. Śląsku, ale także w innych województwach Polski.*)

Wizyty konsularne.

Do zakresu działalności informacyjno-propagandowej Izby zaliczyć należy organizowanie bezpośredniego kontaktu pomiędzy przedsiębiorstwami obwodu Izby, a przyjeżdżającymi na Górny Śląsk przedstawicielami polskiej służby konsularno-dyplomatycznej, względnie reprezentantami poszczególnych przedsiębiorstw zagranicznych. Doceniając doniosłą rolę, jaką odgrywały i odgrywają w stosunkach handlowych bezpośrednie koneksje osobiste oraz naoczne zapoznawanie się z możliwościami produkcyjnymi poszczególnych warsztatów przemysłowych, Izba urządzała albo ogólne konferencje na terenie własnym, na które zapraszała firmy eksportujące, względnie mające możliwości eksportu, albo też umożliwiała poznanie się i nawiązanie wzajemnego kontaktu w drodze wizytacji poszczególnych przedsiębiorstw na miejscu w ich siedzibach.

W roku sprawozdawczym za pośrednictwem Izby i przy czynnym jej współudziale zapoznały się z okresem tut. Izby niżej wyszczególnione wycieczki lub przedstawiciele polskiej służby konsularnej:

1. Dr. Banasiński, udający się do Indyj Angielskich,
2. p. J. Pawlita, nowo-mianowany konsul w Kanadzie,
3. p. Dr. Krysiński, radca Poselstwa Polskiego w Szanghaju,
4. p. Rosiński, konsul w Rydze,
5. p. Lubaczewski, radca handlowy w Beogradzie,
6. p. Mac David, dyrektor handlowy „The Blue Funnel Line“,
7. p. Jan Wojnar, kierownik Izby Handlowej Polsko-Łacińsko-Amerykańskiej,
8. Dr. Z. Przybyłkiewicz, udający się do Indyj Holenderskich,
9. p. B. Wojewódzki, wyjeżdżający do Abisynji,
10. p. P. Orzechowski, referent handlowy konsulatu polskiego w Stambule,
11. p. W. Gorczyński, udający się do Poselstwa R. P. w Kairze,

---

*) Patrz także: Dział informacyjny.

12. Wycieczka kursu naukowego Ministerstwa Spraw Zagranicznych w liczbie 19 osób.
13. Wycieczka polskich konsulów honor. zagranicą w liczbie 16 osób,
14. Delegacja ekonomiczna Z. S. S. R.

Jeżeli chodzi o delegację sowiecką, która bawiła na Śląsku w czasie od 6—9 maja, to ze względu na jej charakter Izba Katowicka wyłoniła wspólny komitet przyjęcia z Izba Sosnowiecką, ustalając dokładny program pobytu przedstawicieli Z. S. R R. w Zagłębiu przemysłowym Śląsko-Dąbrowskiem. Na dwóch przedwstępnych zebraniach Izba szczegółowo poinformowała zainteresowane sfery swego obwodu o charakterze i celach wycieczki, jej składzie personalnym, o naszych dotychczasowych stosunkach gospodarczych z Rosją Sowiecką, jak również udzieliła odpowiednich wskazówek i wytycznych, w jakim kierunku iść powinny rozmowy i przemówienia.

Przez delegację sowiecką w pełnym składzie lub też przez poszczególnych jej członków z przedsiębiorstw górnośląskich zostały zwiedzone huty „Baildon“, „Pokój“, „Falwa“, „Batorego“ i „Zgoda“, następnie cynkownia „Uthemann“, należąca do firmy Giesche S. A., a także wzorowo prowadzone i wysoko uprzemysłowione dobra rycerskie wraz ze wzorową oborą p. Inż. Albinowskiego w Bełku na G. Śląsku.

Podczas przyjazdu i pobytu na G. Śląsku wycieczki konsulów honorowych Polski zagranicą Izba, niezależnie od zorganizowania bezpośredniego osobistego kontaktu poszczególnych osobistości ze sfer przemysłowych swego obwodu, zorganizowała także specjalną konferencję, na której wygłoszony został przez p. Dr. Szczepańskiego, dyrektora f-y „Blacha Cynkowa“, referat natury ogólnej o gospodarczym znaczeniu G. Śląska ze szczególnym uwzględnieniem możliwości eksportowych wytwórczości górnośląskiej.

Na temat współpracy Izb Przem.-Handlowych z polskimi konsulatami zagranicą oraz praktycznego bezpośredniego zapoznawania się przedstawicieli polskiej służby konsularnej z poszczególnymi ośrodkami przemysłowymi w Polsce Izba komunikowała Państw. Instytutowi Eksport. swoje spostrzeżenia i uwagi, wypowiadając się w zasadzie za koniecznością umożliwienia bezpośredniego, a nawet periodycznego kontaktu

z przemysłem i handlem krajowym wogóle całemu naszemu personelowi służby konsularnej, gdyż leży to w głębokim interesie wzmożenia polskiej ekspansji eksportowej. Zdaniem Izby jednak bardziej praktyczne wyniki mogłyby dać przyjazdy indywidualne, conajwyżej grupowe, z ośrodków o mniejwięcej jednolitym charakterze gospodarczym, np. z krajów skandynawskich, bałkańskich itd., nigdy zaś przyjazdy masowe, przeciwko którym przemawiają przede wszystkim różnorodne zainteresowania. Za pożądane Izba uważała również uprzednie awizowanie o konkretnych zainteresowaniach poszczególnych osób, odwiedzających dany ośrodek, a to celem możliwości należytego poinformowania zainteresowanych sfer i dania im czasu na przygotowanie się do mających odbyć się konferencji.

Obrót kompensacyjny.

Specjalną uwagę poświęciła Izba wymianie towarowej na zasadach obrotu kompensacyjnego. Obrót ten bowiem zaczął w bardzo szybkim tempie stawać się jedną z form aktualnej wymiany towarowej międzynarodowej oraz przeistoczył się w problem o bardzo szerokim zasięgu, stając się instrumentem polityki gospodarczej, służącym nietylko do restryngowania przywozu lub zapewnienia eksportowi naszemu pokrycia w granicach odpowiadającego mu eksportu, ale także do stymulowania wywozu do granic importu z krajami, z którymi posiadaliśmy ujemny bilans handlowy.

W miarę intensyfikowania się obrotu kompensacyjnego w stosunkach handlowych Polski z zagranicą oraz jego różniczkowania się w zależności od rynków zbytu, charakteru poszczególnych branż, stopnia niezbędności dla produkcji względnie konsumpcji, Izba celem zapoznania sfer przem.-handlowych swego obwodu z powyższą formą handlu nie ograniczyła się tylko do rozsyłania wyczerpujących referatów w tej sprawie, ale przy pomocy żywego słowa na kilku konferencjach starała się zaznajomić przedsiębiorstwa swego obwodu z całokształtem zagadnienia handlu kompensacyjnego.

Dla wszechstronnego wyjaśnienia różnych wątpliwości i niejasności oraz strony praktyczno-technicznej obrotu kompensacyjnego z inicjatywy Izby odbyła się w Katowicach w siedzibie jej konferencja z udziałem przedstawiciela Tow.

Handlu Kompensacyjnego p. Kulikowskiego oraz delegatów sąsiadujących Izb Bielskiej i Sosnowieckiej. W wyniku tej konferencji zdecydowano powołać do życia w Katowicach przy Polskim Związku Zrzeszeń Gospodarczych ekspozyturę Warszawskiego Tow. Kompensacyjnego, której zadaniem byłoby nie tylko każdorazowe szybkie i sprawne informowanie o możliwościach handlu kompensacyjnego, ale także nawiązywanie bezpośredniego kontaktu pomiędzy eksporterami i importerami z terenów wspomnianych Izb. Izba Katowicka wyraziła przy tem gotowość partycypowania w kosztach prowadzenia tej ekspozytury, która zaczęła funkcjonować od dnia 1. III. 1933 r.

Na tle rozwijającego się obrotu kompensacyjnego Izba współpracowała w kształtowaniu się wszystkich form tego systemu handlu, a mianowicie: 1. kompensacyjnego obrotu morskiego, 2. kompensacyjnego obrotu związanego z autonomicznymi stawkami celnymi względnie z nadkontyngentami, 3. kompensacyjnego obrotu towarowo-dewizowego z Węgrami oraz krajami bałkańskimi, 4. towarowego obrotu kompensacyjnego ze Stanami Zjednoczonymi, 5. towarowego obrotu kompensacyjnego ze wszystkimi innymi krajami zamorskimi. Niezależnie od tego Izba brała również czynny udział w wiązaniu eksportu z importem, umożliwiając kolaborację najrozmaitszych gałęzi przemysłu względnie handlu przez współdziałanie w wyszukiwaniu odpowiednich transakcyj importowych względnie eksportowych. Wszystkie powyżej wymienione formy organizacji naszej wymiany towarowej, zapewniające albo pokrycie należności eksporterów za wywóz do krajów reglamentujących obrót dewizowy, albo dające premię wywozową eksporterom, wynikającą z różnicy cel lądowych i morskich, albo stwarzające premie dla eksportu przez uzależnienie wydawania pozwoleń przywozu od przedkładania dokumentów wywozowych, były przedmiotem codziennej pracy oraz licznych zapytań, postulatów i wniosków Izby.

W okresie sprawozdawczym Izba brała również żywy udział w skoordynowaniu i organizacyjnym unormowaniu działalności rozwijanej na terenie handlu kompensacyjnego przez szereg czynników społeczno-gospodarczych i zawodowo-handlowych z jednej strony oraz organów rządowych i samorządowych z drugiej strony. Na tym odcinku prace Izby

wyraziły się w szeregu zgłoszonych dezyderatów w formie bądź pisemnej, bądź ustnej na posiedzeniach Związku Izb podczas obrad.

W dziedzinie handlu kompensacyjnego Izba utrzymywała zawsze stały kontakt z wszystkimi miarodajnymi instytucjami, a w pierwszym rzędzie z Wydziałem Handlu Zagranicznego M. P. i H., Państwowym Instytutem Eksportowym, Towarzystwami Powierniczymi oraz Związkiem Izb, na terenie którego koncentrował się całokształt prac związanych z polityką handlu kompensacyjnego. Nadmienić wypada, że jeżeli chodzi o Międzyzibową Komisję Polityki Kompensacyjnej, która odegrała tak ważną rolę w zakresie unormowania stosunków w polskim handlu kompensacyjnym, to ustalenie osoby kandydata na przewodniczącego jak i składu tej Komisji miało miejsce w Katowicach na jednym z posiedzeń Międzyzibowej Komisji do spraw obrotu towarowego z zagranicą, które zostało zwołane w dniu 24. V. 1933 r. z inicjatywy tutejszej Izby, przyjmującej zawsze czynny udział w pracach, mających na celu intensyfikację polskiej wymiany towarowej z zagranicą.

Z pośród ważniejszych transakcyj w obrocie kompensacyjnym, przy realizowaniu których Izba współpracowała wzgl. interwenjowała, wymienić należy następujące:

1. sprawę kompensacyjnego eksportu węgla do Finlandji wzamian za import obuwia,
2. sprawę wywozu węgla do Węgier wzamian za przywóz żarówek i lamp katodowych,
3. sprawę eksportu cynku wzamian za import żyta z Rumunji,
4. sprawę eksportu cynku wzamian za import słonecznika z Rumunji,
5. sprawę eksportu cynku wzamian za przywóz bobu soja z Mandżurji,
6. sprawę kompensacyjnego eksportu celulozy do Czechosłowacji, do której Min. Przemysłu i Handlu w zasadzie ustosunkowało się przychylnie z tem, że w imporcie wchodzić mogłyby w rachubę tylko szlachetniejsze gatunki celulozy,
7. sprawę eksportu soli do Niemiec wzamian za import przędzy,
8. import kompensacyjny nasion oleistych z Rosji Sowieckiej,

9. sprawę transakcji kompensacyjnej — tkaniny bielskie za paprykę. Po zbadaniu bliższem tej sprawy okazało się jednak, że na paprykę jest na G. Śląsku minimalne zapotrzebowanie, wskutek czego zebranie odpowiedniej ilości odbiorców na wchodzącą w rachubę ilość importu okazało się niemożliwe;
10. sprawę eksportu kompensacyjnego węgla wzamian za cegłę magnezytową z Węgier,
11. sprawę kompensacyjnego eksportu pyłu cynkowego do Niemiec wzamian za import stamtąd barwników anilinowych i niektórych chemikaliów w kraju niewyrabianych,
12. sprawę eksportu do Niemiec makuchów wzamian za import ponadkontyngentowych ilości maszyn w kraju niewyrabianych.

Sprawy eksportu.

Na tle stosowanych lawinowo przez wszystkie państwa razem i każde z osobna najprzeróżniejszych utrudnień, zmierzających do jednego właściwie celu — skrępowania obcego importu i do ujęcia go w ramy sztywne i tak skonstruowane, aby nie poddały się zabiegom eksportera, Polska w roku 1933 musiała skupić cały swój wysiłek na utrzymaniu aktywnego salda w bilansie handlowym i niedopuszczeniu do załamania się wywozu, będącego w naszym bilansie płatniczym jedyną pozycją po stronie czynnej zdolną do zrównoważenia strony biernej w razie niekorzystnego układania się ruchu kapitałów i skurczenia się wpływów z innych źródeł.

W stosunkach Polski konieczność posiadania nadwyżki w obrotach handlowych z zagranicą dyktowana była koniecznością wzmożenia tętna życia gospodarczego i złagodzenia depresji, ciężącej nad rynkiem wewnętrznym, wskutek nader szczupłej jego pojemności. Osobno podnieść należy kwestję waluty, na stałość której, jak przekonał się na własnej praktyce, stan bilansu handlowego wywiera wpływ decydujący. Niezależnie od powyższych momentów osiągnięcie nadwyżek w handlu zagranicznym w naszych stosunkach jest konieczne także ze względu na kwestję bezrobocia, zwłaszcza brak zatrudnienia w przemyśle, — tę najdotkliwszą formę bezrobocia tak pod względem socjalnym jak i obciążeń wynikających dla

Skarbu Państwa, spadek bowiem produkcji przemysłowej, w której kumuluje się znaczny zasób pracy ludzkiej, w większym stopniu odbija się zawsze na rynku pracy, aniżeli wytwórczości rolniczej, toteż Polska, tak samo zresztą jak i inne państwa, dążyć musiała do złagodzenia kwestji bezrobocia w drodze posunięć polityczno-handlowych przez ograniczanie przywozu i podtrzymywanie wywozu, co przeciwdziało zmniejszaniu się produkcji i stanu zatrudnienia w krajowych warsztatach przemysłowych.

W tych warunkach zagadnienie handlu zagranicznego Polski stać się musiało dziedziną wymagającą jaknajwiększego skupienia uwagi. Wobec coraz bardziej planowego kształtowania przez poszczególne państwa wymiany towarowej, wpływającego nie tylko z ogólnej polityki handlowej, a nieraz nawet polityki sensu stricto, zarówno kwestja wyboru odpowiednich metod jak i w ogólności kwestja sprawności polityki handlowej nabierały specjalnego i decydującego znaczenia.

Z powodu trudnych warunków penetracji na rynki obce, na jakie coraz częściej natrafiał nasz eksport, wysiłki wszystkich czynników rządowych i prywatnych musiały obracać się około sprawy podtrzymania i wzmocnienia podstaw naszej wymiany towarowej oraz walki z polityką dyskryminującą nasz wywóz.

W związku z ciężką sytuacją naszego handlu zagranicznego zagadnienie popierania wywozu w roku sprawozdawczym wysunęło się na pierwszy plan i stało się przedmiotem szczególnych trosk Izby. Przyjmując pod uwagę, że wzmożona konkurencja innych państw eksportujących powodowała niemożność uzyskania za wywożone towary, prawie z reguły, cen, zapewniających nie tylko osiągnięcie zysku, ale przynajmniej pełne pokrycie kosztów, Izba w akcji swej w zakresie popierania eksportu bardzo dużo uwagi i wysiłków poświęcić musiała zagadnieniu bezpośredniej pomocy dla eksportu, które to zagadnienie w związku z niepomysłnym układem warunków na terenie światowego handlu stawało się problemem o bardzo doniosłym, niemal decydującym znaczeniu.

Zważywszy, że w gospodarce prywatnej eksport musi być opłacalny tak dla przemysłu, jak i dla handlu pośredniczącego, gdyż inaczej indywidualne jednostki nie byłyby go w stanie wykonywać oraz przyjmując pod uwagę różnice, istniejące

w kosztach zmiennych u nas i zagranicą, wynikające z przyczyn najprzeróżniejszej natury (wyższa ochrona pracy, droższy koszt kapitału, wysokie koszty transportu, brak własnych placówek handlowych, odpowiednich koneksyj i t. p.) Izba otaczała specjalną troską eksport wyrobów przemysłu G. Śląskiego by dać mu odpowiednią pomoc w walce z napotykanymi trudnościami.

Wychodząc z założenia, że w istniejących dziś anormalnych warunkach polityczno-handlowych jednym z najdonioślejszych zagadnień jest sprawa pomocy bezpośredniej dla wywozu, Izba niezależnie od współpracy w kształtowaniu się wymiany handlowej na zasadach obrotu kompensacyjnego, współdziałała w ramach Związku Izb nad wyszukiwaniem nowych źródeł pomocy dla wywozu, a w szczególności nad większym wyzyskaniem importu dla celów poparcia eksportu.

Izba przedstawiła Związkowi Izb wykaz artykułów, które zdaniem jej mogły być bez szkody dla konsumpcji i wytwórczości krajowej obciążone dodatkowymi opłatami na rzecz powiększenia funduszy na poparcie eksportu.

Niezależnie od badania możliwości i sposobu rozwiązania problemu pomocy finansowej dla wywozu oraz współdziałania z zainteresowanymi sferami gospodarczymi i organami administracji państwowej w realizowaniu polityki i organizacji handlu kompensacyjnego, Izba zajmowała się także w okresie sprawozdawczym konkretnymi zagadnieniami z dziedziny bezpośredniej pomocy dla eksportu.

W szczególności Izba interwenjowała w sprawie eksportu szyn do Afryki Połudn. W danym wypadku Izba z jednej strony musiała wywrzeć odpowiedni nacisk na zainteresowane huty, z drugiej zaś — interwenjować na terenie właściwych organizacji i Ministerstwa Przemysłu i Handlu celem uznania ewent. eksportu szyn do Afryki Połudn. za wywóz kompensacyjny. Do wystąpienia w tej sprawie skłoniła Izbę chęć umożliwienia dojścia do skutku pierwszej większej dostawy szyn do Afryki, wynoszącej ca 3500 ton, która mogłaby przyczynić się do otrzymania dalszych poważniejszych zamówień na szyny przy następnych przetargach. Izbie w danym wypadku zależało również na tem, aby nakład pracy i środki finansowe wyłożone przez zainteresowane huty jako też Międzyministerjalną Komisję Popierania Eksportu na zbadanie i nawiązanie stosunków han-

dłowych z krajami Afryki Połudn. oraz życzliwe ustosunkowanie się tamtejszych czynników do nawiązania z nami stosunków handlowych zostały w całej pełni wykorzystane dla wzmożenia naszego eksportu. Nadmienić wypada, że starania Izby dały wynik pomyślny, jednak do realizacji tej dostawy nie doszło, gdyż huty nasze nie utrzymały się przy przetargu z powodu wyższych od konkurencji cen.

Po przeprowadzeniu odpowiednich badań Izba referowała na Międzyizbowej Komisji Polityki Kompensacyjnej sprawę dodatkowej pomocy przy eksporcie litoponu, która została załatwiona pozytywnie.

Z innych konkretnych referowanych przez Izbę i pomyślnie załatwionych spraw wymienić należy sprawę pomocy dla eksportu siarczanu miedzi, drutu walcowanego, żelaza handlowego oraz rur wywożonych do krajów zamorskich.

W roku sprawozdawczym Izba zapoczątkowała na szeroką skalę zakrojoną akcję powiązania eksportu wytwórczości górnośląskiej z importem ryżu. W sprawie tej w Izbie odbyło się w roku sprawozdawczym kilka konferencji zainteresowanych przemysłów celem ustalenia nomenklatury towarów i wysokości pomocy, kierunków eksportu i t. p. Wobec jednak zrealizowania się planu przedłożonego w tym względzie Ministerstwu Przemysłu i Handlu w roku następnym Izba bliższe omówienie całokształtu swej pracy na tym odcinku pozostawia do sprawozdania z działalności w roku następnym.

W związku z przeprowadzanymi badaniami w zakresie wzmożenia eksportu oraz możliwości wykorzystania systemu reglamentacji do celów poparcia naszego eksportu przy pomocy transakcyj kompensacyjnych, Izba zakomunikowała Związkowi Izb, że przemysł cynkowy, drzewny, materiałów wybuchowych i środków zapalczyczych, produktów węglo-pochodnych, papierniczy i chemiczny przywiązują bardzo dużą wagę do tego, abyśmy sobie zagwarantowali już w samych traktatach możliwości wywozu tych artykułów, które są przedmiotem naszego eksportu. Utrzymanie eksportu na dotychczasowym poziomie dałoby się, zdaniem tych przemysłów, zrealizować jedynie w drodze ustalania w ramach umów międzypaństwowych pewnych kontyngentów globalnych dla eksportu polskiego, odpowiadających mniejwięcej naszym zdolnościom wywozo-

wym, przyczem w samych umowach winien być przez nas zastrzeżony obowiązek przydziału za eksportowane towary dewiz, jeżeli chodzi o te państwa, w których istnieje reglamentacja dewizowa.

W przeciwieństwie do powyższego wyjścia, które uważano za najlepsze w obecnych warunkach wymiany międzynarodowej, wszystkie inne sposoby, w szczególności handel kompensacyjny, zdaniem tych przemysłów, winny być traktowane jako paljatywa, która na dalszą metę naszemu gospodarstwu krajowemu może tylko zaszkodzić, gdyż w założeniu kompensaty leży wzajemne zwrótnoważenie obrotów handlowych.

Przemysł węglowy stanowczo zastrzegł się przytem przeciwko rozszerzaniu ram obrotu kompensacyjnego zwłaszcza z temi państwami, z którymi nasz bilans handlowy kształtował się dodatnio. Jeżeli chodzi o rozszerzenie reglamentacji, jako środka nacisku, przemysł węglowy wypowiedział się za ewent. zastosowaniem tego instrumentu polityki handlowej, ale w odniesieniu i wyłącznie tylko w obronie pozycji eksportu naszego węgla.

Przemysł żelazny w przeciwieństwie do węglowego, nie wykluczał możliwości wiązania eksportu wyrobów hutniczych z importem poszczególnych artykułów na wzór transakcji szyny-kawa, ale nie widział narazie odpowiednich artykułów importowych, z którymi takie powiązanie dałoby się przeprowadzić, gdyż artykuły, jakie importujemy masowo, należą do takich towarów, o których zagranica wie, że musimy je importować, ponieważ są surowcami (bawełna, skóry, surowce chemiczne) absolutnie nam niezbędnymi dla podtrzymania pracy w krajowych zakładach wytwórczych.

Jeżeli chodzi o przyznanie bezpośredniej pomocy dla eksportu makuchów, Izba wypowiedziała się przeciwko takiej pomocy, uważając makuchy za produkt uboczny jeżeli nie w całości, to w znacznej części uwzględniony już w kalkulacji cen zasadniczego produktu, jakim jest olej gotowy. Za tego rodzaju stanowiskiem przemawiały, zdaniem Izby, najlepiej niepomierne wygórowane ceny oleju, a cena oleju np. palmowego w szczególności. Jeżeliby olejarnie istotnie poważnie interesowały się eksportem makuchów i jeżeliby eksport ten dla nich był koniecznością nieodzowną, a nie manipulacją obliczoną na dodatkowe zyski, to, zdaniem Izby, zamiast zwracać się o pomoc

dla tego eksportu, mogłyby olejarnie uczynić przynajmniej próbę rozwiązania zagadnienia wywozu makuchów we własnym zakresie na wzór czy to przemysłu papierniczego, czy też wełnianego, wzgl. za pomocą choćby takiego skalkulowania cen wewnętrznych oleju, które umożliwiłyby opłacalność eksportu makuchów.

Jeżeli na podobne rozwiązanie zagadnienia eksportu makuchów olejarnie nie mogą się zdobyć z racji panujących w tej branży stosunków, to muszą same ponosić konsekwencje istniejącego stanu rzeczy, Izbowi zaś w tych warunkach nie należałoby się angażować w akcję popierania eksportu makuchów ze względu na szczupłe środki na pomoc dla eksportu, wymagające takiego dysponowania nimi, które dałoby maximum efektów gospodarczych. W razie gdyby miało dojść do przyznania pomocy dla eksportu makuchów, zdaniem Izby, nie należałoby w żadnym razie dopuścić do przyznania pomocy dla makuchów, otrzymywanych z surowców, korzystających z bezcłowego przywozu do Polski (makuchów palmowych, kokosowych). O ile bowiem pomoc dla makuchów produkowanych z surowców obłożonych cłem byłaby uzasadniona, gdyż ewent. premja stanowić mogłaby coś w rodzaju efektywnego zwrotu istotnie zapłaconego przy imporcie cła, o tyle w odniesieniu do makuchów, otrzymywanych z surowców korzystających z bezcłowego przywozu, pomoc nie byłaby, zdaniem Izby, niczem innem, jak pewnego rodzaju dotacją, a to dlatego, iż jesteśmy w tym wypadku pod względem produkcji w analogicznych jeżeli nie lepszych od zagranicy warunkach ze względu na tanią robociznę.

W sprawie projektu obrotu dewizowego z Argentyną Izba, uznając zasadniczo konieczność uregulowania stosunków handlowych z tym krajem, miała obawę, że przez wprowadzenie projektu tego w życie byłby zrobiony wyłom w dotychczasowej naszej polityce gospodarczej niestosowania reglamentacji obrotu dewizowego. Zdaniem Izby, należałoby się zastanowić, czy w danym wypadku nie dałoby się rozwiązać zagadnienia wymiany towarowej pomiędzy Polską i Argentyną na wzór obrotów naszych z Brazylią. Jeżeli chodzi o postanowienia co do zaopatrzenia wszystkich przywożonych do Polski artykułów pochodzenia argentyńskiego w świadectwa pochodzenia, wizo-

wane przez placówki konsularne, Izba w tym względzie nie zgłosiła żadnych sprzeciwów.

W związku z będącą na porządku obrad Międzymiastowej Komisji Polityki Kompensacyjnej sprawą obciążania importu śledzi na rzecz eksportu, Izba wypowiedziała się przeciwko obciążaniu śledzi mrożonych świeżych dodatkowymi opłatami z tego względu, że artykuł ten jest podstawowym surowcem dla przemysłu przetwórczego, a także towarem pierwszej potrzeby, i powszechnego użytku, wskutek czego nawet nieznaczne obciążenie jego odbiłoby się, zdaniem Izby, jaknajfatalniej na konsumpcji, która i tak spadła znacznie (o ca 30%) w porównaniu z rokiem ubiegłym. Izba obawiała się, że mogłaby być zagrożona egzystencja całego szeregu fabryk przetwórczych śledzia świeżego, dla których i tak groźną konkurencję stanowiły wyroby masarskie, których ceny dorównywały cenom wyrobów ze śledzia, a nieraz, zwłaszcza przy salcesonach, były nawet niższe.

Ustosunkowując się negatywnie do obciążenia mrożonych śledzi świeżych wykupem na rzecz eksportu z powodu nieznacznej kwoty, jaką obciążenie takie mogło dać, Izba zajęła zasadniczo przychylnie stanowisko, jeżeli chodziłoby o stworzenie przy pomocy odpowiednich dopłat preferencji dla importu tych śledzi przez Gdynię i wyeliminowanie pośrednictwa niemieckiego.

W związku z materiałami zbieranymi przez Izbę Krakowską w sprawie importu i eksportu skór surowych Izba, po przeprowadzeniu na swoim terenie odpowiednich badań, doszła do wniosku, że jako tereny dla ekspansji eksportowej polskich skór wchodziłyby w rachubę oprócz krajów sąsiednich, jak Niemcy, Czechosłowacja, Austria także kraje Ameryki Połudn., zwłaszcza w odniesieniu do garbowanych lekkich skór cielęcych, których eksport mógłby odbywać się w drodze kompensacji za import skór surowych ciężkich. Za rynki dla eksportu naszych skór utracone Izba uważała rynek węgierski, rumuński i jugosłowiański.

Zgodnie z opinią tej gałęzi przemysłu import skór surowych z zagranicy odbywał się prawie wyłącznie w gatunkach skór ciężkich do wyrobu podeszw i pasów, gdyż produkcja krajowa tych skór jest bardzo mała i stanowi zaledwie niewielki odsetek w stosunku do zapotrzebowania tych skór. Abstrahując

od różnych braków krajowych skór ciężkich, głównym powodem importu skór zagranicznych była lepsza ich jakość oraz większa wydajność w obróbce, a także zazwyczaj niższe od skór krajowych ceny. Z Górnego Śląska eksport skór miał zbyt zapewniony i osiągał ceny wyższe zagranicą, niż skóry z innych dzielnic, a to ze względu na odpowiednią obróbkę i brak uszkodzeń. Eksport lekkich skór bydlęcych oraz skór cielęcych pochodzenia górnośląskiego odbywał się przeważnie za gotówkę, częściowo tylko na kredyt otwarty i wekslowy od 30—90 dni, przeciętne zaś ceny osiągnęte wynosiły za skóry bydlęce zł 1,25—1,50, zaś za skóry cielęce zł 1,86—2,15.

Wobec trudności, jakie jedna z firm obwodu Izby miała z otrzymaniem dewiz za importowaną do Danii ligninę, Izba interwenjowała zarówno w Państw. Instytucie Eksportowym jak też bezpośrednio w poselstwie polskim w Kopenhadze w sprawie usunięcia odnośnych trudności i zapewnienia firmie eksportującej możliwości otrzymywania pokrycia za wywożony towar.

Naskutek wniosku Związku Izb Izba przeprowadziła szczegółową ankietę na swoim terenie w sprawie eksportu do Rumunii, w przedmiocie udzielania pozwoleń przywozu przez władze rumuńskie, trudności napotykanym w otrzymywaniu dewiz za towary eksportowane, zamrożonych należności naszych eksporterów oraz ostatnio przeprowadzonych transakcji eksportowych z Rumunią.

Izba interwenjowała w Min. Przemysłu i Handlu w sprawie przeciwstawienia się zrealizowaniu transakcji kompensacyjnej z Jugosławią — import tytoniu wzamian za eksport soli ze względu na niską cenę oraz nieproporcjonalnie wysokie w stosunku do ceny soli koszty transportu wogóle, a zwłaszcza na kolejach obcych. Sól, zdaniem Izby, nie mogła być tym obiektem, który zapewniłby maksimum efektów gospodarczych dla naszego eksportu. Za jedyny najbardziej pożądaną artykuł kompensacyjny uważała Izba wyroby hutnicze żelazne, a zarazem obawiała się, że dopuszczenie do wywozu wzamian za tytoń jakiegokolwiek innego artykułu zamknąć może dla naszej wytwórczości hutniczej rynek jugosłowiański zdobyty przez hutnictwo polskie, jak wiadomo, kosztem olbrzymich ofiar.

W związku z rozpatrywaniem na Międzyizbowej Komisji do Spraw Obrotu Towarowego z zagranicą sprawy premjowania

eksportu artykułów korzystających z wysokich cen na rynku wewnętrznym Izba wypowiedziała się, że przy rozpatrywaniu tej kwestji trzeba mieć przede wszystkim na uwadze, że przy obecnej strukturze naszego życia gospodarczego oraz braku przemysłowych kontyngentów eksportowych niema środków, któremi można byłoby w drodze legalnej zmusić kogokolwiek do trudnienia się eksportem deficytowym bez jakiejkolwiek za to kompensaty.

Zgadzając się, że wysokie ceny wewnętrzne powinny odgrywać rolę bodźca do eksportu, to jednakże z drugiej strony, mając na względzie, że eksport jest interesem samym w sobie, nie można było, zdaniem Izby, wymagać, aby poszczególne przedsiębiorstwa trudniły się wywozem nawet w imię wyższych interesów państwa bezinteresownie wzgl. nawet ze stratami. Byłaby to polityka krótkowzroczna, gdyż stałe dokładanie do transakcyj zagranicznych nie dałoby się na dłuższą metę utrzymać i prędzej czy później musiałyby doprowadzić do stopniowego zmniejszania, a nawet całkowitego załamania się naszego wywozu. W tym stanie rzeczy zagadnienie premjowania wywozu należało, zdaniem Izby, rozpatrywać indywidualnie.

Wychodząc z założenia, że wszelkiego rodzaju pomoc dla eksportu ma zupełnie inne cele, aniżeli podtrzymywanie upadających przedsiębiorstw, Izba była zdania, że wykazywane czy osiąganе przez poszczególne firmy zyski nie mogą być brane pod uwagę przy decydowaniu kwestji pomocy dla danego eksportu.

Od wielkości osiąganego zysku conajwyżej można byłoby uzależnić wysokość premji, nigdy zaś kwestja tej czy innej dochodowości przedsiębiorstwa nie mogłaby przesądzać zgóry sprawy nieudzielenia pomocy dla danego eksportu, o ile rzeczywiście eksport ten jest deficytowy i posiada znaczenie dla całokształtu gospodarstwa.

Kolejowe taryfy eksportowe.

Niezależnie od powyższego Izba współdziałała w dostawianiu kolejowych taryf eksportowych do obecnych warunków zbytu. Prace Izby w tym zakresie obejmowały zarówno badania prowadzone z własnej inicjatywy, jakoteż dotyczyły

opiniowania wniosków poszczególnych przedsiębiorstw swego obwodu.

Izba poparła prośbę fabryki farb mineralnych o ustanowienie taryfy wyjątkowej przy eksporcie farb ziemnych, gdyż dotychczasowe znaczne koszty przewozu uniemożliwiały eksport farb na rynki państw sąsiadujących.

Również zebrała Izba materiały w sprawie taryfy związkowej czechosłowacko-polsko-dunajowej, która posiada specjalne znaczenie, zwłaszcza dla Górnego Śląska, ze względu na dość znacznie rozwinięty eksport produktów śląskich do Jugosławii i Węgier.

Dążąc do kierowania przesyłek towarowych drogą morską zagranicę przez porty polskie, celem wyeliminowania obcego pośrednictwa w handlu eksportowym polskim, wpływającego jak wiadomo, na podrożenie wywozu, Izba w porozumieniu z Urzędem Morskim w Gdyni przeprowadziła badania w sprawie kosztów przewozu karbidu, salmiaku, rur, cynku, blachy cynkowej, walcówki i innych artykułów przez Hamburg, Szczecin i inne porty i wyniki badań zakomunikowała Urzędowi Morskiemu celem wykorzystania przy układaniu taryf eksportowych kolejowych i morskich.*)

Nowe stosunki z rynkami zagranicznymi.

Izba współdziałała w rozbudowie eksportu blachy cynkowej na Daleki Wschód do Japonii, Chin, Indyi Brytyjskich, Australji, Sjamu, Nowej Zelandji jak również w zdobyciu rynku austriackiego dla eksportu kapusty polskiej oraz zdobyciu rynku niemieckiego G. Śląska dla wywozu w ruchu przygranicznym jaj, masła i drobiu.

Z nowych artykułów zainicjowana została w okręgu Izby produkcja worków papierowych dla wytwórczości eksportowej przemysłu cementowego i gipsowego. W roku sprawozdawczym rozwinął się z okręgu Izby również eksport ligniny, w szczególności na rynek duński, obsługiwany dotąd wyłącznie przez przemysł niemiecki.

Jeżeli chodzi o prace, związane z kształtowaniem się eksportu w konsekwencji stosowanego systemu reglamentacji handlu zagranicznego, niezależnie od pracy w tym kierunku w ramach Związku Izb Przemysłowo-Handlowych R. P. i wy-

*) Patrz także: Sprawy komunikacyjne.

lonionych przez ten Związek komisji, Izba korzystając z pobytu w Anglii referenta Izby p. Ziemięckiego zbadała szczegółowo możliwości pogłębienia naszej wymiany towarowej i przedstawienia się przy imporcie z innych krajów na Anglię. Równolegle z tem przez p. Ziemięckiego były zbadane możliwości zbytu na rynku angielskim pewnych nowych artykułów naszej wytwórczości, jak kasz, nabiału, serów, jęczmienia, piwa, cynku, blachy cynkowej. Rezultaty badań tych, ujęte w szczegółowym sprawozdaniu, w którym wykazane były niedomagania naszego eksportu do Anglii i wymogi, jakie stawiają angielscy odbiorcy w odniesieniu do tych artykułów, które już zdołały wejść na rynek angielski, przesłane zostały do wiadomości wszystkim zainteresowanym Izbom.

Import.

W roku sprawozdawczym zaznaczył się dalszy wzrost reglamentacji przywozu. Mianowicie zarządzeniami ogłoszonymi w Dz. U. R. P. Nr. 18 poz. 120 i Dz. U. R. P. Nr. 42 poz. 331 wprowadzono nowe zakazy przywozu na szereg surowców przemysłowych, nasion i produktów chemicznych. Jak dalece wzmożła się reglamentacja przywozu w ostatnich latach świadczy fakt, iż w roku 1931 ilość pozycji kontyngentowych wynosiła ca. 200, w roku 1932 zakazanych było do przywozu ca. 600 artykułów, zaś w roku 1933 po wprowadzeniu dodatkowych zakazów, było już zakazanych do przywozu około 1000 artykułów, co stanowi prawie 50% naszego importu. Na powiększenie się liczby towarów zakazanych do przywozu wpłynęła w roku sprawozdawczym i ta okoliczność, iż z dniem 11 listopada 1933 wprowadzona została w życie nowa taryfa celna, która była znacznie więcej zróżniczkowana i rozbudowana, aniżeli poprzednio obowiązująca. Do tej zmienionej taryfy celnej przystosowane zostały zarządzeniami zawartymi w Dz. U. R. P. nr. 79 poz. 561 i nr. 86 poz. 670 również dawne listy zakazów przywozu, które aczkolwiek utrzymały stan pod tym względem dotychczasowy, niemniej jednak naskutek większego zróżniczkowania poszczególnych grup towarów objęły zakazem niektóre artykuły przedtem wolne do importu.

Wobec znacznego rozszerzenia się czasu reglamentacji przywozu powiększyła się znacznie ilość składanych w Izbie

Handlowej podań o zezwolenie na przywóz, wynosząc w roku 1933 ogółem ca. 8300 sztuk, podczas gdy w roku 1931 wynosiła zaledwie 1.300 sztuk, zaś w roku 1932 ca. 2.300 sztuk. Wszystkich spraw związanych z reglamentacją przywozu było w roku sprawozdawczym 4.397, w której to liczbie mieści się dodatkowa korespondencja związana z załatwianiem i obsługą składanych podań. Zaznaczyć bowiem należy, iż Izba Handlowa przy opiniovaniu składanych podań miała na względzie przede wszystkim możliwość pokrycia zapotrzebowania na rynku krajowym, wzgl. na tych rynkach zagranicznych, na których osiągnąć możnaby maximum korzyści dla naszego wywozu, co wywoływało konieczność kilkakrotnego nieraz komunikowania się z zainteresowanymi w imporcie firmami. W związku z powyższem również udzielała Izba informacji o źródłach krajowego nabycia różnych artykułów, interwenjując w sprawie warunków sprzedaży (zbyt długie terminy dostawy i t. d.), lub wreszcie komunikowała fabrykom krajowym swoje spostrzeżenia co do możliwości podjęcia przez nie produkcji artykułów jeszcze niewyrabianych w kraju.

Izba Handlowa informowała zainteresowanych importerów o wyznaczonych kontyngentach dla poszczególnych krajów oraz o procedurze postępowania przy składaniu podań. W szczególności Izba Handlowa interwenjowała w sprawie przydziału surowców niezbędnych dla utrzymania normalnego toku produkcji, jak również maszyn i urządzeń inwestycyjnych. Stwierdzić należy, iż w roku sprawozdawczym mimo liczbowego wzrostu podań w dalszym ciągu następowała selekcja importowanych towarów, przyczem import szeregu artykułów, których produkcja krajowa się już dostatecznie rozwinęła, całkowicie zanikł. Najpoważniejszymi towarami importu były w pierwszym rzędzie surowce, artykuły techniczne i chemiczne, maszyny, zaś na drugim planie znajdował się przywóz towarów o charakterze konsumcyjnym, jak owoce różne i towary kolonialne, wreszcie trzecie miejsce zajmował przywóz artykułów galanteryjnych, materiałów, obrazów wielobarwnych, wyrobów papierowych i t. d. Jeżeli chodzi o import owoców różnych, to był on w okręgu Izby z tego względu duży, iż na G. Śląsku mają swe siedziby najpoważniejsze firmy w branży owocarskiej. Cała technika związana z załatwieniem podań i rozdziałem kontyngentów koncentrowała się w latach ubiegłych

w Centralnej Komisji Przywózowej w Warszawie, w której Izba Handlowa, jako członek tej organizacji, reprezentowana była bądź przez swego przedstawiciela na posiedzeniach, bądź też pisemnie podawała jej swoje wnioski w sprawach importu przedsiębiorstw jej okręgu.

W zakresie importu Izba zajmowała się również sprawami z dziedziny polityki kontyngentowania, występując z wnioskami o podwyższenie obowiązujących wzgl. ustanowienie nowych kontyngentów bądź na terenie Centralnej Komisji Przywózowej, bądź bezpośrednio w Ministerstwie Przemysłu i Handlu. W szczególności Izba interwenjowała za przyznaniem kontyngentu na śledzie świeże z Holandji i Szwecji, ponieważ import śledzi niemieckich mógł być zastąpiony importem śledzi z tych krajów, gdyż zarówno Szwecja jak i Holandia, jak się okazało po bliższem zbadaniu, dysponowały towarem gatunkowo równorzędnym z niemieckim. Przystawienie się z importem śledzi na te kraje Izba uważała za leżące w naszym interesie gospodarczym nie tylko z tego względu, że import ten szedłby przez Gdynię, przyczyniając się tem samem do ożywienia obrotów w porcie gdyńskim, a przede wszystkim dlatego, że odnośny przywóz stanowić mógł, jako ekwiwalent, podstawę do rozszerzenia się naszego eksportu do Szwecji i Holandji.

Izba przeciwstawiła się w sposób jaknajbardziej kategoryczny dopuszczeniu do importu zagranicznego śrutu sojowego, uważając że w kraju istnieją zakłady, mogące przerobić każdą ilość nasion soi, a co zatem idzie w kraju można wyprodukować też dostateczną ilość śrutu, pod warunkiem udzielania pozwoleń przywozu na nasiona soi, których import, jako najbardziej pierwotnej formy surowca, leżał, zdaniem Izby, w daleko większym interesie gospodarczym kraju, aniżeli import śrutu czy też surowego oleju z soi. Dla zilustrowania, jak wysoce niepożądanem zjawiskiem byłoby dopuszczenie do importu śrutu w porównaniu z importem nasion zwłaszcza z punktu widzenia bilansu handlowego, Izba przeprowadziła porównawczą następującą kalkulację: że 100 kg nasion soi jak wiadomo otrzymuje się 15—16 kg oleju oraz około 80 kg śrutu, na który zawsze, nawet w najgorszej konjunkturze, można znaleźć zbyt zagranicą. Biorąc pod uwagę, że 100 kg nasion soj kosztuje ca. 18—19 zł (ceny z sierpnia) oraz, że przy eksporcie odnośnych 80 kg śrutu otrzymać też można było ca. 16 zł, widocznem

stawiało się, że efektywne obciążenie bilansu handlowego przy imporcie nasion wyniesie zaledwie zł 2—3 przy 100 kg, podczas gdy przy przywozie takiejże ilości śrutu obciążenie to wyniosłoby zł 20—21, równając się zatem faktycznej prawie cenie śrutu na rynkach światowych. Ze względu nie tylko na bilans handlowy, ale także na szkody i straty pośrednie, jakie gospodarstwo krajowe ponosiłoby w związku z importem zamiast surowca — gotowego produktu, jakim jest śrut, zdaniem Izby, nie można było w żadnym wypadku dopuścić do importu śrutu soja, tembardziej, że każda ilość tego artykułu, w razie możliwości sprowadzania nasion soja, mogłaby być dostarczona rolnictwu przez przemysł krajowy.

Przedmiotem wyczerpujących badań Izby w roku sprawozdawczym była również sprawa zastąpienia kwarcytu importowanego z zagranicy surowcem pochodzenia krajowego. Zebrane w tej sprawie materiały za pośrednictwem lokalnych organizacji wzgl. bezpośrednio od poszczególnych przedsiębiorstw Izba przesłała Związkowi Izb.

Wyczerpujące dochodzenia prowadziła Izba w roku sprawozdawczym w sprawie ewent. zastąpienia zagranicznych płyt piekarskich oraz licówek glazurowych wyrobami krajowymi, ustosunkowując się w wyniku przeprowadzonych szczegółowych dochodzeń w zasadzie negatywnie do importu odnośnych artykułów.

Izba wypowiedziała się przeciwko przywózowi z zagranicy gotowych olejów i, powołując się na porozumienie przemysłu olejarskiego z rolnictwem, wypowiedziała się przeciwko liberalnemu traktowaniu pozwoleń na przywóz oleju, uważając, że import w ramach ustanowionych kontyngentów powinien odbywać się nie w olejach, a w nasionach, przywóz których mógłby jedynie uchronić krajowy przemysł olejarski od unieruchomienia przedsiębiorstw, zagrażającego w razie kontynuowania importu oleju.

Wobec wystąpienia Związku Przemysłowców w Krakowie w sprawie wprowadzenia zakazu przywozu do Polski wyrobów dynasowych, Izba, nie mając w zasadzie zastrzeżeń przeciwko reglamentacji wyrobów dynasowych, obawiała się jednak, aby dwie istniejące w Polsce fabryki, po wyzbyciu się konkurencji zagranicznej i osiągnięciu de facto monopolowego stanowiska, nie wykorzystały tej dogodnej sytuacji dla podniesienia cen

wzgl. obniżenia jakości wyrobów dynasowych. Zdaniem Izby, kwestja zatem zakazu przywozu wyrobów dynasowych musiała być traktowana zupełnie oddzielnie i w żadnym wypadku nie mogłaby być łączona z jakąkolwiek podwyżką cła, do czego zdaje się jednak, choć w sposób bardzo oględny, dążyły zainteresowane krajowe fabryki. Na istnienie podobnych zamiarów, a zwłaszcza zamiaru podwyższenia cen, wskazywać mógł szczególnie fakt motywowania konieczności wprowadzenia zakazu przywozu niedostatecznością ochrony celnej z powodu jakoby zbyt dużych kosztów własnych produkcji, przekraczających nawet cenę sprzedażną gotowego wyrobu.

Sytuacja w przemyśle hutniczym, zużywającym znaczne ilości cegły dynasowej, w żadnym wypadku nie pozwalała na podwyżkę cen tego materiału, gdyż już dotychczasowe ceny, zresztą, zdaniem tut. sfer, bynajmniej niedeficytowe dla przemysłu dynasowego, wpływały niekorzystnie na koszty produkcji, wobec czego pożądana była raczej nie zwyżka, a zniżka cen dynasów. Wobec znanej ciężkiej sytuacji przemysłu żelaznego hutniczego nie należało, zdaniem Izby, polepszać kosztem tego przemysłu pozycji fabryk dynasowych, tem więcej, że cały przemysł wyrobów dynasowych zatrudniał najwyżej 1000 pracowników i robotników, podczas gdy przemysł hutniczy — nieporównanie więcej.

Wobec braku krajowej produkcji takich gatunków celuloиду, które nadawałyby się do wyrobu opravek do okularów, produkcja których zainicjowana została w Polsce w roku sprawozdawczym przez Firmę J. Wyk w Katowicach, Izba wypowiedziała się za liberalnem traktowaniem pozwoleń przywozu na pewne specjalne gatunki celuloиду do czasu udoskonalenia się krajowej produkcji tego artykułu.

Ze względu na potrzeby produkcji eksportowej litoponu Izba poparła wnioszek jednej z firm swego obwodu w sprawie przywozu pandermitu i tinkalu — surowców nieprodukowanych w kraju i niezbędnych pierwszy — do produkcji kwasu bornego, drugi — do wyrobu boraksu, gdyż normalne funkcjonowanie wszystkich działów tego przedsiębiorstwa umożliwiało obniżenie kosztów generalnych, a tem samym obniżenie ceny sprzedażnej litoponu.

Kilkakrotnie również w interesie normalnego funkcjonowania przedsiębiorstw Izba występowała za powiększeniem

kontyngentu na masło kakaowe, używane do produkcji wyrobów cukierniczych.

Izba rozpatrywała nadesłany jej do zaopiniowania projekt rozporządzenia w sprawie pozwoleń na przywóz towarów zabronionych do przywozu oraz zwalniania niektórych towarów od pozwoleń przywozu, zgłaszając do projektu tego kilka poprawek odnośnie odprawy celnej wzorów i próbek nadsyłanych dla krajowych wytwórni dla wykonania analogicznych przedmiotów zgodnie z zamówieniami zagranicznych odbiorców.

Pozatem Izba wypowiedziała się za koniecznością liberalnego traktowania, tak samo zresztą, jak dotychczas, przy przywozie wszelkiego rodzaju etykiet, rysunków i pieczętek nadsyłanych pod adresem krajowych firm celem nalepienia tychże na towary wysyłany zagranicę.

Izba wypowiedziała się również za rozszerzeniem prawa kierowników urzędów celnych do zwalniania od pozwoleń przywozu towarów niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania przedsiębiorstw prywatnych, a nie tylko państwowych, względnie komunalnych, jak to przewidywał projekt, o ile zachodziłaby ku temu istotna potrzeba, która mogłaby być stwierdzana każdorazowo przez właściwą Izbę Przemysłowo-Handlową.

HADEL W RUCHU PRZYGRANICZNYM.

W okresie sprawozdawczym Izba prowadziła w dalszym ciągu zapoczątkowaną w roku ubiegłym akcję, mającą na celu takie zliberalizowanie obowiązujących w odniesieniu do masła, jaj, puchu i pierza, a także drobiu bitygo i żywego przepisów standaryzacyjnych, które, nie godząc w same zasady i potrzeby standaryzacji, umożliwiłoby jednak wywóz wszystkich powyższych artykułów w ruchu przygranicznym, bez potrzeby dostosowywania się i ścisłego przestrzegania postanowień standaryzacyjnych.

Izba uważała, iż zrobienie wyłomu i poprawa panujących stosunków leży nie tylko w interesie ludności zamieszkałej w pasie granicznym, lecz również w ogólnym interesie gospodarczym Państwa, bowiem dzięki obrotowi w ruchu przygranicznym można byłoby, zdaniem Izby, na niemieckim Śląsku

znaleźć zbyt na zupełnie poważną ilość masła, jaj, puchu, pierza i drobiu, z której nie należałoby rezygnować, a to wobec coraz większego kurczenia się naszych obrotów z zagranicą i koniecznością korzystania z każdej sposobności celem podtrzymania malejącego wywozu. W sprawie powyższej Izba brała udział w kilku posiedzeniach tak Międzyizbowej Komisji do Spraw Obrotu Towarowego z zagranicą jakoteż w konferencjach, jakie miały miejsce na terenie Min. Przemysłu i Handlu. Stwierdzić należy, iż starania Izby, dzięki poparciu Zw. Izb, Państw. Instytutu Eksportowego oraz przychylnego ustosunkowania się do tego zagadnienia Wydziału Handlu Zagranicznego odniosły pozytywny rezultat. Zgodnie bowiem z rozp. Min. Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 18. IV. 1933 Dz. U. R. P. Nr. 29 zostało dopuszczone do wywozu w ruchu przygranicznym bez przestrzegania obowiązujących przepisów jednorazowo 10 kg masła, 10 sztuk jaj, 20 sztuk gęsi domowych żywych, 20 sztuk gęsi bitych oraz 5 sztuk trzody chlewnej żywej i bitej.

Obrót zbożem na zasadzie Konwencji Genewskiej.

W wyniku konferencji, jakie odbyły się z udziałem tut. Izby w Wydziale Przemysłu i Handlu Śląskiego Urzędu Wojew. w przedmiocie uregulowania postępowania przy składaniu podań i kwalifikowania firm ubiegających się o pozwolenie importu wzgl. eksportu zbóż na zasadzie art. 218 Konwencji Genewskiej — Izba po opracowaniu wzoru podań, jakie mają być składane przez zainteresowane strony, oraz po uzgodnieniu z Wydziałem Przemysłu i Handlu Wojew. Śląsk. wytycznych, jakimi kierować się miano przy przyjmowaniu, opinjowaniu i załatwianiu wniosków, zgodnie z pismem Pana Wojewody Śląskiego z dnia 8 sierpnia 1933 r. L. P. H. 104, przystąpiła do przyjmowania podań na przywóz wzgl. wywóz produktów rolnych na zasadzie Konwencji Genewskiej.

Ogółem wpłynęło do Izby w sprawie zezwoleń na import zboża 56 podań, na eksport zaś — 58 podań, które zostały po zasięgnięciu jaknajbardziej szczegółowych informacji o każdej poszczególniej firmie przesłane przez Izbę wraz z opinią do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego celem definitywnego ich załatwienia.

Eksport artykułów standaryzowanych.

J a j a.

Jak już w sprawozdaniu zeszłorocznem zaznaczyliśmy, eksport jaj z G. Śląska nie był nigdy eksportem we właściwem tego słowa znaczeniu, gdyż nie był kierowany na rynki dalsze, a był typowym eksportem w ruchu przygranicznym, polegającym na zaopatrywaniu w jaja Śląska Niemieckiego w razie sprzyjającej rozpiętości cen. W tym stanie rzeczy z chwilą wprowadzenia przez Niemcy na jaja pochodzenia polskiego cła bojowego, wynoszącego ca 70% (w roku 1932 jeszcze ca 40%) ad valorem, wywóz jaj z Polskiego na Niemiecki G. Śląsk stopniowo zaczął się kurczyć, załamując się zupełnie w r. 1933, w którym wogóle eksport jaj z okręgu Izby nie miał miejsca. W związku z zaprzestaniem działalności eksportowej Izba w okresie sprawozdawczym stanęła wobec konieczności wykreślenia z rejestru firm uprawnionych do wywozu kurzych jaj zagranicę ostatniej (z 4 ogółem zarejestrowanych firm) firmy mającej tego rodzaju uprawnienie.

P i e r z e i p u c h.

Stan dotychczasowego rozwoju eksportu pierza i puchu z okręgu Izby Handlowej charakteryzuje poniższa statystyka:

Rok 1931 — 2 oczyszczalnie — przerobiono i wyeksportowano 276.325 kg pierza i puchu.

Rok 1932 — 2 oczyszczalnie — przerobiono i wyeksportowano 224.521 kg pierza i puchu.

Rok 1933 — 2 oczyszczalnie — przerobiono i wyeksportowano 385.849 kg pierza i puchu.

Jak z tych danych wynika eksport w roku sprawozdawczym znacznie przewyższył ilości pierza i puchu wywiezionego w roku 1932 i nawet w 1931 r. Wnioskować z tego należy, iż przepisy standaryzacyjne nie stoją na przeszkodzie temu eksportowi, lecz, przeciwnie, przyczyniają się do jego zrationalizowania.

Porównując cyfry wywozu puchu i pierza do poszczególnych państw zauważamy, że gros towaru znajduje zbyt w Niemczech, na dalszym planie stoją: Czechosłowacja, Austria, zaś do innych państw wywożono raczej sporadycznie pewne ilości. Stwierdzić jednak należy, iż w roku 1933 eksport

nasz był o wiele bardziej zróżniczkowany, aniżeli miało to miejsce w r. 1932.

Cyfry wywozu, w zależności od kierunku, przedstawiają się w latach 1932 i 1933 następująco:

	R o k 1932		
	Pierze	Puch	
Niemcy	166.954 kg	15.992 kg	
Czechosłowacja	26.535 „	3.273 „	
Austria	9.919 „	703 „	
Francja	577 „	351 „	
Anglja	10 „	160 „	
Belgja	— „	3 „	
Ameryka	29 „	— „	
Holandja	15 „	— „	
R a z e m:	204.039 kg	20.482 kg	

	R o k 1933		
	Pierze gęsie	Pierze kurze	Puch
Niemcy	260.318,51 kg	19.449 kg	12.470,75 kg
Czechosłowacja	41.165,50 „	—	2.903,50 „
Austria	11.892 „	—	906 „
Francja	4.911 „	—	3.126 „
Anglja	210 „	—	10 „
Belgja	34 „	—	20 „
Ameryka	2.695,10 „	—	2.698,50 „
Holandja	5.896 „	5.490 „	—
Kanada	1,25 „	—	—
Dania	11.562 „	—	—
Szwajcaria	90 „	—	—
R a z e m:	338.775,36 kg	24.939 kg	22.134,75 kg

Izba Handlowa, opierając się na powyższym wyniku liczbowym zasadniczo wypowiedziała się, w związku z opracowywanym przez Izbę Przem.-Handlową w Sosnowcu referatem w sprawie eksportu pierza i puchu, za utrzymaniem dotychczasowych przepisów standaryzacyjnych przy wywozie na rynki zagraniczne pierza i puchu, niemniej jednak oświadczyła się za pewnem ich zliberalizowaniem, jeżeli chodzi o handel w pasie przygranicznym. Izba stoi na stanowisku, iż analogicznie, jak

przy wywozie w ruchu przygranicznym innych artykułów standaryzowanych, (masło, jaja, gęsi domowe, trzoda chlewna) należałoby także pewne ułatwienia wprowadzić co do wywozu pierza i puchu, przyczem zaznaczyć należy, iż tak, jak dotychczasowa praktyka w innych artykułach wykazała, nie grozi to zupełnie naruszeniem przepisów standaryzacyjnych, zwłaszcza, że chodzi tutaj o wywóz jedynie drobnych ilości.

W związku z przysłanym Izbie Handlowej przez Związek Izb Przem.-Handl. do zaopiniowania pismem Poselstwa R. P. w Kopenhadze w sprawie eksportu nieoczyszczonego pierza i puchu przez ubiegające się o takie zezwolenie Towarzystwo Nordisk Fjerfabrik Izba Handlowa wypowiedziała się zasadniczo przeciwko wywozowi z Polski pierza i puchu w stanie surowym, nieoczyszczonym.

Za wywozem takim, zdaniem Izby, można byłoby się wypowiedzieć tylko wówczas, gdyby eksport w stanie oczyszczonym wykazywać począł tendencję do kurczenia się. Okoliczność taka nie zachodziła jednak i w tych warunkach Izba nie widziała potrzeby odstępowania od przyjętych wytycznych przy eksporcie pierza i puchu, tembardziej, że takie odstępianie pociągnąć musiałoby w zasadzie zupełną dezorganizację na rynku wewnętrznym pierza i puchu.

W związku ze zwróceniem się Izby Przem.-Handlowej w Sosnowcu z prośbą o wyrażenie opinii co do granicy maksymalnej dopuszczalnego zanieczyszczenia (kurz, piasek i t. p.) w pierzu nieprzerobionym Izba Handlowa wypowiedziała się, na podstawie opinii fachowych sfer jej okręgu, iż pierze w stanie nieoczyszczonym może posiadać w odniesieniu do wagi najwyżej 10—12% zanieczyszczeń, a więc kurzu, piasku lub innych odpadków.

M a s ł o.

Pod wpływem prohibicyjnej ochrony celnej w Niemczech oraz niekorzystnego zasadniczo kształtowania się ceny na masło w roku 1933 na Niemieckim Górnym Śląsku eksport masła z okręgu Izby, tak samo zresztą jak i jaj, zanikł zupełnie w roku sprawozdawczym. Jeżeli w pewnych miesiącach istniało nawet ze strony tut. firm poważne zainteresowanie się eksportem masła do Niemiec, to na przeszkodzie do zrealizowania się eksportu stały trudności natury technicznej, polegające głównie

na tem, że na G. Śląsku nie było zakładu badania masła, zlikwidowanego jeszcze przed dwoma laty, a zatem nie można było przeprowadzać nietylko wymaganych przepisami badań masła pod względem jakości, ale również otrzymywać zaświadczeń na eksport masła do Niemiec, rozdział których powierzony został zakładom badania masła. Ze względu na stosunkowo niewielkie partje masła kilka wzgl. kilkanaście beczek, jakie mogłyby wchodzić w rachubę każdorazowo przy eksporcie masła z G. Śląska, zainteresowanym nie opłacało się również korzystanie z powodu zbyt wysokich kosztów handlowych z zakładów badania masła czy to w Lesznie, czy w Poznaniu lub Krakowie.

SPRAWY CELNE.

W roku sprawozdawczym w dziedzinie polityki celnej najdonioślejszem zdarzeniem w życiu gospodarczem Polski było wejście w życie w dniu 11. X. 1933 r. nowej taryfy celnej, dostosowanej do zmienionych warunków ogólnoświatowej wymiany towarowej ze szczególnem uwzględnieniem bieżących interesów produkcji i konsumpcji krajowej.

Nadmienić wypada, że w związku z mającą obowiązywać w roku 1933 nową taryfą celną przyspieszone zostały zapoczątkowane od dawna przez Ministerstwo Skarbu prace nad uporządkowaniem i skodyfikowaniem obowiązujących przepisów celnych, wskutek czego w okresie sprawozdawczym zostało przesłane do zaopiniowania Izbom nowe prawo celne. Ze względu na to, iż jeden z najważniejszych działów wytwórczości krajowej — przemysł ciężki, jako najbardziej zainteresowany we wszelkich zmianach postanowień celnych, zrzeszony jest w organizacjach miarodajnych tak dla przedsiębiorstw, położonych na Górnym Śląsku, jak i Zagłębiu Dąbrowskiem (Unja Polskiego Przemysłu Górniczego, Związek Hut Żelaznych), Izba dla uproszczenia i uniknięcia podwójnej roboty, postanowiła opracować swe wnioski i postulaty do projektu prawa celnego wspólnie z Izbą Sosnowiecką. Po przeprowadzeniu odpowiedniej ankiety przez każdą z Izb na swoim terenie projekt prawa celnego był następnie przedmiotem obrad na kolejno w ciągu ca trzech tygodni odbywających się posiedzeniach odpowiednich Komisji obu Izb bądź w Katowiu-

cach, bądź w Sosnowcu, z udziałem w razie potrzeby rzeczoznawców ze strony poszczególnych gałęzi przemysłu i handlu. Uwagi i poprawki Izby zarówno merytoryczne, jak i stylistyczne dotyczyły ca 64 artykułów projektu. Nadmienić wypada, że większość uwag i wniosków obu Izb została przyjęta przez Związek Izb. W szczególności zostały po myśli dezyderatów Izb Katowickiej i Sosnowieckiej załatwione bardzo istotne sprawy, jak np. sprawa rewizji przedwstępnej, opłat manipulacyjnych oraz akcydencji, kwestią terminów do wnoszenia zgłoszeń celnych i uiszczania cła, sprawa odsetek zwłoki za późniejsze wpłacanie należności celnych, sprawa odpowiedzialności za nierzetelne sporządzanie deklaracji celnych, sprawa odpowiedzialności strony oraz agenta celnego za niedobory celne, zagadnienie agentur celnych i t. p.

Pozatem w okresie sprawozdawczym Izba przedstawiła Związkowi Izb Przemysłowo-Handlowych wnioski i uwagi, które posłużyły za materiał przy opracowywaniu kilku załączników do rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 4. X. 1933 o postępowaniu celnem (Dz. U. R. P. Nr. 77 poz. 552) a mianowicie:

1. załącznika II do § 26 odnośnego rozporządzenia, dotyczącego zakresu uprawnień Urzędów Celnych II-giej klasy do odprawy celnej towarów;

2. załącznika do tegoż somego paragrafu, dotyczącego zakresu ulg, dopuszczalnych przy określaniu w dokumentach handlowych rodzaju niektórych towarów;

3. załącznika do § 35 wyżej wymienionego rozporządzenia obejmującego tabelę tarową, dostosowaną do nomenklatury nowej taryfy celnej.

Wobec dość znacznej ochrony celnej w nowej taryfie celnej, z jakiej korzystać miał szereg surowców i półfabrykatów, niezbędnych do normalnego funkcjonowania produkcji krajowej, zwłaszcza produkcji eksportowej, Izba wystąpiła z wnioskiem o wprowadzenie ulg autonomicznych dla tych towarów.

W sprawie wniosku firmy Zakłady Elektro w Łaziskach Górnych o podwyższenie cła na żelazochrom Izba uznała argumenty, wysuwane przez Zakłady Elektro, za niewystarczające, a temsamem za przedwczesne występowanie z wnioskiem o zwiększenie ochrony celnej dla żelazochromu. Przedkładając Min. Przemysłu i Handlu oraz Związkowi Izb w wyczerpują-

cym memorjale wywody tak konsumentów jak i producenta żelazochromu, Izba stanęła na stanowisku, że o ile huty i zainteresowana firma — Zakłady Elektro — wykazałyby istotnie maximum dobrej woli, to z pewnością pomiędzy zainteresowanymi stronami doszłoby do takiego porozumienia, które zapewniłoby Zakładom Elektro pokrywanie całego zapotrzebowania krajowego na żelazochrom bez potrzeby uciekania się do wzmózonej ochrony celnej.

Niezależnie od spraw powyżej omawianych Izba udzieliła w roku sprawozdawczym licznych informacji, ogółem ca 360, w tem około 25 z zakresu taryfikacji towarów i wysokości stawek celnych oraz resztę w zakresie możliwości i warunków uzyskania ulg celnych. Pozatem Izba zaopiniowała w roku sprawozdawczym około 15 podań w sprawach ulg celnych.

Na żądanie Min. Skarbu Izba wydała również kilka opinii o firmach ubiegających się o dopuszczenie ich do załatwiania formalności celnych w urzędach celnych na G. Śląsku.

W myśl okólnika Min. Skarbu z dnia 8 sierpnia 1928 r. D, IV/7070/4/28 Izba wystawiła około 30 zaświadczeń do urzędów celnych w sprawie przywozu modeli i wzorów mających służyć do rozpoczęcia wyrobu tego rodzaju artykułów w kraju. W kilku wypadkach Izba stwierdziła na życzenie stron, że nadsyłane z zagranicy artykuły były istotnie wyrobami krajowymi, zwracanemi przez zagranicznych odbiorców krajowym producentom na dowód słuszności reklamacyj dot. jakości towaru.

Izba poparła pozatem kilka podań w sprawie biernego obrotu uszlachetniającego oraz udzieliła całego szeregu informacji odnośnie wysokości stawek celnych na różne artykuły, obowiązujących w rozmaitych państwach Europy.

SPRAWY TRAKTATOWE.

W zakresie prac traktatowych Izba w roku sprawozdawczym rozwinęła wyjątkowo ożywioną działalność, gdyż w okresie tym Polska przystąpiła do generalnej rewizji swych stosunków gospodarczych z państwami zagranicznymi, pragnąc dostosować je i oprzeć na zasadach nowych, odpowiadających aktualnym tendencjom międzynarodowej polityki gospodarczej, którą, w miejsce dawnej klauzuli największego uprzywilejo-

wania, poczęła charakteryzować zasada ścisłego nieomal liczbowego „do ut des“, polegająca na wzajemnem skrupulatnem wycenianiu obopólnych korzyści.

Poza koniecznością przystosowania się do zmienionych warunków międzynarodowej wymiany towarowej bezpośrednim, jak wiadomo, powodem do rewizji naszej dotychczasowej polityki traktatowej było opracowanie nowej taryfy celnej, która wchodziła w życie w okresie sprawozdawczym, a mianowicie w dniu 11. X. 1934.

Postulaty swe, będące wyrazem ścisłej współpracy z zainteresowanymi sferami przemysłu i handlu, Izba przysyłała do Biura Traktatowego Rady Traktatowej, powołanej do życia przez wszystkie trzy samorządy gospodarcze, t. j. przemysłowo-handlowy, rolniczy i rzemieślniczy, jak również trzy niezależne wolne organizacje gospodarcze.

W roku sprawozdawczym Izba zgłosiła zarówno defenzywne, jak i ofenzywne postulaty przemysłu i handlu swego obwodu w odniesieniu do następujących państw:

W stosunku do Danii Izba sprecyzowała stanowisko zainteresowanych przemysłów w sprawie cynku, blachy cynkowej, minii, glejty, tlenku ołowiu, pyłu ołowianego, wskazując, że istotną poprawę naszego eksportu tych artykułów na rynek duński dałoby się uzyskać tylko w wypadku ewent. równoczesnego zwiększenia niewielkiego dziś importu duńskiego do Polski. Pozatem Izba zastrzegła się, ze względu na wystarczającą produkcję krajową, przeciwko udzieleniu jakichkolwiek zniżek Dannji w zakresie produktów węglopochodnych. Ze względu na konieczność traktowania węgla w rokowaniach jako artykułu zasadniczego i kluczowego, zdaniem Izby wszelkie ustępstwa na rzecz Danii mogłyby być czynione jedynie w zależności od ustępstw strony duńskiej na rzecz eksportu naszego węgla.

Co się tyczy Szwajcarii, Izba wypowiedziała się również, ze względu na dostateczną produkcję krajową, za nieudzielaniem temu państwu jakichkolwiek zniżek celnych na następujące produkty: antracen, nadsiarczan sodu i potasu, siarczan amonu, krezot, kwasy sulfonowe, kwasy anilinowe, naftalinę i t. p. Udzielenie zniżki celnej Szwajcarii na powyższe artykuły Izba uważała za niewskazan także ze względu, że artykułami tem!

mogłyby w przyszłości na wypadek zawarcia umowy zalać nasz rynek Niemcy ew. Francja, wykorzystując zniżki celne przyznane przez nas Szwajcarji.

W odniesieniu do Szwecji przedstawiła Izba postulaty swego obwodu w odniesieniu do siarczanu amonu, bieli cynkowej, blachy cynkowej, materiałów wybuchowych, produktów węglpochodnych, w szczególności dziegciu, naftaliny i t. p. Szczególną uwagę poświęciła Izba możliwości zbytu na rynku szwedzkim węgla, będącego do niedawna jeszcze jednym z najważniejszych naszych artykułów eksportowych na ten rynek.

Jeżeli chodzi o Czechosłowację, to Izba wypowiedziała się negatywnie odnośnie żądanych przez to państwo ulg celnych na mączkę Thomasa, smołę z węgla kamiennego, ferromangan, produkowany tak w piecu elektrycznym jak i w wysokim, widły, narzędzia (wierćła), krzemień mielony, grafit szlamowany, karborund.

Ze względu na niedostateczność produkcji krajowej wzgl. jej zupełny brak Izba uważała za możliwe udzielenie Czechosłowacji zniżek celnych na tkaniny druciane z brązu fosforowego, krążki do szlifowania, pewne gatunki marmurów oraz wyrobów kamieniarskich, wreszcie na wyroby porcelanowe, zastrzegając tylko, że w stosunku do tych ostatnich cło konwencyjne nie powinno być niższe od ewent. cła konwencyjnego dla Francji. Wobec zmniejszania się eksportu naszego cynku i ołowiu do Czechosłowacji na skutek wysokiej ochrony celnej Izba wystąpiła z kategorycznym postulatem ca 50% zniżki czechosłowackich stawek celnych na cynk i ołów. Zniżkę taką Izba uważała temwięcej na czasie, ponieważ należało się liczyć z zatamowaniem eksportu tych produktów na rynek niemiecki, a to wskutek żądania producentów niemieckich wprowadzenia cła na cynk.

W związku z rozpoczęciem rozmów z Niemcami w sprawie uregulowania polsko-niemieckich stosunków handlowych Izba wystąpiła do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z wnioskiem o przyznanie nam odpowiedniego kontyngentu eksportowego na żarówki za cłem ulgowem wynoszącym 80 marek niem. za 100 kg. Ze względu na to, że chodziłoby tu o eksport dość poważny, przytem eksport z punktu widzenia krajowej produkcji najbardziej pożądany, ponieważ obejmujący nie półfabrykaty lub surowce, a wyroby zupełnie wykończone, zdaniem Izby, nale-

żałoby dołożyć starań, by odnośny kontyngent mógł być używany. Izba wystąpiła pozatem również z wnioskiem w sprawie zniesienia przez Niemcy cła wwozowego na wszelkiego rodzaju wapno eksportowane dotychczas z Woj. Śląskiego na niemiecki Górny Śląsk, co mogłoby ożywić wywóz wapna z Polskiego Górnego Śląska i przyczynić się na tym odcinku przemysłu krajowego do zmniejszenia bezrobocia.

Uważając, że w pertraktacjach z Niemcami można byłoby zabezpieczyć sobie rynek niemiecki dla zbytu nadmiaru produkcji makuchów, Izba powtórnie interwenjowała w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, podkreślając niezmiernie ważne znaczenie uzyskania od Niemiec odpowiedniego kontyngentu na makuchy. W interesie gospodarczym wogóle, zwłaszcza zaś aktywizacji naszego bilansu handlowego, leżało, zdaniem Izby, zdobycie możliwości eksportu makuchów na rynek niemiecki kosztem ewent. przyznania Niemcom nadkontyngentu w dziale różnego rodzaju maszyn niewyrabianych w kraju. Żadnych ulg nie można byłoby jednak przyznać Rzeszy w dziedzinie importu gotowych olejów, w razie gdyby strona niemiecka zażądała takowych wzamian za dopuszczenie do importu makuchów. Zdaniem Izby, należało się domagać od Niemiec kontyngentu ca 80—100.000 ton makuchów, którą to ilość rynek niemiecki mógłby swobodnie wchłonać.

W odniesieniu do Rumunii Izba zwróciła uwagę na konieczność przy pertraktacjach o krótko-terminowe umowy kontyngentowe uzyskania większego kontyngentu na cynk, gdyż kontyngent ostatnio uzyskany był stanowczo za niski w stosunku do przeciętnej ilości eksportowanego przez nas ostatnio cynku do Rumunii. Rumunia powinna byłaby nam przyznać prawie dwa razy tyle, ile przewidziane było w ostatnim układzie. W związku z tą sprawą Ministerstwo Przemysłu i Handlu zawiadomiło Izbę, iż sprawa zwiększenia kontyngentu zostanie pomyślnie w myśl postulatów Izby załatwiona w drugiej połowie listopada 1933 r.

Jeżeli chodzi o Holandję, Izba stanęła na stanowisku konieczności przy pertraktacjach o krótkoterminowe umowy konprzywozu węgla na rynek holenderski. Zdaniem Izby należało dla wzmocnienia pozycji naszego węgla nie tylko utrzymać w mocy oświadczenie rządu holenderskiego, zgłoszone przy układzie kontyngentowym z kwietnia 1932 r. o braku jakiego-

kolwiek zamiaru wprowadzenia reglamentacji przywozu węgla, ale nadać mu formę zobowiązania. Nie ulegało bowiem żadnej wątpliwości, iż w wypadku jakiejkolwiek reglamentacji węgiel polski miałby zupełnie zamknięty dostęp na rynek holenderski, ponieważ nie posiada tam odpowiedniej pozycji w przeszłości, która niewątpliwie pod naciskiem dotychczasowych głównych dostawców wzięta byłaby za podstawę do określenia ewent. kontyngentów wwozowych.

Co się tyczy przemysłu żelaznego Izba podniosła, iż jest on zainteresowany w kontynuowaniu eksportu do Holandji szyn kolejowych oraz rur żelaznych i stalowych. W zakresie przywozu z Holandji przemysł żelazny był za swobodnym importem z tego kraju złomu, w sprawie którego nie mieliśmy coprawda dotąd żadnych trudności. Wobec dostatecznej produkcji krajowej Izba wypowiedziała się przeciwko udzieleniu jakichkolwiek zniżek na następujące wytwory hutnicze holenderskie, których import do Polski mógłby przy sprzyjających warunkach mieć miejsce: surówkę żelazną, żelazo handlowe, żelazo i stal kwadratową okrągłą i profilową, blachę powyżej 1 mm grubości. Zdaniem Izby przy pertraktacjach z Holandją usiłowania nasze, jeżeli chodzi o materiały wybuchowe i środki zapalcze, których import mógłby rozwinąć się wobec dość ścisłego przestrzegania bojkotu towarów niemieckich, powinny iść po linii zapewnienia dla eksportu tych artykułów klauzuli największego uprzywilejowania, co ułatwiłoby polskiemu przemysłowi ciężką walkę konkurencyjną z przemysłem niemieckim. W zakresie przemysłu cynkowego Izba uważała za wskazane niedopuszczenie do wyznaczenia przez Holandję jakichkolwiek kontyngentów zarówno na cynk surowy, jakoteż blachę cynkową.

W stosunku do Belgji głównym dezyderatem Izby było również zapewnienie możliwości zbytu naszego węgla. Zdaniem Izby, wobec niemożności uzyskania odrębnej podstawy na dowóz węgla naszego do Belgji, należałoby dopilnować, aby nie zostały przez rząd belgijski wydane takie postanowienia, któreby węgiel nasz, choć nie wprost, lecz ogólnie stawiały w gorsze położenie, chociaż formalnie korzystałby on dalej z równouprawnienia, jak to np. ma miejsce z postanowieniami kwalifikującymi w Belgji węgiel „na opał domowy“. Największy wysiłek powinienby być skierowany na to, by Belgja uznała węgiel zawierający 30 % części lotnych za mający cechy węgla

opałowego na potrzeby domowe. Izba oparła postulat hutnictwa żelaznego, dotyczący zapewnienia hutom polskim możliwości swobodnego importu z Belgii starego żelastwa, które wobec braku zapasów krajowych zmuszeni byliśmy zawsze sprowadzać z zagranicy na potrzeby naszych stalowni do wyrobu stali. Niebezpieczeństwo ograniczenia importu żelastwa z Belgii zachodziło z powodu tego, iż przemysł belgijski zwrócił się do Rządu z prośbą o wprowadzenie zakazu wywozu starego żelastwa w obawie braku tego tworzywa dla własnych hut. W razie gdyby zakaz wywozu żelastwa został istotnie wprowadzony, Polska powinna byłaby domagać się zapewnienia sobie kontyngentu wywozowego w wysokości przynajmniej 200 tysięcy ton, odpowiadającego naszej najniższej cyfrze przywozu żelastwa z Belgii. Ofenzywnych postulatów w dziedzinie naszego hutnictwa żelaznego Izba nie precyzowała z powodu tego, iż eksport polskich wyrobów hutniczych do Belgii zasadniczo w normalnych warunkach nie ma większych widoków. Ze strony innych gałęzi przemysłu górnośląskiego Izba nie wysunęła żadnych konkretnych postulatów w sprawie wywozu do Belgii stopów żelaza, Izba zastrzegła również klauzulę największego uprzywilejowania dla krajowej produkcji żelazostopów.

W związku z pertraktacjami o umowę handlową z Francją Izba przedłożyła czynnikom miarodajnym życzenia przemysłu i handlu swego obwodu w odniesieniu do rynku francuskiego. Na pierwszym miejscu wymienić należy życzenia polskiego przemysłu węglowego, którego usiłowania i postulaty zmierzały w tym kierunku, by system kontyngentowania materiałów opałowych we Francji można było uczynić bardziej elastycznym i dostosować więcej do żądań strony polskiej w drodze pewnego rozluźnienia, co mogłoby się stać zdaniem zainteresowanego przemysłu przez zmianę podstawy obliczeniowej. W interesie polskiego eksportu węgla do Francji leżało, by za podstawę do obliczania kontyngentów wzięty był nie okres 1928/30 lecz rok 1930, ponieważ temsamem automatycznie podniosłaby się kwota węgla importowanego przez nas na rynek francuski. Izba uważała poza tem, że Francja mogłaby nam przyznać stały dodatkowy kontyngent dla dostaw węgla przeznaczonego do opalu domowego. Nie stanowiłoby to przytem żadnego precedensu, gdyż Francja już kilkakrotnie kontyn-

gentów podobnych udzielała. Jeżeli chodzi o hutnictwo żelazne, Izba wypowiedziała się za nieudzielaniem Francji w umowie handlowej ulg celnych na żelazo-mangan, wiertła spiralne i piłki ręczne wobec rozwinęcia się krajowej produkcji odnośnych artykułów. Ofenzywne postulaty Izby dotyczyły zapewnienia możliwości eksportu na rynek francuski stali szlachetnej i naczyń emaljowanych. Izba wypowiedziała się za utrzymaniem dotychczasowej stawki konwencyjnej na cynk, w razie zaś zamierzonego wprowadzenia przez Francję kontyngentu, zapewnienia przez Polskę sobie dostatecznej kwoty importowej, co nie powinno było, zdaniem Izby, natrafić na specjalne trudności wobec tego, że produkcja własna Francji zarówno cynku jak i pyłu cynkowego nie pokrywa całkowitego zapotrzebowania rynku wewnętrznego. W zakresie produktów węglpochodnych Izba wypowiedziała się przeciwko udzieleniu stronie francuskiej jakichkolwiek ulg konwencyjnych.

Szczególnie dużo wagi poświęciła Izba pertraktacjom z Austrią. Izba kilkakrotnie zbierała postulaty przemysłu i handlu swego obwodu zarówno ofenzywne jak i defenzywne w zakresie najrozmaitszych artykułów, które wchodziły w rachubę przy imporcie względnie eksporcie do Austrii, opinując postulaty strony austriackiej, jak wiadomo, w czasie pertraktacyj kilkakrotnie zmieniane.

W odniesieniu do Anglii Izba sprecyzowała postulaty hutnictwa żelaznego w zakresie blachy czarnej, blachy białej, rur fasonowych, walców drogowych, cynku, pyłu cynkowego, blachy cynkowej, lontów gutaperkowych, tlenków i nadtlenuków ołowiu. Izba wypowiedziała się przeciwko przyznaniu jakichkolwiek ulg Anglii zwłaszcza w imporcie materiałów wybuchowych, uważając, że produkcja polskich zakładów całkowicie zdolna jest pokryć zapotrzebowanie wewnętrzne, a import angielski mógłby przyczynić się jedynie do poderwania bytu krajowego przemysłu materiałów wybuchowych. Również wypowiedziała się Izba przeciwko ustępstwom na tlenki i nadtlenki ołowiu, gdyż wszelkie ustępstwa w tym względzie pozbawiłyby przemysł krajowy nawet tej nieznaczej ochrony celnej, z jakiej dotąd korzystał. W zakresie hutnictwa żelaznego Izba nie wysunęła narazie żadnych konkretnych postulatów, które

zastrzegła sobie złożyć po otrzymaniu dokładnej listy żądań angielskich, ograniczając się do podania narazie orientacyjnych szczegółów.

SPRAWY TŁUSZCZOWE.

Wobec niedojścia do porozumienia pomiędzy śląskim przemysłem tłuszczowym, zrzeszonym w Zawodowym Związku Śląskiego Przemysłu Mydlarskiego i Tłuszczowego, a przemysłem, znajdującym się na innych terenach Polski, który reprezentowany jest przez Centralny Związek Przemysłu Chemicznego, Izba w dalszym ciągu w roku sprawozdawczym była wyrazicielką interesów przemysłu tłuszczowego swego obwodu tak na terenie Min. Przemysłu i Handlu oraz Min. Rolnictwa jak też na terenie samorządu gospodarczego, przemysłowego i rolniczego.

Izba brała udział bądź bezpośrednio, bądź przez delegowane osoby z poza grona Izby we wszystkich prawie posiedzeniach i obradach zarówno Międzyizbowej Komisji do Spraw Tłuszczowych jak i Podkomisji Tłuszczowej w Min. Rolnictwa, dążąc zawsze do uzgodnienia rozbieżnych stanowisk i w miarę możliwości do ustalenia jednolitych wytycznych w postępowaniu. Wobec znacznego złagodzenia się wzajemnych przeciwieństw na odcinku polityki kontyngentowej i produkcyjnej na pierwszy plan wysunęła się w roku sprawozdawczym sprawa polityki taryfowej, w szczególności kosztów przewozu olejów gotowych i nasion z portów polskich do ośrodków położonych wewnątrz państwa. Uważając, że istniejący układ taryf kolejowych wyraźnie uprzewilejował olejarnie portowe, zapewniając im prawie monopolistyczne stanowisko w produkcji, zwłaszcza olejów stałych z surowców egzotycznych, dla wyrobu których olejarnie wewnątrz państwa nie znajdowały odpowiedników w krajowych nasionych oleistych, Izba w memorjale swoim z dnia 17 sierpnia 1933, porównując stawki przewozu gotowego oleju z wybrzeża do Katowic i Warszawy, jak również z Katowic do Warszawy, wykazała, że obowiązujące taryfy przewozu stawiają przemysł olejarski na Śląsku w takich warunkach, że nie tylko nie mógłby on konkurować z olejarniami portowymi na rynku warszawskim i łódzkim, ale także na Górnym Śląsku i terenach obok położonych. W sytuacji szczególnie niekorzystnej znalazł się przemysł olejarski na G. Śląsku pod względem

produkcji oleju sojowego, na wyrób którego był specjalnie nastawiony, gdyż same koszty przewozu tego oleju w surowcu z Gdyni—Gdańska do Katowic wynosiły około 56% ceny tego oleju pochodzenia zagranicznego, obliczonej franco Katowice bez cła.*)

Celem wszechstronnego wyświeatlenia sprawy taryf Izba przeprowadziła porównanie kosztów transportu nasion oleistych do Katowic via Gdynia oraz via Hamburg, z którego w sposób przejrzysty wynikało, jakie straty wobec istniejącego układu taryf ponoszą koleje oraz sam port.

Niewątpliwie zarówno kolej jak i Gdynia uzyskiwałyby więcej tonażu, a wagony z wybrzeża nie powracałyby w stanie próżnym, gdyby taryfy zostały zracjonalizowane i oparte na jedynie słusznej, zdaniem Izby, zasadzie, że przewóz surowca nie może w żadnym wypadku kosztować to samo, a nawet więcej niż i gotowego produktu, jak to miało miejsce.

Będąc zdania, że w interesie gospodarczym kraju nie leży faworyzowanie jednej tylko olejarni, a stworzenie takich warunków, które zapewniłyby możliwość ekstrakcji poza olejarnią portową także innym olejarniom położonym wewnątrz kraju, Izba w sprawie istniejącego niekorzystnego układu taryf kilkakrotnie interwenjowała również bezpośrednio w Min. Przemysłu i Handlu jako też referowała sprawę taryf na zwołanej w tym celu przez Min. Przemysłu i Handlu konferencji. Na konferencji tej, która odbyła się pod przewodnictwem P. Naczelnika Wańkowicza w dniu 24 kwietnia 1933, sprawa taryfy na oleje została zasadniczo załatwiona po myśli wniosku Izby i śląskiego przemysłu olejarskiego i miała być przedstawiona do wiadomości i aprobaty Panu Min. Przemysłu i Handlu. Co się zaś tyczy taryfy na nasiona oleiste, to sprawę tę postanowiono poddać ponownemu dokładnemu zbadaniu przez powołane czynniki, to znaczy przez Min. Komunikacji i Dep. Handlowy Min. Przemysłu i Handlu i przedstawić Komisji Polityki Taryfowej. W związku z powyższem Izba interwenjowała również w Związku Izb w sprawie przyspieszenia wprowadzenia tego zagadnienia na porządek dzienny obrad Międzyministerjalnej Komisji do rewizji taryf wewnętrznych, przedstawiając przy tej sposobności Zw. Izb ponownie te momenty i okoliczności,

*) Patrz również rozdział: Sprawy komunikacyjne.

jakie przemawiały za odpowiedniem zróżniczkowaniem taryf kolejowych przy przywozie nasion oleistych na G. Śląsk.

Wobec tego, iż załatwienie definitywne sprawy taryf przewozowych tak na oleje jak i na nasiona pomimo zapadłych pomyślnych decyzji i uchwał przewlekło się, Izba zmuszona była powtórnie kilkakrotnie interwenjować tak na terenie władz centralnych jak i lokalnych, a to celem niedopuszczenia do umieruchomienia tut. olejarni, powstałej z dużym nakładem środków finansowych i będącej jednym z największych w Polsce i najnowocześniejszych urządzonych przedsiębiorstw, która przy obecnych stawkach przewozowych na surowce oleiste i gotowe fabrykaty nie mogłaby być konkurencyjnym przedsiębiorstwem i kontynuować rozpoczętej produkcji.

USTAWA O UREGULOWANIU WYWOZU BEKONÓW I INNYCH PRZETWORÓW PEKLOWANYCH MIĘSA WIEPRZOWEGO ZAGRANICĘ.

Wychodząc z założenia, że kwestji standaryzacji produkcji bekonów nie można traktować oddzielnie jako zagadnienia samego w sobie, wymagającego przytem doraźnego uregulowania w formie odrębnej nawet ustawy, Izba wypowiedziała się zasadniczo za odrzuceniem całego projektu tej ustawy en bloc, gdyż zdaniem jej zagadnienie standaryzacji w Polsce poszczególnych produktów wytwórczości rolniczej, o ile byłoby istotnie nieodzowną koniecznością, powinno być uregulowane raczej w drodze specjalnej ramowej ustawy standaryzacyjnej, a nie poszczególnych odrębnych ustaw dla takiego lub innego artykułu.

Nie mogło ulegać wątpliwości, iż regulowanie poszczególnych nieraz mniejszej wagi spraw, lub dokonywanie zmian takich postanowień ustawy, które nie wytrzymałyby próby życiowej, aż przez ciała ustawodawcze, a nie w drodze rozporządzeń wykonawczych zainteresowanych ministrów byłoby kolosalnem utrudnieniem, więcej przytem szkodliwem, aniżeli pożytecznem dla samej sprawy, czego dowodem były te koleje, jakie przechodziły przepisy standaryzacyjne odnośnie jaj i masła, które od czasu ich wprowadzenia ulegały, jak wiadomo, kilkakrotnym zaradniczym nawet modyfikacjom.

Niezależnie od powyższego, podstawę do odrzucenia projektu tej ustawy w całości Izba znajdowała w obecnym stanie rzeczy w przemyśle bekoniarskim, który w ciągu ostatnich lat poczynił takie postępy zarówno pod względem jakości towaru jak i zdolności produkcyjnej, że był prawie na granicy tego, co przy obecnym stanie naszej hodowli w zakresie trzody chlewnej zrobić wogóle było możliwe.

Pomyślne wyniki, jakie osiągnęliśmy w drodze stopniowych ewolucyjnych zmian i posunięć świadczyły najlepiej, zdaniem Izby, że zadania, jakie na nas czekają w związku z nową sytuacją na rynku angielskim, a w szczególności praca nad wydatniejszym jeszcze zwróceniem uwagi na jakość naszego eksportu, może być dokonana również w trybie dotychczasowym i bez ustawowego przymusu. W tem przeświadczeniu upewniało Izbę także stanowisko Min. Rolnictwa, które dzieląc w zupełności pogląd, że obowiązujące przepisy standaryzacyjne stosowane przez Polski Związek Bekonowy są dobrze opracowane, nie zamierzało czynić w nich żadnych istotnych zmian, a chciało przenieść przepisy te z pewnemi tylko niewielkimi uzupełnieniami wprost do rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy.

SPRAWA UTWORZENIA

OCZYSZCZALNI-SORTOWNI JELIT W GDYNI.

W zasadzie Izba ustosunkowała się przychylnie do utworzenia w Gdyni sortowni-odczyszczalni jelit, w której odbywałaby się dalsza przeróbka jelit, pochodzących ze szlamiarni zagranicznych i importowanych w stanie zaledwie zgrubsza oczyszczonym. Izba jednak w zupełności podzieliła pogląd Min. Przemysłu i Handlu odnośnie konieczności ustalenia pewnych warunków obiektywnych, przy zachowaniu których mógłby się odbywać import jelit na cele dalszej przeróbki za cłem ulgowem, a to celem przeciwstawienia się tendencjom do zmonopolizowania handlu jelitami. Z cła ulgowego musiałyby mieć, zdaniem Izby, prawo korzystania wszystkie sortownie-oczyszczalnie, które odpowiadałyby lub dostosowałyby się do pewnych zgóry ustalonych warunków, a przede wszystkim zobowiązały się do reeksportu jelit w pewnym zgóry ustalonym procentowym stosunku do ilości jelit importowanych. Zezwole-

nia na ulgowy import jelit można byłoby pozatem uzależnić również od ilości zatrudnianych pracowników, a także od stanu pomieszczeń i urządzeń technicznych, które winny byłby odpowiadać nowoczesnym wymaganiom zarówno technicznym jak i weterynaryjnym. Na podstawie przeprowadzonych badań Izba sprecyzowała zarówno wykaz maszyn i urządzeń, jakie winny posiadać nowoczesnie urządzone odczyszczalnie-sortownie jelit, które w istocie rzeczy mogłyby tylko potanieć ze zbadania całokształtu sprawy utworzenia w Gdyni takiego zakładu i ewent. przyznania mu preferencji celnych. Izba również przychylnie ustosunkowała się do sprawy znormalizowania produkcji jelit, zwłaszcza w odniesieniu do 2-ch elementów: miary i średnicy, uważając, iż taka normalizacja leżała w interesie uporządkowania stosunków w branży jelicarskiej i byłaby korzystną zwłaszcza dla masarzy, a pośrednio dla konsumentów, bynajmniej nie wpływając przytem na podrożenie jelit, które w istocie rzeczy mogłyby tylko potanieć ze względu na to, iż w sprzedaży byłby tylko towar zawierający taką a nie mniejszą, jak obecnie ilość metrów, jaka ustalona byłaby w odpowiednich przepisach.

KONFERENCJA W SPRAWIE OBROTÓW HANLOWYCH Z ANGLJA.

Dnia 12 b. m. odbyła się w Izbie Handlowej w Katowicach konferencja, poświęcona sprawie wzmożenia polsko-brytyjskich stosunków handlowych. W konferencji uczestniczyli Wicekonsul Wielkiej Brytanji w Katowicach p. Wakefield-Harry, Naczelny Dyrektor Polsko-Brytyjskiej Izby Handl. w Warszawie Gen. Konsul p. Rose oraz przedstawiciele organizacji gospodarczych i zainteresowanych sfer przemysłowo-handlowych.

Na zebraniu tem p. Konsul Rose wygłosił odczyt, w którym zobrazował dotychczasowy rozwój stosunków handlowych polsko-brytyjskich na tle naszego bilansu handlowego. Zaznaczył on, iż celem jego przyjazdu jest wejście w osobisty kontakt z zainteresowanymi sferami gospodarczymi celem wszechstronnego omówienia sprawy przeprowadzenia planowej propagandy na rzecz przestawienia się naszego importu odnośnie szeregu artykułów z innych rynków na rynek angielski. Pozatem poinformował zebranych szczegółowo o warunkach i zwyczajach,

jakich przestrzegać winny firmy nasze przy nawiązywaniu stosunków handlowych z Wielką Brytanią.

W wyniku ożywionej dyskusji uchwalono następującą rezolucję:

1. Zebrani zgodni są z wywodami prelegenta o konieczności silniejszego zacieśnienia polsko-brytyjskich stosunków handlowych, gdyż sprawa ta posiada ścisły związek z przyszłością polskiego eksportu do Wielkiej Brytanji.

2. W tym celu należy przedewszystkiem dążyć do przedstawienia importu towarów z krajów niebrytyjskich na import z Wielkiej Brytanji, tembardziej, że warunki zakupu i jakość towarów są zazwyczaj przynajmniej takie same, a częste nawet wiele lepsze, niż w innych krajach.

3. Zebrani wyrażają zapatrywanie, że dobrzeby było, gdyby angielskie sfery gospodarcze dla ułatwienia polskiemu kupiectwu importu towarów angielskich posługiwały się w stosunkach z Polską pośrednictwem solidnych firm handlowych polskich oraz by informowały się o stosunkach polskich jedynie za pośrednictwem instytucyj polskich, a nie krajów trzecich.

SPRAWY KOMUNIKACYJNE.

Sprawy komunikacji pocztowo-telegraficzno-telefonicznej.

Na początku roku sprawozdawczego Izba Handlowa zakończyła prace nad wnioskami dotyczącymi zmiany taryf pocztowych. W ich wyniku został opracowany memoriał, który w końcu stycznia został przesłany pod adresem Związku Izb Przemysłowo-Handlowych celem włączenia postulatów Izby Katowickiej do memoriału, który wymieniony Związek przesłał pod adresem Ministerstwa Poczty i Telegrafów.

„W dobie powszechnej zniżki cen artykułów nieskartelizowanych, nacisku rządowego, zmierzającego do obniżenia cen artykułów przemysłów skartelizowanych, który w niektórych wypadkach został już uwieńczony pomyślnym wynikiem, obniżenia cen artykułów monopolowych, co wszystko razem wzięte przyczynia się do obniżenia obrotów przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, jest rzeczą niezbędną dla utrzymania ich rentowności obniżyć koszty handlowe. Jednym ze

składników tych kosztów są wydatki ponoszone przez przedsiębiorstwa przemysłowo-handlowe na opłatę wysyłanej korespondencji pocztowej, telegramów, paczek i rozmów telefonicznych.

Już podwyższenie taryf pocztowych w roku 1931 i wprowadzenie skasowanego w kwietniu 1932 r. dodatku na Fundusz Bezrobocia było przyjęte przez sfery gospodarcze ze zdziwieniem, gdyż nastąpiło w okresie, kiedy sytuacja ogólnogospodarcza kraju nie wskazywała bynajmniej na to, że dochodowość przedsiębiorstw wzrosła lub wzrośnie w najbliższej przyszłości. Rezultatem tej podwyżki był niewątpliwie fakt zmniejszenia się ilości wypadków korzystania przez sfery gospodarcze z usług poczty, telegrafu i telefonu i tam, gdzie to natrafiało na sprzyjające warunki, zostały nawet zorganizowane nielegalne organizacje przewozu poczty, jak np. niedawno wykryta działalność firmy „Ruch-Promet“ we Lwowie, które przewoziły listy, paczki i pieniądze taniej niż poczta i ku zadowoleniu zleceniodawców. Jest rzeczą pewną, że konduktorzy autobusów, obsługujących liczne linie międzymiastowe, zajmują się często przewozem listów i paczek między miejscowościami, obsługiwanymi przez te linie.

Poczta Polska według intencji Rządu winna dawać dochody, a co najmniej być samowystarczalną jako przedsiębiorstwo państwowe.

Mylnem jest jednak zapatrywanie, że zwiększenie się dochodowości poczty zależnem jest tylko od podwyższenia opłat za świadczone przez nią usługi. Dochodowość poczty winna się opierać na masowości jej obrotów, do czego przyczynić się mogą taryfy tak nisko skalkulowane, by zachęcały jaknajszersze warstwy społeczeństwa do korzystania w jaknajliczniejszych wypadkach z usług poczty. Że podwyższenie opłat wpłynęło ujemnie na wysokość obrotów pocztowych, tego dowodzą liczne informacje otrzymane przez Izbę.

Tak jedno z przedsiębiorstw, którego roczne wydatki na opłaty pocztowe w r. 1931 wynosiły 30.124,— zł, po podwyższeniu w końcu tego roku taryfy pocztowej ograniczyło ilość wysyłanej korespondencji o 3.580 listów poleconych, przez co w r. 1932 wydatki na pocztę, mimo wyższych opłat pocztowych, zmniejszono o 20,— zł w porównaniu z rokiem poprzednim.

Drugie przedsiębiorstwo górnicze, wysyłające przeciętnie dziennie 35 listów do Katowic, w tem 5 poleconych oblicza, że koszt ich ekspedycji pocztą wynosi dziennie 13,50 zł, gdy tymczasem, o ile wyśle je posłańcem, któremu płaci 4,42 zł dziennie i 74 gr dziennie za przejazd koleją, to zaoszczędza na tym sposobie wysyłki 13,50 zł mniej 5,16 zł, czyli 8,34 zł dziennie.

Zaoszczędzenie tej sumy pozwala temu przedsiębiorstwu na dość poważne zmniejszenie kosztów handlowych pozatem 1 osoba — posłaniec — nie zasila szeregów bezrobotnych.

Nawet przy wysyłce mniejszych ilości listów, niż wyżej cytowane, kalkuluje się utrzymywanie gońca, który w wolnych od roznoszenia listów chwilach spełnia mniej skomplikowane prace biurowe.

W związku z tem wysuwana jest przez sfery gospodarcze propozycja obniżenia opłaty pocztowej przy wysyłce listów zwyczajnych do 20 gramów do 20 groszy za list pozamiejscowy, i 10 groszy za kartę pocztową pozamiejscową.

Odpowiednio do tych stawek należałoby obniżyć opłatę od listów i kartek miejscowych.

Również należałoby znacznie obniżyć opłaty za polecenie i za doręczenie „ekspres“, gdyż opłaty w wysokości 60 i 80 groszy są stanowczo za wysokie, tak iż wiele firm prawie nie korzysta z tego rodzaju przesyłek listowych, szczególnie ekspresowych, gdyż pośpiech w ich doręczeniu nie jest tak znaczny, by usprawiedliwiać tak wysoką dopłatę.

O ile chodzi o zwykłe ekspresy, to przyśpieszyć ich doręczenie możnaby przez ewent. skasowanie obowiązku pokwitowania ich odbioru.

Przy tej sposobności należy zwrócić uwagę na konieczność usprawnienia i przyśpieszenia przesyłania listów, gdyż Izbie są znane wypadki doręczania listów miejscowych dopiero na drugi dzień, dochodzenia listów z Katowic do Król. Huty na czwarty dzień, a nawet ekspresów wysłanych z Katowic do Zakopanego po 4-ch dniach od chwili ich nadania.

Izba proponuje obniżyć dopłatę za polecenia do 20 gr od listu, zaś za ekspres do 40 gr od listu.

O ile chodzi specjalnie o okręg przemysłowy, to wobec bliskości rozmieszczenia w nim poszczególnych osiedli byłoby może wskazaniem uważanie go, analogicznie jak to jest obecnie

z siecią telefoniczną, za jedną całość, tak aby w nim obowiązywała t. zw. taryfa miejscowa.

W razie nieuwzględnienia tego postulatu sądzić trzeba, że większym przedsiębiorstwom okręgu przemysłowym będzie nadal się opłacało wysyłanie korespondencji przez gońców względnie posłańców.

Taryfa na przewóz paczek również winna być obniżoną o ca 30—40%, gdyż w tym mniejwięcej stosunku potaniały towary najczęściej przesyłane przez pocztę.

Jak wysoką jest różnica kosztów przesyłki towarów samochodami i pocztą dowodzą następujące przykłady:

1. Jedna z firm otrzymała z Łodzi 2 paczki, zawierające tkaniny (t. zw. wsypy — inletry). Przesyłka pierwszej paczki kosztowała za 5.600 kg — 3,00 zł, plus 50 groszy za doręczenie. Druga paczka ważyła 9.200 kg i koszt przesyłki jej z doręczeniem wyniósł również 5,50 zł. Razem firma zapłaciła zatem za przewóz 14,8 kg towaru z Łodzi do Katowic pocztą 7,— zł. Koszt przewozu tych samych paczek autem ciężarowem obliczają przewoźnicy po 12,— zł za 100 kg, czyli przewóz 14,8 kg kosztuje tylko 1,77 zł, firma więc oszczędza przy wysyłce samochodem 5,23 zł, nie mówiąc o tem, że wymagania przedsiębiorcy samochodowego co do rodzaju opakowania towaru są znacznie niższe, niż wymagania poczty.

2. Druga firma branży tekturowo-papierowych wyrobów podaje następującą kalkulację przesyłki paczek:

a) wysyłka 10 paczek kilogramowych z Katowic n. p. do Mysłowic przez gońca, który je doręcza adresatom, kosztuje:	
opłata gońca	2,00 zł
koszta przejazdu	2,60 zł

R a z e m: 4,60 zł

Wysłanie tych przesyłek pocztą, nie licząc po 0,40 gr za ich „doręczenie“, które płaci odbiorca towaru, ale które tem samem podrażniają ten towar, kosztuje 0,70 gr razy 10, czyli 7,00 zł, a zatem o 2,40 zł drożej niż dostawa tych towarów przez specjalnego gońca.

b) Specjalne samochodowe przedsiębiorstwo w Łodzi przewozi paczki samochodami na G. Śląsk, licząc minimalnie po 50 groszy od paczki. Te same paczki z Łodzi na Śląsk

opłacają przy przewozie pocztą 90 groszy, do czego dochodzi znowu 40 groszy za doręczenie, czyli odbierający towar pocztą płaci w tym wypadku o 80 groszy więcej na paczce, niż gdyby go otrzymał za pośrednictwem firmy samochodowej. Jasnym jest, że każdy kupiec sprowadzi towar w taki sposób, aby koszta jego nabycia były niższe, a nie wyższe, niż konkurenta, który sprowadza towary samochodem i będzie unikał poczty, która jest droższą.

Jeżeli wziąć koszta przewozu większych paczek, to różnica między kosztami przewozu pocztą a kosztami przewozu samochodami nie licząc opłat za doręczenie przez pocztę, wynosi licząc 12,— zł za 100 kg towaru, przewiezionego samochodem z Łodzi do Katowic:

przesyłka 10 paczek à 10 kg pocztą 27,— zł — różnica 15,— zł,
przesyłka 5 paczek à 20 kg pocztą 35,— zł — różnica 23,— zł.

Dopłaty za doręczenie paczek 10 kg wynoszą 50 groszy od paczki, zaś 20 kg — 100 gr od paczki, faktycznie więc różnica w pierwszym wypadku wyniesie 15,— zł plus 5,— zł, czyli 20,— zł, zaś w drugim 23,— zł plus 5,— zł, czyli 28,— zł na niekorzyść poczty.

Izba musi dodać, że najwięcej oburza kupiectwo owa dopłata, „za doręczenie“, która wynosi przy najmniejszych paczkach 40—50 groszy (wliczając w to t. zw. napiwek) i byłoby przedewszystkiem pożądane skasowanie tej właśnie dopłaty. Nie jest bowiem logicznie zrozumiałem dlaczego za doręczenie listów i telegramów nic się nie pobiera, natomiast za doręczenie paczek, za których przesyłkę płaci nadawca poważne stosunkowo kwoty, a które w praktyce często, wobec braku chwilowego adresata, odbywa się przez doręczenie mu zawiadomienia o nadejściu paczki, którą należy odebrać na poczcie, musi się osobno dopłacać.

Pozatem na zwiększenie ruchu paczkowego wpłynęłoby dodatnio umożliwienie nadawania za ewent. dopłatą, analogicznie jak listów poleconych, paczek po godzinach urzędowych, gdyż czasami wysyłający paczkę otrzymuje telefoniczne zamówienia w godzinach handlu, które trwają dłużej, niż godziny urzędowe poczty i mimo pilności nie może wysyłki skutecznie w dniu zamówienia.

Przez obniżenie kosztów przesyłki paczek usunie się także przyczynę oszustw popełnianych w formie wysyłki paczek niby — żywnościowych, w których żywność służy za dekorację faktycznej zawartości paczki, a któremi ruch podobno bardzo się ożywił.

Byłoby również wskazaniem pewne obniżenie kosztów przekazu pieniędzy, szczególnie zaś skasowanie pobieranych opłat, „za doręczenie“ z tych samych powodów, o których wspomina Izba przy omawianiu taryfy paczkowej.

Proponuje się obniżenie opłat za t. zw. awiza o wysyłce towarów i potwierdzenia ich odbioru oraz awiza o skutecznionych przekazach pieniężnych tudzież potwierdzenia ich odbioru, które są właściwie drukami, wysyłanemi masowo, ale opłacają taryfę pocztówkową, do wysokości opłaty przewidzianej za druki.

Wobec rozpowszechnienia się telefonu i większych dogodności, a szczególnie szybkości tego rodzaju przesyłania i odbierania informacji, zdaje się tylko wydatna obniżka taryfy telegraficznej może ożywić ten dział komunikacji. Przede wszystkim byłoby pożądanem skasowanie t. zw. opłaty zasadniczej, wynoszącej 0,50 zł od telegramu i obniżenie opłaty od słowa do 0,10 zł, zatrzymując jako minimum 10 słów. Dla zwiększenia ilości telegramów byłoby wskazaniem obniżenie taksy za telefoniczne nadawanie telegramów, która obecnie wynosi 0,50 zł od telegramu.

Przy sposobności Izba przypomina sprawę obniżenia opłat za korzystanie z telefonów, poruszaną w poprzedniej ankiecie, w szczególności zaś prosi o poruszenie sprawy zwiększenia ilości rozmównic telefonicznych publicznych, których brak odczuwa się w ruchliwszych miejscach miast oraz na peronach kolejowych większych dworców osobowych.

Tak samo uskarżają się firmy przemysłowe, szczególnie prowincjonalne, na opłaty za przegródki pocztowe, z których listy i przesyłki można wyjmować tylko w godzinach urzędowych, a które są bardzo wysokie (5,— zł od listów i 25,— zł od paczek miesięcznie).

Obniżka taryf pocztowych, telegraficznych i telefonicznych natrafia na pewien opór u czynników rządowych, które widzą w tem źródło zmniejszenia się dochodów.

Pomijając to, że przez zwiększenie się obrotów dochody poczty nie powinnyby zmaleć i to, że służba pocztowa nie ma za zadanie tylko uzyskiwanie dochodów dla skarbu Państwa, należy zwrócić uwagę także na inne możliwości zwiększenia dochodów poczty bez jakiegokolwiek uszczerbku dla sprawności tej instytucji.

Chodzi tutaj w pierwszym rzędzie o prowizję za sprzedaż znaczków pocztowych. Prowizję tę w wysokości 1% ceny sprzedaży udziela zarząd pocztowy wszystkim tym, którzy sprzedają znaczki pocztowe zawodowo, a między innymi także i księgarniom pocztowym „Lot“.

W czasach zaborczych prowizję za sprzedaż znaczków pocztowych znała jedynie tylko Austria. W Niemczech nie znano tej prowizji, w Rosji wolno było sprzedawcy sprzedąć znaczek pocztowy po cenie wyższej niż opiewała cena znaczka.

W Niemczech można było znaczki dostać w każdym prawie składzie, który trzymał je dla wygody klienteli, prócz tego były ustawione po miastach liczne automaty na znaczki pocztowe. Podobne automaty stosuje zarząd poczt angielskich. Tytułem prowizji za sprzedaż znaczków zarząd pocztowy wypłaca sprzedawcom około pół miliona złotych rocznie. Gdyby były wprowadzone przepisy obowiązujące w Niemczech, możnaby tę kwotę zaoszczędzić. Wszystkie bowiem składy chętnie będą miały na sprzedaż znaczki pocztowe, a prócz tego możnaby zlecić urzędowi gminnym — jak i posterunkom policji, by te obowiązkowo miały zawsze znaczki na sprzedaż. Sam fakt sprzedaży znaczków pocztowych po posterunkach policji miałby b. duże znaczenie dla policji państwowej, która przez to weszłaby w ściślejszy kontakt z ludnością.

Posiadacze maszyn do frankowania listów otrzymują 2% prowizji. I tutaj niżenie tej prowizji do 1% dałoby pewien dochód dla zarządu pocztowego.

Prowizję tę za sprzedaż znaczków w wysokości 1% dostają również księgarnie pocztowe „Lot“, które są umieszczone w większych urzędach pocztowych. Księgarnie te mają za cel, prócz pewnej misji kulturalnej, również być ułatwieniem dla publiczności, potrzebującej przyborów do pisania — jak papieru, kartek korespondencyjnych, piór i t. d. Księgarnie te opłacają minimalny czynsz, który nie stoi w żadnym stosunku do

zysków, jakie te księgarnie wykazują. Podwyższenie czynszu dzierżawy tym księgarniom również dałoby pewien dochód instytucji pocztowej.

Pośrednio z instytucją pocztową związana jest Poczta Kasa Oszczędności. Wykazuje ona wprawdzie wzrost ruchu, ale nie w tym stopniu, jakiby powinien mieć miejsce.

Na obrót czekowy wpływa bowiem ujemnie zbyt niskie i późne oprocentowanie wkładów. Podczas gdy P. K. O. daje 2% i to dopiero po 14-tu dniach nienaruszenia danego wkładu, to banki płać zaraz od pierwszego dnia 3 i jedną czwartą procent od gotówki na rachunkach czekowych. Jest to sprawa bardzo ważna przy większych obrotach czekowych, skłaniająca też stronę do korzystania z pośrednictwa banku, a nie P. K. O., mimo rozgałęzionej sieci zbiornic P. K. O. w postaci urzędów pocztowych.“

W związku z coraz większym zacieśnianiem się stosunków handlowych między zagłębiami Śląskiem i Dąbrowsko-Krakowskim, Izba Handlowa wysłała pod adresem Min. Poczty i Telegrafów następujący memoriał w sprawie komunikacji telefonicznej między miejscowościami położonymi na terenie tych zagłębi.

„Komunikacja telefoniczna miejscowości położonych na G. Śląsku z miejscowościami w zagłębiami dąbrowskim i krakowskim jest bardzo ożywiona, gdyż zakłady przemysłowe i handlowe tych okręgów łączą wspólne interesy. W szczególności w chwili obecnej Katowice są siedzibą szeregu biur kartelowych, których członkowie posiadają swe zakłady na terenie powiatów sąsiednich województw i wskutek tego często zmuszeni są do korzystania z usług telefonu. Opłaty telefoniczne na G. Śląsku są jednakowe za używanie telefonów w t. zw. trójkacie przemysłowym. Jeżeli więc nie możnaby stworzyć rozszerzonego okręgu telefonicznego przez dołączenie doń central w Sosnowcu, Będzinie, Dąbrowie Górniczej i ewent. Chrzanowie na tych samych zasadach jak centrale w Siemianowicach, Tarn. Górach, Szopienicach, Król. Hucie, Rudzie, Mikołowie, to Izba prosi o wprowadzenie przynajmniej nowej stawki opłat za rozmowy międzymiastowe na odległości do 15 km, równej połowie stawki za rozmowy na odległości 25 km. Przez to koszta opłat za rozmowy telefoniczne obciążające koszta handlowe przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych

zostałyby znacznie zmniejszone, co odbiłoby się korzystnie na tych przedsiębiorstwach, z drugiej zaś strony zachęciłoby je do częstszego korzystania z międzymiastowej sieci telefonicznej.“

Związkowi Izb przesłano następujące uwagi w sprawie propozycji wprowadzenia pism, za których przesyłkę pocztową opłacaliby odbiorcy należność za zezwoleniem zarządu pocztowego, jak to projektowało Min. Pocz i Telegrafów pismem swem Nr. P. W. 706/102:

„Izba Handlowa uważa, że projekt ten w zasadzie jest korzystny dla zainteresowanych przedsiębiorstw, jak również celowy dla zwiększenia obrotu pocztowego.

Izba sądzi jednak, że opłata dodatkowa za doręczenie listów powinna być minimalna ze względu na to, że doręczenie to po przeprowadzeniu pewnych niewielkich zresztą zmian w organizacji ekspedycji nie przysporzyłoby Zarządowi Pocz towemu zbyt wielkiej dodatkowej pracy, za którą zwiększony obrót pocztowy już daje pewną rekompensatę.

Co się tyczy terminu dwutygodniowego, to Izba uważa go za zbyt krótki ze względu na to, że firmy zazwyczaj potrzebują pewnego czasu do przekalkulowania i porównania ofert i t. p. Dlatego Izba proponuje przedłużenie terminu tego do jednego miesiąca.

Ponadto proponuje Izba zbiorowe doręczenie odpowiedzi w odstępach conajmniej tygodniowych, gdyż odłożenie pism na dłuższy okres opóźnia zaniechanie wykonywanie zamówień oraz uniemożliwia często załatwianie zamówień terminowych i pilnych.

W końcu przyłącza się Izba do propozycji Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu umieszczenia uwagi, że „opłatę pocztową uiszcza adresat, o ile przesyłka będzie nadana najpóźniej dnia...”

Wobec tego, iż Międzynarodowa Izba Handlowa zwróciła się za pośrednictwem Polskiego Komitetu Narodowego M. I. H. do swoich członków o dopomożenie jej w zebraniu odpowiednich statystyk, któreby pozwoliły na stwierdzenie kosztów telegramów kodowanych (w języku umówionym), nadawanych systemem słów 10-cioliterowych, w porównaniu z systemem słów 5-cioliterowych, Izba Handlowa zwróciła się do 3 większych przedsiębiorstw obwodu, utrzymujących stosunki handlowe

z przedsiębiorstwami zamorskimi pozaeuropejskimi z prośbą o przeprowadzenie notowań wysyłanych przez nie do tych krajów depesz kodowych na formularzach, których wzór, opracowany przez Międzynarodową Izbę Handlową (w tłumaczeniu na język polski Izby Katowickiej) przesłała tym przedsiębiorstwom, łącznie z tłumaczeniem sprawozdania Międzynar. Izby Handlowej z konferencji telegraficznej w Madrycie, odbytej w okresie od 3. IX. do 10. XII. 1932 r. Sprawozdanie to miało służyć za wyjaśnienie tych kwestyj, które miały być oświetlone zapomocą statystyk zebranych na podstawie kwestionariuszy Międzynarodowej Izby Handlowej. Statystyki te miały być prowadzone w ciągu 3 miesięcy i Izba Handlowa co miesiąc zwracała się do przedsiębiorstw, z którymi porozumiała się w tej sprawie, z prośbą o dostarczenie jej danych z praktyki tych przedsiębiorstw. Jak się potem okazało, firmy śląskie, które eksportowały swe towary za morze, bardzo rzadko korzystały z komunikacji telegraficznej z zamorskimi odbiorcami, gdyż większość korespondencji załatwiała za nie przedstawicielstwa bądź hamburskie, bądź, o ile chodzi o karbid, belgijskie.

Spostrzeżenia swe w tej dziedzinie Izba Handlowa przesłała do wiadomości Polskiemu Komitetowi Narodowemu Międzynarodowej Izby Handlowej.

Izba poparła wniosek Izby Przem.-Handlowej w Poznaniu w sprawie uzupełnienia postanowień ordynacji pocztowej (§ 77) postanowieniem, iż jako druki będą uważane te pisma, w których ilość dopisanych słów nie przenosi 6-ciu.

Również poparto wniosek wymienionej Izby o wydanie zarządzeń, aby telefonistki central międzymiastowych na życzenie klienta podawały do wiadomości, którem jest według kolejności jego zgłoszenie i ile prawdopodobnie wypadnie mu czekać na połączenie z żądanym numerem.

Naskutek zawiadomienia Poselstwa w Bernie Szwajcarskiem Izba Handlowa zwróciła uwagę sfer zainteresowanych w handlu ze Szwajcarią na możliwości wykorzystania listów telegramów, których cena jest stosunkowo niską i wobec tego mogłyby one z korzyścią być stosowane w tych wszystkich wypadkach, w których nie chodzi o specjalny pośpiech, zaś listy te doręczane byłyby znacznie prędzej od listów pośpiesznych.

Wobec zwiększenia się ruchu telefonicznego między miastami Zagłębia Śląskiego i Dąbrowskiego Izba Handlowa poparła wniosek Izby Przem.-Handlowej w Sosnowcu w sprawie wydania w bezpłatnym dodatku do spisu abonentów górnośląskiej sieci telefonicznej także spisu abonentów sieci Zagłębia Dąbrowskiego, gdyż dotychczas spisy te obejmowały tylko sieć telefoniczną Górnego Śląska Polskiego i Górnego Śląska Opolskiego, z którym stosunki handlowe, wskutek wojny celnej, znacznie się osłabiły.

W sprawie połączeń telefonicznych z Rosją Sowiecką wysunięto postulaty wprowadzenia połączeń Katowic z Leningradem, Charkowem oraz Krzymym Rogiem, albowiem szczególnie z tą ostatnią miejscowością przemysł śląski, zainteresowany w odbiorze rud manganowych, utrzymuje żywsze stosunki.

W roku sprawozdawczym nastąpiło otwarcie połączenia telefonicznego między Polską a Palestyną, o czym Izba powiadomiła odnośne sfery gospodarcze. Również wydano komunikat w sprawie zmian w opłatach pocztowych i telegraficznych, jakie nastąpiły na jesieni roku ubiegłego.

W ciągu roku sprawozdawczego na terytorjum Izby zanotowano 17 zmian nazw względnie zakresu działania urzędów i agencji pocztowo-telegraficznych i telefonicznych. O wszystkich zmianach Izba wydała każdorazowo odpowiednie komunikaty, ogłaszając pozatem ich treść w „Górnośląskich Wiadomościach Gospodarczych“.

Pozatem Izba udzieliła szeregu informacji z dziedziny taryf pocztowo-telegraficzno-telefonicznych poszczególnym interesentom, którzy zwracali się do niej o wyjaśnienie różnych kwestyj.

Sprawy komunikacji kolejowej.

Naskutek prośb świeżo uruchomionej na Śląsku olejarni, pracującej systemem ekstrakcyjnym i w związku z budową drugiej takiejże wytwórni w okręgu Izby, zwróciła się Izba Handlowa do Min. Komunikacji z następującym memorjałem: „Ponieważ ani Górny Śląsk ani cała Polska nie posiada dość surowca do wytlaczania olejów, przeto siłą faktu olejarnie śląskie muszą go nabywać w postaci nasion lnu, kopry, orzeszków ziemnych, ziaren palmowych oraz soi. Surowce te prze-

myst olejarski zakupuje w Hamburgu, skąd po przeładowaniu ich w tym porcie na inne okręty dowozi się je morzem do Gdańska względnie Gdyni. Z portów tych nasiona oleiste muszą już koleją dotrzeć do Katowic względnie Szopienic czy też innej miejscowości.

Według ostatnio ogłoszonej taryfy kolejowej (Dziennik Taryf i Zarządzeń Kolejowych z dn. 24. XI. 1932 r., rozp. Nr. 61 poz. 485) *nasiona lnu, kopry, palmowe i orzeszki ziemne* od stacji Gdynia — wzgl. Gdańsk do stacji Katowice opłacają 5,25 zł przewoźnego za 100 kg. W tym samym czasie stawka na przewóz gotowego oleju roślinnego na tej samej odległości i w tym samym kierunku przewozu równa się *tylko 4,35 zł*. (Stawka za przewóz 100 kg. tegoż oleju z Katowic do Gdyni—Gdańska wynosi 9,76 zł, przewóz takiegoż oleju na krótszą odległość z Gdyni do Warszawy 6,07 zł i do Łodzi 5,98 zł za 100 kg.)

Jeżeli zważywszy, że surowiec kopra zawiera około 60% oleju, ziarnka palmowe około 50% oleju, orzech ziemny około 40% oleju, zaś siemię lniane około 34% oleju w stosunku do swej wagi, to faktycznie oleje roślinne, dowiezione w surowcu, dostarczonym do olejarni katowickiej na podstawie cytowanej taryfy opłacają następujące przewoźne: olej koksowy (z kopry) zł 8,75 za 100 kg, olej palmowy 10,50 zł za 100 kg, olej z orzeszków ziemnych zł 13,12 za 100 kg, olej lniany zł 15,44 za 100 kg. Zrozumiałem się przeto staję, że olejarnie, wytwarzające olej w Gdańsku lub Gdyni, a należące do konsorcjów zagranicznych, które opłacają fracht za przewóz gotowego oleju do Katowic, tańszy o 0,62 zł na 100 kg od frachtu za przewóz surowca do olejarni Katowickich, nie tylko że nie pozwolą na konkurencję olejarni śląskiej na rynkach warszawskim i łódzkim, lecz nawet będą zdolne konkurować z nią na rynku katowickim i rynkach obok położonych. Przy takim układzie taryf kolejowych byt przemysłu olejarskiego na Śląsku zostanie podcięty.

Jeszcze gorzej przedstawia się sprawa wyrobu oleju z soi. O ile Izbie wiadomo, olejarnia p. f. Śląska Olejarnia Kollontay Sp. z o. o. jest jedyną w Polsce (poza wybrzeżem) zdolną wytłaczać olej z soi. Soja zawiera 18—19% oleju w stosunku do swej wagi, przewoźne za 100 kg tego surowca z Gdańska—Gdyni do Katowic wynosi 7,25 zł za 100 kg, czyli

uwzględniając procentową zawartość oleju, przewóz oleju sojowego w surowcu kosztować będzie około 39,15 zł za 100 kg. Tymczasem gotowy olej z soi wyrobu zagranicznego kalkuluje się franco Katowice w cenie 100,— do 107,— zł za 100 kg, po potrąceniu zaś cła cena jego franco Katowice wyniesie 70,— zł. Innemi słowy sam koszt przewozu oleju sojowego w surowcu z Gdyni—Gdańska do Katowic wynosi około 56% ceny tego oleju pochodzenia zagranicznego obliczonej franco Katowice, bez cła.

Uruchumiona już olejarnia p. f. Śląska Olejarnia Kollontay, Sp. z o. o. w Katowicach może wytwarzać rocznie około 3.000 ton oleju sojowego, musi przeto do tego celu sprowadzać około 15.000 ton soi, którą koleje mogą przewozić wagonami, które dziś przeważnie wracają w stanie próżnym z Gdańska i Gdyni.

Jest rzeczą wskazaną, aby przemysł olejarski na Śląsku, który już powstał, dając zatrudnienie nowym ludziom, i który sprowadzając surowiec i wywożąc makuchy, przyczynia się do zmniejszenia salda biernego naszego handlu zagranicznego, utrzymać przy życiu, a będzie to tylko możliwem, o ile oleje firm konkurencyjnych z wybrzeża, a głównie gdańskich, nie będą uprzywilejowane pod względem taryf przewozowych na P. K. P.

Z tego powodu Izba Handlowa popiera wniosek firmy Śląska Olejarnia Kollontay, Sp. z o. o. z dnia 26. I. br. w sprawie podwyższenia stawki przewozowej na przewóz gotowych olejów z Gdańska—Gdyni do Katowic ze zł 4,53 od 100 kg do 7,25 zł za 100 kg (tyle wynosi przewoźne według taryfy wyjątkowej niemieckiej z Hamburga do Zabrzea—granicy. Olejarnie gdańskie wzgl. Gdyńska, kupując surowiec za tańszem cłem, niż cło opłacane przez olej gotowy, byłyby jeszcze wtedy tańsze od niemieckich) i obniżenia stawek na przewóz kopry, ziaren palmowych i sezamowych do zł 3,— wzgl. 3,50 zł za 100 kg, siemienia lnianego, rzepaku i nasion słonecznikowych oraz orzeszków ziemnych do 2,50—3,— zł za 100 kg, zaś dla soi do 2,— zł za 100 kg, gdyż wtedy koszt przewozu będą mniejwięcej odpowiadały wartości danych surowców pod względem zawartości oleju. Oczywiście stawki do innych stacyj Śląska musiałyby być także zmodyfikowane odpowiednio do proponowanych zmian.“

W związku z uruchomieniem na G. Śląsku młyna, mającego za zadanie wyrób tylko kasz gryczanych, surowiec dla którego nie jest produkowany na miejscu, Izba Handlowa wystąpiła do Min. Komunikacji z memorjałem, w którym wywodziła, iż przerób hreczki na Śląsku, który dochodził dawniej do 400 t w ostatnim czasie spadł do ca 60—80 ton z powodu stosowania prawie równej taryfy przewozowej tak dla płodów surowych, jak i dla produktów gotowych. W związku z tem przy cenie hreczki w Małopolsce około 13,— zł za 100 kg, produkt gotowy kalkuluje się loco stacje Wschodnio-Małopolskie 26,— zł za 100 kg, przewoźne zaś za 600 km wynosi 4,32 zł od 10 kg. Jeżeli się zważy, że robocizna na G. Śląsku jest droższa, kalkulacja gotowego produktu pozwala na ustalenie ceny kasz loco G. Śląsk w wysokości zł 36,—, gdy kasze sprowadzone z Małopolski loco G. Śląsk kalkuluja się na 31,— zł za 100 kg. Wobec tego Izba prosiła o zredukowanie stawki przewozowej na hreczkę surową o conajmniej 40%, aby umożliwić przemysłowi kaszarskiemu na G. Śląsku przerób tego surowca, nadmieniając, że przez zwiększenie przerobu kolej zamiast 60 ton hreczki przewoziłaby około 400 ton. Wniosek Izby mimo kilkakrotnych starań nie został jednak uwzględniony.

Izba poparła również wniosek Izby Poznańskiej o obniżenie opłat za t. zw. zlecenia dodatkowe nadawców na P. K. P., gdyż jak stwierdziła w drodze specjalnej ankiety, zdarzają się wypadki wpłacania bardzo poważnych kwot z tego tytułu w takich nawet okolicznościach, kiedy kolej nie może z tego tytułu mieć większych wydatków. Odnosne przykłady zostały podane do wiadomości Związku Izb, który miał wystąpić w tej sprawie do Min. Komunikacji.

W związku z zamiarami podjęcia przez Międzyministerjalną Komisję Polityki Taryfowej prac w sekcji taryf wewnętrznych przesłała Izba Handlowa pod adresem Związku Izb nast. postulaty, które winny były być uwzględnione w memorjale, złożonym przez ten Związek. W szczególności Izba prosiła o

1. wstawienie mydła i proszku do prania do ulgowej klasy II,
2. wstawienie mydła mazistego do najniższej klasy III zrewidowanej taryfy drobnicowej,
3. obniżenia stawek przewozowych dla surowców mydlarskich, jak sody, potasu żrącego itp.,

4. wprowadzenie rabatów rocznych od opłat przewozowych w wysokości 5% przy nadaniu 500.000 kg, 10% przy nadaniu 1.000.000 kg rocznie i 15% przy nadaniu 2.000.000 kg przez jednego nadawcę,
5. wstawienie metalowych naczyń kuchennych, jako wymagających nieraz opakowania ważącego blisko 2 razy więcej niż sam przedmiot, na listę towarów, których opłaty przewozowe winny ulec obniżeniu,
6. w taryfie IB § 19 przeprowadzić zmiany pozwalające na to, by towary wymienione w zał. I do części IB można było obliczać według zasad wymienionych w § 18,
7. zmienić § 20 w taryfie IB w ten sposób, by za wagon siana o ładowności 20.000 kg, którego waga rzeczywista wynosi 5.000 kg, pobierano opłatę za wagę rzeczywistą, jak przy wagonach o ładowności 15.000 kg,
8. obniżyć postojowe w tar. IB rozdział BIX poz. 50,
9. zmienić tar. B7 na świeże owoce w ten sposób, aby nie czyniono różnicy ze względu na to, czy owoc przewieziono luzem, czy w innym jakimkolwiek opakowaniu, tak jak to było przed 1 maja 1929 r.

Pozatem przesłano dodatkowo w tejże sprawie szereg dalszych artykułów, co do których zachodziłaby potrzeba obniżenia taryf przewozowych w ruchu wewnętrznym, w szczególności zaś wymieniono: piryty, rudy cynkowe, brykiety z węgla kamiennego, oleje smołowcowe, naftalinę, pokosty, ałun chromowy, gazy skroplone (kwas siarkowy), karbid, kwasy azotowy i solny, siarczan cynku, siarczki sodu, siarczyny sodowe, sodę kaustyczną i krystaliczną, wodę amonjakalną surową, litopony, materiały wybuchowe, fosforyty, siarczan amonu, saletrę potasową, azotan amonu, saletrę sodową, przędzę jutową i bawełnianą, drewno okrągłe, drewno kopalniane, drzewo tarte, pałery, stal sztabową, blachy stalowe, rury żelazne, rury kotłowe, odlewy i wyroby z żelaza i stali, drut żelazny, wyroby z drutu żelaznego i stalowego, liny z drutu żelaznego i stalowego, cynk surowy nieczyszczony i czyszczony, blachę cynkową, pył cynkowy, ołów surowy w blokach i w stanie rozpylonym, wyroby ołowiane, minę i glejtę ołowianą, taśmę mosiężną i miedzianą, maszyny elektryczne i ich części oraz kable elektryczne, podkreślając szczególnie ko-

nieczność uzyskania zniżek taryfowych na kopalniaki i materiały tarte. Jednocześnie proszono o dołożenie starań o objęcie taryfą wyjątkową E5 w punkcie „a)“ smoły surowej z węgla kamiennego i paku twardego w pierwszym wypadku stacji Niedobczyce, w drugim zaś stacji nadawczej „Kopalnia Emma“.

Wszystkie powyższe postulaty zostały poparte szczegółowymi uzasadnieniami, między innymi porównaniem kosztów przewozu niektórych z wymienionych artykułów koleją z kosztami przewozu tychże furmankami.

Izba Handlowa wystąpiła również o zamieszczenie stacji Kostuchna, jako stacji nadawczej jednej z fabryk tektur okręgu, w taryfie wyjątkowej R. 1.

Ze względu na istniejące w okręgu dwie oczyszczalnie puchu i pierza kurzego Izba Handlowa wystąpiła z wnioskiem o włączenie do wykazu stacyj korzystających z taryfy wyjątkowej C. II stacji W. Hajduki.

Dyrekcji Okręgowej Kol. Państw. w Katowicach przesłano zestawienie towarów lekkich i przestrzennych, którym należało przyznać opłaty rubryki C., wraz z normami ładunku tych towarów w wagonie 15-to tonnowym. W szczególności wymieniono koniczynę, siano i słomę nieprasowane załadowane luzem (5000 do 6000 kg); te same towary prasowane (9000 kg); wełnę drzewną nieprasowaną (6000 kg); dtto prasowaną (10000 kg); beczki bukowe (7000 kg); beczki z innego drzewa (5000 do 6000 kg); gąsiory i balony szklane (4700 kg); próżne skrzynie z przewozu prochu (3900 kg); próżne beczki z blachy żelaznej z karbidu (1750 kg). Jednocześnie proszono o wyłączenie beczek do przewozu tlenków ołowianych z „wykazu towarów, które kolej uprawniona jest przewozić w wagonach otwartych stosownie do postanowień § 36“. Wniosek ten Izba uzasadniała okolicznością, iż opakowanie beczkowe tego rodzaju musi być szczelne i nie może być przewożone w wagonach otwartych.

Dyrekcji Okr. w Katowicach udzielono następującej informacji co do tego, co należy rozumieć jako farby ziemne podpadające taryfowaniu z poz. 603 klasyfikacji towarów. Mają to być wszelkie:

- a) Nieorganiczne farby w suchym stanie do użytku malarzkiego z gliniek, umbry zielonej, bronzowej, ochry, tlenków

żelaza, gipsu, kredy, kamienia marmurowego, szpatu ciężkiego, produktów mineralnych,

- b) wszelkie inne farby wymienionego wyżej pochodzenia ziemno-mineralnego (zawierać mogą jako t. zw. „Farbstoff-träger“ domieszki do maksymalnej wysokości 2% barwnika syntetycznego względnie do 10% domieszek roślinno-chemicznych produktów).

Wszystkie inne farby o których mowa powyżej, a zawierające domieszki barwnika powyżej określonej wysokości maksymalnej 2% względnie 10% domieszek chemiczno-roślinnych jak również wszystkie farby uzyskiwane drogą chemiczną przez wytrącanie, farby wysokogatunkowe nie mające nic wspólnego z pochodzeniem mineralnym, t. zw. pigmenty i laki, podpadają pod pozycję wyższą określoną obecnie jako „farby suche malarskie“.

Pozycja ta winna w swej nomenklaturze ulec zasadniczej zmianie, albowiem wszystkie zakwalifikowane do pozycji 603 farby i ziemie są również suche i do użytku malarskiego i dlatego ta pozycja winna być zmienioną na pozycję „farby chemiczne“.

Izba Handlowa poparła wniosek jednej z fabryk farb ziemnych o obniżenie taryfy eksportowej na przewóz farb ziemnych przeznaczonych do Niemiec.

Izba poparła wniosek przemysłu ceglarskiego górnośląskiego o przedłużenie taryfy ulgowej na przewóz cegły z Górn. Śląska do Warszawy, gdyż jak się okazało w praktyce, cegielnie nie nadszły z wysyłką przewidzianego w tej taryfie kontyngentu.

W związku z wprowadzeniem od października nowej taryfy celnej i nagromadzenia się wskutek różnych trudności tem spowodowanych w oczeniu towarów, magazyny kolejowe celne zostały przepełnione i Dyrekcja Kolei podniosła dość znacznie koszty składowego. W związku z tem Izba Handlowa prosiła Dyrekcję o obniżenie tych opłat w postaci ew. zwrotu części tych sum firmom, które nie z własnej winy nie mogły wykupić wzgl. oclić nadeszłych pod ich adresem towarów złożonych w magazynach kolejowo-celnych. Wniosek ten ze względu na postanowienia prawa kolejowego nie mógł jednak być uwzględniony, gdyż stawki składowego, o których mowa,

po zatwierdzeniu przez Ministerstwo Komunikacji stały się prawomocne.

Izba Handlowa przesłała pod adresem Dyrekcji Okręg. Kol. Państwowych w Katowicach szereg uwag, wśród których zgłoszono pewne wnioski, dotyczące taryfy wyjątkowej H. 9, K. 1, H. 6, H. 7.

Dyr. Okr. Kol. Państw. udzielono informacji w sprawie zezwolenia na doładowywanie do towarów, przewożonych zsysem, towarów pokrewnych w opakowaniu. Izba zajęła stanowisko, iż podobne doładowywanie byłoby rzeczą pożądaną i przyczynić mogłoby się do potanienia przewozu, a w konsekwencji i ceny przetworów młynarskich. Oczywiście w tym wypadku wszelkie ryzyko i odpowiedzialność ponosiłby winien nadawca, przewoźne zaś należałoby obliczać według postanowień § 33 p. a) taryfy towarowej część I. B.

W związku z pracami nad taryfą związkową polsko-rumuńską Izba Handlowa przeprowadziła odpowiednie dochodzenia mające na celu zebranie informacji, czy i które z postanowień dotychczasowej taryfy winnyby ulec zmianom.

Izba poparła wnioski zainteresowanych sfer o obniżenie taryfy na przewóz żywca jak też wniosek Izby Krakowskiej o obniżenie postojowego.

Na wniosek Urzędu Morskiego w Gdyni przeprowadziła Izba Handlowa badania co do kalkulacji kosztów przewozu szeregu towarów dowożonych na G. Śląsk przez Hamburg i Szczecin, aczkolwiek nie pochodziły one z Niemiec, lecz z krajów posiadających połączenia morskie z Polską. Tak samo zebrano kalkulację przewozu karbidu, rur, cynku i blachy cynkowej oraz salmiaku eksportowanego do krajów zamorskich przez porty niemieckie w porównaniu z kalkulacją takichże kosztów w razie przewozu przez Gdynię.

Izba Handlowa przesłała wyniki powyższych, nieraz bardzo mozolnych, ze względu na niemożność natrafienia na rzeczywistego odbiorcę wzgl. nadawcę towaru, badań Urzędowi Morskiemu do wiadomości.

W związku z koniecznością przyspieszenia przewozu towaru z fabryki naczyń emaljowanych w Rybniku do Hamburga przez Gdynię Izba Handlowa zwróciła się do Departamentu Morskiego Ministerstwa Przemysłu i Handlu z prośbą,

aby między Gdynią a Hamburgiem została uruchomiona linja morska, gdyż dopóki eksport polski stawia pierwsze kroki, połączenia te są bardzo pożądane nietylko ze względu na eksport naczyń emaljowanych, ale także innych towarów śląskich np. salmiaku, blachy cynkowej, rur żelaznych, karbidu. Wniosek ten został w porozumieniu z Urzędem Morskim rozważony, a informacje, uzyskane za pośrednictwem Ministerstwa Przemysłu i Handlu, dotyczące czasu odjazdu statków maklera Ferdinand Prowe z Gdyni do Hamburga, oraz możliwości korzystania z bezpośrednich konosamentów były podane do wiadomości zainteresowanym przedsiębiorstwom.

W związku z zamiarami Ministerstwa Komunikacji wydania specjalnych blankietów listów przewozowych z nadrukowanym znacznikiem stemplowym przeprowadziła Izba Handlowa ankietę, która wykazała, że wprowadzenie tego rodzaju listów przewozowych nie przedstawia dla sfer kupieckich i przemysłowych korzyści, natomiast zarówno przemysł jak i wielki handel sprzeciwiają się wprowadzeniu wspomnianych listów przewozowych.

Listy przewozowe w przedsiębiorstwach przemysłowych zużywane są w większych ilościach, dochodzących nieraz do przeszło 100 sztuk dziennie. W celu usprawnienia ruchu ekspedycyjnego używają przedsiębiorstwa listów przewozowych prywatnego nakładu, tańszych od urzędowych o 4 grosze, na których główne rubryki formularza jak: adres, stacja przeznaczenia, oświadczenia nadawcy, nazwa towaru oraz podpis nadawcy są już odpowiednio wydrukowane.

Przez wprowadzenie listów przewozowych z wydrukowanymi opłatami stemplowymi przedsiębiorstwa zmuszone byłyby wykładać zgóry większe kwoty na zapasy potrzebnych formularzy. Wartościowe te druki w dodatku musiałyby być stale starannie przechowywane pod zamknięciem, co stanowi nieraz niepotrzebną stratę czasu. Zniszczenie lub unieważnienie formularza z wydrukowanymi opłatami stemplowymi pociągnęłoby za sobą szkodę w wysokości całej opłaty stemplowej plus kosztu druku, podczas gdy obecnie szkody w takich wypadkach są minimalne. Gdyby nawet Ministerstwo Skarbu zgodziło się na traktowanie zepsutych formularzy co do zwrotu opłaty stemplowej narówni z innymi dokumentami, zaopatrzonemi w opłatę stemplową, jak np. wekslami, zwrot opłaty zł 1,10.

nastąpić mógłby tylko w drodze reklamacji. Reklamacje jednak tego rodzaju byłyby dość utrudnione i zawile.

Przesyłki do kraju nadawane są jako niefrankowane, tak, że opłatę stemplową uiszcza odbiorca. Wprowadzenie projektu Ministerstwa Komunikacji przerzuciłoby opłatę na nadawcę. W konsekwencji przewidują przedsiębiorstwa trudności przy rozrachunkach z odbiorcami, które dzisiaj nie mają miejsca, gdyż kolej nie wydaje przesyłki przed uiszczeniem związanych z przewozem należności. Wobec tego wprowadzenie dokumentów przewozowych z wydrukowanymi opłatami stemplowymi nie przyniosłoby żadnych korzyści ani nadawcy, ani odbiorcy towaru, a przeciwnie spowodowałoby im niepotrzebne wydatki.

Zapotrzebowanie listów przewozowych w przedsiębiorstwach ciężkiego przemysłu, a zwłaszcza przemysłu węglowego, dochodzi nieraz, jak już wyżej zaznaczono, do 100 sztuk dziennie. W czasie ekspedycji zdarza się często, że zamówienia zostają przez odbiorcę anulowane względnie zmieniane; zdarzają się również uszkodzenia załadowanego już wagonu. W takich wypadkach przygotowany list przewozowy staje się bezwartościowym.

O ile chodzi o eksport przez Gdynię i Gdańsk, to zazwyczaj wysyła się znaczne partje pod jednym adresem. W tych wypadkach postępuje się w ten sposób, że ekspedycje kopalniane wypełniają zgóry pewne ilości listów przewozowych, gdyż z przygotowaniem znacznej ilości listów nie można czekać do załadowania ostatniego wagonu. Ponieważ transporty takie bardzo często zależnie od sytuacji na kopalniach bywają zmieniane, skreślane względnie przerzucane z jednej kopalni na drugą, przeto sporządzone listy przewozowe w takich wypadkach nie mogą być zużyte, lecz muszą być wystawione nowe.

Wprowadzenie listów przewozowych z wydrukowanymi opłatami stemplowymi spowodowałoby dlatego dotkliwie szkody oraz poważne utrudnienia w ekspedycji.

Dlatego proponowały tu sfery gospodarcze na wypadek, gdyby Ministerstwo Skarbu zmieniło obecny stan rzeczy, ewentualne przywrócenie dawniejszego sposobu pobierania opłat stemplowych drogą naklejania znaczków stemplowych przy uiszczeniu opłat przewozowych.

Jakkolwiek projektowane wprowadzenie wyżej wspomnianych blankietów mogłoby być pewnem uproszczeniem dla kolei,

to jednak zdaniem Izby uproszczenia takie nie powinny w swej konsekwencji pociągać za sobą strat materialnych i czasowych dla przemysłu i handlu i dlatego Izba wypowiedziała się przeciwko wprowadzeniu blankietów dokumentów przewozowych z wydrukowanymi opłatami stemplowymi.

Przedstawiciel Izby Handlowej brał udział w 2-ch konferencjach zorganizowanych przez Dyr. Okr. Kole. Państw. w Warszawie w porozumieniu z D. O. K. P. w Katowicach i Krakowie w sprawie rozkładów jazdy. W związku z tem Izba Handlowa dwukrotnie przesyłała pod adresem Dyrekcji Kolei Państw. w Katowicach uwagi w sprawie zmian pożądaných w interesie reprezentowanych przez Izbę sfer w rozkładach jazdy. W szczególności poruszyła Izba konieczność zmiany szeregu połączeń na linii Katowice-Rybnik-Sumina i pociągów nadchodzących z Warszawy i Krakowa z pociągami odchodzącymi do Suminy, przyspieszenia biegu pociągów na linii Katowice—Wodzisław jak też zmian w rozkładach jazdy niektórych pociągów na linii Katowice—Oświęcim. Również poruszono sprawę zmiany czasu odjazdu pociągów rannych z Katowic do Lublińca.

Przedstawiciel Izby brał również udział w konferencji poświęconej sprawie planu uruchomienia pociągów popularnych z Katowic w ciągu letnio-jesiennego sezonu turystycznego.

Komunikacja samochodowa.

Izba Handlowa była w ciągu okresu sprawozdawczego wzywana do wydania opinii o potrzebie uruchomienia komunikacji samochodowej towarowej przez poszczególnych właścicieli samochodów ubiegających się o koncesję na przewóz towarów pojazdami mechanicznymi.

W szczególności Izba otrzymała do zaopiniowania wnioski w sprawie uruchomienia nast. linii towarowych: 1. Busko-Jędrzejów-Miechów-Sosnowiec-Katowice, 2. Kraków-Katowice, 3. Jaworzno-Katowice, 4. Łódź-G. Śląsk-Bielsko, 5. po Górnym Śląsku — różne miejscowości, 6. Gdańsk-Śląsk, 7. Mysłowice-Katowice-Król. Huta-Tarnowskie Góry-Rybnik, 8. na obszarze województw: Krakowskiego, Śląskiego i Kieleckiego, 9. Łódź-Katowice, 10. Nowy Sącz-Bielsko-Kraków-Oświęcim-Katowice. W związku z tem Izba Handlowa w każdym wypadku prze-

prowadzała osobno ankietę skierowaną do przedsiębiorstw przypuszczalnie zainteresowanych w przewozach samochodowych na danej linii, w wyniku której wydawała opinię co do celowości uruchomienia odnośnych przedsiębiorstw. Opinij zdecydowanie negatywnych wydano cztery. Jedna opinia została wydana przychylna, co do pozostałych Izba zgłosiła swe desinteressement.

Również była Izba wezwana do wydania opinii o potrzebach uruchomienia linii autobusowych na Śląsku.

W szczególności została Izba Handlowa wezwana do oświadczenia się w sprawie podania firmy Arbon S. A. w Warszawie o koncesję na liniach Będzin-Szarlej-Szopienice-Sosnowiec, Będzin-Grodziec oraz Szopienice-Sosnowiec-Będzin-Gołonóg. Izba zakomunikowała w tej sprawie, że racjonalnie prowadzone przedsiębiorstwo przewozowe miałyby na tych liniach wszelkie widoki powodzenia. Wysunięto jednak nast. postulaty: ścisłego przestrzegania rozkładu jazdy, mniejszej ilości przystanków niż je posiadają tramwaje i wyjazdu autobusów ze stacyj końcowych co pół godziny.

Następnie rozpatrzono wniosek w sprawie linii Knurów-Czerwionka-Rybnik, który zaopiniowano przychylnie, podając jednocześnie szereg wniosków w sprawie przystanków, jakie należałoby ustanowić na tej linii.

W sprawie linii autobusowej Jaworzno-Mysłowice-Sosnowiec wydano opinię ujemną.

W sprawie linii autobusowej Rybnik-Bielsko wydano opinię przychylną.

W sprawie linii autobusowej Bielszowice-Knurów wydano opinię również przychylną.

W sprawie linii autobusowej Żory-Pszczyna wydano opinię przychylną.

W sprawie linii autobusowej Mysłowice-Łagiewniki przez Szopienice, Siemianowice wydano opinię przychylną.

Izba Handlowa została wezwana także do wydania opinii co do wysokości stawek za przewóz osób samochodem osobowym na terenie miasta Pszczyny.

W związku z zamiarem zwołania w okresie Targów Katowickich „Zjazdu w sprawach drogowo-samochodowych” Izba współpracowała z Delegaturą Polskiego Touringklubu

w pracach nad ułożeniem programu tego zjazdu i delegat Izby brał udział w posiedzeniach komisji przygotowującej zjazd. Izba Katowicka miała również reprezentować na wymienionym Zjeździe Związek Izb Przem.-Handlowych R. P.

Różne.

Izba Handlowa współpracowała przy organizacji linii żeglujowej Gdynia-Daleki Wschód porozumiewając się z odnośnymi firmami eksportowymi co do możliwości wykorzystania tej linii przy eksporcie ich towarów i nadsyłając im komunikaty firmy maklerskiej.

Również wysłała Izba Handlowa do firm obwodu komunikat w sprawie zorganizowania akcji zbiorczej przesyłek drobnicowych przez jedną z firm spedycyjnych obwodu, wskazując im na korzyści jakie mogą uzyskać z tego rodzaju przewozu.

Biuro kolejowe Izby Handlowej.

Biuro kolejowe Izby Handlowej pracowało na podstawie umowy z Polskim Związkiem Zrzeszeń Gospodarczych w lokalu tegoż Związku zajmując się reklamacjami listów przewozowych i egzekwując nadpłacone sumy.

W związku z tem Izba kilkakrotnie interwenjowała o przyspieszenie wypłaty należności w różnych dyrekcjach Kolei Państw., gdyż niektóre reklamacje nie były załatwiane w ciągu dłuższych okresów czasu.

ZWYCZAJE HANDLOWE.

W roku sprawozdawczym ustalono następujące zwyczaje handlowe:

Sklepy kolonjalne i sklepy towarów mieszanych.

Według lokalnych zwyczajów pod określeniem „sklep kolonjalny” rozumie się detaliczny handel wszelkimi towarami kolonjalnymi i to: kawą, herbatą, ryżem, owocami suszonymi, kaszą, śledziami jak również mydłem, cykorią, mąką. W sklepach kolonjalnych sprzedaje się również zwyczajowo cukierki i czekolady.

Pod nazwą „sklep towarów mieszanych“ rozumie się t. zw. sklep kolonjalny, w którym oprócz wyżej wymienionych towarów prowadzi się wyroby emaljowane, jak garnki, wyroby z blachy (emaljowane), naczynia kuchenne, wyroby żelazne, łopaty, gwoździe, łańcuchy i również wyroby tekstylne (płótna, sukna).

Ten rodzaj sklepów spotyka się przeważnie w obwodach rolniczych, gdzie specjalnych składów z jednym tylko rodzajem towarów niema.

Pośrednictwo w branży drzewnej.

Izba Handlowa nie stwierdziła istnienia na G. Śląsku zwyczaju handlowego, na podstawie którego pośrednik w branży drzewnej miałby prawo bez specjalnej umowy do prowizji także od późniejszych, odrębnych i nie będących kontynuacją zapośredniczonego przez niego interesu, transakcji drzewem między tymi samymi kontrahentami.

Czem są odpadki metalowe?

Wedle jednomyślnej opinii Komisji Podatkowej Izby należy uważać odpadki, wióry i łom metalowy za surowiec.

Norma strat przy przewozie owoców.

Przy transporcie owoców koleją luzem powstają braki sięgające 5 do 7%, zależnie od pory roku i rodzaju towaru. W pewnych wypadkach mogą braki te osiągnąć nawet 10% (pora letnia i duży ładunek).

Odpowiedzialność dłużnika za pretensje uiszczone cedentowi długu.

Izba Handlowa nie stwierdziła istnienia zwyczaju handlowego, któryby obowiązywał dłużnika do powtórnego zapłacenia cesjonariuszowi pretensji, uiszczonej cedentowi, naskutek skierowanego do niego wezwania cesjonariusza we formie żądania zainkasowania danej sumy przez dłużnika u niego samego na rzecz cesjonariusza.

Odpowiedzialność taka mogłaby zachodzić tylko w razie zachodzących warunków §§ 407, 409, 410 K. c., przyczem oczywiście zawiadomienie o inkasie nie jest równoznaczne

z zawiadomieniem o przelewie (cesji), gdyż umowa inkasowa nie przenosi prawa własności wierzytelności, jak to czyni umowa przelewu.

Sposób wyceniania wartości remanentu przy dobrowolnej likwidacji przedsiębiorstwa.

Izba Handlowa ustaliła, na podstawie zasięgniętych informacji w firmach handlowych branży żelaznej, zwyczaj, że w wypadku dobrowolnej likwidacji przedsiębiorstwa, przeprowadzonej w jednym dniu, można przy wycenianiu wartości remanentu towarowego uwzględnić straty powstałe przez to, że znaczna część pozostałych towarów znajduje się w stanie zdekompletowanym względnie uszkodzonym i że ustalenie tych strat w łącznej wysokości 16—20% w stosunku do cen nabycia odpowiada ogólnie przyjętym zwyczajom kupieckim branży żelaznej i warunkom gospodarczym, jakie panowały we wrześniu 1932 r.

Potrącanie sconta przy zapłacie za produkty olejowo-naftowe.

Izba Handlowa nie mogła stwierdzić istnienia jednolitego zwyczaju w sprawie potrącania sconta przy zapłacie należności w ciągu 6 tygodni za produkty olejowo-naftowe.

W szczególności Izba stwierdziła, że w r. 1931 wszystkie poważniejsze firmy trzymały się warunków ustalonych przez Syndykat Przemysłu Naftowego, warunki te jednak były różne w zależności od ilości zakupionych towarów (cysterny czy beczki), kategorii odbiorcy (kupiec, osoba prywatna, czy też „większe przedsiębiorstwo“) i miesiąca.

Z drugiej strony mniejsze firmy naftowe, nienależące do Syndykatu, według otrzymanych informacji praktykowały udzielanie sconta kasowego przy zapłacie rachunku po sześciu tygodniach od dnia płatności. Naogół jednak warunki potrącania i jego wysokość były specjalnie umówione między stronami, dokonywującymi transakcji.

Farbowanie słomki kapeluszniczej.

Zdaniem firm kapeluszniczych farbowanie słomki przez zakłady handlowe należałoby uznać za czynność przygotowawczą.

Obowiązki spedytora przy eksporcie.

Izba Handlowa stwierdziła, że do normalnych czynności spedytora należy wystawienie listu przewozowego, deklaracji celnych i statystycznych i innych dokumentów przewozowych, natomiast dokumenty stwierdzające pochodzenie towaru, jego rodzaj i jakość, cenę i inne okoliczności faktyczne dotyczące towaru, których stwierdzenie dokumentem jest żądane przez kraj przeznaczenia, dostarcza strona. Spedytor może na skutek specjalnej umowy podjąć się dla strony wystarania się o pewne dokumenty (n. p. świadectwo pochodzenia), wystawione przez władze, urzędy itp., co oczywiście nie może dotyczyć dokumentów, które z natury rzeczy muszą pochodzić od samej strony (np. faktura).

Ćwiartowanie mięsa w sklepach rzeźnickich.

Izba Handlowa wyraża zdanie, iż ćwiartowanie i mielenie mięsa w sklepach rzeźnickich należy uważać za czynności przygotowawcze, dokonywane w przedsiębiorstwach handlowych przed skutecznieniem sprzedaży zgodnie z istniejącymi zwyczajami handlowymi.

Prowizja agentów branży wódczanej.

Izba Handlowa stwierdziła, iż na terenie G. Śląska nie ma w branży likierniczo-wódczanej jednolitego, ogólnie stosowanego zwyczaju handlowego co do wypłaty prowizji agentom.

Sprawa ta jest regulowana umowami, przyczem stosowane są różne zasady. Jedne firmy wypłacają prowizję dopiero po wpłaceniu przez odbiorcę całej należności za pobrany towar, inne wypłacają część w wysokości 30% prowizji po wykonaniu zamówienia przez firmę, 30% po wpłacie przez klienta pierwszej raty, zaś resztę po zupełnem wyrównaniu rachunku, inne wreszcie zawierają umowy od inkasa, to znaczy prowizję otrzymuje agent od tej sumy, którą zainkasuje bez względu, czy należność jest częściowo czy całkowicie wypłacona.

Palenie kawy w przedsiębiorstwach handlowych.

Wedle panującego w tutejszym okręgu zwyczaju handlowego przedsiębiorstwa handlowe branży spożywczej dokonują u siebie palenia kawy przed jej sprzedażą jako czynności

handlowej przygotowawczej. Palenie kawy obcej za wynagrodzeniem w osobnych przedsiębiorstwach przemysłowych nie jest w tut. okręgu praktykowane. Wobec tego nie można traktować palenia kawy jako czynności przemysłowej.

Rozróżnianie gatunków kapusty kiszzonej w handlu.

Izba Handlowa nie stwierdziła, aby handel rozróżniał zawsze kapustę gruborżniętą i cienkorżniętą, gdyż posiada informacje, że niektóre hurtownie płacą jednakową cenę za oba rodzaje kapusty.

Z drugiej strony według informacji miejscowych wytwórni kapusty kiszzonej ca. 80% kupców miejscowych żąda kapusty długo i cienkorżniętej (langer Feinschnitt), za którą płaci się do 15% więcej niż za kapustę gruborżniętą. Różnica w cenie tłumaczy się także i tem, że do wyrobu kapusty kiszzonej cienkorżniętej potrzeba lepszego gatunku kapusty w główkach, w szczególności zaś sprowadza się w tym celu gatunek „Amager“.

Policzenie odsetek zwłoki w handlu węglem.

Izba Handlowa komunikuje, iż już w warunkach dostaw węgla, które obowiązywały w r. 1925 przewidziane było, w razie zalegania z zapłatą, zaliczanie ustawowych odsetek zwłoki, a to bez uszczerbku dla praw innych, przysługujących dostawcom z ustaw. Postanowienie to było stosowane powszechnie przez Konwencję Węglową i koncerny do niej należące, tak że kupiectwo branży węglowej ogólnie to postanowienie znało i nabrało ono tem samem znaczenia zwyczaju handlowego.

Termin a quo przy odsetkach zwłoki.

Na Śląsku brak jednolitego zwyczaju, któryby ustalał, od jakiego terminu można liczyć odsetki zwłoki.

Przeważna ilość firm odpowiadających na ankietę Izby Handlowej stwierdza, że odsetki zwłoki liczy się dopiero od dnia płatności rachunku, który niezawsze jest identyczny z dniem jego wystawienia, przyczem datę płatności zazwyczaj ujawnia się na rachunku.

Poza tem przyjmuje się, że data rachunku zgodną jest z datą wysyłki towaru, a nie odbioru towaru przez kupującego.

Wreszcie bardzo często kupcy zostający w zażyłych stosunkach z klientelą nie policzają wogóle odsetek, o ile towar dostarczono, a rachunek reguluje się z parodniowym opóźnieniem.

ZNAWCY, REWIZORZY KSIĄG HANDLOWYCH ITP.

W roku sprawozdawczym Izba Handlowa ustanowiła 7 znawców dla poszczególnych gałęzi przemysłu i handlu. Są to pp.:

1. Józef Bross, Katowice, Astrów 1, dla spraw samochodowych;
2. Inż. Józef Frontczak, Katowice, Pl. Wolności 3 w sprawach budownictwa nadziemnego i podziemnego;
3. Inż. Jan Krygowski, Katowice, Kościuszki 65 w sprawach budownictwa;
4. Inż. Romuald Nowicki, Katowice, Kopernika 9, w zakresie przemysłu chemicznego, smołowania i asfaltowania dróg oraz dla aparatów ratowniczych i lamp górniczych;
5. Inż. Marek Kaufman, Katowice, Batorego 2, w zakresie chemii z szczególnem uwzględnieniem chemii tłuszczów, olei, mydlarstwa i kosmetyków;
6. Inż. Bolesław Dalbor, Królewska Huta, Katowicka 14, w zakresie instalacyj gazowych, wodociagowych i centralnego ogrzewania, budowy i prowadzenia zakładów gazowych, konstrukcji i ruchu kotłów parowych oraz w sprawach samochodowych;
7. Dr. Edward Pastor, Katowice, Krasińskiego 3, w zakresie badania środków żywności, produktów spożywczych oraz produktów rolnych i ich przetworów.

Z listy znawców zostali skreśleni:

1. Inż. Kazimierz Molter, Katowice, Lompy 2, znawca dla spraw górniczych;
2. Piotr Gdulewicz, Katowice, Marsz. Piłsudskiego 50, znawca księgowości i rewizor ksiąg handlowych.

Izba Handlowa podawała znawców w indywidualnych wypadkach poszczególnym władzom i firmom prywatnym a to: Urzędowi Wojewódzkiemu w 15 wypadkach, sądom w 10 wypadkach, Urzędowi Celnemu w 5-ciu wypadkach, firmom prywatnym w 10 wypadkach.

W sprawach wysokości wynagrodzenia za wydawanie orzeczeń przez znawców Izba wydała opinie tak na zapytania sądów jak i innych władz w 9 wypadkach.

Również jak w latach poprzednich Izba zaopiniowała podania kandydatów o ustanowienie ich znawcami w 5-ciu wypadkach oraz podania o wciągnięcie na listę nadzorców sądowych w 6-ciu wypadkach.

Na skutek zapytań Urzędu Celnego w Katowicach Izba Handlowa wydała opinie co do pochodzenia towarów w 4-ch wypadkach.

Urzędowi Skarbowemu w Katowicach podała Izba znawców dla ustalania obrotów dla poszczególnych branż handlowych.

Na wezwanie Ministerstwa Przemysłu i Handlu Izba podała kandydatów na ławników Kolegium Górniczego, odpowiadających warunkom artykułu 208 ust. 4 pkt. 1 prawa górniczego.

W związku z ogłoszeniem ustawy o kartelach oraz § 8 pkt. 1 rozporządzenia o wykonaniu przepisów ustawy o kartelach, dot. Sądu Kartelowego, Izba Handlowa podała Związkowi Izb Przem.-Handlowych w Warszawie kandydatów na sędziów kartelowych.

Pozatem Izba Handlowa udzielała bądź telefonicznie, bądź ustnie informacji w sprawach związanych z procedurą ustanawiania znawców księgowości oraz podawała adresy zaprzysiężonych znawców.

TARGI I WYSTAWY.

Referat targów i wystaw Izby Handlowej, jak zwykle tak i w roku sprawozdawczym, zajmował się podawaniem do wiadomości sferom przemysłowo-handlowym obwodu wszelkich posiadanych informacji o organizowanych w całym świecie imprezach wystawowych i targowych. Praca ta polegała zarówno na rozsyłaniu materiałów reklamowych do różnych organizacji jak też niejednokrotnie i do poszczególnych zainteresowanych firm, udzielaniu informacji o możliwościach uzyskania zniżek przejazdowych, ulg w otrzymywaniu wiz w konsulatach, jak też danych co do kosztów wynajmu stoisk,

o ile dane instytucje targowe tego rodzaju informacji uprzednio dostarczyły Izbie.

W związku z panującym kryzysem i odczuwającym się powszechnie zniechęceniem firm do wystawiania swych wyrobów zarówno na wystawach krajowych jak i zagranicznych Izba Handlowa w wypadkach, gdy tego zachodziła uzasadniona potrzeba, interwenjowała specjalnie w niektórych związkach branżowych, aby członkowie tych związków wzięli udział w tych lub innych imprezach.

W szczególności Izba otoczyła specjalną opieką Targi Katowickie, które, jako odbywane na terenie dotychczas aprobowanym przez liczne przedsiębiorstwa obce, musiały pełnić rolę pioniera różnych wyrobów pochodzenia krajowego. W specjalnej odezwie, skierowanej do poszczególnych Izb Przemysłowo-Handlowych i Rzemieślniczych RP., jako też do Wydziałów Przemysłowo-Handlowych Urzędów Wojewódzkich, w sprawie zachęcenia firm z pozostałych województw Polski do wzięcia udziału bądź indywidualnego, bądź w grupach branżowych w Targach Katowickich, Izba Handlowa po przytoczeniu programu wystawy opracowała szereg uzupełniających wyjaśnień do każdego z jego punktów. W wyjaśnieniach tych Izba podkreśliła charakterystyczne wymagania konsumenta śląskiego, stawiane poszczególnym artykułom i ewent. zalety towarów, które dotychczas były na rynku śląskim konsumowane.

W związku z przesunięciem terminu odbywania się Targów Wschodnich Izba Handlowa kilkakrotnie zajmowała stanowisko w tej sprawie, albowiem wychodziła z założenia, iż odbywanie targów w bardzo bliskich terminach w Polsce szkodzi tym instytucjom, dezorientując przede wszystkim wystawców.

Zmiana terminu Targów Wschodnich, jak też wogóle sprawa ograniczenia imprez targowych w Polsce, ze względu na mały stosunkowo udział wystawców, spowodowany wyczerpaniem finansowem gospodarstwa społecznego i depresję psychiczną sfer gospodarczych, przyczyniły się do poruszenia na terenie Związku Izb Przemysłowo-Handlowych RP. kwestji specjalizacji targów w Polsce. Związek Izb referując odpowiednie wnioski, otrzymane z Ministerstwa Przemysłu i Handlu, zwrócił się do Izb Przemysłowo-Handlowych o udzielenie mu

opinii. W sprawie ankiety o specjalizacji targów w Polsce zakomunikowała Izba Handlowa, że aczkolwiek byłoby może wskazaniem przeprowadzić ankietę wśród wystawców i zwiedzających poszczególne targi, to jednak przede wszystkim należałoby przedtem opracować odrębne kwestionariusze dla obu kategorii interesentów targów, tj. wystawców i zwiedzających, zawierające pewne konkretne pytania. Chodzi bowiem o to, że każdy wystawca ma pewne określone cele na widoku, które niekoniecznie pokrywają się z celem zwiedzania targów przez poszczególnych interesentów. Na tem tle też powstają częste nieporozumienia i niezadowolenia ze spodziewanych, a nieosiągniętych wyników targów.

Drugą sprawą jest kwestja sposobu przeprowadzenia ankiety. O ile przeprowadzenie ankiety wśród wystawców jest rzeczą względnie prostą, gdyż poprostu zarząd targów wręczy im kwestionariusze na stoiskach, to sprawa przeprowadzenia ankiety wśród zwiedzających nie wydaje się Izbie zbyt łatwą. Przede wszystkim trzeba uwzględnić, że przez targi przewija się stale bardo poważna ilość zwiedzających, którzy nie mają na celu nic innego, jak tylko oglądnięcie targów i wyjątkowo tylko jednostki z pośród tych osób zawierają faktycznie jakieś tranzakcje handlowe z wystawcami. Zapytywanie więc w drodze ankiety wszystkich zwiedzających o ich spostrzeżenia napewno nie jest celowem, gdyż nie da wyników, o które chodziłoby przy rozpisywaniu ankiety. Z drugiej strony bezwarunkowo targi zwiedza pewna ilość poważnych interesentów, którzy jadąc na targi mają już zawczasu ułożony program zwiedzenia stoisk tych wzgl. innych branż i mogą nieraz udzielić Izbie pewnych informacji, które mogą przyczynić się do ułożenia nowego sposobu organizacji wzgl. reorganizacji istniejących placówek targowych. Z tego powodu Izba sądzi, że kwestionariusze dla zwiedzających należałoby doręczyć tylko posiadaczom stałych (uprawnających do zniżek kolejowych) legitymacyj targowych, szczególnie zaś tym, którzy przybyli na targi z innych miejscowości, gdyż sądzić trzeba, że są to przedstawiciele firm rzeczywiście interesujących się targami.

Następnie należałoby rozważyć, jak wogóle oceniać odpowiedzi uzyskane w drodze ankiety. W tym celu w załączonych do przesłanego pisma kontrprojektach kwestionariuszy ankietowych Izba proponowała wstawić rubrykę na określenie

wielkości przedsiębiorstwa, wypełniającego ankietę. Niezależnie od tego byłoby również wskazaniem przeprowadzenie jej w porozumieniu z dyrekcjami targów, które często na podstawie własnych doświadczeń mogłyby skorygować niektóre z nadesłanych odpowiedzi i udzielić wskazówek co do solidności poszczególnych wystawców wypełniających kwestionariusz; trzeba bowiem liczyć się także z tem, że nawet niektóre pozornie poważne firmy występują z wnioskami, które nie zawsze są uzasadnione, a tłumaczą się pewnemi ubocznemi okolicznościami, o których wypełniający nie zawsze wspomina. Wogóle jednak trzeba zwrócić uwagę na to, że wystawcy nie bardzo chętnie komunikują swoje uwagi, a jedynie kładą nacisk na ceny stoisk i ewent. zniesienie kosztów biletów wstępu.

O ile chodzi o kwestję specjalizacji targów, to Izba Handlowa sądziła, że w danym wypadku należałoby się narazie ograniczyć do targów w Poznaniu i Lwowie, a to z tego powodu, że są to instytucje starsze, noszące charakter międzynarodowy, których cechy po części już można ustalić na podstawie doświadczeń z praktyki lat ubiegłych. Wyłączyć trzeba byłoby Targi Katowickie, gdyż po pierwsze jest to impreza stosunkowo świeża, pozatem, jak to słusznie podniosła Izba zarządzająca, na terenie Śląska winnyby być reprezentowane te gałęzie produkcji, które mogą i powinny konkurować z wyrobami przemysłu niemieckiego, co do pewnego stopnia uniemożliwia jeszcze ustalenie, jakie branże mają być reprezentowane na Targach Katowickich. Przy sposobności Izba zauważyła, że kwestja wystawiania wyrobów przemysłu ciężkiego na Targach Katowickich jest bardzo trudną do rozwiązania, gdyż ciężki przemysł jest skartelizowany i z tego tytułu nie bardzo odczuwa potrzebę reklamowania swych wyrobów, które pozatem naogół nie doznają w ciągu dłuższych okresów czasu żadnych większych zmian pod względem wyglądu i jakości, aczkolwiek oczywiście udział tego przemysłu ze względów ogólnopropagandowych byłby pożądanym. Wreszcie trzeba też zwrócić uwagę na to, że na Targach Katowickich winnyby częściej wystawiać te firmy, które produkują artykuły potrzebne dla zakładów ciężkiego przemysłu, który często czeka na to, by dostawca sam się zbliżył do niego.

Za pośrednictwem Związku Izb otrzymała Izba Handlowa do zaopiniowania projekt nowego sposobu organizacji przyszłej

wystawy światowej w roku 1934 w Warszawie, opracowany przez dyrektora Targów Poznańskich p. Roppa. W opinii swej Izba zaznaczyła, że p. Ropp chciałby stworzyć coś nowego w ten sposób, aby wystawa stanowiła syntezę jedynie najnowszej myśli w każdej dziedzinie i aby nie była rozrzucona, jak wszystkie dotychczas organizowane wystawy powszechne, na rozległych terenach, co sprawiało, iż energia zwiedzających wystawy była zużywana głównie na chodzenie, lecz nie na myślenie i asymilowanie pewnych pojęć. Projekt ten, zdaniem Izby, zanadto jest oparty o organizację targów w ścisłym tego słowa znaczeniu mimo, że targi i wystawy wprawdzie mają pewne cechy podobieństwa, lecz różnią się zasadniczo w swych celach i zadaniach. Według p. K. Ołdziejewskiego (autora pracy „Wystawy Powszechne“, wydanej w Poznaniu w 1928 r.) różnica celu i zadań targów oraz wystaw jest momentem, który najbardziej odnosi się do wystawców i ich stosunku do wystaw.

„Targi posiadają przede wszystkim cel praktyczno-kupiecki, mianowicie sprzedaż i kupno, możliwie natychmiastowe, towaru — . . . . . Wystawy jeżeli chodzi o przemysł, mają ten sam cel sprzedaży i kupna oraz *ogólnej reklamy* kupieckogospodarczej. Różnica jednak polega na tem, że podczas gdy na targach pokazuje się tylko towar gotowy w tym stanie, w jakim ma iść na rynek, na wystawie oprócz towaru demonstruje się często jego produkcję i zużycie, a oprócz tego przedstawia się historję firmy wzgl. samej branży lub zawodu. Wystawcy na targach zależy na tem, by zrobić jaknajlepszy interes; wystawie idzie o *ogólną propagandę*, której dodatnie rezultaty okazać się mogą w czasie późniejszym. Rzeczy można, że na targach reklamuje się wystawiony towar, a na wystawie raczej wystawiającą firmę...

Targi przeznaczone są dla producenta i hurtownika z jednej, hurtownika i detalisty z drugiej strony; wystawa zaś interesować może zarówno wytwórcę i konsumenta jak i kupca.“

Moment handlowy występuje na wystawie słabiej, niż na targach.

„Wystawa, *przeznaczona z reguły dla szerokich warstw publiczności*, ma w dużej mierze zadania dydaktyczne, naukowe i wychowawcze. Targi przeznaczone są dla ułatwienia stosunków handlowych między wytwórcą a pośrednikiem i mają na oku przede wszystkim cele użyteczne i handlowe.“

Tem nierozróżnianiem celów obu instytucyj tłumaczy się uwaga p. Roppa, że „wystawy były zbyt wielkie i nie dawały możliwości pojedynczym osobom wykorzystania nagromadzonych na wystawie wartości“ — i stawały się jedynie niesłychanie kosztownym, a mało skutecznym *obiektem turystycznym*.”

Wystawa powszechna nie ma bynajmniej być zbiorem nowości i to takich nowości, o jakie chodzi p. Roppowi: („nie będzie maszyn używanych od lat dziesiątków, w których zaledwie jeden drobny szczegół różni się od ogólnie znanego modelu“). „Żywy uniwersytet myśli całej ludzkości“ nie byłby tym uniwersytetem, gdyby zajmował się tylko nowościami. Każdy b. słuchacz szkół akademickich wie, że nauka nie tylko zajmuje się wykrywaniem nowych idei i nowych praw, lecz że niemniej skrupulatnie bada dawne, a wystawy powszechne, jak zaznaczyliśmy, w poważnej mierze mają cele dydaktyczne na względzie, ponadto są i muszą być „obiektem turystycznym“ w pierwszym rzędzie i dlatego utrata energii kalorycznej zwiedzających musi być zużyta na chodzenie po rozległych terenach, przez co mózg ma czas na pewne ułożenie wrażeń doznanych w poszczególnych pawilonach, które notabene też nie winny nużyć jednorodnością.

W związku z tem pomysł „drapaczy chmur“ połączonych 12—15 metrowemi przeszłami, przypominający żywo widok fabryk traktorów w Charkowie i prawdopodobnie na tym gmachu wzorowany, nie jest pomysłem szczęśliwym. Wystarczy przypomnieć sobie teren Pewuki w dni świąteczne i ruch na schodach łączących tereny rolnicze z parkiem Wilsona, by wyobrazić sobie ścisk i atmosferę, jakaby zapanowała w tym olbrzymie drapaczowym w jego korytarzach i windach. Zmęczenie zwiedzających byłoby nastąpiło znacznie wcześniej, niż na normalnej wystawie, zaś skutki dydaktyczne i koncentracja umysłu na jednym obiekcie niekoniecznie musiałyby być dobre. Trzeba się liczyć z tem, że wystawę powszechną zwiedzają nie wybrańcy, szukający odpowiedzi na zawczasu postawione pytania, lecz masy, składające się z jednostek o różnych zainteresowaniach. Orientacja w labiryncie wind i korytarzy drapacza według numerów ulic i przecznic jest dla przeciętnego człowieka nużąca, umysł jego już będzie zmęczony po przejściu pierwszych kilku sal, a na odświeżający spacer braknie mu miejsca w tem swego rodzaju mrowisku.

Izba sądzi, że przy tego rodzaju przedsięwzięciach nie można się kierować li tylko względem czysto materialnym — wykorzystania do maximum włożonych w budynki i urządzenia pieniędzy. Wystawa powszechna pozostawia po sobie ślady trwałe, których na pieniądze nie można zawsze przeliczać, bo wtedy doszlibyśmy do absurdów, zapominając, że człowiek nie jest wyrobem masowym, zdolnym do wchłaniania wiedzy w takiej formie, w jakiej mu ją podadzą. — Jest rzeczą znaną, że dzieła naukowe pisane zbyt zwięźle wymagają dłuższego czasu do przetrawienia i przyswojenia wyłożonego w nich materiału, niż pisane bardziej rozwlekłe, że suchy wykład profesora wyższej uczelni pozostawia mniej trwałych śladów w umyśle słuchaczy, niż pozornie obciążony t. zw. niepotrzebnymi dodatkami.

Z tych powodów Izba nie sądziła, by projekt p. Roppa był godnym zastosowania w całej rozciągłości.

Natomiast byłoby godnem polecenia, by w celu uniknięcia nadmiaru eksponatów wystawowych, nie mających większej wartości dydaktycznej lub propagandowej, o przyjęciu ich decydował zarząd wystawy w porozumieniu z komisją złożoną ze znawców danego działu.

Również za pośrednictwem Związku Izb Przem.-Handl. została Izba wezwana do wydania opinii w sprawie Międzynarodowej Wystawy Sportów Wodnych w Gdyni. Opracowanie Izby Katowickiej weszło w poważnej części do memorjału przesłanego w tej sprawie przez Związek Izb P. H. R. P. Ministerstwu.

Następnie została Izba wezwana do wydania opinii w sprawie Wystawy Pracy Portów Polskich, która miała być zorganizowaną także w Gdyni. W związku z tem zakomunikowała Izba, że aczkolwiek zasadniczo sądzi, iż urządzenie podobnej wystawy byłoby celowem, lecz program jej musiałby być ponownie przepracowany i częściowo zmieniony. W szczególności, ponieważ w Wystawie mają wziąć udział porty morskie i rzeczne polskie, a m. in. Gdańsk, (aczkolwiek w aktach sprawy niema żadnego oświadczenia ze strony władz tego portu), przeto byłoby warto zastanowić się nad tem, co dana wystawa ma obejmować. Już według słów projektodawców porównanie tego, co zrobił Gdańsk i jak wzrosło jego bogactwo,

ze stanem tego co jest w Polsce nie wypadnie na korzyść Polski, to też tem większy winien być impuls do zwiększenia naszych wysiłków, zmierzających do rozbudowania naszego gospodarstwa na drogach wodnych Polski.

Ma to być więc wystawa par excellence dydaktyczna, a jako taka musi być odpowiednio dobrze zorganizowana niezależnie od spodziewanych dochodów, czyli będzie to wystawa deficytowa, należałoby więc zawczasu upewnić się, czy Rząd zechce się angażować finansowo w tej imprezie i w jakim stopniu.

Jest to tem bardziej konieczne, że firmy, któreby miały wystawiać w grupie 2-ej i ewent. częściowo nawet 3-ej, nie będą mogły liczyć specjalnie na zyski z udziału w wystawie, gdyż wątpliwem jest, czy w Polsce, poza państwem, które je zna lub może poznać w drodze rozpisania przetargu, znajdzie się większa ilość odbiorców na ich wyroby lub usługi. Dochody więc z tytułu metrażu od tych firm zapewne byłyby minimalne. Również wobec słabości polskich firm eksportowych i importowych wątpliwem jest, czy w roku przyszłym znalazłaby się odpowiednia ilość solidnych wystawców w grupie 4-ej — handlu przez porty.

Nie należy zapominać, że poza letnikami Gdynię, jako port, zwiedzają obecnie coraz częściej cudzoziemcy, którym nie można będzie zakazać wstępu na wystawę i która wobec tego nie może mieć charakteru jarmarku prowincjonalnego doczepionego do pawilonu z wykresami, jak z praktyki wiadomo, mało interesującymi szersze warstwy ludności i kupców, szukających na wystawie przede wszystkim możliwości odnalezienia źródeł zakupu lub rynków zbytu.

Z tych względów jak też z tego powodu, że np. w grupie II i III wystawców figurowałby mogły przeważnie firmy cudzoziemskie i zachodziłaby obawa potraktowania wystawy za międzynarodową, Izba sądziła, że projekt ten nie dojrzał jeszcze do wykonania przynajmniej w najbliższym czasie.

Powyższy wniosek został uwzględniony w opinii wydanej przez Związek Izb Przemysłowo-Handlowych R. P.

W związku z otrzymaniem do zaopiniowania regulaminami Międzynarodowego Biura Wystaw przesłała Izba Handlowa pod adresem Związku Izb Przem.-Handl. pismo, w którym

doniosła, że opracowanie uwag do nadesłanych regulaminów jest utrudnione wobec nieposiadania przez Izbę wszystkich dokumentów, na jakie powołują się uzasadnienia oficjalne Międzynarodowego Biura Wystaw, w szczególności protokołów konferencji dyplomatycznej z r. 1928, regulaminów jury wystawy w Leodjum, niemieckich regulaminów Urzędu Targowego.

Poza tem trzeba wziąć pod uwagę, że nawet regulamin sędziowski ma być w myśl art. 32 Konwencji Międzynarodowej tylko zalecony do przyjęcia przez kraje organizujące wystawy międzynarodowe, tembardziej więc należy przypuszczać, że i regulamin ogólny nie może być bezwzględnie narzucony, gdyż o nim konwencja sama wogóle nie wspomina.

O ile chodzi o uwagi szczególne, to Izba ograniczyła się ze względu na wyżej cytowaną fakultatywność stosowania tych wzorowych regulaminów do następujących punktów:

W „Regulaminie ogólnym“ niezrozumiałem jest dlaczego „wystawa zbiorowa — (*exposition collective d'installation*)“ ma obejmować przestrzeń równą sumie minimalnych przestrzeni, jakaby poszczególni wystawcy musieli zająć, gdyby wystawiali pojedynczo (art. 9 ust. 4 i 5).

W art. 13 rezerwowanie conajmniej 50% pomieszczeń dla zagranicy nie znajduje oparcia w przepisach Konwencji, a może w praktyce wywołać niepotrzebnie zjawisko, że wystawcy zagraniczni nie wykorzystają tych przestrzeni, zaś krajowi będą musieli z wystawiania zrezygnować — (str. 19 ustęp 1 u góry).

A art. 21 — ustęp ostatni — Izba sądzi, że prośba o zezwolenie na sprzedaż detaliczną niekoniecznie powinna być skierowaną z chwilą podpisania formularza uczestnictwa w wystawie, gdyż czasami wystawca nie decyduje się odrazu, czy ma sprzedawać towary wystawiane w detalu, a na ich sprzedaż musi uprzednio uzyskać zezwolenie Komisarza Generalnego.

O ile chodzi o regulamin sędziowski, to po pierwsze należy zbadać, czy w wierszu pierwszym u góry na str. 12 nie zaszła omyłka: „*expositions*“ zamiast „*exposants*“.

Następnie o ile chodzi o ustęp drugi, to nagrody dla współpracowników (*cooperateurs*), które mają być wydane elicie rzemieślniczej, ludziom, którzy wykazali specjalną zręczność przy wykonaniu wystawionych przedmiotów nie powinny być konieczne uzależnione od lat służby i poziomu moralnego (*mora-*

lité) kandydata. — Wiadomem jest, że artysta z talentem, a rzemiosło jest *sui generis* artystem, niezawsze tworzy rzeczy najlepsze po dłuższym okresie pracy, zaś sprawa jego poziomu moralnego jest dość trudną do oceny.

Izba Handlowa zajęła się również w roku sprawozdawczym propagandą udziału Polski w Targach Międzynarodowych Paryskich, na których Państwowy Instytut Eksportowy organizował Pawilon Polski. Wobec tego, iż sama propaganda drogą korespondencji, jak tego dowodzi praktyka, nie jest wystarczającą, Izba Handlowa zwołała specjalne posiedzenie, na które zaprosiła kilkadziesiąt przedsiębiorstw, interesujących się, względnie mogących ze względu na rodzaj ich produkcji interesować się rynkami obsługiwanymi przez Targi Paryskie. Na posiedzenie to przybył delegat Państwowego Instytutu Eksportowego, p. Dolnicki celem udzielenia wszelkich wyjaśnień, którychby potrzebowały poszczególne firmy. Pozatem p. Dolnicki korzystał z pomocy i lokalu Izby przy konferencjach z przedstawicielami niektórych firm. W wyniku akcji Izby zgłosiła swój udział w Targach Paryskich Fabryka Porcelany Giesche S. A., która według sprawozdania P. I. E. nadesłała bardzo efektowne wzory porcelany stołowej. Wzory te budziły na Targach duże zainteresowanie wśród zwiedzającej publiczności i wielu kupców francuskich pragnęło otrzymać oferty z cenami. Niestety brak cenników i nieobecność reprezentanta firmy nie pozwoliły na wykorzystanie wielu okazji.

Również dopomogła Izba p. Dolnickiemu w werbunku wystawców na Targi Praskie, w których wzięła udział m. in. „Blacha Cynkowa“.

Izba Handlowa zajęła się także intensywną propagandą „Wystawy dla Bliskiego Wschodu“, organizowanej przez Państwowy Instytut Eksportowy, która miała wyruszyć na okręcie „Polonia“ do Egiptu i Palestyny w lutym 1934 r. Ponieważ chodziło o wystawianie na nowych stosunkowo i przeważnie mało znanych sferom gospodarczym Śląska rynkach, Izba Handlowa, wykorzystując posiadane przez jej biuro materiały informacyjne, a w szczególności sprawozdanie z Targów Lewantyńskich w Bari, sporządzone przez p. Karczewskiego, rozesłała razem z zaproszeniem do wzięcia udziału w projektowanej wystawie krótką charakterystykę rynków egipskiego, palestyńskie-

go i syryjskiego jakoteż informacje o walutach na tych rynkach kursujących. Pozatem podobnie jak w wypadku Targów Paryskich zwołała Izba Handlowa konferencję, na której p. Dolnicki omówił bliższe szczegóły z przedstawicielami firm, z których część następnie nadesłała swoje eksponaty na wymienioną „Wystawę dla Bliskiego Wschodu“.

Izba Handlowa podała również kandydata na zastępcę Targów Wschodnich na Górny Śląsk.

Na „Wystawę Książki Współczesnej w Polsce“ przesłała Izba Handlowa do Warszawy wszystkie swoje wydawnictwa, ogłoszone drukiem w ciągu jej istnienia. Eksponaty te obejmowały egzemplarze drukowanych sprawozdań rocznych Izby, podręczniki doświadczeń towaroznawczych i księgowości dla drobnych kupców, tudzież Górnośl. Wiadomości Gospodarcze.

Dla Związku Izb Przem.-Handlowych R. P. opracowała Izba Handlowa referat w sprawie instytucji stałych „Targów Morskich“ w Gdyni, projektowanej przez Dr. Łaszcza, dyrektora Śląskiego Towarzystwa Wystaw i Propagandy Gospodarczej w Katowicach. W opinii tej, opartej zarówno na wnioskach otrzymanych z innych Izb Przem.-Handlowych, jak też na informacjach otrzymanych od projektodawcy, Izba zajęła stanowisko zasadniczo pozytywne, jednakże zalecając ograniczenie tej imprezy do skromniejszych rozmiarów stałej wystawy prób i wzorów, któraby była mniej kosztowną od proponowanej przez Dra Łaszcza imprezy.

Również zajmowała się Izba werbunkiem uczestników na wycieczkę sfer gospodarczych z Polski na Targi w Londynie i Birmingham.

Oprócz tego Izba udzielała informacji o licznych innych imprezach wystawowych i targowych tak w Polsce, jak i zagranicą. Ogółem zajmowała się Izba 43 targami względnie wystawami, z czego 11 odbyło się w Polsce, 2 w Belgii, 4 w Czechosłowacji, 2 w Holandji, 1 w Indjach Holenderskich, 2 w Jugosławiji, 4 we Francji, 1 w Marokku Franc., 1 w Trypolitanji, 4 we Włoszech, 2 w Palestynie, 1 w Egipcie, 2 w Stanach Zjedn. Ameryki Półn., 2 w Niemczech, 2 w Rumunji i 2 w Wielkiej Brytanji.

Opinie w sprawie targów małych i wielkich.

Zarówno na podstawie przepisów niemieckiej ordynacji przemysłowej, jak też na podstawie wprowadzonego od 1 lipca 1933 r. polskiego prawa przemysłowego była Izba Handlowa wzywana do opiniovania szeregu wniosków w sprawie urządzenia, rozszerzenia, wzgl. zniesienia targów małych i wielkich w poszczególnych gminach, położonych w jej obwodzie. W szczególności zapytywaną była Izba Handlowa o opinie w sprawie zwiększenia ilości dni targowych w Małej Dąbrowce, wprowadzenia targów małych w Niedobczycach pow. Rybnickiego, zwiększenia ilości dni targowych w Bielszowicach, urządzenia targów w Pawłowie, Brzezinach Śl., Leszczynach, Pszczynie, Łaziskach Górnych, jak też w sprawie zmiany dni targowych w Wielkich Hajdukach i urządzenia targu przedświątecznego w okresie adwentu w Mikołowie.

SPRAWY PATENTOWE.

W roku sprawozdawczym została Izba Handlowa wezwana do wydania opinii o licznych znakach towarowych dla Urzędu Patentowego R. P. W szczególności wydano opinie w sprawie znaków używanych przez firmę Dollfuss-Mieg & Co. w Miluzie na oznaczanie nici, w sprawie znaku „Antylopin“ do oznaczania farb, w sprawie znaku do oznaczania siatek gazowozarowych „Eksterna“ i „P“, w sprawie znaku słownego „Wenecja“ na koszulkach i półkoszulkach, w sprawie znaków na opakowaniu sztyftów szewskich firmy L. Sztrochlic, w sprawie znaku „Tip-Top“ na biszkoptach, w sprawie znaku towarowego „Bino-lit“ do oznaczania papy dachowej, w sprawie pasty do zębów „Stomatol“, w sprawie znaku towarowego do oznaczania również pasty do zębów „Pollodont“, w sprawie znaku „Silver Stripe“, używanego do oznaczania szmalcu wieprzowego, w sprawie opakowań serów topionych z napisem „Feinster Tilsiter ohne Rinde“ oraz w sprawie znaku „Quadro“, używanego do oznaczania środków leczniczych, w szczególności zastrzyków.

INTERWENCJE IZBY W SPRAWIE NALEŻNOŚCI FIRM.

Tak jak w latach poprzednich Izba Handlowa pośredniczyła między firmami, które nie uregulowały swych zobowiązań, a ich wierzycielami.

Ogółem zwrócono się do Izby w 44 sprawach, z czego 6 dotyczyło stosunków między firmami krajowymi, pozostałe zaś dotyczyły stosunków między firmami zagranicznymi a firmami śląskimi.

Pozytywnie załatwiono 4 sprawy między firmami krajowymi, 2 sprawy wierzycieli francuskich, 1 wierzyciela czechosłowackiego, 9 wierzycieli niemieckich, 1 wierzyciela belgijskiego, 1 wierzyciela angielskiego i 1 holenderskiego.

Skutek interwencji niewiadomy był w 1 sprawie między stronami krajowymi, w 1 między wierzycielem francuskim a firmą śląską, w 2 sprawach wierzycieli czechosłowackich, w 6 sprawach wierzycieli niemieckich, 1 w sprawie wierzyciela rumuńskiego, 1 w sprawie angielskiego i 1 w sprawie włoskiego. Wobec tego, że wierzyciele ci nie monitowali Izby po wysłaniu przez nią do firm dłużniczych wezwań o wywiązanie się z ich zobowiązań, możnaby przypuszczać, że w wielu wypadkach i tutaj skutek interwencji Izby był dodatni dla wierzycieli.

Wynik ujemny interwencji zanotowano w jednej sprawie między firmami krajowymi, 1 między firmą węgierską a śląską, w 8 sprawach niemieckich, 1 w gdańskiej i 1 w francuskiej.

OPINJE W SPRAWIE KONCESYJ.

W związku z wprowadzeniem w życie od lipca 1933 roku polskiego prawa przemysłowego została Izba Handlowa wezwana do zaopiniowania 5 podań o udzielenie koncesji na prowadzenie przemysłu instalacji wodociagowych i elektrycznych. Wobec tego, iż przepisy polskie odbiegały od przepisów dotychczas obowiązujących, tj. ordynacji przemysłowej Rzeszy Niemieckiej, Izba Handlowa musiała niejednokrotnie pouczać petentów starających się o tego rodzaju koncesje o warunkach wymaganych przez prawo polskie.

REFERAT INFORMACYJNY.

Dalsze ograniczenia w handlu międzynarodowym, które zmusiły Polskę do coraz częstszego uciekania się do t. zw. form handlu kompensacyjnego z poszczególnymi państwami, jak też wprowadzenie w październiku nowej taryfy celnej, przewidującej w niektórych wypadkach znacznie wyższe cła od dotych-

czas obowiązujących, zmusiły wiele firm do poszukiwania nowych źródeł zakupu szeregu artykułów. Źródła te poszukiwane były zarówno na rynku wewnętrznym jak w różnych państwach, które posiadając z Polską traktaty handlowe nie mogły być dotknięte zwyczają cła na podstawie nowej kolumny taryfy celnej. W związku z tem biuro Izby Handlowej jeszcze więcej niż w roku poprzednim było zapytywane o informacje co do adresów przedsiębiorstw wyrabiających względnie sprzedających interesujące poszczególne firmy wyroby.

Również firmy zagraniczne, które wskutek kurczenia się dotychczasowych rynków zbytu z powodu kontyngentowania przywozu w licznych państwach wzgl. ograniczeń dewizowych, nie pozwalających często bardzo na wywindykowanie należności za dostarczone towary, zwracały się coraz częściej do Izby Handlowej z zapytaniami o odbiorców ich wyrobów.

Specjalnie ciekawem jest zwracanie się do Izby firm palestyńskich, które przeważnie chciały eksportować towary polskie na zasadzie pośrednictwa (komisu). Firmy te nie tylko zwracały się do Izby piśmiennie, lecz niejednokrotnie właściciele ich odbywali specjalne podróże do Polski, aby na zasadzie otrzymanych od Izb Przem.-Handl. materiałów osobiście interwenjować w odpowiednich przedsiębiorstwach przemysłowych w sprawie udzielenia im zastępstw.

Niestety w wielu bardzo wykadkach pośrednicy palestyńscy interesowali się przeważnie temi artykułami, które już były przez huty wzgl. firmy śląskie sprzedawane na rynku palestyńskim przez swoich przedstawicieli wzgl. nie wytrzymywały konkurencji z wyrobami innych państw.

Pozatem Izba otrzymała zapytania o polskich importerów parytów z Rumunji, likierów i marmurów z Włoch, owoców, jarzyn i złomu żelaznego z Belgji, owoców i wina oraz broni i sardynek z Hiszpanji, złomu żelaznego z Węgier, win z Jugosławji, bananów i skór z Brazylii, maszyn i pługów z Niemiec, skór, nasion oraz różnych innych artykułów z Argentyny, papieru pergaminowego i okien stalowych z Norwegji, owoców i złomu żelaznego z Anglii, narzędzi rzemieślniczych i artykułów sportowych z Australji, szkła i wyrobów szklanych ze Szwecji, mebli, koniaków, biżuterji i papierów z Francji, papieru, motocykli i uszczelnień z Gdańska, strun, maszyn mleczarskich,

pomp, artykułów zegarmistrzowskich i papierowych, ozdób choinkowych i dewocjonaljów z Czech, różnych artykułów, m. in. drobnych wyrobów konfekcyjnych, zegarmistrzowskich i t. p. z Japonji, różnych artykułów w ogólnej liczbie ponad 30 ze Stanów Zjednoczonych i około 28 z Belgji.

O ile chodzi o firmy eksportujące z Polski, to Izba otrzymała zapytania o możliwości wywozu różnych towarów do Persji, jagód świeżych do Anglii, sprężyn do materaców do Francji, cynku do Rumunji, cynku do Niemiec, skór do Grecji, ferromanganu do Belgji i wyrobów emaljowanych do Konga Belg., siarczanu cynku do Łotwy i Estonji, kaszy do Czechosłowacji, rur do Holandji, Rumunji, Turcji, Palestyny, Gdańska i Francji, węgla do Francji i Włoch, koksu do Rumunji, artykułów elektrotechnicznych do Palestyny, i t. d.

Ogółem otrzymano następujące ilości ofert towarów obcych i zapytań firm zagranicznych:

Z Anglii otrzymano ogółem 10 zapytań, z czego zastępstw do oddania w Polsce dot. 2 listy, zapytań o przedstawicielstwa polskich artykułów w Anglii 3, poszukiwań odbiorców na towary angielskie w Polsce 2, zapytań o źródła zakupów w Polsce 1 i 2 zapytania ogólnoinformacyjne.

Z Austrii otrzymano 10 listów, przyczem 4 listy dotyczyły źródeł nabycia towarów w Polsce, 1 dot. oddania zastępstwa budowy pieców piekarskich, pozostałe były ofertami sprzedaży towarów austriackich do Polski.

Z Argentyny nadeszły 3 listy ofiarujące sprzedaż skór, nasion i innych artykułów do Polski.

Z Belgji otrzymano 8 zapytań, z czego 1 dotyczyło producentów ferromanganu w Polsce, 1 producentów stali szlachetnych, pozostałe zaś były ofertami sprzedaży towarów belgijskich do Polski.

Z Bułgarji otrzymano 2 zapytania — obydwa dotyczyły możliwości eksportowych z Polski, m. in. maszyn.

Z Boliwji nadeszły 2 listy, z których 1 dotyczył możliwości objęcia przedstawicielstwa polskich fabryk czekolady, drugi zaś wyłącznie wszelkiego rodzaju firm eksportowych w Polsce.

Z Brazylii otrzymano 3 listy, w których zapytywano o źródła nabycia zabawek w Polsce i oferowano sprzedaż do Polski bananów i skór.

Z Ameryki Połudn. i Półn. otrzymano ogółem 8 listów dotyczących różnych artykułów. M. in. zapytywano o możliwości zakupu w Polsce wina i piwa.

Z Czechosłowacji nadeszło 20 listów, z czego o źródła nabycia w Polsce zapytywano w 4 wypadkach, w 5 wypadkach poszukiwano zastępców na wyroby czeskie, pozostałe, za wyjątkiem 2, dotyczyły sprzedaży towarów czeskich w Polsce.

Z Chin nadeszły 2 listy zapytujące o źródła nabycia różnych towarów polskich.

Z Cypru otrzymano 1 zapytanie o źródła nabycia papieru w Polsce.

Z Danji otrzymano ogółem 14 listów, z czego 4 dotyczyły możliwości objęcia zastępstw wyrobów polskich, m. in. mebli giętych, węgla, naczyń i wyrobów żelaznych w Danji, 1 możliwości nabycia aluminium, pozostałe były ofertami towarów pochodzenia duńskiego, m. in. ryb i różnych konserw, motorów, artykułów biurowych i t. p.

Z Egiptu nadeszły 3 listy, wszystkie dotyczyły możliwości eksportowych wyrobów polskich.

Z Estonji otrzymano 2 zapytania dotyczące źródeł nabycia w Polsce siarczanu cynku i wanien kamiennych.

Z Francji nadeszło 19 listów, z czego 1 zawierał zapytanie o firmy, któreby chciały oddać zastępstwo swych wyrobów na Francję i 10 dotyczyło źródeł nabycia różnych towarów, m. in. sprężyn materacowych, bieli cynkowej, węgla, różnych artykułów chemicznych i spożywczych oraz artykułów żelaznych, pozostałe bądź dotyczyły ofert wyrobów francuskich, bądź zawierały prośbę o wyszukanie przedstawicieli m. in. na stopy metalowe i lampy elektryczne.

Z Gdańska nadeszły 22 listy, z których 16 dotyczyło informacji o możliwościach zakupu różnych artykułów w Polsce.

Z Grecji otrzymano 2 listy zawierające zapytania o możliwości nabycia skór i artykułów chemicznych.

Z Holandji nadeszło 13 listów, z czego 4 dotyczyły możliwości nabycia towarów w Polsce, 3 zawierały oferty różnych towarów, 6 zapytania o firmy, któreby chciały objąć zastępstwa towarów używanych przez cukierników, korzeni, różnych metali i owoców.

Z Hiszpanji otrzymano 7 zapytań, z czego 2 o możliwości nabycia jaj w Polsce, pozostałe zaś zawierały oferty owoców, win, broni i sardynek. Jeden list dotyczył wyszukania zastępcy na sardynki hiszpańskie.

Z Indyj Brytańskich otrzymano 1 zapytanie o możliwości nabycia litoponów.

Z Jugosławiji otrzymano 9 zapytań, z czego 6 dotyczyło źródeł nabycia towarów w Polsce, 1 firm, któreby oddały zastępstwa na Jugosławię, 2 zaś zawierały oferty artykułów spożywczych i wina.

Z Japonji nadszedł 1 list zapytujący o odbiorców 25 różnych artykułów. Była to oferta jednego z domów towarowych japońskich, jednakowoż wzbudziła ona minimalne zainteresowanie, Izba bowiem otrzymała tylko prośbę o nawiązanie łączności z firmą japońską od jednej z firm branży akcesoriów samochodowych.

Z Kanady otrzymano 1 zapytanie o firmę, któraby chciała powierzyć zastępstwo na Kanadę wyrobów farmaceutycznych.

Z Konga Belg. otrzymano 1 zapytanie o producentów naczyń emaljowanych.

Z Łotwy otrzymano 2 zapytania o siarczan cynku i wanny.

Z Marokka otrzymano 6 listów; wszystkie dotyczyły źródeł nabycia wzgl. zastępstw wyrobów polskich w Marokku. Chodziło o artykuły chemiczne, tekstylne, konfekcję i dykty.

Z Niemiec otrzymano 25 zapytań wzgl. ofert, przyczem niektóre zapytania otrzymała Izba od firm budowlanych wzgl. konstrukcyjnych niemieckich, które wskutek zakazów przywozu różnych artykułów technicznych i chemicznych zmuszone były do poszukiwania ich w Polsce. Ofert na sprzedaż względnie zastępstwa artykułów niemieckich w Polsce otrzymała Izba ogółem 9.

Z Norwegji otrzymano 2 listy, z których 1 zawierał propozycję zbycia licencji na wyrób okien stalowych, 2 oferty papieru pergaminowego.

Z Persji otrzymano 1 list zawierający zapytanie o możliwości eksportowe wyrobów polskich.

Z Palestyny nadeszło 9 listów, z których 7 dotyczyło źródeł nabycia różnych towarów, 2 zaś zawierały prośbę o wyszukanie zastępców w Polsce na artykuły palestyńskie.

Z Portugalji otrzymano 1 list z prośbą o wyszukanie firmy, któraby oddała zastępstwo metali na Portugalję.

Z Rumunji otrzymano ogółem 28 listów, z czego 4 dotyczyły wyszukania firm chętnych do oddania zastępstw na Rumunię artykułów elektrotechnicznych, porcelany, maszynek do mięsa itd., 19 zapytań o źródła nabycia różnych artykułów w Polsce i 2 oferty na piryty i ziarna słonecznikowe, tudzież 3 prośby o wynalezienie zastępców w Polsce na sprzedaż złomu żelaznego, win i wódek rumuńskich.

Z Rosji Sowieckiej nadeszły 2 listy, z których 1 dotyczył możliwości nabycia wanien, drugi zaś zawierał oferty na różne minerały pochodzenia rosyjskiego.

Z Singapore otrzymano 2 zapytania o odbiorców gumy, tapioki, ananasów i pieprzu.

Z Szwajcarji nadeszły 3 listy, z których 2 zawierały zapytania o źródła nabycia blachy i mebli żelaznych, 1 z prośbą o wyszukanie zastępcy na maszyny do liczenia.

Ze Szwecji otrzymano 8 listów, z czego 4 zawierały prośby o wyszukanie firm chętnych do oddania zastępstw na węgiel, sól, chemikalja i wyroby tekstylne do Szwecji, 2 dot. źródeł nabycia w Polsce artykułów spożywczych i cynku i 2 — ofert do Polski szkła i wyrobów ze szkła.

Z Turcji otrzymano 4 zapytania o możliwości eksportu z Polski m. i. cynku i rur.

Z Włoch nadeszło 15 listów, z tych 3 dotyczyły możliwości eksportowych z Polski przede wszystkim węgla, nast. różnych artykułów spożywczych, 5 zawierało oferty owoców, marmurów i likierów, 6 dotyczyło wyszukania zastępstw artykułów włoskich w Polsce. Oferowano błyszcz ołowiu, obuwie, żarówki, wyroby skórzane, kryształy itd.

Z Węgier otrzymano 6 listów, z czego 1 dotyczył możliwości nabycia w Polsce nafty, 1 zawierał prośbę o wyszukanie firmy zamierz. powierzyć zastępstwo jedwabiu sztucznego, 2 zapytania o odbiorców złomu żelaznego w Polsce, 1 o odbiorców towarów spożywczych i artykułów chemicznych.

W sumie ogólnej ilość listów, otrzymanych z zagranicy w sprawach informacyjnych, wynosiła 282.

Listów z Polski otrzymano 466, razem więc otrzymano zapytań informacyjnych o możliwości zbytu i sprzedaży 748.

Pozatem referat informacyjny udzielił 63 piśmiennych informacji Urzędowi Opłat Stemplowych w sprawie adresów różnych firm wzgl. ich właścicieli, o ile takowe figurowały w kartotece Izby.

W 3 wypadkach Izba otrzymała prośby o dopomożenie w zawarciu transakcyj kompensacyjnych.

Różnych innych informacji udzielono na piśmie 97. Niezależnie od informacji udzielonych w drodze korespondencyjnej referat informacyjny Izby miewał codziennie od kilku do kilkunastu zapytań ustnych i telefonicznych o źródła nabycia towarów w Polsce i zagranicą.

INFORMACJE W SPRAWIE PRZETARGÓW WŁADZ PAŃSTWOWYCH I SAMORZĄDOWYCH.

Jak zwykle otrzymywała Izba Handlowa zawiadomienia o różnych przetargach rozpisywanych zarówno przez różne urzędy, jak też Dyrekcje Kolei. Ogółem otrzymano zawiadomienia o 44 przetargach, przyczem 1 zawiadomienie nadeszło z Poselstwa RP, w Buenos Aires o przetargu rozpisany przez Generalną Dyрекcję Żeglugi i Portów.

Wszystkie zawiadomienia o przetargach były po zbadaniu ich przydatności rozsyłane bądź poszczególnym związkom przemysłowców i kupców, bądź wprost wchodzącym w rachubę przedsiębiorstwom. Pozatem ogólne informacje ogłaszano w Górnośląskich Wiadomościach Gospodarczych. W związku z tem wysłano ogółem 161 listów.

Z instytucyj, które nadsyłały Izbie zawiadomienia o ogłoszonych przetargach, wymienimy Dyрекcję Okręgową Kolei Państwowej w Katowicach — 19 zawiadomień, Dyr. Okr. Kolei w Poznaniu — 17 zawiadomień, Dyr. Okr. Kolei Państw. w Stanisławowie — 1, Ministerstwo Komunikacji — 2, Szefostwo Intendencji w Krakowie — 1, Składnica Materiału Intendenckiego w Toruniu — 1, takąż składnica w Bydgoszczy — 1, Dowództwo 5. Pułku Strzelców Konnych w Tarnowie, Sądu Okręgowego w Tarnowie itp.

ZAŚWIADCZENIA.

W związku z rozmaitemi potrzebami firm okręgu, Izba Handlowa w Katowicach wydawała różnorodne zaświadczenia. W szczególności Izba wydała 103 zaświadczenia na dopuszczenie do obrotu przesyłek pocztowych, leżących w Urzędach Pocztowo - Celnych, zawierających towary objęte zakazami przywozu. Były to przeważnie wzory różnych artykułów, których produkcję firmy śląskie zamierzały uruchomić w Polsce. Pozatem wydała Izba 24 zaświadczenia dla uzyskania przez firmy premij eksportowych.

Dla urzędów akcyz i monopolu wydano ogółem 9 zaświadczeń, z czego 2 dotyczyły soli przemysłowej, używanej przy produkcji lodów wzgl. mydła.

Dyrekcjom Kolei wydano 7 zaświadczeń dotyczących firm okręgu Izby.

6 zaświadczeń wystawiono firmom przemysłowym ubiegającym się o dostawy zagraniczne przeważnie dla potrzeb kolejnictwa, z czego 4 do Jugosławii, 1 do Bułgarii i 1 do Lotwy. Zaświadczenia te wydawane były w tekście polsko-francuskim, aby ułatwić firmom ich legalizację.

Pozatem poświadczono 20 rachunków przeznaczonych dla zagranicy celem uzyskania przez firmy pozwoleń importowych wzgl. zniżek celnych, 9 zaświadczeń przesłano w sprawie firm okręgu Konsulatam RP.

Urzędowi Skarbowym przesłano 9 zaświadczeń, Urzędowi Woj. Śl. — 3 zaświadczenia.

3 firmom wydano zaświadczenia przy ubieganiu się o dostawy dla kilku urzędów, 8 przy ubieganiu się o dostawy dla wojska, 4 dla policji, 1 dla Sądu Grodzkiego, 1 dla Państw. Zakładów Zbożowych i 11 różnych.

Ogółem wystawiono zaświadczeń 218.

SPRAWY REJESTROWE.

Rejestr handlowy firm okręgu Izby Handlowej w Katowicach, posiadany w odpisie przez biuro Izby, był w dalszym ciągu uzupełniany na podstawie zmian wzgl. innych zawiadomień nadsyłanych przez poszczególne Sądy Grodzkie. Utrzymywanie rejestru à jour było w dalszym ciągu utrudnione

wskutek tego, iż Sądy Grodzkie, nie posiadając dostatecznego personelu kancelaryjnego, niejednokrotnie przysyłały zawiadomienia o wpisach z kilkumiesięcznym opóźnieniem. Wszelkie interwencje Izby w kierunku przyspieszenia nadsyłania zawiadomień rejestrowych wobec tego, iż odnośne rozporządzenie Ministerstwa Sprawiedliwości z czasów niemieckich przewiduje nadsyłanie Izbie wykazów z końcem roku kalendarzowego, napotykały oczywiście na wyjaśnienia, że zawiadomienia przesyłane nawet z paromiesięcznym opóźnieniem otrzymuje Izba w przepisany przez odnośne rozporządzenie ministerjalne terminie. Ogółem otrzymała Izba Handlowa 737 zawiadomień z sądów rejestrowych.

Czynności rejestrowe kancelarii Izby Handlowej w roku 1933.

Miesiąc	Zarejestr. now. firm	Zmiany	W likwidac było firm	Likwidacja ukończ.	Firmy wygasłe	Firmy wykreślone z urzędu	Ogółem wpisów i zmian
Styczeń	16	35	6	4	4	2	67
Luty	21	34	1	5	4	1	66
Marzec	17	44	5	—	11	1	78
Kwiecień	18	29	2	—	6	1	56
Maj	21	32	3	—	1	5	62
Czerwiec	15	24	4	2	7	2	54
Lipiec	8	18	4	—	—	—	30
Sierpień	19	40	4	2	10	2	77
Wrzesień	16	43	3	1	4	3	70
Październik	10	27	4	1	5	—	47
Listopad	14	42	9	3	7	2	77
Grudzień	14	23	4	2	5	5	53
Ogółem w roku 1933: .	189	391	49	21	68	19	737
Ogółem w roku 1932: .	175	417	48	15	59	8	722

Z powyższego widzimy, że ilość nowych firm w rejestrze handlowym wzrosła, natomiast spadła ilość zmian przy firmach rejestrowanych, zwiększyła się liczba likwidacji i wykreśleń, przyczem znacznie wzrosła ilość wykreśleń z urzędu. O ile chodzi o te ostatnie, to w dużej mierze do oczyszczenia rejestru z firm martwych przyczyniła się Izba Handlowa, która sądom komunikowała o wszystkich wypadkach, w których zachodziła potrzeba wykreślenia firm z rejestru handlowego, doszłych do jej wiadomości. W szczególności Izba Handlowa wysłała do

Sądu Grodzkiego w Katowicach wnioski o wykreślenie 88 firm, z czego 54 firmy zostały przez Sąd wykreślone. O przeprowadzenie zmian przy poszczególnych firmach wystąpiono w 25 wypadkach, z czego 7 zostało uwzględnionych przez Sąd. O zarejestrowanie nowych firm pisano w 10 wypadkach, poza-tem 6 listów wysłano w odpowiedzi na zapytania tegoż Sądu, związane z rejestrem różnych firm. Razem do Sądu Grodzkiego w Katowicach pisano w 190 wypadkach.

Do Sądu Grodzkiego w Król. Hucie zwrócono się o wykreślenie 3 firm, z czego Sąd wykreślił 1, o przeprowadzenie zmian pisano w 2 wypadkach i o zarejestrowanie nowej firmy w 1 wypadku. Razem przesłano do Sądu Grodzkiego w Król. Hucie 7 wniosków.

Do Sądu Grodzkiego w Lublińcu pisano w 2 wypadkach o przeprowadzenie zmian w rejestrze handlowym.

Do Sądu w Mysłowicach pisano o wykreślenie 3 firm, z czego 1 została wykreślona, i o zarejestrowanie 1 firmy. Razem wysłano do Mysłowic 5 wniosków.

Do Sądu w Pszczynie pisano w 2 wypadkach o przeprowadzenie zmian w rejestrze handlowym.

Do Sądu w Rudzie pisano w 1 wypadku o wykreślenie firmy.

Do Sądu w Rybniku pisano w 1 wypadku o przeprowadzenie zmian, co zostało uwzględnione.

Do Tarnowskich Gór pisano w 2 wypadkach o wykreślenie firm i do Sądu w Żorach w 1 wypadku o przeprowadzenie zmiany w rejestrze handlowym.

Ogółem wystąpiła Izba o wykreślenie 97 firm handlowych, z czego wykreślono 56, o przeprowadzenie zmian w rejestrze 33 firm, z czego uwzględniono 8 i wysłała 12 wniosków o wezwanie do rejestracji nowych firm.

Jeżeli się zważy, że wykreślenie wzgl. przeprowadzenie innych zmian w rejestrze handlowym związane jest z pewnymi kosztami, bez pokrycia których Sądy Grodzkie normalnie nie przeprowadzają zmian w rejestrze, i że procedura sądowa jest dość powolna, powyższa ilość uwzględnionych wniosków Izby może być uważana za zadawalającą tembardziej, że w wielu

wypadkach zawiadomienia o przeprowadzeniu wykreśleń wzgl. zmian dotarły do wiadomości Izby w czasie późniejszym.

O ile chodzi o informacje w sprawie zmian rejestrowych, to w roku sprawozdawczym otrzymano 74 wnioski w sprawie zarejestrowania nowych firm pojedynczych, 44 w sprawie zmian, 35 w sprawie wygaśnięcia i 12 zawiadomień o wykreśleniu z urzędu.

W dziedzinie spółek jawnych i komandytowych zarejestrowano nowych 23 firmy, dokonano zmian przy 40 firmach, zgłoszono likwidację 6 firm, ukończono likwidację 1, zawiadomiono o wygaśnięciu 23 i wykreślono z urzędu 1.

Spółek z ograniczoną odpowiedzialnością zarejestrowano nowych 74, zmian przy starych firmach 115, zgłoszeń likwidacji 27, ukończenia likwidacji 13, wygaśnięcia firm 7 i wykreślenia z urzędu 5.

W dziale spółek akcyjnych i akcyjno-komandytowych zarejestrowano nowych 5 firm, przeprowadzono 70 zmian, zgłoszono 4 wypadki likwidacji i 2 wypadki wygaśnięcia. Zmiany zarejestrowano w jednym z gwarectw.

W rejestrze spółdzielni zanotowano 12 nowych firm, 122 zmiany, 12 zgłoszeń likwidacji, 7 zakończeń likwidacji, 1 wygaśnięcie firmy i 1 skreślenie z urzędu.

Na podstawie otrzymanych zawiadomień rejestrowych jak też danych zebranych w Urzędach Skarbowych uzupełniana była w dalszym ciągu kartoteka firm Izby na podstawie specjalnych kwestjonariuszy, których w roku 1933 wysłano ogółem 794. Mimo kilkakrotnych nieraz upomnień udało się otrzymać z powrotem 516 kwestjonariuszy, 15 wróciło z dopiskiem poczty, iż adresat jest nieznany, 25, że adresat nie prowadzi już przedsiębiorstwa, 238 zaś nie zostało wogóle zwróconych.

Referat rejestrowy również prowadził wykaz upadłości i nadzorów firm okręgu śląskiego zarówno na podstawie zawiadomień nadsyłanych przez właściwe sądy jak też na podstawie ogłoszeń w Monitorze Polskim wzgl. Gazecie Urzędowej Woj. Śląskiego. Liczbę upadłości i nadzorów firm okręgu Izby podajemy w poniższych zestawieniach.

**Statystyka upadłości i nadzorów
górnosląskiej części Województwa Śląskiego.**

Upadłości

Miesiące	Firmy zarejestrowane						Firmy niezarejestrowane	
	R. H. B. F-my pojed. Sp. jawne Sp. komand.		R. H. A. Sp. z o. o. Sp. akc. Sp. komand.		R. Spółdz.			
	1932	1933	1932	1933	1932	1933	1932	1933
Styczeń	—	1	4	—	—	—	1	1
Luty	1	—	—	—	1	—	1	—
Marzec	3	—	1	—	—	—	1	2
Kwiecień . . .	1	1	1	—	—	1	—	—
Maj	—	—	—	—	1	—	4	—
Czerwiec . . .	—	—	—	—	—	—	—	2
Lipiec	—	1	—	—	—	—	—	1
Sierpień	—	—	—	1	—	—	—	1
Wrzesień . . .	—	—	—	—	1	—	—	—
Październik . .	—	—	—	—	1	—	—	—
Listopad	—	—	—	—	—	1	—	—
Grudzień . . .	—	2	2	—	—	—	—	—
Ogółem: . . .	5	5	8	1	4	2	7	7

Nadzory.

Miesiące	Firmy zarejestrowane						Firmy niezarejestrowane	
	R. H. A. F-my pojed. Sp. jawne Sp. komand.		R. H. B. Sp. z o. o. Sp. akc. Sp. komand.		R. Spółdz.			
	1932	1933	1932	1933	1932	1933	1932	1933
Styczeń	3	3	—	—	1	—	—	—
Luty	7	—	2	—	—	—	1	1
Marzec	3	2	1	1	—	—	2	1
Kwiecień . . .	3	—	—	—	—	—	—	—
Maj	2	1	—	—	—	—	1	1
Czerwiec . . .	1	—	—	—	—	—	1	—
Lipiec	1	1	—	—	2	—	—	—
Sierpień	3	2	—	1	—	1	—	—
Wrzesień . . .	1	—	—	—	—	—	1	—
Październik . .	—	—	1	—	—	—	1	—
Listopad	1	3	1	—	—	—	—	—
Grudzień . . .	6	1	1	1	—	—	1	—
Ogółem: . . .	31	13	6	3	3	1	8	3

Z zestawień powyższych widać, iż liczba upadłości firm rejestrowanych zmniejszyła się jedynie tylko w działach firm będących osobami prawnymi, natomiast pozostała na poziomie z roku 1932 w innych działach, Liczba nadzorów wykazuje spadek we wszystkich działach rejestru handlowego. Przy tej sposobności musimy powtórzyć uwagę zamieszczoną w sprawozdaniu za rok poprzedni, że niestety liczba oficjalna upadłości i nadzorów sądowych nie może być brana ściśle w rachubę jako wskaźnik poprawy sytuacji z tego powodu, że wciąż jeszcze dochodziły do Izby wiadomości o likwidacjach różnych firm bez wywiązywania się przez nie z obowiązków mimo przedstawienia wniosków o upadłość wzgl. nadzór sądowy.

OPINJE W SPRAWACH NADZORÓW SĄDOWYCH.

W roku sprawozdawczym Izba Handlowa została wezwana do wydania opinii o znaczeniu gospodarczym firm okręgu w celach udzielenia im nadzoru sądowego w 19 wypadkach. Z tego 4 wypadki dotyczyły firm branży spożywczej, 2 firm branży obuwniczej, 1 branży skórnej, 2 branży elektrycznej, 1 branży fotograficznej, 1 branży konfekcyjnej, 1 branży meblowej, 2 branży papierniczo-wydawniczej, 1 branży cementowej, 1 branży urządzeń zdrowotno-technicznych, 1 branży kinematograficznej i 2 branży hotelarskiej.

Oprócz tego Izba była wezwana do wydania opinii co do celowości przedłużenia nadzoru nad 1 z firm branży wyrobów izolacyjnych.

Również w związku z nadzorami otrzymała Izba Handlowa 2 zapytania w sprawie wyjaśnień, czy dane firmy znajdują się względnie znajdowały się pod nadzorem sądowym.

Przy opracowaniu opinii wydawanych sądom o użyteczności gospodarczej firm ubiegających się o nadzór sądowy Izba Handlowa korzystała stale ze współpracy z właściwymi zrzeszeniami gospodarczymi jej okręgu, niejednokrotnie jednak zmuszoną była również do uciekania się do przeprowadzenia wywiadów o zdolności kredytowej za pośrednictwem wywiadowni handlowej, gdyż większość zapytań sądów nie zawierała żadnych bliższych informacji o bilansach wnioskodawcy.

Tak samo Izba Handlowa w kilku wypadkach zmuszoną była do przeprowadzenia samodzielnych wywiadów u przy-

puszczalnych dostawców firm ubiegających się o nadzór sądowy, albowiem wywiad przeprowadzony wśród organizacji gospodarczych wykazał brak utrzymywania stosunków przez dane firmy z firmami śląskimi.

SPRAWY PASZPORTOWE.

Wysokie opłaty za ulgowe paszporty handlowe wpłynęły na dalsze ograniczenie wyjazdów w sprawach handlowych. Dla porównania podajemy ilość wniosków o wydanie opinii w ostatnich trzech latach. I tak w roku 1931 wydano opinie w 723 wypadkach, w r. 1932 w 378 wypadkach, zaś w roku sprawozdawczym w 238 wypadkach.

Izba poparła 109 wniosków o jednorazowy paszport (w 1932 r. 186), i 104 wnioski o paszport wielokrotny (w 1932 r. 155). Ujemną opinię wydano w 25 wypadkach (w 1932 r. w 37).

Ponadto zaopiniowała Izba 4 podania o przepustki graniczne do Czechosłowacji i 4 podania o wydanie kart cyrkulacyjnych.

W sprawie przyjazdu obywateli obcych do Polski wydała Izba opinię w 18-tu wypadkach (w poprzednim roku w 67 wypadkach). Zaopiniowano przychylnie 7 wniosków o jednorazowy przyjazd do Polski i 9 wniosków o wielokrotny przyjazd. W dwóch wypadkach opinia wypadła ujemnie (w 1932 r. w 12-tu wypadkach).

Przy załatwieniu wniosków o ulgowe paszporty handlowe, których cena nie uległa zmianie (jednorazowy 100 zł, wielokrotny 400 zł), przestrzegano zasady, iż petenci winni są wykazać konieczność wyjazdu w sprawach handlowych, przyczem brano pod uwagę, czy wyjazd jest pożyteczny ze stanowiska ogólnogospodarczego, lub czy wchodzi w grę bardzo poważny interes firmy, względnie, czy sprawy nie można załatwić pośrednio w drodze korespondencji.

Z miarodajnej strony stwierdzono, iż osoby, wyjeżdżające zagranicę w sprawach handlowych omijają polskie placówki zagraniczne (poselstwa i Konsulaty R. P.), przez co utrudniają tym placówkom orientację w zakresie rozwoju stosunków gospodarczych między Polską i danym krajem. Z drugiej strony zapominają one o tem, że wizyty w przedstawicielstwach

dyplomatyczno-konsularnych mogą im ułatwić nawiązanie stosunków względnie rozszerzenie ich, nie biorąc pod uwagę wszelkiej innej pomocy na miejscu, do której udzielenia powołane są właśnie te urzędy (interwencja urzędu polskiego wobec czynników miejscowych, informacje dotyczące aktualnych przepisów prawnych, informacje oparte na stałym obserwowaniu danego terenu i t. p.).

W r. 1934 wprowadzona została zasada*), iż każda osoba, wyjeżdżająca zagranicę za ulgowymi paszportami handlowymi, zobowiązana będzie do zgłoszenia się w Poselstwie lub Konsulacie R. P. danego kraju. Fakt złożenia tej wizyty będzie potwierdzony przez odnośny polski urząd zagraniczny na specjalnej ulotce, wręczonej potentom przez Izbę Handlową. Następne starania danej firmy o ulgowy paszport handlowy nie będą przez Izbę poparte, o ile firma nie wykaże się potwierdzeniem wspomnianej wizyty w Poselstwie lub Konsulacie Rzplitej Polskiej.

Procedura przy uzyskaniu ulgowego paszportu handlowego jest następująca:

Petent wnosi umotywowane podanie do władzy politycznej I instancji (Starostwo lub Dyrekcja Policji) za pośrednictwem Izby Handlowej, która po zbadaniu sprawy przesyła podanie wraz ze swą opinią Urzędowi Śląskiemu. Ten urząd przesyła swą decyzję co do wydania paszportu wprost do władzy I instancji.

REFERAT STATYSTYCZNY.

Referat statystyczny Izby jak zwykle pełnił przedewszystkiem rolę referatu zbierającego materiały informacyjne do sprawozdań miesięcznych i rocznych Izby o sytuacji gospodarczej. Sprawozdań miesięcznych opracowano 12, które w odbitkach, powielonych na cyklostylu, rozesłano Ministerstwu Przemysłu i Handlu, Państwowemu Instytutowi Eksportowemu oraz Izbowi Przemysłowo-Handlowym.

Sprawozdanie roczne opracowane zostało na podstawie danych, zebranych częściowo przez Izbę w drodze ankiet między firmami obwodu, częściowo zaś na podstawie specjalnie opracowanych danych Głównego Urzędu Statystycznego o pro-

*) W roku sprawozdawczym nie stosowana.

dukcji przemysłowej okręgu Izby, które referat statystyczny przystosował dla celów publikacyjnych. Sprawozdanie to, jak i sprawozdania za lata poprzednie, ogłoszone zostało drukiem i rozesłane zarówno Ministerstwu, jak też różnym władzom lokalnym, placówkom konsularnym, Izbowi Przem.-Handl. i t. p.

Również opracowywane były sprawozdania specjalne według szematów dostarczonych przez Wydział Skarbowy Wojew. Śląskiego dla użytku Wydziału Skarbowego. Niezależnie od tego referat statystyczny dostarczał innych informacji statystycznych.

Dla Związku Przemysłowców w Krakowie zostało opracowane zestawienie obowiązujących taryf na prąd elektryczny, jak też taryf w gazowniach górnośląskich.

Oddziałowi Katowickiemu Banku Polskiego przesyłane były zestawienia eksportu puchu i pierza oraz notowania cen nabiału.

Posłowi Chmielewskiemu, sprawozdawcy budżetu śląskiego, zostało opracowane zestawienie wartości produkcji przemysłów przetwórczych Wojew. Śląskiego, wzgl. przemysłów niezaliczonych do kategorii przemysłu ciężkiego.

Głównemu Urzędowi Statystycznemu wydano opinię co do celowości miesięcznych statystyk produkcji i zbytu mąki na Górnym Śląsku jak też co do układu przesłanego przez wymieniony Urząd kwestionariusza dla młynów. Opinię tę wydano na podstawie przeprowadzonej zarówno w sferach młynarskich jak i handlu mąką ankiety.

Od czerwca począwszy Izba prowadziła notowania ceny benzyny na stacjach benzynowych w obrębie miasta Katowic, które przesyłała do wiadomości Związkowi Izb Przemysłowo-Handlowych R. P. oraz katowickiemu oddziałowi sprzedaży wyrobów Państwowego Monopolu Spirytusowego.

W związku z pracami nad statystyką produkcji G. U. S. Izba Handlowa zebrała dla tegoż Urzędu informacje o cenach drewna surowego w jej okręgu za rok 1932.

Wobec wejścia w życie z dniem 10 października ub. roku nowej taryfy celnej Izba Handlowa zwróciła się do Głównego Urzędu Statystycznego z zapytaniem, czy i kiedy zostanie wydany nowy wykaz statystyczny towarów, przystosowany

do nowej nomenklatury taryfy celnej. W związku z tem Gł. Urz. Statyst. rozpoczął nadsyłanie Izbom projektów nomenklatury wykazu statystycznego towarów w miarę opracowania poszczególnych grup do wiadomości i zaopiniowania. Izba Handlowa po przestudjowaniu poszczególnych działów wydawała, zależnie od tego, czy zawarte w nich były artykuły specjalnie interesujące przemysł i handel jej okręgu, czy też artykuły, które mogły według wszelkiego prawdopodobieństwa wyjątkowo wzbudzić zainteresowanie, bądź komunikaty, skierowane do przedsiębiorstw, mogących ewent. interesować się danym działem taryfy celnej i wykazu statystycznego towarów i do stowarzyszeń gospodarczych oraz do prasy miejscowej, bądź też tylko komunikaty do stowarzyszeń i prasy, w których zawiadamiała, że projekt wykazu statystycznego towaru dot. tego wzgl. innego działu nowej taryfy celnej wraz z wymienieniem głównych artykułów tym działem objętych, jest do przejrzenia w Izbie Handlowej i prosiła osoby wzgl. firmy zainteresowane do zgłoszenia swych uwag.

Oprócz tego Izba zakomunikowała Związkowi Izb Przem.-Handlowych R. P., który wyraził życzenie wspólnego zgłaszania wniosków w sprawie nowego wykazu statystycznego towarów nast. wniosek:

„Przedewszystkiem należałoby zwrócić uwagę, że w projekcie wykazu spotyka się numery statystyczne łączące wyroby wymienione w różnych punktach nowej taryfy celnej. Aczkolwiek postąpiono tu prawdopodobnie w myśl specjalnej instrukcji G. U. S., to Izba sądzi, że wykaz statystyczny nie powinien łączyć w jeden numer kilku punktów jednej taryfy celnej, o ile objęte są niemi różne towary. Wykaz tego rodzaju winien być jaknajbardziej szczegółowy ze względu na to, iż opracowuje się go na dłuższy przeciąg czasu, w ciągu którego w ruchu towarów mogą zająć poważne przesunięcia, i to, co w momencie sporządzania wykazu było mało znaczące ze względu np. na wartość wywozu lub wartość przywozu, może po pewnym czasie stanowić ważną pozycję. Z praktycznych doświadczeń Izby jest wiadomem, że wytwórcy różnych towarów, zamierzający zorjentować się w opłacalności ewent. nowych działów produkcji, studjują dane cyfrowe obrotu pewnym określonym towarem importowanym wzgl. eksportowanym zagranicę i nie znajdują odpowiedzi na postawione przez siebie

pytania w publikacjach G. U. S., który ogłasza dane łącząc kilka numerów statystycznych w jedną całość (miesięczniki handlu zagranicznego). Często nawet nie można znaleźć danego towaru w Roczniku Statystycznym Handlu Zagranicznego, ponieważ nie figuruje on osobno w wykazie statystycznym. Wprawdzie Izba nie sądzi, że jest rzeczą konieczną publikacja danych cyfrowych zbyt szczegółowo, ale o ile wykaz statystyczny jest bardziej szczegółowy, to wtedy można do druku tworzyć grupy pozycji, natomiast w razie potrzeby na podstawie rękopisów można zawsze opracować zestawienia bardziej szczegółowe, o ile towary są wymienione w wykazie statystycznym towarów.“

Pozatem Izba postawiła szereg konkretnych wniosków w sprawie klasyfikacji karbolineum, celulozy, surowca żelaznego, sprzętu elektrotechnicznego i innych towarów. Wnioski te dotyczyły towarów wymienionych w poz. grup 16, 56, 63, 70, 37. Razem zbadano wykaz statystyczny towarów dla 78 grup taryfy celnej.

Referent statystyczny Izby prowadził również sekretariat Komisji Notowań Cen Materiałów Budowlanych, która odbyła 12 posiedzeń, w wyniku których ogłoszonych zostało 12 cenników. Cenniki te poza rozesłaniem ich w odbitkach do niektórych organizacji i urzędów, zostały wydrukowane w parzystych numerach „Górnośląskich Wiadomości Gospodarczych“ i często były wykorzystywane przez firmy obwołu w sporach o rozliczenia budowlane.

Wobec tego, iż notowania cen mleka i nabiału przez Komisje Cennikowe, wyznaczające ceny maksymalne, zostały zawieszone, Izba Handlowa podjęła się w porozumieniu ze Śląską Izbą Rolniczą zorganizowania Komisji Notowań Cen Nabiału, złożonej zarówno z przedstawicieli rolnictwa, jako dostawców mleka, jak też z przedstawicieli handlu mlekiem, która ma na celu przeprowadzanie periodyczne notowań cen mleka i nabiału. Komisja ta została zorganizowana i posiedzenia jej odbywają się co wtorki w Izbie Handlowej. Notowania cen mleka oraz hurtowych cen masła są każdorazem podawane do wiadomości szerszego ogółu za pośrednictwem 4 gazet codziennych lokalnych, biuletynu giełdowego Pata oraz Gazety Handlowej. Pozatem poznański Tygodnik Mleczarski zwrócił

się do Izby o nadsyłanie mu notowań w drodze telegraficznej za zwrotem kosztów telegramów, gdyż notowania te umieszcza nietylko w swoim wydaniu tygodniowym, lecz także w drukach, rozsyłanych swoim abonentom przed ukazaniem się Tygodnika. Notowania Komisji Notowań Cen Nabiału, jako zestawienia dwutygodniowe, są podawane również w Górnośląskich Wiadomościach Gospodarczych. Pozatem notowania Komisji Notowań Cen Nabiału umieszczane są w organie prasowym Śląskiej Izby Rolniczej „Rolnik Śląski“.

Oprócz prac powyższych referat statystyczny udzielił różnych informacji z dziedziny cen szeregu artykułów na życzenie Sądu, jak też władz wojskowych, Dyrekcji Poczty i Telegrafów, Urzędu Ubezpieczeń oraz innych Izb Przemysłowo-Handlowych.

Szereg informacji statystycznych z dziedziny produkcji, handlu zagranicznego, jak też przewozów towarów na P. K. P., udzielono różnym interesentom przeważnie podczas ich wizyt w biurze Izby.

PRAKTYKI WAKACYJNE KRAJOWE I ZAGRANICZNE.

Tak jak w latach ubiegłych Izba Handlowa kontynuowała akcję wyjednania praktyk wakacyjnych handlowych dla akademików-górnoślązaków. W wyniku tych starań udało się Izbie ulokować kilku praktykantów, a mian. zatrudnieni zostali w firmach:

Śląskie Zakł. Elektryczne w Katowicach:

1. Alojzy Światała, stud. I roku W. S. H. w Warszawie, zamieszkały w Kochłowicach,
2. Alfred Hornig, stud. II roku Wydz. Human. Uniwersytetu Poznańskiego, zamieszkały w Królewskiej Hucie.

W Syndykacie Polskich Hut Żelaznych w Katowicach:

1. August Schynzel z Rudy,
2. Franciszek Wicher z Królewskiej Huty,
3. Józef Słowiński z Katowic.

W Izbie Handlowej w Katowicach:

1. Janina Gajkiewiczówna, absolwentka W. S. H. w Warszawie, zamieszkała w Katowicach,
2. Paweł Hirsch, stud. III roku W. S. H. w Poznaniu z Król. Huty,
3. Walter Pacha, stud. III roku W. S. H. w Poznaniu, zam. w Katowicach.

W roku sprawozdawczym stypendjum Izby Handlowej przeznaczone na praktyczne uzupełnienie studjów zagranicą przyznane zostało p. Norbertowi Palusińskiemu, dypl. absolwentowi Wyższego Studium Handlowego w Krakowie, zam. w Mysłowicach. Wymieniony odbyć ma praktykę w przemyśle chemicznym na terenie Anglii.

KANCELARJA IZBY.

W roku sprawozdawczym wpłynęło do Izby Handlowej 20.368 pism, z czego na dziennik główny przypada 12.662, na dziennik dla spraw przywozowych 4.367, reszta pism wpisywana była na arkuszach zbiorowych, które obejmowały:

1. zaświadczenia pochodzenia towarów	1 902 sztuk
2. rejestr handlowy	737 „
3. kwestjonariusze firm dla kartoteki	516 „
4. dziennik dla eksportu zboża do Niemiec	184 „

W roku 1933 wyekspedjowano 20.949 pism, w czym przesyłek wolnych od opłat:

zwyczajnych	6 323 sztuk
poleconych	509 „
za opłatą wysłano	8 613 „
przez gońców doręczono	5 504 „

Pozatem potwierdzono przeszło 400 odpisów świadectw przemysłowych dla celów przywozowych towarów reglamentowanych z zagranicy, wydano około 50 zaświadczeń rejestrowych co do osób upoważnionych do podpisywania w imieniu firm, 103 zaświadczeń dla odbioru przesyłek nadesłanych z zagranicy, a zawierających wzory do dalszej produkcji w kraju oraz potwierdzono w 45 wypadkach rachunki dla różnych firm stwierdzające zgodność podanych cen z cenami rynkowymi.

Wykaz zaświadczeń pochodzenia towarów w roku 1933 wystawionych przez Izbę Handlową w Katowicach.

Kraje, do których wystawiono zaświadcz. pochodz.	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październ.	Listopad	Grudzień	Razem
Rumunia	53	52	62	109	205	68	42	90	134	260	166	151	1 392
Jugosławia	1	—	1	1	—	—	1	2	—	—	—	—	6
Austria	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	—	5
Francja	5	7	—	4	—	2	1	1	1	1	6	—	28
Łotwa	23	12	19	9	6	4	5	10	7	13	10	6	124
Węgry	—	—	1	—	1	—	1	—	1	1	20	1	26
Czechosłowacja	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	2
Włochy	1	—	2	3	—	—	1	—	1	—	1	1	10
Palestyna	—	—	—	—	—	—	9	—	—	2	—	1	12
Niemcy	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Dania	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	4
Egipt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Columbia	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2
Brazylja	—	2	1	2	—	—	2	—	—	3	—	2	12
Chiny	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	3
Litwa	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	2
Ameryka	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Turcja	—	—	—	2	—	—	4	1	1	2	1	1	12
Chile	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Grecja	1	1	—	4	—	1	1	—	2	2	1	—	14
Urugwaj	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Argentyna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	8
Razem:	84	78	86	140	212	77	70	108	149	285	207	174	1 670*

*) Są to zaświadczenia bezwzględnie wykorzystane przez firmy, gdyż ogółem wystawiono zaświadczeń 1902, z których część została anulowana.

KAPITALIZACJA RENT INWALIDZKICH.

Urząd Opieki Społecznej miasta Katowic nadesłał do zaopiniowania w roku sprawozdawczym 10 wniosków o skapitalizowanie bądź częściowe, bądź całkowite rent inwalidzkich. W każdym wypadku Izba Handlowa badała wniosek celem stwierdzenia, jaką opinią cieszy się petent i czy jego osoba daje gwarancję celowego zużycia kwoty uzyskanej z ewentualnej kapitalizacji zaopatrzenia inwalidzkiego. Celem kapitalizacji było przeważnie uruchomienie jakiegoś drobnego przedsiębiorstwa handlowego (np. sklepik, kram lub kiosk) lub rozszerzenie już istniejącego.

Izba Handlowa poparła wszystkie nadesłane wnioski.

Liczba tych wniosków zmniejszyła się w stosunku do ubiegłego roku o 26.

GÓRNOŚLĄSKIE WIADOMOŚCI GOSPODARCZE.

Czasopismo „Górnośląskie Wiadomości Gospodarcze“, organ Izby Handlowej, ukazujące się dwa razy w miesiącu od 1924 roku, spełniło w roku sprawozdawczym swe zadanie, mimo trudności finansowych, związanych z kryzysem.

Jak w poprzednim roku, pismo zamieszczało informacje o ważniejszych ustawach i rozporządzeniach, dotyczących życia gospodarczego, dalej informacje z dziedziny polityki gospodarczej, podatkowej, komunikacyjnej, celnej i t. p. Sprawozdania miesięczne o sytuacji gospodarczej w okręgu Izby Handlowej, zamieszczane w piśmie, dają obraz rozwoju stosunków przemysłowo-handlowych okręgu górnośląskiego. Cenniki materiałów budowlanych, nabiału, cynku i jego przetworów jakoteż notowania cen giełdy zbożowej i towarowej w Katowicach stanowią ważny dział czasopisma. W dalszym ciągu drukowane były też zasadnicze wyroki i tezy Najwyższego Trybunału Administracyjnego. Ogłaszano też zmiany wpisów do rejestru handlowego.

Specjalne numery, jak i w poprzednich latach, wydano z okazji Targów Poznańskich i Katowickich. Numery te poświęcone były propagandzie Targów.

Z najważniejszych artykułów, drukowanych w Górnośląskich Wiadomościach Gospodarczych w 1933 r. wymienimy następujące:

Inż. Marjana Przybylskiego: Hutnictwo żelazne Górnego Śląska; Jana J. Kowalczyka: Widmo złotego niebezpieczeństwa; dra Józefa Pomianowskiego: Izbowe sądownictwo polubownego; dra Jana Zieleniewskiego: Ustawa o kartelach; Marjana Drozdowskiego: Nowe zakazy przywozu; inż. dra Stefana Kaufmana: Roboty publiczne w Województwie Śląskiem; dra Józefa Pomianowskiego: Nowe podatki; dra Tadeusza Borkowskiego: Arbitraż w przemyśle węglowym; dra Józefa Pomianowskiego: Unifikacja prawa przemysłowego; dra Romana Niklewskiego: Refleksje na tle spółdzielności;

dyr. Marjana Drozdowskiego: Przed powstaniem Izby przemysłowo-handl. w Katowicach; dra Józefa Pomianowskiego: Ordynacja podatkowa i kodeks handlowy; mgr. Jerzego Ziemieckiego: Polsko-angielska wymiana handlowa; dra Michała Alberga: Uwagi o polskim przemyśle cynkowym; Alfonsa Słosarczyka: Dochód społeczny a kapitalizacja wewnętrzna.

W grudniu 1933 r. Górnośląskie Wiadomości Gospodarcze rozpoczęły 10-ty rok istnienia. Z tej okazji wydany został numer objętości 32 stron druku.

DOM IZBY HANDLOWEJ.

Gmach przy ul. Wolności 8, w którym mieściły się biura Izby Handlowej, jest własnością Izby od r. 1927. Dom ten przedstawiał w roku sprawozdawczym wartość bilansową w sumie zł 253.676,25 pomniejszoną o 2% sumę amortyzacyjną, czyli o zł 5.637,35, wartość ta wynosi zatem kwotę zł 248.038,90.

W wykonaniu planu remontowego przeprowadzono w roku sprawozdawczym dalszy remont, a mianowicie jednego mieszkania na II piętrze oraz na parterze, doprowadzając te mieszkania nieremontowane od szeregu lat do stanu możliwego.

Wydatki na remont wyniosły w tym roku kwotę zł 5.494,56. W sumie tej mieści się wydatek na konserwację instalacji telefonicznej, obejmującej 3 przewody pocztowe główne i 13 aparatów szeregowych.

Za mieszkania, zajmowane przez lokatorów prywatnych (parter, II piętro, mansardy budynku frontowego oraz parter i I piętro oficyny) pobrała Izba tytułem czynszu najmu kwotę zł 5.695,05.

Jak w ubiegłych latach, z sali posiedzeń Izby Handlowej korzystały w szerokiej mierze organizacje gospodarcze i społeczne, urządzając w niej swe zebrania.

SĄD ROZJEMCZY IZBY HANDLOWEJ.

Sąd Rozjemczy Izby Handlowej nie odbył w roku sprawozdawczym żadnego posiedzenia, natomiast Izba Handlowa wyznaczyła na wniosek stron w 3 wypadkach kandydatów na sędziów polubownych. Również w 1 wypadku Izba Handlowa współdziałała z Sądem Arbitrów Izby Przemysłowo-Handlowej

w Warszawie, gdyż chodziło o doręczenie skargi pozwanemu, który uchylał się od jej przyjęcia. Starania Izby jednak również pozostały bez skutku, gdyż mimo kilkakrotnych zgłaszania się do biura firmy posłaniec nie mógł wręczyć protokołu z powodu rzekomej nieobecności właściciela firmy.

URZĄD ROZJEMCZY DO SPRAW NIEWŁAŚCIWEJ KONKURENCJI.

Wymieniony Urząd został wezwany do rozpatrzenia sporu o konkurencję między dwiema firmami sprzedającymi tekstylja i artykuły dekoracyjne. Izba Handlowa wyznaczyła komplet sędziowski, jednakże do rozpatrzenia sporu nie doszło wskutek wniesienia skargi do Sądu zwykłego, który wydał w tej sprawie orzeczenie.

ŚLĄSKI KOMITET POPIERANIA WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ.

Zainicjowana w r. 1932 akcja na rzecz popierania wytwórczości krajowej i rozpowszechniania wiadomości o wyrobach polskich została nadal kontynuowana w myśl wytycznych i zasad organizacyjnych podanych w sprawozdaniu za r. 1932.

Zgodnie z powyższymi zasadami prowadzono pracę w trzech sekcjach: informacyjnej, propagandowej i organizacyjnej.

Sekcja informacyjna prowadziła w dalszym ciągu badania w dwóch kierunkach: na zorganizowanych przez tę sekcję komisjach branżowych przedstawiciele przemysłu ciężkiego i przetwórczego oraz handlu wypowiadali swoje spostrzeżenia i uwagi dotyczące trudności w zbycie wewnętrznym polskich wyrobów przemysłowych, podawali wskazówki dotyczące pomocy poszczególnym gałęziom przemysłu, możliwości rozwoju pewnych przemysłów i t. d. Szczególnie owocną działalność rozwinęły komisja przemysłu hutniczego i komisja przemysłu metalowo-przetwórczego.

Komisja hutnicza m. i. odbyła również szereg konferencji w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Sosnowcu wspólnie z tamtejszym Komitetem Popierania Wytwórczości Krajowej. Wynikiem tych prac było oświetlenie szeregu bardzo ciekawych

szczegółów i zagadnień dotyczących obecnego stanu i możliwości rozwoju kopalnictwa rud w Polsce.

Niemniej ożywioną była działalność komisji przemysłu metalowo-przetwórczego, która zajmowała się szczególnie zagadnieniami związanymi z produkcją i zbytem narzędzi w Polsce. W szczególności został zainicjowany kontakt z Grupą Producentów Narzędzi w Warszawie przez pozyskanie do czynnej współpracy z akcją Komitetu p. inż. Wretowskiego, Wiceprezesa Grupy Producentów Narzędzi, który jest wybitnym znawcą polskiego przemysłu narzędziowego. Współpraca ta dała korzystne wyniki w organizacjach rzemieślniczych, które w popularyzowaniu polskich narzędzi mogą odgrywać doniosłą rolę.

Pozatem udzielała sekcja informacyjna licznych odpowiedzi na zapytania o krajowe źródła zakupu i t. p., korzystając przytem również z fachowych informacji szeregu znawców polskiej produkcji przemysłowej.

Dla Centralnego Towarzystwa Popierania Wytwórczości Krajowej w Warszawie opracowała Komisja uwagi śląskiego przemysłu do projektu ustawy i rozporządzenia wykonawczego o znakowaniu wyrobów polskich.

Działalność *sekcji propagandowej* ograniczała się wobec braku funduszków do rozsyłania na cały teren Górnego Śląska ulotek i afiszów nawołujących do używania wyrobów polskich i wskazujących krótkimi hasłami na zasadniczy cel tej akcji, t. j. zwalczanie bezrobocia. Ponadto wysyłała sekcja biuletyny Centralnego Towarzystwa Popierania Wytwórczości, odezwy i spisy wyrobów polskich do organizacji prowincjonalnych.

Sekcja zwróciła się również do Ministerstwa W. R. i O. P. z prośbą o zarządzenie większego uwzględniania w programach nauk szkolnych wiadomości o polskim przemyśle i polskich wyrobach przemysłowych. Do Wydziału Oświecenia Publicznego Wojew. Śląskiego zwrócił się Komitet o zainicjowanie wśród młodzieży, w kółkach harcerskich, krajoznawczych i t. p. utworzenia specjalnych sekcji propagandy wytwórczości krajowej.

Pozatem sekcja propagandowa zajmowała się intensywną propagandą Targów Katowickich, zachęcając producentów i kupców do wzięcia w nich udziału, ostatnio zaś sekcja pro-

pagandowa przez wydelegowanego specjalnie urzędnika brała czynny udział w organizacji wspólnie z Sekcją Gospodarstwa Domowego Śl. Koła Naukowej Org. Pracy oraz „Rodziną Woj-skową“ pokazu „Wnętrza Domu w dobie Kryzysu“, który to pokaz z wielkiem powodzeniem odbył się już w roku 1934 w kruzgankach i salach recepcyjnych Województwa i Sejmu Śląskiego.

Członkowie komitetu i sekcji propagandowej bądź samodzielnie bądź w porozumieniu z sekcją informacyjną i propagandową opracowali liczne artykuły do prasy zarówno codziennej jak i fachowej. Gazeta Handlowa np. nie tylko przedrukowała szereg artykułów propagandowych i informacyjnych, lecz poświęciła zagadnieniom związanym z akcją propagandy na rzecz wyrobów polskich nawet specjalne numery.

Działalność *sekcji organizacyjnej* zmierzała głównie w dwóch kierunkach:

1. Do uświadamiania szerokich mas za pośrednictwem ZOKZ. oraz pokrewnych organizacji społecznych o konieczności zastąpienia dotychczas używanych wyrobów zagranicznych krajowymi i o możliwościach zaspokojenia potrzeb wyrobami krajowymi, oraz
2. do nastawiania konsumentów w tym kierunku, by wykazali większą czujność w wypadkach celowego nieprowadzenia przez kupców towarów polskich obok zagranicznych i o takich donosili za pośrednictwem miejscowych kół ZOKZ. Komitetowi.

W tym celu zasilali Komitet organizacje te stale referatami i ulotkami na tematy związane z propagandą polskiej wytwórczości. Referaty zostały wygłoszone na zjazdach i zebraniach zorganizowanych przez ZOKZ. zarówno w Katowicach jak i w poszczególnych kołach miejscowych na całym Śląsku, poświęconych tym zagadnieniom, a także na zebraniach międzyorganizacyjnych oraz zebraniach z przedstawicielami kupiectwa na prowincji.

Wynikiem tej działalności jest, że polskie społeczeństwo na Śląsku jest obecnie bardzo przychylnie nastawione na to,

by kupować tylko polskie wyroby w polskich przedsiębiorstwach, a ponadto społeczeństwo to nauczyło się doskonale odróżniać towary polskie od towarów zagranicznych.

Skład Zarządu Komitetu i sekcji przedstawia się obecnie jak następuje:

P. Wicewojewoda w st. spocz. Z. Żurawski, przewodniczący,

Sen. Jan J. Kowalczyk, zastępca przewodniczącego,

Dr. Fedor Weinschenk, zastępca przewodniczącego,

Dyr. Drozdowski, sekretarz,

pp.: Dr. Adamecki, Radca Juzwa, Inż. Daniec i Inż. Suszyński
jako członkowie Zarządu,

p. Inż. Przeszlakowski, przewodniczący Sekcji Informacyjno-
Statystycznej,

b. Radca Wojewódzki, p. Sawicki, przewodniczący Sekcji Pro-
pagandowej,

p. Dr. Kudlicki, przewodniczący Sekcji Organizacyjnej.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI IZBY NA TERENIE OŚWIATY ZAWODOWEJ.

Działalność Izby w dziedzinie oświaty zawodowej na terenie Wojew. Śląskiego przejawiała się w prowadzeniu jednorocznych koedukacyjnych Szkół Przysposobienia Kupieckiego w Bielsku, Katowicach, Królewskiej Hucie, Mysłowicach, Rybniku i Tarnowskich Górach, 3-klasowej Koedukacyjnej Szkoły Handlowej ze specjalną klasą czwartą o kierunku ekonomiczno-handlowym w Rybniku oraz kursów handlowych wieczornych o poziomie niższym (dla początkujących) i wyższym (dla zaawansowanych) w Katowicach.

W roku sprawozdawczym wszystkie szkoły Izby pracowały normalnie i obejmowały łącznie 10 klas o 11 oddziałach.

Frekwencja młodzieży obojga płci w oddziałach Szkół Przysposobienia Kupieckiego przedstawiała się w roku szkolnym 1923/33 jak następuje:

Miejscowość	Klas	Oddziałów	Ilość uczniów		Wydano świadectw
			Początek roku	koniec roku	
Bielsko	1	1	30	22	18
Katowice	1	2	101	93	18
Król. Huta	1	1	56	46	35
Mysłowice	1	1	44	36	43
Rybnik	1	1	29	22	13
Tarnowskie Góry	1	1	19	17	15
Razem:	6	7	279	236	203

Łącznie w Szkołach Przysposobienia Kupieckiego pobierało naukę na początku roku szkolnego 279, a w końcu roku — 236 uczniów, wydano zaś świadectw ukończenia 203. Nauczycieli było 55.

Frekwencja uczniów w 3-letniej z dodatkową klasą czwartą Szkole Handlowej Koedukacyjnej w Rybniku przedstawiała się jak następuje:

Klasa	Uczniów		Wydano świadectw	
	Na pocz. roku szk.	W końcu roku szk.	Rocznych	Końcowych
I	35	28	28	—
II	36	29	26	—
III	42	35	9	26
IV	25	21	2	19
Razem:	138	113	68	45

Nauczycieli w powyższej szkole było 15.

Ogółem do wszystkich szkół Izby uczęszczało w roku sprawozdawczym na początku 417 uczniów, w końcu roku szkolnego 349 uczniów, ukończyło szkołę 248 uczniów.

Ilość godzin lekcyjnych, opuszczonych przez uczniów w ciągu całego roku szkolnego wyniosła we wszystkich szkołach Przysposobienia Kupieckiego 4084, spóźnień było 276.

Ilość opuszczonych przez uczniów lekcji i spóźnień w 3-letniej Szkole Handlowej w Rybniku wyniosła średnio 5% w stosunku do ogólnej ilości godzin wykładowych w całym roku szkolnym.

Znaczna ilość spóźnień dotyczy przeważnie uczniów dojeżdżających do szkół i tłumaczy się opóźnianiem pociągów.

Stan bibliotek i czytelnictwa wśród młodzieży przedstawiał się w roku sprawozdawczym jak następuje:

Biblioteki szkolne liczyły 1820 tomów.

Młodzież wypożyczyła w ciągu roku 3366 tomów.

Średnio na ucznia przypada około 10 tomów.

Młodzież korzystała również bezpłatnie, względnie za nieznaczną opłatą z bibliotek Towarzystwa Czytelń Ludowych i szkół powszechnych (Katowice).

Jednoroczny Kurs Handlowy (dla początkujących) miał 2 oddziały o 76 słuchaczach, Kurs wyższy (dla zaawansowanych) 1 oddział o 33 słuchaczach. Świadectw z ukończenia kursów wydano 81 (na kursie dla początkujących 51, dla zaawansowanych 30). Na obu kursach wykładało 8 nauczycieli.

W ciągu roku szkolnego tak szkoły jak i kursy były wizytowane kilkakrotnie przez wizytatora Wydziału Oświecenia Publicznego Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego, podlegały stałej kontroli pedagogicznej Wydziału Szkolnego Izby i również były kilkakrotnie wizytowane przez kierownika tegoż Wydziału.

Jak corocznie, tak i w roku sprawozdawczym Izba oraz kierownictwo poszczególnych szkół dołożyły wszelkich starań w celu umieszczenia absolwentów szkół bądź w charakterze praktykantów, bądź pracowników handlowych w przedsiębiorstwach handlowych, kredytowych oraz przemysłowych. Dzięki tym staraniom przeważna ilość absolwentów znalazła zatrudnienie.

Poniższe zestawienia statystyczne uwidaczniają stopień zatrudnienia absolwentów Jednorocznych Szkół Przysposobienia Kupieckiego oraz 3-letniej Szkoły Handlowej Koedukacyjnej w Rybniku za lata szkolne 1928 do 1932/33 włącznie.

**Zestawienie statystyczne zatrudnionych absolwentów Jedno-
rocznych Szkół Przysp. Kupiec. Izby Handlowej w Katowicach
za czas od 1928/29 do 1932/33 r.**

L. p.	Miejscowość (siedziba szkoły)	Rok szkolny	Ukończyło szkołę	% zatrud- nionych
1	Bielsko	1928/29	19	73
		1929/30	22	50
		1930/31	21	45
		1931/32	18	56
		1932/33	10	31
	przeciętna:	za lat 5	$98:5 = 19$	51
2	Katowice	1928/29	80	95
		1929/30	81	95
		1930/31	87	90
		1931/32	89	75
		1932/33	88	65
	przeciętna:	za lat 5	$425:5 = 85$	84
3	Król. Huta	1928/29	49	
		1929/30	58	
		1930/31	44	
		1931/32	30	
		1932/33	35	
	przeciętna:	za lat 5	$216:5 = 43$	ok. 80
4	Mysłowice	1928/29	31	64,5
		1929/30	29	65,5
		1930/31	23	43,5
		1931/32	31	51,5
		1932/33	34	32,5
	przeciętna:	za lat 5	$148:5 = 30$	59,5
5	Rybnik	1928/29	19	85
		1929/30	21	78
		1930/31	15	70
		1931/32	13	70
		1932/33	13	63
	przeciętna:	za lat 5	$81:5 = 16$	73
6	Tarn. Góry	1928/29	28	22
		1929/30	32	25
		1930/31	38	24
		1931/32	18	22
		1931/32	15	16
	przeciętna:	za lat 5	$131:5 = 26$	ok. 22
Przeciętna ogółem:		za lat 5	$1099:5 = 220$	74

Zatrudnienie absolwentów 3-klas. Szkoły Handl. w Rybniku.

Absolwenci z lat	Zatrudnieni w handlu	Zatrudnieni w biurach	Dalsze studia	Bez zajęć	Brak wiadomości	Razem	% zatrud- nionych
1930/31	2	6	36	3	1	48	70 %
1930/32	4	2	22	3	5	36	66 %
1930/33	3	2	16	3	2	26	60 %

Zatrudnienie absolwentów 4-klas. Szkoły Handl. w Rybniku.

Absolwenci z lat	Zatrudnieni w handlu	Zatrudnieni w biurach	Dalsze studia	Bez zajęć	W wojsku	Brak wiadomości	Razem	% zatrud- nionych
4931/32	4	12	2	3	3	3	29	70 %
1932/33	1	6	—	4	3	5	19	64 %

Sytuacja finansowa szkół Izby kształtowała się w roku sprawozdawczym niepomyślnie. Ciężkie przesilenie gospodarcze wpłynęło na frekwencję uczniów i na uiszczanie opłat szkolnych; dalsze zmniejszenie subwencji tak z funduszków Wojew. Śląskiego, jak i z funduszu specjalnego oraz cofnięcie częściowo zwrotu opłat za dzieci funkcjonariuszów państwowych jeszcze silniej obciążyło fundusze szkół Izby. W związku z tem Izba zmuszona była zmniejszyć uposażenia nauczycieli i zasilać szkoły ponad normalną roczną dotację znacznymi zaliczkami zwrotnymi, nie chcąc dopuścić do upadku szkół, względnie ich likwidacji. Wynikło stąd poważne zadłużenie szkół w Izbie, sięgające na dzień 31 grudnia 1933 roku sumy zł 118.482,92.

Ponadto Izba wydała na dożywianie młodzieży szkolnej, wycieczki szkolne, wynagrodzenie praktykantów zł 6.000,00 oraz tytułem stypendjów dla absolwentów wyższych krajowych uczelni handlowych celem dalszego ich kształcania zagranicą zł 5.000,00.

Następujące zestawienie rachunkowe za czas od dnia 1 września 1932 r. do 31 lipca 1933 r. uzupełnia gospodarkę finansową szkół Izby za rok szkolny 1932/33.

**Zamknięcie rachunkowe 4-ro letniej Szkoły Handl. w Rybniku i Jednorocznych Szkół Przysposobienia
Kupieckiego Izby Handlowej w Katowicach za czas od 1 września 1932 do 31 lipca 1933 roku.**

DOCHODY:

WYDATKI

	zł		zł
I. Subwencje, zaliczki i inne dochody:		Ogólne koszty administracyjne	80,—
Ministerstwo W. R. i O. P. subwencja	87 400,—	Szkoła w Katowicach	27 375,89
Śląski Urząd Wojewódzki subwencja	2 356,—	Szkoła w Król. Hucie	15 340,52
Izba Handlowa subwencja	7 650,—	Szkoła w Tarn. Górach	12 535,14
Magistrat Mysłowice subwencja	1 300,—	Szkoła w Bielsku	12 281,61
Magistrat Rybnik (1-roczna) 320,—		Szkoła w Mysłowicach	12 253,72
(4-roletnia) 4.080,—	4 400,—	Szkoła w Rybniku (4-roletnia)	70 258,—
Zwrotna zaliczka Izby na pokrycie niedob.	15 635,59	Szkoła w Rybniku (1-dnoroczna)	14 941,71
Szkoły Handlowej w Rybniku	3,50		
Odsetki w Banku Gospod. Krajowego			
II. Czesne i wpływy za druki szkolne:			
Czesne: Szkoła w Katowicach	10 437,50		
Szkoła w Król. Hucie	4 138,50		
Szkoła w Tarn. Górach	2 067,50		
Szkoła w Bielsku	2 883,—		
Szkoła w Mysłowicach	4 577,—		
Szkoła w Rybniku (4-roletnia)	19 895,—		
Szkoła w Rybniku (jednoroczna)	2 215,—		
Druki: Szkoła w Tarn. Górach	12,70		
Szkoła w Bielsku	63,50		
Szkoła w Rybniku (4-roletnia)	31,70		
	165 066,59		165 066,59

Wpływy na kursach handlowych z opłat rocznych wynosiły dla początkujących zł 7.720,00, a na kursie dla zaawansowanych zł 3.750,00. Zwolnionych było od opłaty w całości 8 słuchaczy, częściowo — 6, a na kursie wyższym 5. Wynagrodzenie nauczycieli wynosiło zł 8,00 za każdą efektywnie odbytą godzinę. Wpływy szkolne zużyte zostały na wypłatę poborów nauczycieli.

Zdając sobie całkowitą sprawę z wielkiej odpowiedzialności, ciężącej na niej z tytułu prowadzenia szkół handlowych na terenie Wojew. Śląskiego Izba z całą gotowością przyjęła ten obowiązek na siebie, wychodząc z założenia, że kształcenie kadr pracowników handlowych jest dla naszego życia gospodarczego rzeczą pierwszorzędną wagi. Pomimo wielkich trudności i ciężarów, związanych z prowadzeniem szkół, Izba starała się zawsze wywiązać należycie ze swych zobowiązań finansowych, wynikających z prowadzenia szkół. Zadaniom tym Izba mogła sprostać dzięki życzliwemu poparciu, udzielonemu Izbie ze strony Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Wydziału Oświecenia Publicznego Urzędu Woj. Śląskiego.

Uzupełniając powyższe sprawozdanie, należy podkreślić udział Izby w pracach Śląskiego Instytutu Rzemieślniczo-Przemysłowego oraz w wielokrotnem opinjowaniu spraw, dotyczących zagadnień szkolnictwa zawodowego.

Sprawozdanie o sytuacji gospodarczej obwodu Izby Handlowej w Katowicach za rok 1933

SPRAWOZDANIE O SYTUACJI GOSPODARCZEJ W PRZEMYŚLE GÓRNOŚLĄSKIM ZA ROK 1933.

Uwagi wstępne.

Aczkolwiek rok ubiegły jeszcze nie należał do lat pokryzysowych, tem niemniej może być uważany w pewnym stopniu za rok, w którym najniższy punkt depresji gospodarczej został przekroczony, czego dowodem jest fakt, że wskaźnik produkcji przemysłowej obliczony przez Instytut Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen z 46,9 podniósł się stopniowo pod koniec roku do 59,4 — przyjmując za podstawę produkcję roku 1928 za 100.

Wskaźnik produkcji dóbr wytwórczych z 37,7 doszedł do 50,6 w listopadzie, w grudniu jednak wykazał pewną zniżkę zatrzymując się na 47,9. Produkcja dóbr spożycia z 48,6 podniosła się do 69,4 w listopadzie, w grudniu jednak znów zanotowaliśmy jej pewien spadek, gdyż wskaźnik produkcji spadł do 63,5.

Wskaźnik produkcji węgla kamiennego z 64,8 podniósł się do 81,9, rud żelaznych z 17,2 do 29,9 (w grudniu spadł do 26,6), rud cynkowych i ołowianych z 28,8 doszedł do 33,6, wskaźnik produkcji hut żelaznych z 38,3 podniósł się do 53,5, hut cynkowych z 47,6 do 56,4, wskaźnik produkcji przemysłu metalowego i maszynowego z 39,4 doszedł do blisko 49,0, wskaźnik przemysłu chemicznego z 69,7 doszedł do 79,7, przemysłu drzewnego z 47,0 do 56,3, mineralnego z 32,8 do 54,9 (w grudniu 46,8), włókienniczego z 45,2 do 65,9, odzieżowego z 27,5 do 82,6, skórniego z 67,6 do 82,3, spożywczego z 51,7 do 43,6, papierniczego z 72,7 do 84,5, poligraficznego z 72,0 do 80,4. Jedynie tylko wskaźnik przemysłu budowlanego z 16,5 podniósł się w grudniu do 19,8, osiągając swe maximum w listopadzie — 21,8.

Wkłady w bankach według danych „Konjunktury Gospodarczej“ w ciągu roku sprawozdawczego podniosły się

z 2.814,1 milj. zł do 3.004,2 milj. zł brutto. Stan wkładów jednak netto zwiększył się z 2.518,1 milj. zł tylko do 2.562,9 milj. zł. Wkłady oszczędnościowe w bankach wzrosły z 586,6 milj. zł do 634,6 milj. zł, wkłady natychmiast płatne z 898,3 milj. zł do 917,1 milj. zł, wkłady terminowe wykazały spadek z 368,0 do 313,5 milj. zł, lokaty Skarbu Państwa wzrosły z 1.061,2 do 1.139,0 milj. zł, wkłady w kasach oszczędności z 643,4 milj. zł spadły do 611,1 milj. zł.

O ile chodzi o sytuację na Górnym Śląsku względnie w Wojew. Śląskiem, gdyż materiał cyfrowy, jakim dysponujemy, dotyczy przeważnie całego województwa, to

1. możemy stwierdzić, że obroty czekowe w oddziale P. K. O. w Katowicach wznoszą się z 135,3 milj. zł do 164,7 milj. zł, przyczem maximum przypada na 166,6 milj. zł w październiku. Stan kont na koniec poszczególnych miesięcy podnosi się z 18,7 do 20,5 milj. zł, osiągając w listopadzie nawet 21,9 milj. zł. Liczba kont czekowych z 6.012 podnosi się do 6.577. Wskazuje to na okoliczność, że coraz więcej jednostek korzysta z obrotów czekowych, aczkolwiek procentowo oddział katowicki wykazuje stosunkowo mniejszy procent przelewów w obrocie bezgotówkowym, dochodzącym maksymalnie do 67,3% ogólnych obrotów, gdy przeciętna dla całej Polski wynosi 74,4% (maximum) względnie 72,0% (minimum).

Obroty czekowe w P. K. O. w Katowicach.*)

Miesiąc 1933 r.	Liczba kont	Stan w milj. złotych	Obrót (wpłaty i wypłaty) ogółem	W tem obrót bezgotówkowy	Obrót bezgotówk. w % og. obrotu
			w milionach złotych		
Styczeń . . .	6 012	18,7	135,3	90,2	66,7
Luty . . .	6 066	16,9	120,3	77,0	64,0
Marzec . . .	6 098	17,3	143,2	93,6	65,4
Kwiecień . .	6 132	17,5	134,5	88,7	65,9
Maj . . .	6 191	18,5	133,6	86,9	65,0
Czerwiec . .	6 247	17,3	129,7	86,6	66,8
Lipiec . . .	6 307	18,9	145,7	97,6	67,0
Sierpień . .	6 365	18,1	139,4	93,2	66,9
Wrzesień . .	6 427	19,2	156,2	104,6	67,0
Październik .	6 473	18,2	166,6	112,1	67,3
Listopad . .	6 532	21,9	159,8	106,6	66,7
Grudzień . .	6 577	20,5	164,7	107,5	65,3

*) Wszystko na koniec miesiąca.

2. Wkłady w kasach oszczędności na Śląsku na książeczkach oszczędnościowych z 81,0 milj. zł podnoszą się do 83,0 milj. zł. Wkłady instytucji finansowych z 12.875,0 tys. zł dochodzą do 13.672,0 tys. zł, natomiast stan sald na rachunkach bieżących z 5.937,0 tys. zł spada na 5.525,0 tys. zł.

**Wkłady w kasach oszczędności na Śląsku na koniec
miesiaca 1933 r. *)**

Miesiące	Wkłady na książ. oszcz.	Wkłady instyt. finansowych	Wkłady na rachunk. bież. czekow. i żyrow.
Styczeń	81 493	12 875	5 937
Luty	83 769	12 928	6 204
Marzec	85 291	12 762	6 811
Kwiecień	84 337	12 987	5 813
Maj	84 396	12 915	6 026
Czerwiec	83 717	12 978	5 903
Lipiec	83 140	12 981	6 698
Sierpień	84 675	12 942	5 805
Wrzesień	83 209	13 984	5 398
Październik	83 104	13 736	5 212
Listopad	82 428	13 798	5 059
Grudzień	83 202	13 672	5 525

*) W tysiącach złotych.

3. W Katowickiej Izbie Rozrachunkowej liczba przedstawianych do rozrachunku dowodów z 4700 podnosi się do 5100, wartość tych dowodów w milj. zł waha się od 27,8 do 47,3.

Izba rozrachunkowa w Katowicach.

	Liczba dowodów w tysiącach	Sumy w milj. złotych	% wzajemnie skompensowanych dowodów
Styczeń	4,7	33,0	39,5
Luty	4,1	27,8	39,9
Marzec	4,8	35,5	41,9
Kwiecień	3,9	33,6	44,8
Maj	4,5	55,7	46,6
Czerwiec	4,6	39,8	45,4
Lipiec	4,6	45,5	48,5
Sierpień	4,2	39,8	43,5
Wrzesień	4,9	47,3	44,5
Październik	5,2	44,8	46,3
Listopad	5,1	45,2	50,0
Grudzień	5,1	43,1	50,8

Mimo dość poważnego wzrostu wskaźnika produkcji, który cytowaliśmy na wstępie, obieg pieniężny w Polsce podnosi się z 1.288,3 do 1.345,6 milj. zł, wobec czego w kraju odczuwa się ciągły brak gotówki, w wyniku czego notujemy spadek wskaźnika cen hurtowych z 56,3 przy podstawie 1927 r. = 100 do 53,8, przyczem wskaźnik cen artykułów rolnych spada z 46,2 do 43,0, wskaźnik zaś artykułów przemysłowych z 64,7 do 63,3. Notujemy tylko wyżkę wskaźnika cen drzewa, który z 45,4 podnosi się do 57,5, i materiałów włókienniczych, który z 49,0 podnosi się do 50,2. Ceny innych artykułów wykazują zniżkę, przyczem naskutek zarządzenia rządowego z końcem marca obniżone zostały ceny węgla, w wyniku czego wskaźnik cen hurtowych tego artykułu z 121,2 spadł do 99,7, częściowo także obniżone zostały ceny żelaza i niektórych wyrobów metalowych.

Protesty weksli na G. Śląsku wykazują spadek, przyczem według obliczeń Gł. U. St. ogólna liczba protestowanych weksli w Województwie Śląskiem, która w 1921 r. wynosiła 155,1 tys. sztuk, w roku 1932 spadła na 116,2 tys. sztuk, zaś w roku 1933 obniżyła się do 59,9 tys. sztuk. Wartość sum wekslowych weksli protestowanych wynosiła w milj. zł w odpowiednich latach 58,6, 35,9 oraz 17,9. Liczba protestowanych weksli na terenie Katowic wynosiła 45,3 tys. sztuk w 1931 roku, w roku 1932 spadła do 32,2, w roku 1933 zaś wynosiła 24 tys. sztuk. Sumy wekslowe w milj. zł wynosiły w tychże latach: 27,9 milj. zł, 15,9 milj. zł i 7,3 milj. zł. Cyfry te wobec zniżki cen należy jednak brać z pewną dozą ostrożności tembardziej, że jest z praktyki wiadomem, iż nie wszystkie weksle były oddawane do protestu.*)

Liczba upadłości firm rejestrowanych na Górnym Śląsku wynosiła w 1933 r. 8 (7), nierejestrowanych zaś 7 (7); liczba ogłoszonych nadzorów firm rejestrowanych równała się 17 (40), nierejestrowanych zaś 3 (8).

Aby zakończyć przegląd ogólny, zwrócimy uwagę na to, że w ciągu roku ubiegłego nastąpił ponowny spadek wartości funta angielskiego, częściowy spadek wartości marki niemieckiej i od maja począwszy silniejszy spadek waluty dolarowej Stanów Zjedn. Ameryki Półn., która z 8,9 zł za dolara obniżyła

*) Patrz: tabelka na str. 181.

Protesty weksli na Śląsku w r. 1933.

	Śląsk		Katowice	
	Liczba weksli w tys. szt.	Suma w milionach zł	Liczba weksli w tys. szt.	Suma w milionach zł
Styczeń . . .	6,3	2,0	2,3	0,9
Luty	5,9	1,8	2,1	0,5
Marzec . . .	5,7	2,2	2,2	0,8
Kwiecień . .	5,2	1,5	1,9	0,5
Maj	5,3	1,4	2,1	0,6
Czerwiec . .	4,8	1,3	1,9	0,6
Lipiec	5,0	1,4	1,8	0,5
Sierpień . . .	4,6	1,2	1,8	0,5
Wrzesień . . .	4,3	1,1	1,8	0,5
Październik .	3,5	2,0	1,3	0,6
Listopad . . .	4,6	1,4	2,1	0,5
Grudzień . . .	4,7	1,3	2,0	0,8
Styczeń — gru- dzień 1933 . .	59,9	17,9	24,0	7,3
Styczeń — gru- dzień 1932 . .	116,2	35,9	36,2	15,9
Różnica % . .				
W por. z r. 1932	-48,45	-50,15	-33,70	-54,08

się do 5,7 zł za dolara w grudniu. Wspominamy o tem ze względu na znaczenie, jakie mają notowania wymienionych dewiz w obrotach gospodarczych Polski z zagranicą, które w roku 1933 wyrażały się w przywozie kwotą łączną 826.994 tys. zł, w wywozie zaś 959.643 tys. zł, dając zatem nadwyżkę wywozu nad przywozem w wysokości 132.649 tys. zł.

PRZEMYSŁ WĘGLOWY.

Przemysł węglowy na całym świecie wyprodukował w 1933 roku 985.917.000 ton metrycznych węgla (944.641.000 t metr. w roku 1932), czyli zwiększył wydobycie o 4,36%.

Wydobycie krajów europejskich wzrosło do 538.347.000 t metr. (521.635.000 t metr.), czyli o 3,20%, w czym wydobycie Anglii równało się 210.299.000 t (212.592 t. t)*), Niemiec 109.921

*) t. t. znaczy tys. ton.

t. t (104.740 t. t), Zagłębia Saary 10.622 t. t (10.438 t. t), Francji 46.853 t. t (46.266 t. t), Polski 27.351 t. t (28.786 t. t), Śląska 19.952 t. t (21.451 t. t), Rosji Sowieckiej 76.700 t. t (64.000 t. t), Belgii 25.279 t. t (21.414 t. t), Czechosłowacji 10.640 t. t (11.053 t. t), Holandji 12.574 t. t (12.756 t. t), Hiszpanji 5.500 t. t (6.881 t. t), Węgier 800 t. t (895 t. t), Szpicbergu 250 t. t (250 t. t), Rumunji 200 t. t (202 t. t), Szwecji 320 t. t (320 t. t), Jugosławii 350 t. t (367 t. t), Włoch 250 t. t (252 t. t), Austrii 236 t. t (221 t. t), Bułgarii 2 t. t (2 t. t), Portugalji 200 t. t (200 t. t).

Wydobycie kopalń węgla w krajach azjatyckich wynosiło 75.277.000 t (72.244 t. t), czyli zwiększyło się o 4,19%, w czym wydobyte Japonii równało się 29.871 t. t (26.082 t. t), Indyj Brytyjskich 18.306 t. t (18.962 t. t), Chin 15.000 t. t (15.000 t. t), Rosji Sowieckiej Azjat. 9.500 t. t (9.500 t. t), Indyj Holend. 1.000 t. t (1.000 t. t), Indochin 1.600 t. t (1.700 t. t).

Wydobycie krajów afrykańskich wynosiło 10.910.000 t (10.101.000 t), czyli wzrosło o 8,0%, w czym wydobyte Unii Południowo-Afrykańskiej równało się 10.460.000 t (9.663.000 t) i Rodezji 450.000 t (438.000 t).

Wydobycie krajów amerykańskich równało się 352.383.000 t (331.661.000 t), czyli wzrosło o 6,24%, w czym wydobyte Stanów Zjednoczonych A. P. równało się 342.124 t. t (322.071 t. t), Kanady 7.719 t. t (7.505 t. t), Chile 1.540 t. t (1.085 t. t) i krajów pozostałej Ameryki około 1.000 t (1.000 t).

Wydobycie węgla w Australii szacowane jest na 9.000.000 t (9.000.000 t).

Aczkolwiek cyfry wydobycia są w niektórych wypadkach cyframi szacunkowymi, gdyż oficjalnych statystyk za cały rok ubiegły dla wszystkich państw dotychczas niema, to już z powyższego widać, że naogół wydobyte węgla na świecie wykazuje zwyżkę, a Polska razem z Górnym Śląskiem jest jednym z krajów, w których notuje się dalszy spadek wydobycia węgla. Spadek ten wynosił dla Polski jako całości 4,99%, dla Śląska Górnego 6,99%.

W absolutnych cyfrach wydobyte ogólnopolskie węgla w roku 1933 równało się, według danych Unii Polskiego Prze-

mysłu Górniczo-Hutniczego, 27.350.995 t (28.785.782 t), zaś wydobyte na Śląsku Górnym 19.952.141 t (21.451.172 t). Z cyfr tych wynika, że produkcja górnośląska była stosunkowo bardziej ograniczoną od produkcji węgla w innych zagłębiach.

Jeżeli się weźmie cyfry zbytu węgla, to zauważymy, że w całej Polsce zużycie własne kopalń z deputatami równało się w 1933 roku 2.835.944 t (3.115.782 t), czyli spadło o 8,99%, natomiast na Górnym Śląsku wynosiło ono 1.870.887 t (2.025.916 t), czyli obniżyło się o 7,66%.

O ile chodzi o zbyt węgla w kraju, to cyfra ogólnopolska równa się 15.258.719 t (15.150.432 t), czyli o 0,71% więcej, niż w roku poprzednim, natomiast zbyt węgla górnośląskiego na rynku wewnętrznym, wynoszący 10.396.700 t (10.400.477 t), jest niższy o 0,04% niż w roku poprzednim. Jednakowoż trzeba przyznać, że procent węgla górnośląskiego, sprzedanego na rynku wewnętrznym, wynoszący 56,41% ogólnego zbytu, był wyższym niż w r. 1932, w którym wynosił 54,40%.

Eksport ogólnopolski węgla równał się 9.702.525 t (10.361.832 t), czyli spadł o 6,37%, natomiast eksport węgla górnośląskiego równał się 8.032.683 t (8.718.022 t), czyli spadł o 7,87%.

Łączny zbyt węgla w Polsce wynosił 24.961.244 t (25.512.264 t), czyli o 2,16% mniej niż w roku poprzednim, zaś zbyt węgla górnośląskiego równał się 18.429.383 t (19.118.499 t), czyli o 3,61% mniej niż w roku poprzednim.

Zapasy węgla na zwałach w końcu roku spadły w całej Polsce do 1.639.406 t (2.549.219 t), czyli obniżyły się o 35,69%, natomiast zapasy węgla na G. Śląsku spadły do 1.127.497 t (1.897.990 t), czyli o 40,60%.

Już cyfry powyższe dają pewne ogólne pojęcie o sytuacji tak przemysłu węglowego w całej Polsce, jak i na Górnym Śląsku. Widzimy więc, że ogólna produkcja węgla spadła w porównaniu z rokiem 1932. Jednakowoż musimy zwrócić uwagę na to, że od czerwca począwszy w roku 1933, jak to widać z poniższej tabeli, rozpoczyna się stopniowa zwyżka wydobywania.

Miesięczne zestawienie wydobycia węgla górnośląskiego
(w tonach):

	r. 1933	r. 1932
Styczeń	1.727.768	1.960.951
Luty	1.483.168	1.691.426
Marzec	1.558.768	1.883.370
Kwiecień	1.301.737	1.665.920
Maj	1.347.577	1.461.485
Czerwiec	1.420.852	1.596.532
Lipiec	1.565.115	1.762.113
Sierpień	1.605.038	1.788.716
Wrzesień	1.754.193	1.762.913
Październik	1.992.551	2.073.121
Listopad	2.123.111	2.002.254
Grudzień	2.004.102	1.765.195

Uwaga: Sumy wydobycia całorocznego podaliśmy wyżej w tekście.
Suma miesięcznych cyfr wydobycia wobec możliwości poprawek w poszczególnych miesiącach niezawsze zgadza się z ogólną sumą roczną.

Według danych ogłoszonych w „Wiadomościach Statystycznych“, liczba zatrudnionych robotników w kopalniach węgla kamiennego na Górnym Śląsku wynosiła w styczniu 52.706 robotników, w lutym 52.062, marcu 50.486, kwietniu 48.203, maju 47.898, czerwcu 46.664, lipcu 45.582, sierpniu 44.926, wrześniu 44.990, październiku 45.628, listopadzie 47.741 i w grudniu 48.781. Jeżeli się zważy, że produkcja począwszy od maja wzrastała, to stan robotników w grudniu teoretycznie winien byłby być wyższy od stanu ze stycznia tegoż roku, czego z cyfr podanych nie widzimy, wprost przeciwnie, cyfra grudniowa zatrudnionych jest od cyfry styczniowej mniejszą. Jest to skutek zmniejszania ilości świetówek oraz zwiększania wydobycia przeciętnego, które z 1661 kg na 1 robotnika (w stosunku do całej załogi) podniosło się w grudniu do 1969 kg. *) Wydobycie załogi na dole z 2434 kg podniosło się do 2831 kg, zaś wydobycie obliczone na właściwego górnika z 8421 kg podniosło się do 9552 kg.

Analizę zbytu węgla górnośląskiego w poszczególnych okręgach Rzeczypospolitej zawiera poniższa tablica:

*) W ciągu roku zamknięto 5 kopalń, w których produkcja była kosztowniejszą.

**Zbyt węgla górnośląskiego,
za wyjątkiem węgla P. K. P., w kraju*)**
(w tonach):

Województwa	r. 1933	r. 1932	Różnica %
Warszawskie (z m. Warszawą)	758.261	759.611	— 0,18
Łódzkie	804.833	789.863	+ 1,89
Kieleckie	329.241	362.656	— 9,22
Lubelskie	81.661	99.067	— 17,57
Białostockie	55.546	65.428	— 15,11
Razem woj. centralne:	2.029.542	2.076.625	— 2,27
Wileńskie	40.300	50.378	— 20,01
Nowogródzkie	8.565	4.845	+ 76,78
Poleskie	8.762	12.833	— 33,26
Wołyńskie	24.063	38.028	— 36,73
Razem woj. wschodnie:	81.690	106.084	— 23,00
Poznańskie	1.130.603	1.164.821	— 2,94
Pomorskie	334.860	360.172	— 7,03
Śląskie	4.180.680	3.976.070	+ 5,14
Razem woj. zachodnie:	5.646.143	5.501.063	+ 2,63
Krakowskie	415.820	427.204	— 2,67
Lwowskie	277.045	389.937	— 28,96
Stanisławowskie	51.387	59.451	— 13,57
Tarnopolskie	50.499	67.657	— 25,37
Razem woj. południowe:	794.751	944.249	— 15,84
Razem wszystkie woj.:	8.552.126	8.628.021	— 0,88

Z tabeli tej wynika przedewszystkiem, że jedynie województwa zachodnie, jako grupa województw, zwiększyły zapotrzebowanie na węgiel w roku sprawozdawczym i to właściwie tylko dzięki zwwyżce zbytu na rynku śląskim. Natomiast z innych województw zwwyżkę zbytu notujemy w woj. łódzkim, co prawdopodobnie stoi w związku zżywieniem w przemyśle włókienniczym, i w woj. nowogródzkim. Inne województwa zmniejszyły odbiór węgla.

Zbyt węgla śląskiego według rodzaju odbiorców przedstawiamy poniżej:

*) Obliczone na podstawie cyfr miesięcznych zbytu, ogłoszonych przez P. K. W

Zbyt węgla śląskiego w kraju według rodzaju odbiorców.

R o d z a j o d b i o r c ó w	Rok 1932		Rok 1933		Różnica w % w porównaniu z r. 1932
	tony	%	tony	%	
Przemysł hutniczy żelazny	533 088	5,13	652 417	6,27	+ 22,38
Przemysł hutniczy innych metali	411 539	2,96	357 948	3,44	— 13,03
Koksownie	1 506 117	14,48	1 602 990	15,42	+ 6,43
Brykietownie	215 816	2,08	219 488	2,11	+ 1,70
Gazownie	283 954	2,73	275 084	2,65	— 3,13
Przemysł górniczy bez własnego węgla	24 017	0,23	34 399	0,33	+ 43,22
„ naftowy	73 175	0,70	73 462	0,71	+ 0,39
„ solny	19 089	0,18	21 945	0,21	+ 15,14
„ cementowy, ceramiczny, cegielnie, wapienniki	329 612	3,17	304 519	2,93	— 7,62
„ przetwórczy metalowy i inny	68 927	0,66	55 704	0,54	— 19,19
„ chemiczny	183 412	1,76	185 428	1,78	+ 1,09
„ garbarski	25 440	0,24	23 717	0,23	— 6,78
Rolnictwo i przetwory rolne, browary, młyny i gorzelnie	509 542	4,90	424 324	4,08	— 16,73
Przemysł cukrowniczy	311 588	3,00	262 622	2,53	— 15,72
„ papierniczy	164 556	1,58	173 079	1,66	+ 5,17
„ włókienniczy	366 474	3,52	429 265	4,13	+ 17,13
Inne gałęzie przemysłu	1 044 729	10,05	1 080 902	10,40	+ 3,46
Razem przemysły	6 071 075	58,37	6 177 293	59,42	+ 1,74
Koleje żelazne	1 770 615	17,03	1 774 904	17,07	+ 0,24
Żegluga	2 235	0,02	6 506	0,06	+191,09
Instytucje miejskie oprócz gazowni	238 880	2,30	224 632	2,16	— 5,97
Wojskowość	211 197	2,03	202 837	1,95	— 3,95
Instytucje państwowe	70 618	0,68	47 008	0,45	— 33,44
Opał domowy	1 268 074	12,19	1 112 246	10,70	— 12,29
Pośrednicy	767 783	7,38	851 274	8,19	+ 10,87
Razem inni odbiorcy	4 329 402	41,63	4 219 407	40,58	— 2,55
Razem w kraju	10 400 477	100,00	10 396 700	100,00	— 0,04

U w a g a: Na podstawie danych Unji P.P.G.H.

Z tabeli tej wynika, że zbyt węgla na potrzeby różnych gałęzi przemysłu na Górnym Śląsku zwiększył się, natomiast zbyt węgla w grupie t. zw. innych odbiorców, którzy zakupywali go przeważnie w celach opału domowego, wykazał spadek.

O ile chodzi o poszczególne rodzaje przemysłu, to największą zwyżkę zbytu wykazuje przemysł górniczy, nie posiadający własnego węgla, za nim idą przemysł hutniczy żelazny, następnie przemysł włókienniczy i solny, potem dopiero koksownie i papiernie, wreszcie idą różne gałęzie przemysłu, brykietownie, przemysł chemiczny i naftowy. Symptomatyczną jest zniżka zbytu dla przemysłów rolniczych i cukrowni, nieco mniejszą jest zniżka w dziale przemysłu hutniczego różnych metali i poważna zniżka w dziedzinie przemysłu przetwórczego metalowego.

W grupie „innych odbiorców“ odbiór kolei można uważać za prawie niezmieniony, natomiast ciekawą jest zwyżka zbytu na potrzeby żeglugi i pośredników. Inne pozycje wykazują zniżkę, przyczem największy spadek zbytu notuje się przy instytucjach państwowych, następnie zaś na cele opału domowego.

Tak samo, jak w roku poprzednim, zbyt węgla w województwach posiadających własne pokłady tego minerału cierpiał częściowo z powodu konkurencji węgla z kopalń płytkich i bieda-szybów. Wprawdzie konkurencja ta na Górnym Śląsku dzięki interwencji władz bezpieczeństwa była znacznie osłabiona, jednakże mimo to wywierała pewien wpływ na zbyt węgla z kopalń głębokich. Pozatem zwrócić trzeba uwagę na to, że według danych Głównego Urzędu Statystycznego do obszaru celnego Rzplitej dowieziono w 1933 roku 107.742 t (89.785 t) węgla z zagranicy, z czego z kopalń angielskich nadeszło 92.076 t (74.581 t), z Holandji 11.115 t (2.924 t), z Niemiec 3.260 t (11.587 t), z Czechosłowacji 1.206 t (?), z Belgii 86 t (?). Oprócz tego dowieziono 12.582 t (4.558 t) antracytu sowieckiego, który konkurował w niektórych miejscowościach z koksem polskim, w niektórych zaś także z węglem, i 7.303 t (12.029 t) brykietów węglowych, z których ogółem dostarczyły Holandia 3.800 t (3.478 t), Czechosłowacja 3.010 t (4.416 t), Niemcy 489 t (4.135 t). Węgiel

Eksport węgla górnośląskiego zagranicę.

188

K r a j	r. 1932		r. 1933		Różnica w % w porówn. z r. 1932
	tony	‰	tony	‰	
Rynki objęte statutem P.K.W.:					
Austria	1 129 287	12,95	996 871	12,41	— 11,72
Czechosłowacja	438 068	5,03	224 605	2,80	— 48,73
Gdańsk	247 783	2,84	276 819	3,45	+ 11,71
Jugosławia	7 803	0,09	—	—	—
Niemcy	9 702	0,11	368	—	— 96,21
Węgry	13 705	0,16	5 512	0,07	— 59,79
Razem:	1 846 348	21,18	1 504 175	18,73	— 18,54
Rynki objęte konwencją eksportową:					
Belgia	124 464	1,43	188 005	2,34	+ 51,05
Dania	1 140 193	13,08	574 489	7,15	— 49,62
Estonia	17 119	0,20	19 185	0,24	+ 12,06
Finlandia	349 873	4,01	434 445	5,41	+ 24,17
Francja	371 939	4,27	470 140	5,85	+ 26,40
Hiszpania	—	—	—	—	—
Holandia	108 354	1,24	128 588	1,60	+ 18,67
Islandia	18 656	0,21	26 283	0,33	+ 40,88
Kłajpeda	21 274	0,24	1 555	0,02	— 92,69
Litwa	35 036	0,40	770	0,01	— 97,81
Łotwa	102 103	1,17	91 750	1,14	— 10,14
Norwegia	880 491	10,10	777 895	9,68	— 11,66
Szwecja	2 148 196	24,64	1 731 273	21,55	— 19,41
Włochy	806 966	9,26	956 332	11,91	+ 18,50
Razem:	6 124 664	70,25	5 400 710	67,23	— 11,83

Eksport węgla górnośląskiego zagranicę. (Ciąg dalszy.)

K r a j	r. 1932		r. 1933		Różnica w % w porówn. z r. 1932
	tony	%	tony	%	
Inne rynki europejskie:					
Gibraltar	—	—	8 540	0,10	—
Grecja	4 750	0,06	79 590	0,99	+ 157,55
Irlandja	138 790	1,59	467 491	5,82	+ 236,83
Jugosławja	16 728	0,19	16 150	0,20	— 3,46
Rumunia	19 116	0,22	6 383	0,08	— 66,59
Szwajcaria	98 740	1,13	97 009	1,21	— 1,76
Razem:	278 124	3,19	675 167	8,40	+ 142,75
Rynki pozaeuropejskie:					
Daleki Wschód	—	—	9 600	0,12	—
Afryka Południowa	1 140	0,01	—	—	— 100,00
Algier	76 260	0,88	124 998	1,56	+ 63,91
Argentyna	36 249	0,42	7 780	0,10	— 78,54
Egipt	—	—	21 800	0,27	—
Turcja Azjatycka	7 855	0,09	6 705	0,08	— 14,65
Razem:	121 504	1,40	170 883	2,13	+ 40,63
Węgiel okrętowy	270 418	3,10	281 748	3,51	+ 4,18
Eksport bliżej nieokreślony	76 964	0,88	—	—	—
Razem eksport	8 718 022	100,00	8 032 683	100,00	— 7,87

*) Faktyczny eksport do Jugosławji w roku 1932 wynosił 24.531 t, czyli w roku 1933 eksport do Jugosławji obniżył się o 34,16%. Jugosławja w roku 1932 należała do lipca do grupy krajów objętych statutem P.K.W. i dlatego w tabeli niniejszej figuruje dwukrotnie.

dowieziony na terytorjum Polski i Gdańska z zagranicy także konkurował z węglem polskim na tych terenach, wskutek czego zbyt węgla górnośląskiego w niektórych okolicach Pomorza został zmniejszony, a Konwencja Węglowa zmuszoną była w celu utrzymania stanu posiadania na tych rynkach do obniżenia cen w drodze rabatów, dochodzących do 45 %, niezależnie od obniżenia kosztów przewozu kolejami. Tak samo zbyt węgla na Kresy Wschodnie jest utrudniony z powodu dość wysokiej taryfy przewozowej i konkurencji taniego opału pochodzącego z miejscowości lesistych.

O ile chodzi o eksport węgla śląskiego, to wynosił on w roku sprawozdawczym ogółem 8.032.683 t (8.718.022 t), czyli obniżył się o 7,87 %. Podział zbytu na rynkach zagranicznych podajemy w osobnem zestawieniu.*)

Z tabeli tej widzimy przedewszystkiem, że eksport węgla na rynki objęte statutem Polskiej Konwencji Węglowej wynosił w roku 1933 o 18,54 % mniej, niż w roku 1932.

Ogromny spadek zbytu notujemy w eksporcie do Czechosłowacji, który jest wynikiem utrudnień dewizowych stosowanych w okresie od lutego do czerwca 1933 roku, co się w praktyce równało zamknięciu granicy dla dowozu węgla polskiego w tym czasie. Dopiero w czerwcu ubiegłego roku zawarto umowę kompensacyjną, w myśl której Czechosłowacja zobowiązała się do odbioru węgla polskiego w partiach po 30.000 t miesięcznie w ogólnej kwocie 720.000 t.

Zbyt węgla na rynku niemieckim obniżył się wprawdzie jeszcze więcej, ale rynek ten od roku 1925 jest właściwie bardzo mało pojemnym, tak, iż ta zniżka nie wpływa specjalnie na stan obrotów z zagranicą.

Gorzej przedstawia się sytuacja na rynku węgierskim, który jest rynkiem zbytu węgla polskiego, czeskiego i niemieckiego i gdzie wobec stosowania zakupów tylko w drodze kompensacji węgiel polski coraz bardziej traci stan posiadania na rzecz węgla czeskiego lub niemieckiego.

Rynek austriacki był w dalszym ciągu jednym z poważniejszych rynków odbiorczych węgla polskiego, jednakże przemysł węglowy odczuwał tam w pierwszej połowie roku sprawozdawczego następstwa transakcji kolei austriackich

*) str. 188 i 189.

z przemysłem zachodnio-niemieckim i Zagłębia Saary, co też wpłynęło na ogólny spadek eksportu do Austrii. Poza tem utrudnieniem w eksporcie jest sprawa pokrywania kosztów przewozu przez kopalnie polskie do samej granicy austriackiej wskutek zarządzeń dewizowych. Umowa handlowa polsko-austriacka z października zapewniła Polsce stały minimalny udział w ogólnym imporcie węgla, który wynosi przy węglu idącym na rynek prywatny 75%, zaś przy węglu gazowym i kolejowym 11%.

Zbyt węgla do Jugosławii właściwie mówiąc figuruje w roku 1932 w dwóch pozycjach, albowiem od lipca Jugosławia przestała wchodzić w zakres rynków objętych statutem P. K. W., to też nie można porównywać cyfr eksportu do Jugosławii podanych w powyższej tabeli z cyframi eksportu w roku 1933 w takim stanie, w jakim je podano.

Eksport na rynki objęte konwencją eksportową równał się ogółem 5.400.710 t (6.124.664 t), czyli spadł o 11,83%. Jest to częściowo skutek utraty zbytu w tych krajach, w których węgiel angielski konkurował z węglem polskim, a wskutek zawartych umów handlowych konkurencja ta została utrudnioną dla kopalń śląskich. W szczególności widzimy spadek zbytu węgla do Danii, która, zawarwszy traktat z W. Brytanią, zawarowała odbiór 80% swego zapotrzebowania w kopalniach angielskich.

Drugim krajem, który wykazuje spadek zbytu, jest Szwecja, która znowu zastrzegła w traktacie z Anglią pokrywanie 47% zapotrzebowania węglem angielskim, trzecim zaś Norwegia, która zastrzegła traktatowo 70% pokrycia w węglu angielskim, toteż mimo odpowiednich posunięć cennikowych nie można było utrzymać w tych krajach stanu posiadania z roku poprzedniego.

Z innych krajów, do których eksport obniżył się bardzo poważnie, Kłajpeda z Litwą uniemożliwiły lokatę węgla górno-śląskiego wskutek wprowadzenia ceł bojowych, podwyższonych z dniem 30 maja roku ubiegłego.

Eksport na Łotwę był zahamowany wskutek wprowadzenia handlu kompensacyjnego i kontyngentów przywozowych.

Zwyżka wywozu węgla na rynki belgijski i francuski spowodowana była przez wzmożenie się eksportu węgla

hunkrowego, który nie podlega reglamentacji przywozu w tych krajach, względnie dzięki udzieleniu przez Francję kontyngentów specjalnych.

Eksport do Finlandji jeszcze wprawdzie wykazał zwyżkę, ale w końcu roku kraj ten przyjął traktatowo zobowiązanie wobec W. Brytanji pokrywania swego zapotrzebowania w 75% w kopalniach angielskich, co ujemnie się odbija w przyszłości na eksporcie węgla z Polski.

Eksport do Islandji również się zwiększył.

O ile chodzi o zbyt na innych rynkach europejskich, to wynosił on łącznie 675.167 t (278.124 t), czyli zwiększył się o 142,75%. Zwrócić trzeba jednak uwagę, że większość rynków stanowią rynki położone niekorzystnie pod względem frachtowym. Pozatem w kilku krajach zbyt węgla polskiego utrudniają przepisy dewizowe (Grecja, Jugosławia, Rumunia).

Największym odbiorcą w tej grupie jest bezsprzecznie Wolne Państwo Irlandzkie, gdzie węgiel śląski znajduje zbyt wskutek wojny celnej między niem a W. Brytanią. Zwyżka więc zbytu na rynku irlandzkim nie ma prawdopodobnie cech trwałości.

Natomiast zbyt do Rumunji z powodu ograniczeń dewizowych i kontyngentów znacznie się obniżył, tak samo zresztą, jak zbyt do Jugosławji, który de facto spadł z 24.531 t w roku 1932 do 16.150 t w roku 1933, czyli o 34,16%.

W zbycie do Szwajcarii w ciągu roku ubiegłego zaszła pewna przerwa wskutek wprowadzenia zakazu przywozu na węgiel śląski, który został zniesiony dopiero w końcu roku sprawozdawczego.

Na podstawie nowego porozumienia handlowego polsko-szwajcarskiego przyznano Polsce 110.000 t rocznie, jako kontyngent importowy węgla z Polski.

Eksport węgla na inne rynki pozaeuropejskie równał się 170.883 t (121.504 t), czyli wzrósł o 40,64%. Eksport na te rynki nie jest stały, w poszczególnych latach figurują bowiem różne kraje, i jedynie zbyt do Algieru wykazuje wzrost, natomiast we wszystkich innych wypadkach bądź nie spotykamy wogóle eksportu, bądź notujemy jego spadek.

Zniżka wywozu do Argentyny wywołana jest utrudnieniami w przydziale dewiz, natomiast pewną ilość węgla potrafiiono ulokować na rynku egipskim.

Zbyt węgla okrętowego wynosił 281.748 t (270.418 t), czyli wzrósł o 4,18%. Zwyżka ta pozostaje w związku z odpowiednią polityką cen stosowaną przez przemysł węglowy do tego rodzaju węgla, którego ceny utrzymane były na poziomie cen konkurencji w innych portach o dużym ruchu bunkrowym.

Zwrócić musimy uwagę na fakt coraz większego wykorzystywania przez eksport drogi morskiej, ponieważ, o ile w 1932 roku na ogólną ilość eksportowanego węgla 8.718.023 t przypadało na transport morzem 6.706.156 t, czyli 76,92%, to w roku sprawozdawczym (1933) na ogólną sumę eksportowanego węgla 8.032.683 t — morzem wysłano 6.330.932, czyli 78,81% całego eksportu.

Eksport przez Gdynię wynosił w 1933 roku 4.289.573 t (4.147.524 t), czyli wzrósł o 3,42%, przez Gdańsk 2.039.929 t (2.549.157 t), czyli obniżył się o 19,98%, zaś przez Szczecin 1430 t (5950 t), czyli spadł o 75,96%. Ogólny eksport morzem wynosił 6.330.932 t (6.706.156 t), czyli obniżył się o 5,6%. Przez porty rzeczne wysłano 502 t.

O ile chodzi o ceny węgla, to trzeba przyznać, że wykazują one stały spadek i to tak na rynku krajowym, jak prawie na wszystkich rynkach eksportowych. Według danych ogłoszonych przez Instytut Badań Konjunktur Gospodarczych i Cen przeciętne utargi kopalń na rynku krajowym wynosiły w 1929 roku 20,4 zł za t, zaś w roku 1932 równały się 19,2 zł za t i w pierwszej połowie roku 1933 spadły do 17,8 zł za t, zaś w drugiej do 16,9 zł za t. Trzeba też zwrócić uwagę na to, iż z dniem 29 marca ubiegłego roku w myśl rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu został obniżony cennik węgla Polskiej Konwencji Węglowej przeciętnie o 20% na rynku wewnętrznym. Ceny eksportowe węgla na rynkach konwencyjnych z 26,1 zł w roku 1929 spadły w roku 1933 do 20 wzgl. 21,3 zł za t, zaś na rynkach licencyjnych z 12,5 zł do 7,9 zł za t, tak, iż de facto przeciętny utarg za tonę węgla polskiego ogłoszony w publikacji Instytutu Badań Konjunktur wykazuje spadek z 16,3 zł za t w roku 1932 do 15,1 zł za t w pierwszym półroczu roku sprawozdawczego i 14,6 zł za t w drugim pół-

roczu, wskaźnik zaś utargów przeciętnych ze 108 w roku 1929 obniża się do 81 w roku 1933.

W roku ubiegłym nastąpiło rozstrzygnięcie arbitrażowe dyrektora Departamentu Górniczo-Hutniczego w Ministerstwie Przemysłu i Handlu w sprawie przeliczenia kwot licencyjnych dla poszczególnych kopalń, które miało na celu zapewnić rynkowi wewnętrznemu odpowiednie pokrycie zapotrzebowania mialu i wzmocnić poszczególne przedsiębiorstwa w ich ekspansji zagranicznej. Pozatem zanotować trzeba wypowiedzenie w dniu 30 września 1933 roku na dzień 31 września 1934 roku organizacji Polskiej Konwencji Węglowej oraz rozpoczęcie prac nad nowymi formami, strukturą i zadaniami przyszłej Konwencji Węglowej.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono drugą z kolei obniżkę płac w górnictwie węglowym w drodze wyroku Komisji Arbitrażowej w wysokości 6% w celu ułatwienia przemysłowi węglowemu obniżenia kosztów produkcji. Wskutek większej regularności zatrudnienia (mniejsza ilość świętówek), przeciętny zarobek miesięczny robotnika, jak to widać z poniższej tabeli, nie tylko nie uległ zmniejszeniu, lecz nawet nieco się zwiększył w drugiej połowie roku sprawozdawczego.

**Zarobki robotników w kopalniach węgla kamiennego
na Górnym Śląsku.
(Cała załoga.)**

Miesiące	Przeciętna liczba zatrudnionych	Zarobek	
		dzienny	miesięczny
Styczeń	53 581	9,65	191,77
Luty	52 000	9,62	171,23
Marzec	50 637	9,60	187,01
Kwiecień	49 482	9,60	160,19
Maj	48 013	9,55	167,64
Czerwiec	47 314	9,45	170,56
Lipiec	46 326	9,34	187,03
Sierpień	44 663	8,80	185,05
Wrzesień	44 759	8,84	197,39
Październik	45 347	8,90	217,82
Listopad	47 741	8,88	215,98
Grudzień	48 781	9,10	201,84

Uwaga: Na podstawie „Wiadomości Statystycznych“.

PRZEMYSŁ BRYKIETOWY.

Z pośród istniejących na terenie Polski 6 brykietowni w styczniu i lutym pracowały tylko 3, w następnych 5 miesiącach pracowały 2, od września uruchomiono trzeci zakład, zaś w październiku pracowały 4 brykietownie. Łączna produkcja brykietów w roku 1933 wynosiła 188.321 t, czyli w porównaniu z 199.158 t w roku 1932 obniżyła się o 5,45%.

Średnie wydobycie na dzień roboczy spadło do 632 t, czyli o 4,28%, wobec mniejszej ilości dni roboczych w roku sprawozdawczym.

Zużycie własne brykietowni wraz z deputatami dla ich pracowników wynosiło w roku sprawozdawczym 756 t (1.070 t), czyli spadło o 29,35%.

Łączny zbyt brykietów wynosił 192.203 t (194.126 t), czyli spadł o 1,001%.

Zbyt brykietów na rynku wewnętrznym wynosił ogółem 185.147 t (186.833 t), czyli obniżył się o 0,91%, przyczem o ile chodzi o rodzaje odbiorców, to jak zawsze koleje państwowe odebrały największy procent zbytu wewnętrznego brykietów, odbierając łącznie 175.217 t (174.471 t). Procent ten wynosi 94,63 (93,38%) całego zbytu wewnętrznego.

Zbyt brykietów dla przemysłów rolniczych spadł do 120 t (255 t), czyli o 52,95%. Zbyt dla różnych innych gałęzi przemysłu obniżył się do 55 t (315 t), czyli o 82,54%. Zbyt dla różnych instytucji miejskich wynosił 70 t (w roku poprzednim 0). Wojsko odebrało 145 t, czyli o 45% więcej. Na opał domowy sprzedano 5.118 t (4.468 t), czyli o 14,54% więcej, zaś pośrednikom 4.422 t (7.109 t), czyli o 37,80% mniej.

O ile chodzi o geograficzny podział zbytu na rynku wewnętrznym, to do woj. Warszawskiego wysłano ogółem razem z miastem stołecznym Warszawą 47 t (390 t), czyli o 87,95% mniej, do woj. Łódzkiego 10 t (30 t), czyli o 66,67% mniej, do woj. Kieleckiego 12 t (275 t), czyli 95,64% mniej, do woj. Wileńskiego 35 t (30 t), czyli 16,66% więcej, do woj. Poznańskiego 5.089 t (7.507 t), czyli 32,21% mniej, do woj. Pomorskiego 950 t (1.750 t), czyli 45,72% mniej, do woj. Śląskiego 3.782 t (2.275 t), czyli 66,24% więcej, do woj. Krakowskiego 5 t (80 t), czyli 93,75% mniej. Zupełnie nic nie wywieziono do

woj. Lwowskiego i Stanisławowskiego, które w roku poprzednim odebrały 25 t.

Wywóz węglowych brykietów do Gdańska równał się 2.914 t (1.580 t), czyli zwiększył się o 84,43%.

O ile chodzi o eksport brykietów zagranicę, to wynosił on łącznie 4.142 t (5.713 t), czyli spadł o 27,50%. Podział zbytu brykietów zagranicę na poszczególne kraje podajemy w poniższym zestawieniu:

Eksport brykietów zagranicę.

Kraj	r. 1933 t	r. 1932 t	Różnica %
Austria	3.773	3.958	— 4,68
Czechosłowacja	76	18	+ 322,22
Łotwa	—	300	— 100,00
Holandja	—	30	— 100,—
Rumunja	180	415	— 56,63
Włochy	13	862	— 98,50
Argentyna	—	130	— 100,00
Algier	100	—	—

Z powyższego zestawienia wyciągamy wniosek, że jedynym rynkiem eksportowym, który stale odbiera polskie brykiety węglowe w większych ilościach, jest rynek austriacki, a który z analogicznych przyczyn, jak przy węglu, skurczył nieco swą pojemność. Wzrost eksportu do Czechosłowacji, wprawdzie procentowo duży, nie skompensował strat na innych rynkach eksportowych, szczególnie strat na rynkach włoskim i rumuńskim.

Zapasy brykietów na zwałach dzięki odpowiedniej polityce produkcji obniżyły się z 4.743 t do 105 t, czyli o 97,79%.

Brykietownie zatrudniały od 107 (maj) do 222 robotników miesięcznie.

PRZEMYSŁ KOKSOWY.

W związku z ożywieniem w produkcji hut żelaznych w Polsce zapotrzebowanie na koks wzrosło i pozwoliło na zwiększenie wytwórczości tego artykułu, która wynosiła

łącznie 1.170.990 t (1.090.682 t), czyli wykazała zwyżkę 7,36%. Produkcja obliczona średnio na jeden dzień roboczy podniosła się do 3.208 t, czyli o 7,65%.

Zużycie własne koksowni wynosiło 2.095 t (1.884 t), czyli zwiększyło się o 11,19%.

Zbyt ogólny koksu równał się w 1933 roku 1.120.428 t (991.647 t), czyli zwiększył się o 12,98%. Zbyt na rynku wewnętrznym wynosił 901.708 t (758.810 t), czyli był większy o 18,84%, niż w roku poprzednim i dzięki temu tylko ogólny zbyt koksu wykazał zwyżkę, gdyż zarówno w Gdańsku, jak i zagranicą udało się ulokować ilości mniejsze, niż w roku poprzednim.

Zbyt koksu na rynku wewnętrznym według kierunków wysyłki podajemy w poniższym zestawieniu:

Zbyt koksu według województw — bez dostaw dla P. K. P.
(w tonach):

Województwo	r. 1933	r. 1932	Różnica %
m. stoł. Warszawa	68.820	—	+ 14,31
Warszawskie	39.169	94.469	
Łódzkie	58.161	53.862	+ 7,98
Kieleckie	84.727	74.333	+ 13,98
Lubelskie	10.803	11.217	— 3,70
Białostockie	4.221	5.958	— 29,16
Wileńskie	2.082	2.174	— 4,24
Nowogrodzkie	514	661	— 22,24
Poleskie	1.582	2.132	— 25,80
Wołyńskie	2.394	3.036	— 21,15
Poznańskie	77.874	79.999	— 2,66
Pomorskie	30.195	30.653	— 1,50
Śląskie	397.131	276.578	+ 43,58
Krakowskie	70.865	68.008	+ 4,20
Lwowskie	25.154	26.572	— 5,34
Stanisławowskie	3.984	4.051	— 1,66
Tarnopolskie	3.468	4.450	— 22,07
Razem województwa:	881.144	738.153	+ 19,37

Jak z powyższego widzimy zwyżka zbytu koksu w Polsce obejmuje przede wszystkim województwa posiadające roz-

winięty przemysł metalowy przetwórczy, natomiast wszystkie prawie województwa o przewadze ludności rolniczej pobrały mniejsze ilości koksu, niż w roku poprzednim. Szczególnie duży spadek zbytu koksu notujemy w województwach wschodnich, gdzie paliwo to używane jest przeważnie przez kowali i ślusarzy, zmniejszenie zaś zbytu najwidoczniej powstało wskutek poważnego osłabienia siły nabywczej tamtejszej ludności, która w mniejszym stopniu korzystać mogła z usług rzemiosła kowalskiego i ślusarskiego.

O ile chodzi o zbyt koksu na rynku wewnętrznym według rodzaju odbiorców, to na podstawie posiadanych materiałów możemy stwierdzić następujący stan:

Zbyt koksu w kraju według rodzaju odbiorców
(w tonach):

Przemysł	r. 1933	r. 1932	Różnica %
1. Żelazny	345.115	238.175	+ 44,89
2. Innych metali	42.320	19.072	+ 121,89
3. Koksownie	—	448	— 100,00
4. Gazownie	4.437	4.415	+ 0,49
5. Górniczy bez własn. węgla	1.212	417	+ 190,64
6. Naftowy	292	232	+ 25,86
7. Solny	65	182	— 64,29
8. Cementowy, ceramiczny, cegielnie i wapienniki . .	6.872	4.343	+ 58,23
9. Przetwórczy (metalowy i inne)	17.320	14.715	+ 17,70
10. Chemiczny	65.007	70.484	— 7,78
11. Garbarski	120	50	+ 140,00
12. Rolniczy (przetwory wol- ne, młyny i browary) . .	26.982	24.049	+ 12,19
13. Cukrowniczy	12.924	17.074	— 24,31
14. Papierniczy	186	301	— 38,21
15. Włókienniczy	2.287	2.291	— 0,182
16. Inne gałęzie przemysłu .	19.523	20.028	— 2,53
Razem przemysł:	544.662	416.276	+ 30,84

Inni odbiorcy

17. Koleje żelazne	20.564	20.657	—	0,46
18. Instytucje miejskie (oprócz gazowni)	14.911	13.340	+	11,77
19. Wojsko	19.825	13.710	+	44,60
20. Instytucje państwowe . .	23.693	19.630	+	20,69
21. Opał domowy	187.990	200.218	—	6,16
22. Pośrednicy	90.063	74.979	+	20,11
Razem inni odbiorcy:	357.046	342.534	+	4,23

Zestawienie powyższe wskazuje, że wzrost zapotrzebowania na koks przypisać należy głównie wyższe zakupów przedsiębiorstw przemysłowych, albowiem zbyt dla t. zw. innych odbiorców stosunkowo nie zwiększył się tak, jak zbyt dla celów przemysłowych. Jest charakterystycznym, że sprzedaż koksu na cele opałowe wykazuje nawet niżkę, mimo że temperatura powietrza była w roku ubiegłym naogół niższa.

Jeżeli chodzi o podział zbytu koksu wewnątrz kraju w zależności od własności zakładów odbierających koks, to dla zakładów własnych sprzedano go 297.129 t (194.105 t), czyli o 53,07% więcej, niż w roku ubiegłym, zaś dla innych odbiorców 604.579 t (564.705 t), czyli o 7,06% więcej niż w roku poprzednim. Wynika z tego, że zapotrzebowanie przedsiębiorstw nie związanych z koksowniami wzrosło słabiej od zapotrzebowania przedsiębiorstw, które należały do tych samych właścicieli, co i koksownie.

Eksport koksu do Gdańska wynosił w roku sprawozdawczym 34.909 t (38.444 t), czyli obniżył się o 9,20%, przyczem w tym wypadku niżka powstała prawdopodobnie wskutek importu koksu zagranicznego na terytorjum Wolnego Miasta Gdańska.

Eksport do poszczególnych krajów poza granice celne Rzeczypospolitej podajemy w poniższym zestawieniu tabelarycznym:

Eksport koksu poza granice RP.

(w tonach):

Kraj	r. 1933	r. 1932	Różnica %
Austria	48.728	69.995	— 30,39
Niemcy	100	90	+ 11,11
Węgry	8.140	13.032	— 37,54
Dania	410	1.335	— 69,29
Islandja	400	75	+ 433,33
Szwecja	35.247	15.020	+ 134,66
Norwegia	2.490	1.265	+ 96,83
Finlandja	2.089	450	+ 364,22
Francja	2.191	2.890	— 24,19
Łotwa	345	5.312	— 93,51
Litwa	—	712	
Holandja	2.600	—	
Włochy	48.184	42.560	+ 13,21
Jugosławia	6.057	7.545	— 19,73
Szwajcaria	15	30	— 50,00
Rumunia	16.032	27.652	— 42,03
Grecja	8.750	750	+ 1066,66
Irlandja	70	—	
Argentyna	—	1.000	— 100,00
Turcja	884	4.680	— 81,12
Algier	500	—	
Egipt	580	—	
Razem:	183.811	194.393	— 5,45

Z powyższego zestawienia widzimy, że eksport koksu do Austrii, która jest największym jego odbiorcą, obniżył się bardzo poważnie z przyczyn, które podawaliśmy omawiając sytuację w eksporcie węgla górnośląskiego.

Drugim co do wielkości odbiorcą koksu górnośląskiego są Włochy, które zwiększyły nawet swój odbiór w porównaniu z rokiem poprzednim. Również zwiększył się zbyt koksu do Szwecji, Norwegji i Finlandji oraz Grecji. Zwyżki te jednak nie mogły wyrównać spadku zbytu na innych rynkach zagranicznych, wskutek czego ogólnie eksport koksu obniżył się w porównaniu z rokiem 1932.

W zbycie koksu na rynkach państw sukcesyjnych poza trudnościami dewizowymi zanotować trzeba konkurencję koksu czeskiego i niemieckiego, który państwa te zakupywały w drodze transakcji kompensacyjnych, co wpłynęło na niższą eksportu do tych krajów.

Eksport koksu zagranicę odbywał się głównie drogą morską, albowiem tą drogą wysłano łącznie 56,33% całego eksportu koksu górnośląskiego. Na wywóz drogą lądową przypada zaledwie 39,61% ogólnego tonażu eksportowanego. Pozostałość została wysłana przez porty rzeczne do Jugosławii i na Węgry, właściwie więc drogą lądową doszła do portów dunajskich, skąd dopiero skierowaną została drogą wodną do miejsc przeznaczenia.

O ile chodzi o stan zapasów koksu, to wynosiły one z końcem roku 322.074 t, czyli zwiększyły się w porównaniu ze stanem z początku roku o 17,77%.

O ile chodzi o ceny koksu, to wskutek obniżenia ceny węgla Polska Konwencja Koksowa obniżyła cennik koksu z dniem 1 lipca 1933 r. o 13%. Ceny koksu eksportowego były naogół niższe od analogicznych cen koksu sprzedawanego na poszczególnych rynkach eksportowych przez przemysły konkurencyjne, t. j. angielski, niemiecki i czechosłowacki.

Przemysł koksowy zatrudniał w styczniu 1887 robotników, w lutym 1853, w marcu 1830, w kwietniu 1849, w maju 1859, w czerwcu 1888, w lipcu 1930, w sierpniu 1929, we wrześniu 1915, w październiku 1975, w listopadzie 1947 i w grudniu 1871 ludzi.

PRZEMYSŁ PRODUKTÓW UBOCZNYCH PRZY FABRYKACJI KOKSU.

Wskutek zwiększonej produkcji koksu koksownie śląskie wyprodukowały również zwiększoną ilość smoły surowej i innych produktów węglo-pochodnych, które oprócz tego również były następnie wydobyte ze smoły surowej w drodze destylacji w specjalnych zakładach.

Produkcja smoły surowej w samych koksowniach wynosiła w 1933 roku 60.770 t (56.298 t), czyli wzrosła o 7,94%, zbyt zaś smoły surowej wynoszący 60.751 t (55.578 t), zwięks-

szyl się o 9,30% w porównaniu z rokiem poprzednim. Zapasy smoły surowej w końcu roku podniosły się mimo to do 1.366 t, czyli o 1,41%. Smoła surowa odstępowana była zakładom destylacyjnym położonym wyłącznie wewnątrz Polski do dalszej przeróbki.

Produkcja paku w koksowniach górnośląskich wzrosła do 424 t (397 t), czyli o 6,80%, zbyt zaś wynosił 430 t (391 t), czyli o 9,97% więcej niż w roku poprzednim. Większą część paku ulokowano zagranicą, jednakże mimo to eksport paku wydobytego na koksowniach obniżył się o 2,56%. Głównym rynkiem odbiorczym były Niemcy. Zapasy paku spadły do 13 t, czyli o 31,58%.

Produkcja surowego benzolu na koksowniach podniosła się do 19.465 t (18.028 t), czyli o 7,97%, zbyt zaś zwiększył się do 19.367 t (17.973 t), czyli o 7,75%. Artykuł ten głównie sprzedawany był na rynku wewnętrznym i zbyt krajowy jego wykazuje wzrost — w porównaniu z rokiem 1932 — 24,16%. Natomiast eksport benzolu surowego, kierowanego przeważnie na rynek niemiecki, spadł o 13,55%. Zapasy benzolu surowego w ciągu roku wzrosły o 23,84%.

Produkcja siarczanu amonu w koksowniach zwiększyła się do 29.305 t (24.986 t), czyli o 17,28%, zbyt zaś równał się 27.926 t (27.654 t), czyli wzrósł o 0,98%. Zbyt siarczanu amonu na rynku wewnętrznym wprowadził zwiększył się o 12,67%, jednakże stanowił niewielki procent ogólnego zbytu, gros bowiem tego artykułu musiało być eksportowane po niezbyt rentownych cenach na rynki zagraniczne, z których pierwsze miejsce zajmuje Hiszpania, odbierająca większą część zbytu zagranicznego siarczanu amonu i w której ulokowano o 97,10% więcej, niż w roku poprzednim. Wśród innych odbiorców zagranicznych figurują kraje Ameryki Północnej, Belgja, Dania, Holandia, Niemcy, Portugalia, Rumunia, Szwecja, Gdańsk oraz kraje bliżej nieokreślone, do których zresztą eksport obniżył się o 50,29%. Ogółem eksport siarczanu amonu, wyprodukowanego w koksowniach górnośląskich, spadł o 0,73%, zaś jego zapasy wzrosły o 36,37%.

Produkcja naftaliny surowej równała się 695 t (580 t), czyli wzrosła o 19,82%, zbyt zaś tego artykułu, wynoszący 717 t (534 t) zwiększył się o 34,26%. Zapasy naftaliny surowej

w koksowniach obniżyły się w ciągu roku o 24,18%. Artykuł ten znajdował zbyt wyłącznie na rynku wewnętrznym.

O ile chodzi o sytuację destylarni smoły surowej i fabryk benzolu na Górnym Śląsku, to możemy stwierdzić następujący obraz:

Produkcja smoły preparowanej i zgęszczonej podniosła się w roku sprawozdawczym do 14.785,6 t (11.447,3 t), czyli o 29,16%. Produkcja różnych olejów smołowych, za wyjątkiem benzolu, wynosiła 13.229,5 t (18.476,5 t), czyli spadła o 28,39%. Produkcja paku równała się 31.378,5 t (30.182,2 t), czyli wzrosła o 3,96%. Produkcja surowej naftaliny, nadającej się do handlu, równała się 1.728,1 t (1.307,2 t), czyli wzrosła o 32,2%. Produkcja naftaliny czystej spadła do 504,7 t (546,4 t), czyli o 7,63%. Produkcja zasad pirydynowych doszła do 73,7 t (75,8 t), czyli obniżyła się o 2,77%. Produkcja fenoli i krezoli doszła do 975,6 t (754,8 t), czyli wzrosła o 29,25%. Produkcja gotowych benzoli wszelkiego rodzaju równała się 11.257 t (9.853,7 t), czyli wzrosła o 14,24%. Produkcja siarczamu amonu wynosiła 160,3 t (166 t), czyli spadła o 3,43%. Produkcja innych wyrobów gotowych równała się 379,5 t (338,6 t), czyli wzrosła o 12,07%.

Zbyt smoły preparowanej i zgęszczonej wynosił ogółem 15.512,8 t (13.525,1 t), czyli wzrósł o 14,69%, przyczem zbyt krajowy zwiększył się o 15,02%, zaś eksport spadł o 16,55%.

Zbyt olejów smołowych wszelkiego rodzaju wynosił 9.441,7 t (12.730,4 t), czyli obniżył się o 25,83%, przyczem zbyt wewnętrzny spadł o 19,15%, zaś eksport o 81,13%.

Zbyt paku równał się 30.866,5 t (33.889,3 t), czyli obniżył się o 8,91%, przyczem zbyt krajowy spadł o 6,39%, zaś eksport o 18,69%.

Zbyt naftaliny surowej wzrósł do 1.546,4 t (404,6 t), czyli o 282,2%, przyczem sprzedaż na rynku wewnętrznym podniosła się o 156,1%, zaś eksport wzrósł o 331,8%. Zbyt naftaliny czystej doszedł do 508,2 t (491,6 t), czyli zwiększył się o 3,37%, przyczem na rynku wewnętrznym zanotowano zwyżkę 3,66%, zaś eksport spadł o 13,25%.

Zbyt zasad pirydynowych równał się 74,2 t (61,1 t), czyli o 21,44% więcej niż w roku poprzednim, przyczem na rynku wewnętrznym zbyt zwiększył się o 29,28%, zaś eksport

o 16,39%. Zasady pirydynowe są artykułem w poważnych ilościach idącym zagranicę.

Zbyt fenoli wynosił 960,1 t (764,6 t), czyli wzrósł o 25,50%. Na rynku wewnętrznym wzrost wynosił 100,9%, zaś eksport zwiększył się o 21,25%. Fenole również wysyłano przeważnie na rynki zagraniczne.

Zbyt gotowych benzoli wszelkiego rodzaju wynosił 11.256,9 t (10.280,1 t), czyli zwiększył się o 9,5%, przyczem zbyt na rynku wewnętrznym podniósł się o 9,24%, zaś eksport o 9,89%.

Zbyt siarczanu amonu wynosił 168,6 t (179,3 t), czyli spadł o 5,96%.

Zbyt innych wyrobów gotowych destylarni smoły wynosił 394,6 t (331,3 t), czyli zwiększył się o 19,1%, przyczem na rynku wewnętrznym zbyt zwiększył się o 11,4%, zaś eksport o 75,9%.

Załoga robotnicza destylarni smoły wynosiła w końcu roku sprawozdawczego 338 robotników, czyli o 0,58% mniej niż w roku poprzednim.

PRZEMYSŁ HUTNICZO-ŻELAZNY.

W przemyśle hutniczo-żelaznym większości państw, które nadsyłają statystyki produkcji Międzynarodowemu Instytutowi Handlowemu w Brukseli, zanotowano w roku ubiegłym polepszenie sytuacji, co wywnioskować można na podstawie zwiększonych cyfr produkcji surówki żelaznej i stali. Tak produkcja Niemiec w dziale surówki żelaznej wzrosła do 5.267.000 t (3.931.000 t), zaś stali surowej do 7.586.000 t (5.746.000 t). Produkcja austriacka surówki żelaznej spadła z 94.000 t do 88.000 t, zaś stali surowej podniosła się do 226.000 t (204.000 t). Produkcja surówki żelaznej w Belgii wynosiła 2.745 t. t*) (2.784 t. t), stali surowej zaś 2.689 t. t (2.758 t. t). Produkcja surówki w Kanadzie wzrosła do 232 t. t (145 t. t), stali surowej zaś do 407 t. t (348 t. t). Produkcja surówki w Hiszpanii i stali surowej do chwili obecnej nie jest notyfikowana wspomnianemu Instytutowi, sądząc jednak ze zwyżki

*) t. t oznacza tys. ton.

produkcji w ostatnich miesiącach roku ubiegłego, wykaże ona także wzrost. Produkcja surowki żelaznej w Stanach Zjednoczonych podniosła się do 13.211 t. t (8.687 t. t), zaś stali surowej do 22.881 t. t (13.323 t. t). Produkcja francuska surowki żelaznej doszła do 6.328 t. t (5.537 t. t), zaś stali surowej do 6.530 t. t (5.640 t. t). Produkcja Indyj Brytańskich w dziale surowki podniosła się do 1.112 t. t (913 t. t), zaś stali surowej wynosiła 694 t. t (?). Produkcja surowki żelaznej we Włoszech wynosiła 517 t. t (461 t. t), zaś stali surowej 1.784 t. t (1.391 t. t). W Japonii produkcja surowki osiągnęła poziom 2.021 t. t (1.542 t. t), zaś stali surowej 3.087 t. t (2.316 t. t). Produkcja surowki w Luksemburgu doszła do 1.886 t. t (1.959 t. t), stali surowej zaś równała się 1.844 t. t (1.956 t. t). Produkcja surowki w Polsce równała się 307 t. t (203 t. t), produkcja stali surowej zaś osiągnęła poziom 835 t. t (564 t. t). Produkcja surowki żelaznej w W. Brytanii wynosiła 4.124 t. t (3.574 t. t), natomiast stali surowej 7.003 t. t (5.261 t. t). Produkcja surowki w Zagłębiu Saary osiągnęła 1.592 t. t (1.349 t. t), zaś stali surowej 1.676 t. t (1.463 t. t). Produkcja surowki żelaznej w Szwecji w roku 1933 wynosiła 320 t. t (261 t. t), natomiast stali surowej 630 t. t (548 t. t). Produkcja surowki żelaznej w Czechosłowacji osiągnęła poziom 499 t. t (451 t. t), natomiast stali surowej 747 t. t (642 t. t). Produkcja Z. S. R. R. w dziale surowki żelaznej wynosiła 7.166 t. t (6.200 t. t), zaś stali surowej 6.847 t. t (5.900 t. t).

W zwyżce produkcji hut żelaznych polskich oczywiście partycypował Górny Śląsk, jako posiadający największe zakłady hutniczo-żelazne. Produkcja śląska oparta była w roku sprawozdawczym częściowo na rudach sprowadzanych z województwa kieleckiego, względnie łódzkiego, gdyż pokłady w powiecie tarnogórskim nie nadają się do rentownej eksploatacji, częściowo zaś na rudach importowanych, względnie, o ile chodzi o stal, także na złomie żelaznym, skupywanym zarówno na rynku krajowym, jak też zagranicą. Na Górnym Śląsku jednak następowało przerabianie rud żelaznych celem ich koncentracji, to też poniżej przedkładamy tabelę przerobu rud żelaznych na Górnym Śląsku w roku 1933:

Przerób rud żelaznych na Górnym Śląsku w r. 1933.

Miesiące	Brykiety z rudy prażonej w t	Aglomeraty w t
Styczeń . . .	1 075	2 576
Luty	1 130	2 456
Marzec . . .	1 240	3 111
Kwiecień . .	1 230	3 275
Maj	1 070	3 323
Czerwiec . .	755	3 197
Lipiec	1 370	2 150
Sierpień . . .	1 320	2 602
Wrzesień . . .	1 300	3 089
Październik .	1 300	2 578
Listopad . . .	1 245	2 317
Grudzień . . .	1 140	1 483
Rok 1933 Razem . . .	14 175 t	32 157 t
Rok 1932 Razem . . .	8 705 t	14 716 t
Różnica % w por. z r. 1932	+ 62,81	+ 118,51

Źródło: Dane Związku Polskich Hut Żelaznych.

Według danych Gł. Urzędu Statystycznego obrót rudami żelaznymi z zagranicą przedstawiał się następująco:

Import i eksport rud żelaznych

(w kwintalach):

Rodzaj rudy	rok 1932		rok 1933	
	import	eksport	import	eksport
Rudy wysokoprocentowe . . .	654.177	—	1.443.209	0,4
Rudy niskoprocentowe	5.942	12.453	2.458	4.300
Rudy żelazne siarkowe	288.269	200	253.036	—
Wypalki piritowe i inne	199.549	41.223	287.660	127.253
Rudy manganowe	78.231	—	382.653	—

Jak widzimy import rud, szczególnie niektórych gatunków, poważnie się zwiększył, gdyż w roku poprzednim import był znacznie mniejszy niż w roku 1931 i posiadane zapasy na

hutach uległy wyczerpaniu w związku ze zwiększoną produkcją.

Również wzrósł dowóz różnych półfabrykatów wzgl. starych metali. Tak złomu żelaznego dowieziono 3.129.868 q (1.228.269 q), surowca żelaza zwykłego 18.634 q (20.357 q), surowca żelaza manganowego 5.392 q (653 q), surowca żelaza krzemowego 592 q (522 q), surowca chromowego, niklowego i wolframowego 4.179 q (1.384 q) i surowca żelaza niewymienionego 2.602 q (2.350 q). Trzeba dodać, że import surowca manganowego, krzemowego i chromowego był może nawet częściowo zbędny, gdyż surowki manganowej Polska wywiozła 24.494 q, żelazokrzemu 274 q, żelazochromu 582 q i tłumaczy się chyba głównie umowami hut żelaznych z niektórymi firmami, dostarczającymi im surowca wzamian za gotowe wyroby, lub chęcią utrzymania danego surowca na pewnym korzystnym dla hut poziomie.

Wszystkie wymienione gatunki uszlachetnionych surowców żelaza produkowane są na Górnym Śląsku w zakładach Huty Pokój, wzgl. w zakładach Elektro Sp. z o. o. w Łaziskach Górnych.

Według danych ogłoszonych w czasopiśmie „Hutnik” w roku ubiegłym liczba czynnych wielkich pieców z 5 w I-szym kwartale podniosła się od kwietnia począwszy do 6. Liczba przepracowanych pieco-dni wahała się od 177 (styczeń) do 245 (lipiec). Liczba czynnych pieców martinowskich wynosiła w styczniu i lutym 12, w marcu i kwietniu 11, od maja do sierpnia 13, zaś we wrześniu i październiku 14, listopadzie 12 i grudniu 10. W liczbie tej mieściły się w styczniu 2 piece do odlewów, w innych zaś miesiącach po 1 piecu do odlewów. Liczba pieco-dni pieców martinowskich wahała się od 371 (luty) do 571 (maj).

Pieców elektrycznych czynnych było na Górnym Śląsku 5 od stycznia do kwietnia, 4 od maja do lipca, 6 w sierpniu i wrześniu, 5 w październiku, 6 w listopadzie i 5 w grudniu. Liczba pieco-dni w piecach elektrycznych wahała się od 99 (kwiecień) do 195 (sierpień).

Według statystyki Ministerstwa Przemysłu i Handlu produkcja ogólna surowki na Górnym Śląsku w roku 1933 równała się 239.103 t (148.294 t), czyli wzrosła o 61,23%.

Produkcja stali surowej według tegoż źródła wynosiła 586.118 t (365.047 t), czyli wzrosła o 60,55%.

Produkcja wyrobów walcownianych wynosiła 404.070 t (260.871 t), czyli wzrosła o 54,89%.

Produkcja rur spawanych i ciągnionych wynosiła 29.186 t (19.992 t), czyli wzrosła o 45,98%.

Szczegółowy przegląd produkcji górnośląskiej znajdujemy na osobnej tablicy. (Patrz tablica: Produkcja hut żelaznych woj. Śląskiego w 1933 r. na str. 209).

Produkcja żelaza surowego na Śląsku wynosiła w roku sprawozdawczym 78,23% (74,64% produkcji ogólnopolskiej). Produkcja stali surowej na Śląsku wynosiła 70,37% (64,70% produkcji ogólnopolskiej). Produkcja rur spawanych i ciągnionych na Śląsku wynosiła 68,25% (64,55% produkcji ogólnopolskiej) i wyrobów walcowanych 62,92% (59,11% produkcji ogólnopolskiej).

Zbyt wyrobów żelaznych na Górnym Śląsku z podziałem na zbyt wewnątrz kraju i zbyt eksportowy podajemy w specjalnem zestawieniu.*)

Według danych Syndykatu Polskich Hut Żelaznych poprawa, która zarysowała się na światowym rynku żelaza w ciągu roku 1933 odbiła się korzystnie i na hutnictwie polskiem. Wprawdzie jednak tonaż obrotów dokonanych przez hutnictwo krajowe na rynku wewnętrznym powiększył się stosunkowo nieznacznie, ale wzrost zleceń w porównaniu z rokiem 1932 na wytwory walcowniane wynosił około 18%. Ogólna ilość zamówień rynku wewnętrznego w roku 1933 określana jest (chodzi o wymiary sprzedawane przez Syndykat) na 188.848 t, z czego na zlecenia prywatne przypada 121.923 t. Z przyczyn, które w roku 1933 dodatnio wpłynęły na kształtowanie się napływu zleceń, wymienić należy przede wszystkim wyczerpanie zapasów składowych oraz konieczność uzupełniania braków w inwentarzu zdekompletowanym długotrwałym kryzysem. W pewnej mierze zaznaczył się również w tej dziedzinie dodatni wpływ rozszerzenia zakazów przywozu na rynek polski wyrobów zagranicznych, wydanych w marcu roku sprawozdawczego. Toteż notujemy wzrost zamówień klienteli prywatnej, dochodzący ogółem w całej Polsce do 19,41%.

*) str. 210.

Produkcja hut żelaznych woj. Śląskiego w r. 1933.

Sprawozdanie Izby Handl. 14

Miesiące	Surówka odlew. w gesiach	Sur. martin. bessemer.	Bloki martin.	Bloki z pieców elektr.	Odlewy stalowe nieobrobione	Inne odlewy żelazne	Półwytwór walc. razem	Żelazo i stal walc. razem	Blachy żelazne i stalowe	Materiał na- wierzchni kolei.	Działy dalszej obróbki	Wyroby walc. i ciągn. na zimno
Styczeń	—	13 986	26 976	1 218	150	757	1 238	16 601	3 894	5 908	4 054	437
Luty	1 570	12 915	37 806	998	307	704	2 141	28 130	7 059	5 847	5 134	388
Marzec	195	18 256	52 900	743	288	1 005	3 383	35 991	9 224	11 066	6 563	545
Kwiecień	1 228	15 996	47 673	1 263	260	907	4 413	34 709	8 484	7 299	5 550	597
Maj	5 626	12 055	53 033	1 282	300	726	5 224	33 459	8 337	6 691	6 379	723
Czerwiec	1 210	18 228	50 929	1 083	256	907	3 625	34 575	10 290	3 465	8 746	690
Lipiec	4 236	16 375	53 137	1 325	324	1 056	2 756	41 309	11 050	6 941	7 330	745
Sierpień	240	20 530	60 342	1 531	334	932	4 297	43 906	11 029	9 681	4 885	699
Wrzesień	163	20 666	57 893	1 365	301	957	7 303	41 812	10 619	9 683	6 473	989
Październik	4 293	18 302	52 125	1 339	223	852	6 234	36 467	11 267	2 790	7 458	1 123
Listopad	3 129	14 291	43 932	1 910	225	715	1 561	32 644	8 449	5 231	7 783	1 022
Grudzień	4 243	12 011	30 673	1 204	85	737	2 993	24 467	8 251	4 367	5 942	1 035
1933 r.	26 133	193 611	567 419	15 261	3 033	10 255	45 168	404 070	107 953	78 969	76 297	8 993
1932 r.	20 076	120 246	349 622	12 357	2 286	5 885	13 778	136 612	57 434	61 512	66 808	5 120
Różnica %	+ 30,17	+ 61,01	+ 62,30	+ 23,50	+ 32,68	+ 74,25	+ 227,82	+ 195,77	+ 87,95	+ 28,37	+ 14,20	+ 75,65

Źródło: Dane Związku Polskich Hut Żelaznych.

Zużycie i zbył wyrobów żelaznych w hutach żelaznych woj. Śląskiego w r. 1933 (w tonach).

	Zużycie własne hut			Wysyłka w kraju (łącznie z wysyłką do innych hut)			Zbył w kraju (bez wysyłki do innych hut)			Wywóz zagranicę		
	r. 1933			r. 1933			r. 1933			r. 1933		
	Różnica w po- równaniu z r. 1932			Różnica w po- równaniu z r. 1932			Różnica w po- równaniu z r. 1932			Różnica w po- równaniu z r. 1932		
	t	t	%	t	t	%	t	t	%	t	t	%
1. Żelazo surowe	200.845	+ 84.521	+ 72,7	51.897	— 1.118	— 2,1	34.938	+ 7.975	+ 29,6	3.004	+ 2 809	+ 1.440,5
2. Bloki i odlewy stalowe	599.130	+ 227.825	+ 61,4	128 247	+ 51.322	+ 66,7	603	— 1.472	— 70,9	—	—	—
3. Półwytwór wałcowni	5.836	+ 1.616	+ 38,3	32.785	+ 19.774	+ 152,0	4.524	+ 1.109	+ 32,5	10.243	+ 10.128	+ 8 807,0
4. Wyroby goto- we walcowni . .	40.820	+ 2.547	+ 6,7	145.252	+ 16.823	+ 13,1	130.357	+ 21.134	+ 19,3	225.187	+ 103.499	+ 85,1
5. Wyroby goto- we działów dal- szej obróbki . .	6.456	— 2.506	— 28,0	47.343	+ 2.218	+ 4,9	47.142	+ 3 084	+ 7,0	21.973	+ 1.172	+ 5,6

	Razem z wysyłką do innych hut krajowych			Bez wysyłki do innych hut krajowych		
	r. 1933			r. 1933		
	Różnica w porównaniu z r. 1932			Różnica w porównaniu z r. 1932		
	t	t	%	t	t	%
6. Ogólny zbył gotowych wy- robów żelaznych:						
a) łącznie z półwytworem .	482,783	+ 153,614	+ 46,7	439,426	+ 140,126	+ 46,8
b) bez półwytworu	439,755	+ 123,712	+ 39,1	424,659	+ 128,889	+ 43,6

Źródło: Dane Związku Polskich Hut Żelaznych.

Według rejonów żelazo sprzedawano w następujących ilościach.

Zbyt żelaza w Polsce według rejonów.

Rejony	r. 1932	r. 1933	Różnica %
Górny Śląsk	10.354	10.752	+ 3,84
Śląsk Cieszyński	3.717	5.766	+ 55,12
Rejon dąbrowski	20.815	22.054	+ 5,95
Kraków miasto	5.869	6.368	+ 18,62
Woj. krakowskie	5.231	5.589	+ 6,84
Lwów miasto	3.342	2.906	— 13,05
Woj. lwowskie	2.048	2.546	+ 24,31
Woj. stanisławowskie	2.003	1.413	— 29,46
Woj. tarnopolskie	1.350	1.137	— 15,78
Poznań miasto	4.179	6.214	+ 48,69
Bydgoszcz miasto	1.861	1.888	+ 1,45
Woj. poznańskie	992	1.557	+ 56,84
Woj. pomorskie	851	1.465	+ 72,15
Gdańsk	3.339	5.059	+ 51,51
Warszawa miasto	19.932	21.844	+ 9,59
Łódź miasto	3.009	5.037	+ 67,39
Woj. łódzkie	1.218	2.423	+ 98,93
Woj. lubelskie	2.257	3.056	+ 64,60
Rejon radomski	1.994	2.943	+ 42,57
Woj. białostockie	867	2.574	+ 196,88
Woj. wileńskie	1.323	1.776	+ 34,24
Woj. nowogródzkie	1.550	1.670	+ 7,74
Woj. poleskie	688	1.115	+ 62,06
Woj. wołyńskie	1.289	1.592	+ 23,50
Razem zamówienia prywatne:	102.104	121.923	+ 19,41

Udział poszczególnych kategorii odbiorców w ogólnej ilości zleceń przydzielonych hutom do wykonania przez Syndykat Polskich Hut Żelaznych ilustruje poniższe zestawienie:

Kategoria odbiorców	r. 1932	r. 1933	Różnica %
Kupcy I-szej kat.	31.202	47.026	+ 50,71
Kupcy II-giej kat.	6.296	7.853	+ 24,72
Kupcy III-ciej kat.	12.083	16.893	+ 39,80
Górnictwo	2.467	1.547	— 37,29

Przemysł metalowy	22.634	15.872	— 29,88
Fabryki śrub	1.912	4.070	+ 112,86
Druciarnie	9.076	8.244	— 9,17
Cynkownie blachy	12.319	13.469	+ 9,32
Prywatne przeds. komunikac.	301	513	+ 70,43
Przemysł budowlany	3.028	5.785	+ 91,05
Przemysł drzewny	10	115	+ 1050,00
Cukrownie	37	36	— 2,71
Pozostałe gałęzie przemysłu .	739	500	— 32,35
Samorządy	407	685	+ 68,30
Ministerstwo Komunikacji . .	54.933	61.833	+ 12,56
Pozostałe instytucje rządowe	1.875	3.535	+ 88,53
Huty	662	872	+ 31,72
Ogółem:	159.981	188.849	+ 18,04

O ile chodzi o **podział zamówień** między odbiorców wyłącznie **rejonu górnośląskiego**, to przedstawiał się on następująco:

Kategoria odbiorców	r 1932	r. 1933	Różnica %
Kupcy I-szej kat.	3.884	4.355	+ 12,12
Kupcy II-giej kat.	1.002	1.097	+ 9,48
Kupcy III-ciej kat.	516	648	+ 25,58
Razem handel:	5.402	6.100	+ 12,92
Górnictwo	1.286	1.072	— 16,65
Przemysł metalowy	1.835	1.398	— 23,82
Huty cynkowe	22	39	+ 77,27
Druciarnie	40	34	— 15,00
Cynkownie blachy	1.112	1.710	+ 53,77
Prywatne przeds. komunikac.	37	32	— 13,52
Przemysł budowlany	534	267	— 50,00
Pozostałe gałęzie przemysłu .	86	100	+ 16,27
Razem przemysł:	4.952	4.652	— 6,06

Ogółem zamówienia prywatne na G. Śląsku wzrosły do łącznej sumy 10.752 t (10.354 t), czyli o 3,84%, przyczem wzrost zleceń tych przypisać należy wyłącznie zwiększeniu się zamówień handlu, albowiem większość zleceń przemysłowych uległa w okresie sprawozdawczym dalszemu ograni-

czeniu. W szczególności zanotować trzeba spadek zamówień przedsiębiorstw przemysłu budowlanego, obserwowany tylko na G. Śląsku.

Cena 1 tony żelaza prętowego loco stacja Chebzie, wynosząca do 25 stycznia 1933 roku 315 zł, spadła wskutek obniżki cennika od tego terminu do 280 zł i utrzymała się na tym poziomie do końca roku sprawozdawczego. Warunki płatności w okresie sprawozdawczym pozostały zasadniczo bez zmian, regulacja odbywała się przeważnie gotówką, w mniejszym stopniu weksłami klientowskimi i akceptami.

Eksport ogólnopolski żelaza handlowego, sztabowego, szynowego i t. p. według danych G. U. S. w roku 1933 wynosił 597.606 qw (326.549 q). Eksport bloków i duli żelaznych i stalowych, lub pudlingowych i milbarsów równał się 100.492 q (2.450 q), eksport szyn kolejowych wynosił 437.303 q (415.171 q). Eksport żelaza i stali kwadratowej oraz okrągłej z poz. 140 p. 4 Taryfy Celnej równał się 76.144 q (39.160 q). Eksport żelaza i stali profilowych wynosił 214.850 q (92.617 q). Eksport żelaza i stali drobnowymiarowych równał się 47.357 q (19.673 q). Eksport żelaza i stali uniwersalnych i płaskich osiągnął cyfrę 136.857 q (10.778 q). Eksport żelaza i stali taśmowej doszedł do 164.169 q (45.482 q). Eksport stali specjalnej równał się 125.983 q (2.935 q). Eksport blachy stalowej i żelaznej grubości 1 mm i wyżej wynosił 414.947 q (86.493 q). Eksport blachy stalowej i żelaznej poniżej 1 mm grubości równał się 119.802 q (97.519 q). Eksport blachy żelaznej cynowanej wynosił 509 q (347 q). Blachy żelaznej ocynkowanej wywieziono 5.412 q (1.816 q). Rur i kształtek nieobrobionych wywieziono 11.244 q (4.461 q). Rur spawanych i ciągnionych prostych eksportowano 289.136 q (207.558 q). Łączników do rur eksportowano 749 q (570 q). Naczyni blaszanych emaljowanych eksportowano 5.377 q (5.396 q), drutu żelaznego i stalowego o $\varnothing$ 3 mm 29.736 q (81.029 q), drutu żelaznego i stalowego o $\varnothing$ 3—1 mm 1.943 q (591 q), krzyżownic, zwrotnic, bandaży kolejowych i t. p. 5.159 q (29.853 q), zestawów kołowych, resorów i t. p. części taboru kolejowego 6.446 q (19.005 q), różnych wyrobów kutych ze stali 2.578 q (1.395 q). Innych pozycji eksportu przemysłu żelaznego nie podajemy ze względu na mniejsze znaczenie z punktu widzenia produkcji

Eksport żelaza górnośląskiego w r. 1933 w tonach.

Kraje	Żelazo surowe		Odlewy stalowe		Półwytwór walcowni		Wyroby gotowe walcowni		Wyroby gotowe działów dalszej obróbki	
	1932	1933	1932	1933	1932	1933	1932	1933	1932	1933
Afryka	—	—	—	—	—	—	—	—	252	1 001,2
Albania	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3
Ameryka	—	102	—	—	—	—	—	—	—	—
Anglia	—	—	—	—	—	—	—	—	110	71,8
Argentyna	—	—	—	—	—	—	—	28	4 911	6 848,8
Australia	—	203	—	—	—	—	—	—	—	73
Austria	20	60	—	—	—	—	—	—	148	129
Belgia	—	976	—	—	—	—	—	—	51	82
Boliwia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5,6
Brazylja	—	—	—	—	—	—	—	14 913	26	87,7
Bułgaria	—	—	—	—	—	—	15 448	766	287	—
Chile	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7,2
Chiny	—	—	—	—	—	—	—	222	64	336
Czechosłowacja	50	35	—	—	—	—	2	—	7	16
Dania	—	—	—	—	—	—	185	234	440	157
Egipt	—	—	—	—	—	—	—	—	45	297,4
Ekwador	—	—	—	—	—	—	—	—	5	63
Estonia	—	—	—	—	—	—	4	5	43	59,1
Filipiny	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—
Finlandja	—	—	—	—	—	—	169	54	224	303
Grecja	—	—	—	—	—	—	—	6	80	5
Haiti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,9
Hiszpania	—	—	—	—	—	—	11	—	151	80
Holandja	—	—	—	—	—	—	18 128	11 420	785	1 215
Honduras	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,9
Indje bryt.	—	—	—	—	—	—	—	—	1 168	2 067
Indje holend.	—	—	—	—	—	—	204	—	549	192,7
Irak	—	—	—	—	—	—	—	10	90	68
Jamaika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,8
Japonja	—	—	—	—	—	—	313	165	69	963
Jugosławia	—	—	—	—	—	—	5 794	201	2 858	190
Kalifornia	—	—	—	—	—	—	—	—	70	—
Kolumbia	—	—	—	—	—	—	—	8	41	162,8
Kongo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,2

Kostaryka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31,2
Kuba	—	—	—	—	—	—	—	—	16	—
Libja	—	—	—	—	—	—	—	—	57	43
Łotwa	—	—	—	—	—	7	—	—	2	—
Malta	—	—	—	—	—	—	—	—	11	0,2
Madera	—	—	—	—	—	—	—	—	214	—
Mandżurja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Meksyk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19,6
Mezopotamja	—	—	—	—	—	—	—	✓ 1 058	—	—
Niemcy	—	—	—	—	—	—	12 106	11 790	481	567
Nikaragua	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53
Norwegia	—	—	—	—	—	50	—	63	93	97
Nowa Gwinea	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,5
Palestyna	—	—	—	—	—	—	—	92	✓ 1 326	1 329,1
Paragwaj	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3
Persja	—	—	—	—	—	—	—	67	—	—
Peru	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13,3
Portugalia	—	—	—	—	—	—	—	—	9	2
Rumunia	—	—	—	—	—	50	—	46	788	429
San Salvador	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Syjam	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
Syrja	—	—	—	—	—	—	—	—	10	125
Szwajcaria	—	50	—	—	115	17	131	283	508	684
Szwecja	—	10	—	—	—	—	19	—	788	576,6
Trynidad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,1
Trypolitanja	—	—	—	—	—	—	—	—	19	51
Turcja	—	—	—	—	—	—	—	—	208	37
Urugwaj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57
Wenezuela	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44,2
Węgry	125	755	—	—	—	—	16	—	—	—
Włochy	—	—	—	—	—	—	249	141	96	106
Wyspy Kanar.	—	—	—	—	—	—	—	—	85	8,8
Z. S. R. R.	—	—	—	—	—	10 226	✓ 68 802	184 583	—	✓ 3 148
Kraje niewymien.	—	813	—	—	—	—	—	—	11	19,1
Cały eksport:	195	3 004	—	—	115	10 243	121 688	225 187	18 273	21 973,9

górnosławskiej względnie z powodu zbyt małej ilości wywozu poszczególnych artykułów.

Eksport żelaza górnosławskiego w roku 1933 według podziału na żelazo surowe, odlewy stalowe, półwytwór walcowni, wyroby gotowe walcowni i wyroby gotowe działów dalszej obróbki podajemy na podstawie danych Polskiego Związku Hut Żelaznych w osobnej tablicy.

Z zestawień powyższych widzimy przede wszystkim znaczny wzrost eksportu żelaza surowego, przyczem, jak już zaznaczyliśmy poprzednio na wstępie tego rozdziału, znaczną część tego eksportu stanowił wywóz żelazomanganu, żelazokrzemu i żelazochromu.

Odlewów stalowni wcale nie eksportowano, natomiast kilkakrotnie zwiększył się wywóz półwytworów walcowni wysyłanych prawie wyłącznie do Z. S. R. R.

Eksport gotowych wyrobów zwiększył się blisko o 100%, przyczem głównym krajem odbiorczym w dalszym ciągu pozostał Z. S. R. R., obok którego większe pozycje zajmują Brazylja, Holandia i Niemcy, ostatnie prawdopodobnie dzięki tak zwanemu obrotowi uszlachetniającemu.

Wywóz wyrobów gotowych działów dalszej obróbki z Górnego Śląska nie wykazuje tak dużego wzrostu. Podział zbytu tych wyrobów między poszczególne kraje jest bardzo różnorodny, przyczem na pierwsze miejsce wysuwa się Argentyna, obok niej zaś idą różne kraje egzotyczne. Działem tym objęty jest przede wszystkim eksport rur spawanych i ciągnionych.

Eksport wyrobów żelaznych zagranicę w roku sprawozdawczym był korzystniejszy wskutek pewnej wyższości cen żelaza fob Antwerpja, które np. z 2.5.0 Ł w styczniu (żelazo prętowe) podniosło się stopniowo do 3.0 Ł w czerwcu, zaś w listopadzie i grudniu osiągnęło poziom 3.2.6 Ł.

Ceny blachy grubej $\frac{3}{16}$ " z 2.19.0 Ł podniosły się do 3.17.6 Ł w maju, w czerwcu zaś doszły do 4.1.0 Ł, a w listopadzie i grudniu do 4.3.6 Ł.

Ceny żelaza uniwersalnego z 3-ch Ł w styczniu podniosły się stopniowo do 3.17.6 Ł w maju, w listopadzie zaś doszły 4.0.0 Ł.

Oczywiście nie znaczy to, że wskutek wyższej cen żelaza na rynkach eksportowych przychody hut śląskich wzrosły w tym samym stopniu, gdyż już we wstępie niniejszego działu sprawozdania zwracaliśmy uwagę na spadek wartości funta angielskiego. Wskutek tego, jak też wskutek konkurencji innych państw eksportujących żelazo, posiadających dogodnie połączenia morskie, eksport polskiego żelaza w wielu wypadkach dokonywany był przy poparciu finansowem rządu, względnie subsydjowany w inny sposób, o czem wspomina Izba Handlowa w odpowiednim dziale sprawozdania ze swej działalności.

W końcu niniejszego rozdziału podajemy tabelę zatrudnienia i zarobków robotniczych w hutach śląskich.

Zarobki robotników w hutach żelaznych śląskich.

M i e s i ą c	L i c z b a robotników	Z a r o b e k	
		dzienny zł	miesięczny zł
Styczeń	15.786	11,04	186,76
Luty	16.021	11,04	199,06
Marzec	16.375	11,96	245,36
Kwiecień	16.429	11,20	234,52
Maj	16.575	11,20	240,58
Czerwiec	17.031	11,20	232,85
Lipiec	17.285	11,04	255,16
Sierpień	17.441	10,96	237,05
Wrzesień	17.371	10,96	245,28
Październik	17.640	10,88	255,95
Listopad	17.494	10,80	234,30
Grudzień	16.923	11,04	220,88

Uwaga: Dane powyższe zaczerpnięte zostały z „Wiadomości Statystycznych“, które ogłosiły je na podstawie danych Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Jeżeli porówna się cyfry przytoczone w powyższem zestawieniu z cyframi ogłoszonymi w sprawozdaniu za rok poprzedni, to się stwierdzi, że wprawdzie liczba robotników zatrudnionych w hutach śląskich nie wykazuje większego

wzrostu, tak samo jak średnie zarobki dzienne nie odbiegają wiele od średnich zarobków dziennych z roku poprzedniego, to jednak średnie zarobki miesięczne wskutek większej regularności zatrudnienia są naogół w roku 1933 wyższe od takich w roku 1932.

PRZEMYSŁ CYNKOWY I OŁOWIANY.

Wobec tego, że rynek eksportowy jest najważniejszym rynkiem zbytu przemysłu cynkowego polskiego, przeto dział sprawozdania o przemyśle cynkowym i ołowianym okręgu rozpoczynamy przeglądem sytuacji tego przemysłu w całym świecie.

Według danych ogłoszonych w miesięczniku statystycznym Międzynarodowego Instytutu Handlowego w Brukseli światowa produkcja cynku wynosiła w roku sprawozdawczym około 998.800 t, czyli w porównaniu z produkcją roku poprzedniego (791.500 t) wzrosła o 26,19%.

Z poszczególnych krajów produkujących cynk Niemcy wyprodukowały 50,6 t. t (43,8 t. t), Australia łącznie z Wielką Brytanią wyprodukowała 96,0 t. t (77,9 t. t), Belgia 137,4 t. t (99,0 t. t), Kanada 97,9 t. t (86,3 t. t), Stany Zjednoczone A. P. 294,6 t. t (193,7 t. t), Francja 55,7 t. t (48,2 t. t), Włochy 23,3 t. t (16,6 t. t), Meksyk 30,3 t. t (35,2 t. t), Niemcy 18,5 t. t (15,6 t. t), Polska 88,4 t. t (82,6 t. t)*, Półn. Rodezja 18,5 t. t.

Wskutek zarządzonej przez Kartel Międzynarodowy Producentów Cynku redukcji wytwórczości tego metalu zapasy jego w Europie i innych krajach spadły do 134 t. t (149 t. t), zaś w Stanach Zjednoczonych do 95 t. t (113 t. t). Mimo to sytuacja ogólna w przemyśle cynkowym nie wykazuje takich zmian, któreby pozwalały na stwierdzenie znacznej poprawy w zbycie tego artykułu, a w szczególności nie widać poprawy cen w funtach złotych.

Notowania cen cynku surowego w Londynie w funtach angielskich obiegowych za tonę wynosiły:

*) Cyfra ta jest wyższą od cyfr podanych przez Unję P. P. G. H., zawiera bowiem w sobie prawdopodobnie także cyfrę produkcji pyłu cynkowego.

Notowania cen cynku surowego zagranicznego w Londynie w funtach ang. za tonę:

Data i miesiąc	Rok 1932	Rok 1933
6. I. (14. I.)	14.11.3	14.11.3
2. II. (4. II.)	13.11.3	13.11.3
2. III. (4. III.)	13.11.3	14.2.6
6. IV. (4. IV.)	11.8.9	14.15.0
4. V. (5. V.)	13.0.0	14.18.9
1. VI. (2. VI.)	11.16.3	16.10.0
6. VII. (7. VII.)	11.11.3	18.5.0
3. VIII. (4. VIII.)	12.13.9	16.16.3
7. IX. (8. IX.)	16.6.3	16.13.9
5. X. (6. X.)	14.17.6	16.13.9
2. XI. (3. XI.)	15.1.3	15.11.3
7. XII. (8. XII.)	15.1.3	14.16.3
28. XII. (5. I.)	14.16.3	14.11.3

Uwaga: Cyfry w nawiasie dotyczą dat z roku 1932. Notowania wyjęte są z tygodnika „The Iron and Coal Trades Review”.

Według danych polskich produkcja cynku odbywała się tylko na Górnym Śląsku, przyczem nie wykazuje ona wzrostu, lecz wprost przeciwnie, obniżyła się o 2,42%. Wynosiła ona 82.901 t (84.953 t).

Do wyprodukowania cynku wydobyto na Górnym Śląsku według danych Departamentu Górniczo-Hutniczego Ministerstwa Przemysłu i Handlu 350,780 t rud cynkowych z ołowianami (240,046 t), czyli o 46,54% więcej niż w roku poprzednim. Importowano rud cynkowych wszelkich 1.129.814 q (1.007.448 q), czyli o 12,14% więcej. Produkcja rud prażonych cynkowych wynosiła według danych Unji P. P. G. H. 119.258 t (72 t), czyli wzrosła o 65.63%.

Produkcja pyłu cynkowego według tegoż źródła wynosiła 5.389 t (5.556 t), czyli spadła o 3,01%. Produkcja blachy cynkowej wynosiła 7.821 t (7.168 t), czyli wzrosła o 9,21%. Produkcja kwasu siarkowego 50° Be wzrosła do 135.292 (121.501), czyli o 11,35%. Produkcja kwasu bezwodnego płynnego siarkawego wynosiła 3.793 t (4.15 t), czyli spadła o 5,53%. Produkcja kadmu równała się 52,1 t.

Według danych ogłoszonych przez Główny Urząd Statystyczny zbyt ogólny cynku w roku 1933 obniżył się do 76 t. t

(84 t. t), czyli o 9,53%, zbyt jednak na rynku wewnętrznym zwiększył się do 13 t. t (12 t. t), czyli o 8,33%.

O ile chodzi o eksport cynku, to według danych Główn. Urzędu Statyst. cynku surowego wywieziono poza granice celne Rzeczypospolitej 566.641 q (636.346 q), czyli o 10,96% mniej. Największą pozycję stanowi wywóz do Niemiec — 360.968 q (359.750 q); za Niemcami idą: Związek Sowieckich Republik Rad 45.828 q (80.965 q), Czechosłowacja 43.313 q (31.239 q), Austria 27.142 q (32.674 q), Szwecja 21.125 q (31.060 q), Węgry 16.652 q (8.241 q), Anglia 16.914 q (39.713 q), Francja 7.328 q (4.166 q), Rumunia 7.348 q (20.550 q), Holandia 6.498 q (7.182 q), Stany Zjednoczone Ameryki 5.686 q (?), Indie Brytańskie 4.094 q (11.157 q), Litwa 450 q (?), Bułgaria 2.550 q (?), Norwegia 311 q (?), Grecja 140 q (?), Danja 100 q (?), Chile 30 q (?).

Z cyfr powyższych widzimy, że eksport cynku surowego do Niemiec w dalszym ciągu utrzymuje się na poziomie z roku 1932, co sprawia, że rynek ten jest nadal głównym odbiorcą cynku surowego polskiego. Większość krajów odbiorczych cynku z Polski w roku sprawozdawczym wykazuje znacznie mniejszą pojemność, co jest przy wywozie do niektórych państw skutkiem ograniczeń dewizowych wzgl. importowych, w Anglii zaś skutkiem wprowadzenia wzmoczonej ochrony celnej przemysłu rodzimego.

Eksport cynku rafinowanego wynosił 61.397 q (96.099 q), czyli spadł o 36,12%. Jako kraje odbiorcze figurują Niemcy 44.878 q (52.169 q), Szwecja 7.835 q (9.170 q), Czechosłowacja 3.950 q (?), Rumunia 1.950 q (1.850 q), Litwa 1.650 q (900 q), Danja 900 q (3.200 q), Austria 150 q (?), posiadłości brytańskie na Morzu Śródziemnym 50 q (?), Z. S. R. R. 18 q. Cynku rafinowanego do Anglii w roku 1933 wcale nie eksportowano, co jest skutkiem wprowadzenia ceł na towary importowane do Zjedn. Królestwa, gdy w roku poprzednim eksport do tego kraju równał się jeszcze 22.502 q (52.252 q).

Eksport pyłu cynkowego wynosił 47.185 q, z czego 20.976 q wyszło do Niemiec, 6.787 q do Czechosłowacji, 6.539 q do Anglii, 4.924 q do Francji, 4.565 q do Holandji. Pozatem mniejsze ilości wysłano do Szwajcarii — 1.802 q, Włoch 689 q,

Z. S. R. R. 300 q, Hiszpanji 356 q, Chin 187 q itd. Eksport tego artykułu w roku 1932 był o 9,7% mniejszy.

Eksport blachy cynkowej zwykłej wynosił 45.819 q (45.947 q) — 0,28%, z czego przypada na eksport do Anglii 7.340 q (11.044 q), do Niemiec 7.754 q (9.776 q), do Danii 4.816 q (3.173 q), do Włoch 4.439 q (1.633 q), do Japonii 9.178 q (?), do Szwecji 2.443 q (?), do Szwajcarii 2.001 q (1.903 q), do Norwegii 1.503 q, do Francji 1.411 q, do Holandii 972 q, do Stanów Zjednoczonych 914 q, do Indyi Holenderskich 682 q, do Finlandii 620 q, do Rumunii 520 q. Mniejsze ilości poszły do Belgii, Węgier, Persji, Argentyny, Palestyny, Meksyku, Łotwy, Portugalii.

Eksport kadmu wynosił 159 q (699 q), z czego większą część odebrały Niemcy, mniejsze zaś ilości wysłano do Rosji Sowieckiej, Austrii i Szwajcarii.

O ile chodzi o ołów, to produkcja światowa tego metalu według cyfr ogłoszonych w miesięczniku Międzynarodowego Instytutu Handlowego wzrosła do 1.179,3 tys. ton (1.153,8 tys. ton), czyli o 2,21%.

Produkcja ołowiu w Niemczech wzrosła do 116,7 tys. t (96,8 tys. t), w Australji do 209,5 tys. t (184,3 tys. t), w Belgii do 61,6 tys. t (52 tys. t), w Birmanji do 73,2 tys. t) 72,3 tys. t), w Kanadzie do 131,9 tys. t) 127,5 tys. t), w Hiszpanji spadła do 86,6 tys. t (105,8 tys. t), w Stanach Zjednoczonych wzrosła do 280,8 tys. t (259,4 tys. t), we Francji obniżyła się do 8 tys. t (12 tys. t), we Włoszech spadła do 24,2 tys. t (28,7 tys. t), w Meksyku spadła do 118,7 tys. t (137,4 tys. t), w Jugosławii obniżyła się do 6,3 tys. t (8,3 tys. t), w Polsce równała się 12,1 tys. t (11,9 tys. t). W Polsce notujemy wzrost produkcji ołowiu o 1,68%.

Produkcja prażonych rud ołowianych na Śląsku wzrosła do 18.272 t (6.000 t). Importowano zaś rud ołowianych 37.676 q (16.409 q).

Ceny ołowiu surowego zagranicznego w roku ubiegłym nieco zwyżkowały w funtach obiegowych. Ruch cen podajemy w poniższem zestawieniu:

Ceny ołowiu surowego zagranicznego w Londynie w funtach obiegowych ang. za tonę.

Data i miesiąc	Rok 1932	Rok 1933
6. I. (14. I.)	15.6.3	10.8.9
2. II. (4. II.)	14.8.9	10.11.3
2. III. (4. III.)	14.15.0	12.0.0
6. IV. (14. IV.)	11.6.3	10.10.0
4. V. (5. V.)	11.10.0	11.7.6
1. VI. (2. VI.)	10.1.3	13.6.3
6. VII. (7. VII.)	10.1.3	13.15.0
3. VIII. (4. VIII.)	10.5.0	12.12.0
7. IX. (8. IX.)	14.1.3	12.0.0
5. X. (6. X.)	12.8.9	12.1.3
2. XI. (3. XI.)	11.15.0	11.10.0
7. XII. (8. XII.)	11.5.0	11.8.9
28. XII. (5. I.)	11.2.6	10.8.9

Uwaga: Cyfry powyższe wyjęte są z tygodnika „The Iron and Coal Trades Review”. Cyfra w nawiasie — rok 1922.

W związku z tem, że ceny ołowiu na rynku światowym utrzymywały się na względnie niskim poziomie, co się tłumaczy wzrostem zapasów ołowiu w Stanach Zjednoczonych do 203.000 t (176.000 t) i w związku z wprowadzeniem ceł w Anglii, eksport ołowiu był w roku sprawozdawczym utrudniony. Wynosił on bowiem tylko 1.256 q (59.232 q), czyli obniżył się o 97,88%. Natomiast zbyt ołowiu na rynku wewnętrznym zwiększył się do 4,1 tys. t (4,0 tys. t), czyli o 2,5%.

Pozatem na hutach ołowiu wyprodukowano 337 t blachy ołowianej, 104 t różnych wyrobów z ołowiu, 2,355 t glejty i 1.287 kg srebra (2.155 kg), czyli o 40,28% mniej.

Eksport różnych wyrobów przemysłu ołowianego również się obniżył. Tak blachy wywieziono 172 q (546 q), rur z miękkiego ołowiu 143 q (298 q), śrutu ołowianego 50 q (92 q). Innych pozycji nie cytujemy ze względu na ich małe znaczenie.

O ile chodzi o wykorzystywanie portów polskich przy eksporcie przez przemysł cynkowy i ołowiany, to możemy stwierdzić, że w r. 1933 eksport cynku surowego przez Gdańsk wynosił 18.674 q (51.660 q), przez Gdynię zaś 88.135 q

(66.895 q). Cynku rafinowanego wywieziono przez Gdańsk 5.811 q (5.025 q), przez Gdynię zaś 5.350 q (45.307 q). Eksport pyłu cynkowego przez Gdańsk równał się 28.538 q (18.849 q). Blachy cynkowej przez Gdańsk wysłano 15.181 q (24.432 q), zaś przez Gdynię 20.387 q (8.308 q). Widzimy więc, że w większości wypadków eksport przez Gdynię wykazuje wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim.

Eksport ołowiu cały dokonany był drogą lądową ze względu na to, że skierowano go do Czechosłowacji i Niemiec.

Polski przemysł cynkowy zatrudniał w kopalniach rudy od 1002 robotników (w styczniu) do 1648 (w październiku) miesięcznie. W końcu roku liczba ta obniżyła się do 1420 ludzi. Pracowało kopalń rudy od stycznia do marca 4, od kwietnia do lipca 3 i od sierpnia do końca roku — 5. W hutach cynku pracowało razem z hutami ołowiu od 4300 do 4386 robotników miesięcznie. Hut cynku czynnych było 6 w ciągu całego roku.

Stan zatrudnienia według miesięcy podajemy poniżej:

Miesiące	Robotnicy w kopalniach rud	Robotnicy w hutach cynku i ołowiu
I	1002	4300
II	1025	4271
III	1027	4112
IV	1114	4064
V	1192	4097
VI	1275	4152
VII	1550	4202
VIII	1612	4311
IX	1648	4338
X	1536	4401
XI	1534	4381
XII	1420	4386

Ceny cynku na rynku wewnętrznym podajemy w osobnem zestawieniu w części statystycznej niniejszego sprawozdania. Stwierdzamy tylko, że najwyższy stan wykazywały one w czerwcu, lipcu i sierpniu.

Ceny ołowiu ze względu na prawie wyłączny zbyt na rynku wewnętrznym, w drugim półroczu ustabilizowały się. Podajemy je również w części statystycznej.

PRZEMYSŁY PRZETWÓRCZE.

Wobec tego, iż przedsiębiorstwa przemysłu przetwórczego na Górnym Śląsku są przeważnie przedsiębiorstwami mniejszych rozmiarów i nie posiadają nieraz odpowiedniego personelu do wypełniania licznych żądanych od nich sprawozdań, ogranicza się Izba Handlowa do omówienia tylko cyfr statystycznych, opracowywanych przez Wydział Statystyki Zatrudnienia Głównego Urzędu Statystycznego, które są pewnego rodzaju wskaźnikiem, umożliwiającym przedstawienie sobie sytuacji tych przemysłów. Pozatem część danych o produkcji poszczególnych rodzajów zakładów znajduje się w tablicach statystycznych, ogłoszonych na podstawie spisów produkcji przemysłowej, opracowanych przez G. U. S. dla okręgu Izby Handlowej w Katowicach. Niektóre informacje zebrano w drodze ankiety specjalnej.

Statystyka zatrudnienia w przemyśle mineralnym obejmuje ogółem 99 zakładów, zatrudniających powyżej 20 robotników. Liczba tych zakładów wzrasta w końcu roku do 101, jednakże ponieważ w skład grupy „przemysł mineralny“ wchodzi cegielnie, wapienniki, kamieniołomy itp., pracujące sezonowo, ilość przedsiębiorstw czynnych w pierwszym kwartale roku sprawozdawczego nie przekracza 34 i dopiero potem dochodzi stopniowo do 77 we wrześniu. Liczba zatrudnionych (w przemyśle mineralnym jako całości) robotników waha się od 944 do 2794, przyczem w drugim półroczu liczba robotników stale przekracza 2286, za wyjątkiem grudnia. Liczba przepracowanych robotniko-godzin waha się od 162.821 do 604.327 (sierpień), gdy w roku poprzednim maksymalna liczba robotniko-godzin wynosiła 568.955.

Z poszczególnych zakładów liczba czynnych wapienników wahała się od 2 (styczeń—czerwiec) do 4 (wrzesień—grudzień). Liczba pracujących robotników wahała się w wapiennikach od 64 (styczeń) do 153 (wrzesień); w roku poprzednim maksymalne zatrudnienie w wapiennikach wynosiło 89 ludzi. Liczba przepracowanych robotniko-godzin wahała się w tych zakładach od 5588 (styczeń) do 23.338 (wrzesień); w roku poprzednim największa liczba przepracowanych robotniko-godzin w wapiennikach wynosiła 15.770.

O ile chodzi o cegielnie, to liczba czynnych zakładów wahała się od 12 (styczeń) do 54 (październik—listopad). Liczba zakładów objętych normalnie statystykami zatrudnienia wynosiła 77. Liczba zatrudnionych robotników w tych zakładach wahała się od 142 (luty) do 1824 (sierpień). Liczba przepracowanych robotniko-godzin wahała się od 25.980 (luty) do 401.232 (sierpień). W roku poprzednim liczba maksymalna przepracowanych robotniko-godzin i liczba pracujących robotników były wyższe, wynosząc 407.323 robotniko-godzin i 2119 robotników. Wskutek słabego ruchu budowlanego ceny cegły były bardzo niskie.

Z hut szkła, których na Górnym Śląsku jest 2, czynna była przeważnie tylko jedna i to nieregularnie, gdyż o ile w styczniu i lutym mamy stan zatrudnienia 78 robotników, to w marcu brak wogóle zatrudnionych, w kwietniu pracuje tylko 11 robotników, w maju 55, w czerwcu 88, następnie tylko 6 wzgl. 4, i dopiero w październiku mamy znowu 47 i w listopadzie 54, w grudniu zaś znów liczba zatrudnionych spada do 7. Liczba przepracowanych robotniko-godzin w tych hutach również jest niejednorodna, wynosząc minimalnie 768 (październik), maksymalnie zaś 13.216 (w lutym). Są to cyfry niższe od analogicznych z roku poprzedniego.

Z fabryk porcelany czynnych było na Górnym Śląsku 3, w których pracowało od 449 (styczeń) do 562 (listopad) robotników, w grudniu jednak liczba zatrudnionych spadła do 395 ludzi. Liczba przepracowanych robotniko-godzin wahała się od 73.998 (czerwiec) do 110.082 (sierpień). Są to cyfry wyższe od maksymalnych cyfr z roku poprzedniego.

Na podstawie danych statystyki produkcji G. U. S. możemy stwierdzić, że produkcja porcelany stołowej białej w roku sprawozdawczym wzrosła o 79,95%, zbyt zaś jej o 36,67%. Wartość produkcji tegoż artykułu wzrosła o 63,88%, wartość zbytu zaś o 24,33%. Zapasy zwiększyły się o 17,89%.

Produkcja porcelany stołowej dekorowanej zwiększyła się o 28,45%, zbyt jej wzrósł o 11,49%. Wartość produkcji wzrosła o 14,96%, natomiast wartość zbytu spadła o 0,48%. Zapasy wzrosły o 50,34%.

Produkcja porcelany elektrotechnicznej wzrosła o 19,11% (wartość o 1,78%), zbył zaś o 20,78% (wartość spadła o 3,01%). Zapasy tego gatunku obniżyły się o 12,13%.

Z powyższego widać, że ceny porcelany spadły w porównaniu z cenami w roku poprzednim.

Inne zakłady grupy przemysłu mineralnego, których statystyki zatrudnienia obejmują na Górnym Śląsku 17, pracowały nieregularnie, wykazując minimum uruchomienia w styczniu i lutym (10 zakładów), maximum zaś w sierpniu i wrześniu — 15 zakładów; minimalna liczba zatrudnionych wynosiła 181 robotników (styczeń) maksymalna zaś 329 (październik). Ilość przepracowanych robotnikogodzin równała się minimalnie 32.813 (luty), maksymalnie zaś wynosiła 70.473. Są to również cyfry wyższe blisko dwukrotnie od cyfr z roku poprzedniego.

Przy tej sposobności Izba Handlowa musi jednak zwrócić uwagę na pogorszenie się sytuacji w fabrykach kafli, z których jedna wogóle nie była czynną, druga zaś wyprodukowała mniej towaru, niż w roku poprzednim.

Wszelkie dane cyfrowe na podstawie materiałów zebranych przez Gł. Urz. St., dotyczące produkcji i zbytu szeregu wytworów przemysłu mineralnego, podajemy w części III niniejszego sprawozdania w formie tabelarycznej.

Przemysł metalowo-przetwórczy w dalszym ciągu przeżywał kryzys. Wprawdzie niektóre z zakładów potrafiły zwiększyć swą produkcję, ale często działało się to kosztem poczynienia znacznych obniżek cen i wskutek tego zyskowność tych przedsiębiorstw niejednokrotnie spadała. Pozatem dążność zakładów przemysłu ciężkiego do koncentracji produkcji sprawiała, że zakłady przetwórcze związane z hutami żelazniami, korzystając z niskich cen półfabrykatów, niejednokrotnie wychodziły zwycięsko w konkurencji z zakładami od hut niezależnymi. Liczba objętych statystykami zatrudnienia zakładów przemysłu metalowo-przetwórczego w roku 1933 wynosiła 69, z czego czynnych było minimalnie 45 (styczeń), maksymalnie zaś 56 (lipiec—sierpień); liczba robotników zatrudnionych w tych zakładach wahała się od 2000 (styczeń) do 2892 (listopad). Liczba przepracowanych

robotniko-godzin w zakładach przemysłu metalowego wahała się od 274.603 (styczeń) do 537.856 (grudzień), aczkolwiek normalnie zbliżoną była do 400.000. Liczba przepracowanych robotniko-godzin w porównaniu z rokiem poprzednim, gdzie minimum było 344.553, maximum zaś 533.084, nie jest naogół wiele wyższą.

W przemyśle ściśle metalowym liczba pracujących zakładów wahała się od 25 (styczeń) do 34 (lipiec—sierpień). Liczba zatrudnionych robotników tej grupy zakładów wahała się od 1332 (styczeń) do 1952 (listopad), liczba przepracowanych robotniko-godzin zaś od 166.898 (styczeń) do 378.002 (sierpień). Są to cyfry jednak niższe od cyfr w roku poprzednim.

W przemyśle maszynowym liczba czynnych zakładów wynosiła od 10 (październik—listopad) do 14 (luty), normalnie jednak pracowało 12 zakładów, zatrudniających od 308 (czerwiec) do 421 (styczeń) robotników, którzy przepracowywali od 45.517 (listopad) do 79.468 (grudzień) robotniko-godzin miesięcznie.

W przemyśle elektrotechnicznym pracowało od 7 (styczeń) do 10 (październik—grudzień) zakładów, zatrudniających od 230 (styczeń) do 594 (listopad) robotników, którzy przepracowywali od 38.474 (styczeń) do 123.536 (grudzień) robotniko-godzin miesięcznie. Liczby te są wyższe od analogicznych z roku poprzedniego.

Z fabryk maszyn rolniczych statystykami objęty jest 1 zakład, w którym pracowało około 15 ludzi, przyczem maximum robotniko-godzin wynosiło 2983, minimum zaś 2008.

W przemyśle chemicznym liczba pracujących zakładów wahała się od 29 (marzec—kwiecień) do 33 (czerwiec—lipiec) na ogólną ilość objętych statystykami zatrudnienia 35 zakładów. Liczba zatrudnionych robotników przy produkcji wynosiła minimalnie 4700 (kwiecień), maksymalnie zaś 5001 (listopad). Liczba przepracowanych robotniko-godzin wahała się od 781.193 miesięcznie (styczeń) do 1.060.994 (grudzień). Są to cyfry zbliżone do cyfr z roku poprzedniego.

O ile chodzi o poszczególne rodzaje zakładów, w tym dziale przemysłu, to stwierdzamy, że gazowni czynnych było

ogółem 5, które zatrudniały łącznie od 167 (grudzień) do 198 (luty) robotników miesięcznie. Liczba przepracowanych robotniko-godzin w tych zakładach wahała się od 31.397 (czerwiec) do 43.414 robotniko-godzin miesięcznie.

Jedyna rafineria nafty w okręgu Izby zatrudniała od 18 (styczeń) do 44 (sierpień) robotników. Liczba przepracowanych robotniko-godzin w tym zakładzie wahała się od 2498 (grudzień) do 11.290 (sierpień) robotniko-godzin miesięcznie.

Z innych zakładów przemysłu chemicznego statystykami zatrudnienia Gł. U. St. objętych było od 26 do 29 zakładów, z czego zakładów czynnych było od 23 (marzec—kwiecień) do 27 (czerwiec—lipiec) miesięcznie. Zatrudniały one od 4336 (maj) do 4806 (listopad) robotników miesięcznie, którzy przepracowywali od 752.290 (czerwiec) do 1.019.102 (grudzień) robotniko-godzin miesięcznie.

Wobec tego, że cyfry produkcji i zbytu podane w części III-ciej niniejszego sprawozdania w formie tabelarycznej nie obejmują wszystkich danych, ze względu na zastrzeżenie tajemnicy statystycznej, w tem miejscu podajemy parę informacji o sytuacji niektórych przemysłów, uzyskanych na podstawie ankiet Izby, i wskaźniki ich produkcji i zbytu, przyjmując produkcję roku 1932 za 100.

W przemyśle materiałów wybuchowych amonowo-saletranych produkcja zmniejszyła się, gdyż wskaźnik jej równał się 95,07 (wskaźnik wartości 87,98), zmniejszył się także zbytu, gdyż wskaźnik jego równa się 96,46 (98,30 — wskaźnik wartości zbytu). Materiały wybuchowe eksportowano w r 1933 do Anglii, Bułgarii, Estonii, Finlandii, Jugosławii, Łotwy, Rumunii, Szwajcarii, Szwecji i Włoch. Ceny osiągnęte za materiały wybuchowe i środki zapalnicze pokrywały zaledwie koszty własne.

Nadmienić należy, że eksport natrafia na coraz to większe trudności, spowodowane reglamentacją przywozu oraz ograniczeniami dewizowymi w szeregu krajów zagranicznych, importujących te materiały. Niezależnie od tego napotyka się na rynkach zbytu wytwórni polskich na konkurencję zagraniczną, operującą cenami dumpingowymi, tak, że eksport w tych warunkach wobec bardzo poważnych strat staje się wprost niemożliwym. Dalszą przeszkodą w pozyskaniu ryn-

ków dla środków zapalczyczych jest trudność osiągnięcia porozumienia z linjami okrętowymi, które przy przewozie materiałów wybuchowych i środków zapalczyczych stawiają zbyt wygórowane warunki, wiedząc o tem, że większość linii okrętowych ładunków eksplozywów wogóle nie przyjmują do przewozu.

Produkcja nawozów sztucznych ograniczała się do szeregu nawozów azotowych, których wskaźniki produkcji wynosiły: azotniaku 91,00, saletrzaku 46,77, nitrofosu 39,22, wapnamonu 183,55, tomasyny azotniakowej 129,14 i saletry sodowej 106,97. Pozatem przemysł chemiczny produkował azotan amonowy, wskaźnik produkcji którego równał się 94,20, kwas azotowy (w przeliczeniu na 40° Be), wskaźnik którego równał się 617,62, salmiak surowy 81,21 i sodę kalcynowaną 16,30.

Zbyt tych artykułów przedstawiamy również w formie wskaźnika. Wynosił on przy azotniaku 83,45, przy saletrzaku 67,04, przy nitrofosie 50,79, wapnamonie 182,48, tomasynie azotniakowanej 83,93, superfosfacie mineralnym 56,55, przy kwasie azotowym 121,60, salmiaku surowym 4,78, sodzie kalcynowanej 4,00.

W przemyśle elektrotechnicznym głównym produktem jest karbid, wskaźnik produkcji którego wynosi 118,24 (wartość produkcji 101.81). Wskaźnik zbytu tego artykułu wynosił 106.27 (wartość zbytu 93.00).

Zbyt karbidu na rynku wewnętrznym w tonach zwiększył się. Natomiast wartość jego spadła. Eksport karbidu był mniejszy zarówno ilościowo jak i wartościowo. Eksportowano ten artykuł do całego szeregu krajów przeważnie zamorskich.

Pozatem w przemyśle elektrochemicznym produkowano cement glinowy, którego produkcja wzrosła blisko trzykrotnie, żelazokrzem, którego produkcja wzrosła również w przybliżeniu trzykrotnie, rozpoczęto wyrób żelazochromu i siarczanu glinu. W każdym razie zatrudnienie fabryki elektrochemicznej pozwalało na jej wykorzystanie tylko w 30% zdolności wytwórczej.

Wskaźnik produkcji litoponów*) wynosił 185,42 (199,45), wskaźnik zbytu tychże równał się 125,17 (125,87).

*) Cyfry w nawiasach zawierają wskaźniki wartości produkcji lub zbytu.

Artykuł ten był w pewnych ilościach eksportowany zagranicę, przeważnie na rynek austriacki.

Produkcja gliceryny spadła poważnie, albowiem wskaźnik jej równał się 20,54, natomiast zbytu gliceryny zwiększył się, wskaźnik jego wynosił bowiem 102,83 (134,48).

Produkcja acetyleny i kwasu węglowego obniżyła się. Wskaźnik produkcji acetyleny wynosił 80,66 (83,16), wskaźnik zbytu zaś równał się 78,66 (81,00).

Produkcja preparatów galenowych utrzymała się na poziomie z roku poprzedniego, wskaźnik jej bowiem wynosił 100,00 (99,46), taki sam wskaźnik wykazuje zbytu tychże. Natomiast produkcja wyciągów leczniczych obniżyła się, wskaźnik jej bowiem spadł do 62,50 (wskaźnik wartości), wskaźnik zaś wartości zbytu równał się 92,85. Również spadła produkcja środków dezynfekcyjnych i dezynsekcyjnych, wskaźniki produkcji których wynosiły 91,66 (86,25) i zbytu 91,66 (86,25).

W fabrykach mydła i proszków mydlanych, których cyfry produkcji i zbytu podajemy w tabeli w części statystycznej, zanotowano wzmożenie się konkurencji na rynku wewnętrznym wytworów mydlarskich koncernu Schichta, co bardzo ujemnie wpływało na kalkulację cen fabryk mydła.

W przemyśle włókienniczym okręgu Izby Katowickiej statystykami zatrudnienia objętych było ogółem 2 zakłady zatrudniające od 256 (grudzień) do 318 (marzec) robotników miesięcznie. Robotnicy ci przepracowali ogółem od 28.360 (styczeń) do 72.789 (marzec) robotniko-godzin miesięcznie. Główny kontyngent robotników i robotniko-godzin dostarczała przędzalnia w Lublińcu, która zatrudniała ogółem od 250 (lipiec) do 269 (marzec) robotników. W każdym razie na podstawie cyfr zatrudnienia i robotniko-godzin można stwierdzić zmniejszenie się produkcji przemysłu włókienniczego na terenie Górnego Śląska.

W przemyśle papierniczym statystykami zatrudnienia objętych było ogółem 8 zakładów, zatrudniających przy produkcji od 789 (luty) do 1205 (listopad) robotników. Liczba przepracowanych robotniko-godzin wahała się od 155.226 (luty) do 252.691 (sierpień). W papierniach względnie

fabrykach celulozy i tektur, objętych powyższymi statystykami w liczbie 6 zakładów, zatrudnionych było od 738 (luty) do 1164 (listopad) robotników, którzy przepracowywali od 146.962 (luty) do 243.123 (sierpień) robotniko-godzin miesięcznie.

Cyfry produkcji celulozy papieru itd. w liczbach absolutnych podane są w części statystycznej niniejszego sprawozdania. W tem miejscu zaznaczyć chcemy, że zakłady tego przemysłu wszystkie były członkami odpowiednich syndykatów, regulujących ceny sprzedaży na rynku wewnętrznym. Ceny były częściowo obniżone w ciągu roku. Eksportowano celulozę sodową, niektóre gatunki papieru oraz ligninę (watę papierową).

Inne zakłady przetwarzające papier zatrudniały od 39 (sierpień) do 51 (czerwiec) robotników miesięcznie, którzy przepracowywali od 7376 (listopad) do 11.432 (marzec) robotniko-godzin. Sytuacja tych drobnych zakładów wskutek konkurencji analogicznych wytwórni z poza Śląska i ograniczeń handlu w dziedzinie kosztów opakowania była gorsza, niż w roku poprzednim.

W przemyśle skórzanym statystykami zatrudnienia objętych było ogółem 4 zakłady, z których czynnych było 3, zatrudniających od 155 (marzec) do 178 (lipiec) robotników. W zakładach tych przepracowywano od 26.544 (czerwiec) do 40.509 (sierpień) robotniko-godzin miesięcznie. Statystykami temi objęte są dwie garbarnie, zatrudniające od 138 (luty) do 160 (lipiec) robotników, którzy przepracowywali od 23.870 (czerwiec) do 36.449 (sierpień) robotniko-godzin miesięcznie i 1 zakład przetworów ze skór, zatrudniający od 15 do 21 robotników, którzy przepracowywali w nim od 2240 (luty) do 4656 (grudzień) robotniko-godzin miesięcznie.

Sytuacja w przemyśle skórzanym na Górnym Śląsku była naogół nieszczególna, gdyż cały szereg przedsiębiorstw garbarskich nie figuruje w statystykach zatrudnienia z powodu ich nieregularnej czynności.

W przemyśle drzewnym, obejmującym zarówno tartaki jak różne wytwórnie wyrobów z drzewa, statystykami zatrudnienia objętych było ogółem 39 zakładów, z których czynnych było od 20 do 26 zakładów miesięcznie. Zatrudniały one przy produkcji od 639 (listopad) do 942 (lipiec) robotni-

ków, którzy przepracowywali od 94.204 (styczeń) do 164.760 (lipiec) robotniko-godzin miesięcznie.

W liczbie tej tartaków było od 8 (styczeń-październik-listopad) do 13 (lipiec-sierpień), które zatrudniały od 249 (styczeń) do 483 (lipiec) robotników, którzy przepracowywali od 39.226 (styczeń) do 99.148 (sierpień) robotniko-godzin miesięcznie.

Innych zakładów przemysłu drzewnego pracowało od 12 (styczeń i październik-grudzień) do 15 (czerwiec) miesięcznie. Zatrudniały one łącznie od 366 (październik) do 524 (czerwiec) robotników i przepracowywały od 53.866 (listopad) do 95.157 (sierpień) robotniko-godzin miesięcznie. Przemysł ten w roku ubiegłym w pierwszym półroczu przeżywał okres stagnacji i dopiero w drugim półroczu konjunktura zbytu nieco się ożywiła, tak, iż ceny wyrobów przemysłu drzewnego zwyżkowały, szczególnie, ponieważ zapasy drzewa okrągłego były obliczone na daleko mniejsze zapotrzebowanie tartaków.

W przemyśle spożywczym na 34 zakłady objęte statystykami zatrudnienia czynnych było miesięcznie od 29 do 31, pracowało w nim od 746 (marzec) do 1650 robotników, którzy przepracowywali od 157.246 (marzec) do 299.978 (kwiecień) robotniko-godzin miesięcznie. Część tych zakładów stanowią przedsiębiorstwa wybitnie sezonowe, jak np. wytwórnice lemonjad i wód gazowanych, otwierane tylko na okres letni.

Pozatem w grupie tej czynnych było 4 browary na ogólną ilość 5, które zatrudniały łącznie od 422 (grudzień) do 505 (styczeń) robotników. Browary przepracowywały od 80.435 (luty) do 105.412 (maj) robotniko-godzin miesięcznie. Zwracamy przy tem uwagę na to, że wskutek zmniejszonej konsumpcji piwa 2 największe browary śląskie stosowały w roku ubiegłym świętówki. Wykorzystanie zdolności wytwórczej browarów wahało się od 25 do 35%.

W młynach, których statystykami zatrudnienia objęto 4, zatrudniano od 107 (styczeń) do 117 (wrzesień) robotników, którzy przepracowywali od 18.640 (czerwiec) do 26.087 (sierpień) robotniko-godzin. Dane cyfrowe produkcji młynów

górnosławskich podajemy w części III-ciej niniejszego sprawozdania w formie tabelarycznej.

Fabryka tytoniu zatrudniała od 214 (październik) do 447 (luty) robotników, liczba przepracowanych robotnikogodzin w tym zakładzie waha się od 30.050 (czerwiec) do 52.184 (grudzień) robotnikogodzin miesięcznie. W porównaniu z rokiem ubiegłym zatrudnienie tej fabryki było mniejsze.

W innych przedsiębiorstwach przemysłu spożywczego, obejmujących od 19 do 21 zakładów, pracowało od 451 (lipiec) do 588 (listopad) robotników miesięcznie, którzy przepracowywali od 81.596 (czerwiec) do 118.124 (grudzień) robotnikogodzin miesięcznie. Statystykami temi objęte są m. in. wytwórnie czekolady i cukierków, których wzrost zatrudnienia związany jest z sezonami świątecznego zbytu (Wielkanoc i Boże Narodzenie), wytwórnie keksów i pierników, bekoniarnie, których produkcja i zbyt w związku z ograniczeniami importowemi w Anglii obniżyły się, i fabryki wódek i likierów, których wytwórczość, jak tego dowodzą dane nadesłane przez poszczególne wytwórnie okręgu Izby, w roku 1933 obniżyła się w porównaniu z rokiem poprzednim.

W przemyśle odzieżowym na 8 zakładów objętych statystykami zatrudnienia czynnych było od 2 (styczeń) do 6 (lipiec i grudzień), zatrudniały one od 73 (styczeń) do 207 (wrzesień) robotników miesięcznie, którzy przepracowywali od 11.621 (styczeń) do 44.166 (maj) robotnikogodzin miesięcznie. Zarówno liczba zatrudnionych robotników jak i liczby przepracowanych robotnikogodzin w roku sprawozdawczym są wyższe od cyfr w roku poprzednim.

Z fabryk obuwia mechanicznego statystykami zatrudnienia objętych było od 1 do 2 zakładów, przyczem w pierwszych 4 miesiącach żaden z zakładów nie był czynny. Zatrudniały one łącznie od 151 do 73 robotników miesięcznie, którzy przepracowywali od 8160 (czerwiec) do 15.008 (sierpień) robotnikogodzin miesięcznie. Mimo to są to cyfry wyższe, niż w roku poprzednim.

Z innych zakładów przemysłu odzieżowego na ogólną liczbę 6 pracowało od 2 (styczeń) do 4 (marzec-grudzień), zatrudniały one od 73 (styczeń) do 152

(maj-czerwiec) robotników i przepracowywały od 11.621 (styczeń) do 32.700 (maj) robotniko-godzin miesięcznie.

W przemyśle budowlanym na ogólną liczbę 102 objętych statystykami zatrudnienia przedsiębiorstw czynnych było od 28 (styczeń) do 58 (lipiec) przedsiębiorstw, które zatrudniały od 533 (marzec) do 1678 (październik) robotników. Przepracowywano w nich od 79.485 do 279.644 robotniko-godzin miesięcznie, czyli mniej niż w roku poprzednim.

Obroty niektórych przedsiębiorstw budowlanych spadły o blisko 60%. W branży tej naogół konjunktura znacznie się pogorszyła w porównaniu z rokiem poprzednim.

W przemyśle poligraficznym na 17 zakładów czynnych było od 15 (październik-grudzień) do 17 (czerwiec-sierpień). Zatrudniały one od 443 (maj) do 514 (styczeń) robotników, którzy przepracowywali od 73.999 (czerwiec) do 111.015 (marzec) robotniko-godzin miesięcznie. Są to cyfry niższe niż w roku poprzednim, a informacje nadesłane przez przedsiębiorstwa, które odpowiadały na ankietę roczną Izby wskazują, że obroty zakładów graficznych w roku sprawozdawczym wykazały dalszy spadek.

SYTUACJA W HANDLU.

Mimo pewnej poprawy w stanie zatrudnienia w niektórych rodzajach przemysłu ogólny poziom dochodów ludności w roku 1933 był prawdopodobnie niższy, niż w roku poprzednim, co oczywiście musiało się odbić na wysokości obrotów w handlu. Dodać trzeba, że o ile chodzi o Górny Śląsk, to przemysł węglowy, jak już zaznaczyliśmy w odpowiednim ustępie niniejszego sprawozdania, wykazuje zwiększenie wydobywania dopiero w drugiej połowie roku sprawozdawczego, przyczem liczba zatrudnionych w końcu roku jeszcze jest niższą od liczby pracujących na początku roku. Wobec tego jest jasne, że dochody ludności, pomijając sprawę obniżek płac, musiały być mniejsze. Tak samo w wielu innych gałęziach przemysłów i w handlu nastąpiło pewne obniżenie zarobków ze względu na dostosowywanie kosztów handlowych tych przedsiębiorstw do zmniejszonych obrotów. W wyniku tego, jak też skutek zniżki cen wielu artykułów,

nie wyłączając węgla i żelaza, wartość obrotów ogólnych w handlu spadła. Nie znaczy to jednak, aby ilości towarów sprzedanych były niższe, niż w roku 1932. Wprost przeciwnie, ankieta Izby wykazała, że w wielu wypadkach ilości sprzedanych towarów były większe, niż w roku poprzednim.

O ile chodzi o handel węglem i środkami opałowymi (koks, brykiety), to wskutek spadku zbytu węgla na cele opałowe obroty w większości firm hurtowych w roku 1933 wykazały spadek ilościowy, zaś wskutek przeprowadzonej w końcu marca obniżki cen węgla wartość ich obniżyła się jeszcze więcej. Przy tej sposobności zwrócimy uwagę na to, że na rynku śląskim w dalszym ciągu odczuwała się, chociaż w mniejszym stopniu niż poprzednio, konkurencja węgla opałowego z bieda-szybów. Pozatem na Pomorzu pewną konkurencję stanowił węgiel importowany z zagranicy, wskutek czego utargi za węgiel polski były mniejsze. Hurtownie węgla pracowały z minimalnym zyskiem, kalkulując przeciętnie brutto 2—4%. W dziale sprzedaży koksu zanotowano konkurencję antracytu rosyjskiego, dostarczanego młynom i niektórym innym zakładom przemysłowym po cenach dumpingowych, który te przedsiębiorstwa zakupywały zamiast kostki i orzecha koksowego.

W handlu żelazem obroty firm hurtowych nie wykazują jednolitej tendencji, albowiem o ile niektóre firmy wykazują obroty zwiększone, to w innych firmach, i to bardzo poważnych, notuje się spadek tychże. Zmniejszenie obrotów zaznaczyło się głównie w obrotach rurami i żelazem budowlanem. Wskutek tego, że wiele firm detalicznych nie wywiązywało się dostatecznie ze swych zobowiązań, niektóre hurtownie poniosły w roku sprawozdawczym poważne szkody i zamknęły rok sprawozdawczy stratami. Według posiadanych informacji przeciętna zyskowość w handlu hurtowym waha się od 8 do 15% brutto. Zysk netto jednak jest przeważnie minimalny i cytowano Izbie wypadki uzyskiwania od 0,1 do 1,6% zysku netto w stosunku do obrotu.

W handlu artykułami kanalizacyjnymi oraz specjalnie budowlanymi artykułami z powodu zastoju w budownictwie obroty spadły w niektórych wypadkach o ca 20%. Przeciętna zyskowość przy handlu artykułami kanalizacyj-

nemi wynosiła około 15%, w dziale artykułów budowlanych około 10%. Wskutek wysokich cel większość towarów była pochodzenia krajowego i np. w dziale artykułów kanalizacyjnych i wodociągowych zaledwie około 2% (armatury) sprowadza się z zagranicy.

W handlu maszynami górniczymi obroty w roku 1933 naogół poważnie się zwiększyły z powodu wyczerpania się zapasów na kopalniach, co wpłynęło na zwiększenie się popytu na te maszyny i ich części. Poza tem częściowo wpłynęła na decyzję przedsiębiorstw górniczych zapowiedź zwwyżki taryfy celnej oraz zakazów przywozu. Niektóre firmy zmuszone były części maszyn górniczych, przy których obciążenie celne odgrywa poważną rolę, oddawać do wykonania wytwórniom krajowym, które niestety jeszcze nie mogą wykonać towarów w odpowiedniej jakości. W dziedzinie np. maszyn pneumatycznych na rynku krajowym wytworzyła się dzika konkurencja między odpowiednimi wytwórniami. Zysk brutto przy sprzedaży maszyn górniczo-hutniczych szacowany jest na plus-minus 10% brutto.

W handlu drobniejszymi artykułami technicznymi obroty wykazują spadek, szczególnie w dziale maszyn do obróbki metali i drzewa. Ceny łożysk kulkowych w porównaniu z rokiem 1932 spadły o ca 40%, ceny maszyn i narzędzi o 5—15%.

O ile chodzi o handel narzędziami i maszynami narzędziowymi, to obroty w tym dziale były naogół nieco wyższe niż w roku 1933, ale niższe niż w roku 1931. Na zmniejszenie się obrotów wpłynęły wysokie cła i zakazy przywozu. W szczególności handel narzędziami przytacza, że wskutek powyższych przyczyn cena np. mikromierza o zakresie mierzenia 25 mm z 23,— zł w 1931 roku podniosła się do 30,— zł w roku 1933, przyczem kupcy odnośnych branż uskarżają się na niewłaściwy sposób kalkulacji cen przez przedsiębiorstwa krajowe, które stosują się przedewszystkiem do wysokości cen artykułów zagranicznych, wskutek czego klienci nie mając pewności co do gatunku nowego artykułu wolą nieraz kupić droższy, lub równy w cenie krajowemu, artykuł zagraniczny. Branża artykułów technicznych pracowała z zyskiem od 6—10% brutto.

W handlu maszynami graficznymi obroty zwiększyły się przy jednoczesnej niższe cen o 10%. Zysk brutto odnośnych przedsiębiorstw szacowany był na 10—20%.

W handlu samochodami obroty obniżyły się, natomiast obroty w dziale artykułów samochodowych zwiększyły się. Zysk jednak był mniejszy wskutek obniżonych przez dużą konkurencję cen. Opony sprzedawano z przeciętnym zyskiem 3%, akcesoria i części zamienne z przeciętnym zyskiem 18% brutto. Na branżę samochodową ujemnie wpłynęło wprowadzenie nowej taryfy celnej, gdyż cały zereg części zamiennych wskutek tego podrożał, co się ze swej strony musiało odbić na obrotach.

W handlu rowerami i maszynami do szycia obroty obniżyły się, przyczem na zmniejszenie się to wpłynęły nieznaczna obniżka cen towarów, ograniczenia kredytowe i ogólny kryzys gospodarczy, który wywołał zubożenie konsumenta. Zysk netto na artykułach tej branży wynosił od 3—10%. Poważnej zmianie uległy ceny rowerów, które ze 130—160 zł na wiosnę spadły w zakupie do 110—140 zł na jesieni, wskutek czego przedsiębiorstwa posiadające zapasy poniosły straty. Handel rowerowy podkreśla konieczność popierania przedsiębiorstw wyrabiających w kraju ramy rowerowe i części zapasowe i jednocześnie wypowiada zdanie, iż stopniowa kartelizacja fabryk części rowerowych przyczynia się do zwwyżki ich cen, a temsamem nakłania kupiectwo do obejmowania zastępstw wyrobów fabryk zagranicznych.

W handlu naczyniami emaljowanymi zanotowano zwwyżkę obrotów, jednakże wskutek zubożenia ludności przeważnie szły gatunki tańsze. Ceny towarów emaljowanych częściowo zostały obniżone w styczniu roku sprawozdawczego.

W handlu drzewnym obroty zwiększyły się w dziale kopalniaków, natomiast w dziale materiałów tartych obroty naogół spadły, przyczem ceny drzewa z powodu kryzysu obniżyły się i dopiero w drugiej połowie roku sprawozdawczego nastąpiła poprawa cen. Ceny kopalniaków z 18 zł w I-szym kwartale obniżyły się w II-gim kwartale do 16 zł, jednak od sierpnia począwszy podskoczyły do 20 zł i w ostatnich miesiącach doszły do 23 zł za metr sześcienny

loco wagon kopalnia. Handel drzewny uskarża się na trudności w uzyskaniu kredytów w bankach oraz konkurencję przedsiębiorstwa „Lasy Państwowe“. Pozatem ujemnie wpływa na sytuację przemysłu drzewnego wysokość taryfy przewozowej P.K.P., która nie stoi w odpowiednim stosunku do cen drzewa.

Obroty w handlu ziemiopłodami, zbożem i przetworami zbożowymi oraz artykułami spożywczymi obniżyły się, przyczem głównie przyczyną spadku obrotów był spadek cen artykułów rolniczych, częściowo oczywiście jednak wpłynęło na to także ogólne zubożenie konsumentów, którzy zakupy swoje uskuteczniali, wybierając towary stosunkowo najtańsze. Zyskowność w tej branży była różna, przyczem w dziale handlu ziemiopłodami i mąką wahała się od 2—5%.

W dziale handlu paszą obroty utrzymały się mniej więcej na poziomie obrotów z roku poprzedniego. Przeciętna zyskowność wynosiła około 8%.

W handlu przyborami do palenia i tytoniem odczuto ujemnie podniesienie cen na fajki, gdyż wskutek tego towar polski zwyżkował w cenie.

W handlu surowcami dla przemysłu cukierniczego oraz herbatą, kawą i kakao obroty zmniejszyły się z powodu zmniejszonej siły kupna ludności oraz spadku cen wielu towarów. Przy sprzedaży towarów dla przemysłu cukierniczego zysk przeciętny wynosił około 10%, przy kawie, herbacie i kakao od 15—20%.

W handlu nabiałem obroty wprawdzie ilościowo naogół nie wykazują większych zmian na gorsze, jednakże wskutek spadku cen wartość obrotów obniżyła się o ca 13—15%. Handel masłem i nabiałem uskarża się na konkurencję handlu anonimowego, który nietylko nie wykupuje świadectw przemysłowych, lecz niejednokrotnie (kolejarze) korzysta z możliwości bezpłatnego przewozu towarów. Przeciętny zysk tej branży szacowano na 5—8% brutto. Detaliczna sprzedaż masła dawała przeciętnie 11% zysku.

W handlu winami naturalnymi obroty spadły o ca 5% z powodu obniżenia się cen wina i ograniczenia kredytu odbiorcom. Wskutek spadku cen handel win ponosił straty na lepszych gatunkach win, zakupionych dawniej po

cenach wyższych. Pozatem hurtownicy uskarżają się na konkurencję gdańską, która szczególnie silną jest w województwach pomorskiem i warszawskim, gdyż koszty przewozu z Gdańska do tych województw są niższe niż ze Śląska. Branża ta uskarża się na wysokość podatku spożywczego od wina i nieuznawanie ubytku podczas magazynowania win w wolnych składach, jak też na konkurencję firm zagranicznych, opracowujących rynek polski przez agentów nieopłacających podatków.

W handlu drogeryjnym obroty obniżyły się z powodu zmniejszonych dochodów ludności i ograniczenia dochodów kas chorych i spółek brackich, które wskutek tego obniżyły normy cen na lekarstwa wydawane ubezpieczonym. To też sytuacja przedsiębiorstw prowadzących artykuły drogeryjno-apteczne w roku sprawozdawczym była naogół zła, gdyż firmy te często bardzo zmuszone były czekać ponadto na zapłatę dawnych rachunków.

W handlu jelitami obroty w porównaniu z rokiem 1932 wzrosły. Zanotowano wzrost konkurencji duńskiej na rynku polskim wskutek ograniczeń dewizowych w Niemczech, które odbierały poważną część produkcji duńskiej. Popyt na kątнице i jelita szerokie bydlęce był słabszy z powodu mniejszej konsumpcji droższych kielbas. Również z powyższych powodów zmniejszyła się sprzedaż pęcherzy bydlęcych i świńskich. Ceny jelit były nieco wyższe, niż w roku poprzednim.

W handlu delikatesami i rybami obroty się obniżyły wskutek spadku cen i wskutek ograniczeń wprowadzonych przez Syndykat Przemysłu Rybnego. Z powodu wprowadzenia cła na śledzie i ryby morskie artykuły te podrożały, co ujemnie wpłynęło na ich konsumpcję. Cło na śledzie solone wpływa ujemnie na konsumpcję tego artykułu, ponieważ w stosunku do zarobków ludności jest on za drogi. Przeciętny zysk w handlu rybami i delikatesami wynosił około 5%.

W handlu owocami sytuacja nie jest jednolita, albowiem część firm wykazała zwiększone obroty, inne zaś odwrotnie zawiadomiły o ich zniżce. Branża ta cierpi częścio-

wo z powodu przemytu niektórych owoców, szczególnie pomarańcz, przez bezrobotnych z Niemiec. Zyskowność przeciętna dochodziła do 6% brutto.

W handlu towarami włókienniczymi obroty ilościowo zwiększyły się, jednakże wartość obrotów wskutek potaniaenia towarów przeważnie nie wykazała zmian, lub nawet zmniejszyła się. W dalszym ciągu obserwowano zanik popytu na towary droższe. W handlu detalicznym sprzedawano artykuły włókiennicze na raty.

W handlu towarami krótkimi obroty zwiększyły się w porównaniu z rokiem poprzednim. Przeciętny zysk brutto wynosił około 20%.

W dziale handlu konfekcją męską obroty się zwiększyły za wyjątkiem obrotów przedsiębiorstw specjali, zujących się w sprzedaży konfekcji robotniczej.

W handlu bielizną i artykułami konfekcji damskiej obroty ilościowo zwiększyły się, chociaż wskutek zniżki cen niektóre przedsiębiorstwa wykazały spadek wartościowy obrotów. Niektóre artykuły damskie spadły w cenie o 15%.

W handlu kapeluszami, czapkami i futrami obroty spadły minimalnie. Sytuacja po wprowadzeniu nowej taryfy celnej nie uległa żadnym zmianom; wskutek tego, że firmy posiadały naogół duże jeszcze zapasy.

W handlu artykułami włókienniczymi dla dekoracji wnętrza, tj. dywanami, firankami itp., obroty się obniżyły. Średni zysk wahał się od 15—18%. Ceny firanek obniżyły się do 30%, dywanów od 20—25%, materiałów dekoracyjnych do 50%.

W handlu haftami oraz artykułami do robót ręcznych obroty ilościowo nieco się zwiększyły, ale wskutek zniżki cen wartość obrotów spadała. Branża ta notuje od 8—12% czystego zysku.

W handlu odzieżą techniczną i artykułami technicznymi z filcu obroty były niższe z powodu obniżki cen. Branża pracowała z średnim zyskiem 1,5% netto.

W handlu obuwiem wskutek spadku cen obrotu przeważnie były niższe*) niż w roku poprzednim, przyczem zysk brutto wahał się od 20—30%. Firmy sprzedawały przeważnie gatunki średnie i tańsze, gdyż większość ludności po zmniejszeniu dochodów nie mogła zakupywać towarów droższych. Handel obuwiem niejednokrotnie wyrażał skargi z powodu niemożności egzekwowania należności za towar sprzedany na raty.

W handlu skórąmi obrotu się zwiększyły.

W domach towarowych obrotu były większe, szczególnie w tych, które wprowadziły u siebie sprzedaż po cenach jednolitych.

W handlu artykułami sportowymi obrotu naogół bez zmian. Jedynie struny do rakiet wskutek zwiększenia stawki celnej podrożały i obrotu niemi obniżyły się. W tej branży także zanotowano zniżkę cen wielu artykułów i coraz częstsze zastępowanie artykułów sportowych zagranicznych artykułami pochodzenia krajowego, które w wielu wypadkach nie tylko ceną, ale i jakością dorównywały wyrobom zagranicznym.

W handlu przyborami elektrotechnicznymi wskutek słabego ruchu budowlanego (co pociągnęło za sobą zmniejszone zapotrzebowanie na materiały instalacyjne) obrotu przeważnie były niższe, niż w roku poprzednim. Tak samo jak w wielu innych branżach w branży tej zanotowano przesunięcie się gustów klienteli w kierunku towarów tańszych. Wskutek konkurencji fabryk żarówek pozakartelowych ceny żarówek na rynku śląskim naogół się obniżyły, natomiast ceny przewodów i rur izolacyjnych pozostały na jednakowym poziomie. Armatury oświetleniowe potaniały, jak również zanotowano 30—40% zniżkę cen materiałów instalacyjnych wyrabianych przez fabryki nieskartelizowane.

W branży radiotechnicznej sytuacja pogorszyła się o tyle, że powstało wiele nowych przedsiębiorstw sprzedających artykuły radiotechniczne, które oczywiście odebrały część klienteli firmom dawniej istniejącym. Poza tem wskutek ogólnej pauperyzacji ludności popyt na odbiorniki

*) dotyczy to szczególnie firm prowincjonalnych.

radjowe, które mimo wszystko są traktowane jako artykuł luksusowy, nie był zbyt duży.

W branży zegarmistrzowskiej obroty naogół utrzymały się mniej więcej na poziomie z roku poprzedniego, nawet w niektórych wypadkach były wyższe. Jednakowoż wiele firm twierdzi, że mogłyby obroty zwiększyć, gdyby nie utrudnienia przywozowe. Ostatnia podwyżka taryfy celnej wpłynęła ujemnie na sprzedaż niektórych przedmiotów, albowiem nie są one dotychczas wogóle w kraju wyrabiane. Towary złote i droższe prawie zupełnie nie miały zbytu. Największym popytem cieszyły się artykuły w cenie od 6 do 45 zł. Branża ta kalkulowała nie wyżej 10% zysku brutto.

W branży optycznej obroty bądź utrzymały się na dawnym poziomie, bądź też zlekka się zwiększyły. I tutaj zwyczaj cła odbiła się ujemnie na obrotach, albowiem większość artykułów optycznych przychodzi bądź w stanie gotowym, bądź jako półfabrykaty z zagranicy. Branża pracowała z zyskiem od 6,5 do 8%.

W branży handlu artykułami fotograficznymi obroty zmniejszyły się tak w hurcie jak i w detalu. Wskutek tego, że wiele firm dostarczało swe artykuły bezpośrednio detalistom, spadek obrotów w handlu hurtowym był większy, niż mógłby być normalnie. Zyskowność w handlu hurtowym brutto wynosiła około 10%, w handlu detalicznym około 25%. Rynek polski częściowo przeszedł na zaopatrywanie się w przybory fotograficzne w przemyśle polskim, do czego przyczyniła się w pewnym stopniu podwyższona taryfa celna i ulepszenie produkcji polskiej, której wyroby kalkulowały się taniej od zagranicznych.

W branży handlu artykułami muzycznymi i instrumentami zanotowano spadek obrotów, szczególnie duży w dziale sprzedaży fortepianów i pianin, natomiast o ile chodzi o artykuły mniejsze, to zanotowano głównie zniżkę cen dochodzącą do 10%. Branża ta uskarża się na przemysł instrumentów muzycznych z zagranicy z powodu tego, że cło na artykuły niewyrabiane w kraju jest bardzo wysokie i znacznie podraża ich cenę.

W handlu artykułami kancelaryjnymi, papierem itd. obroty prawie się nie zmieniły. Zanoto-

wano jednak zwyżkę zbytu w dziale papierów technicznych. Klientela kupowała przeważnie artykuły tańsze. Ceny papieru spadły o ca 5%. Ceny artykułów markowych biurowych i ceny innych artykułów biurowych obniżyły się o 20—30%. Branża pracowała z zyskiem od 6—10% brutto.

W handlu obrazami i przedmiotami sztuki obroty utrzymały się mniejwięcej na poziomie z roku 1932. Branża odczuwała trudności w zaopatrzeniu się w obrazy wielobarwne drukowane (wskutek zakazu ich przywozu i podwyższonego cła). Wskutek tego ceny obrazów, na które pozwolenia przywozu w ograniczonej ilości otrzymywały poszczególne firmy, podrożały o ca 50%. Branża ta prowadziła sprzedaż oleodruków na raty i przez agentów, wskutek czego niektóre firmy poniosły poważne straty. Ceny ram do obrazów potaniały o ca 20%. Branża pracowała z zyskiem brutto ca 40%.

Tabela statystyczna

Tabele statystyczne

Tabele statystyczne	

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

Przemysł mineralny.

246

A r t y k u ł y	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy na dzień 31. XII. Ilość
				Ilość	Wartość w tys. zł	Ilość	Wartość w tys. zł	
Cegła maszynowa	1933	74	1000 szt	130 703	3 580	134 739	3 691	23 397
	1932	78	" "	117 569	2 497,1	112 386	3 933,1	28 637
" studniowa, licowa, komi- wa, stropowa, kanałowa .	1933	21	" "	2 045	469,2	2 221	500,1	1 120
" studniowa, licowa, komi- wa, stropowa, kanałowa .	1932	19	" "	832	48,1	816	52,1	739
Klinkier	1933	3	" "	1 804	184	798	81	803
	1932	1	" "	—	—	—	—	—
Dachówka z gliny zwykłej	1933	2	1000 szt.	—	—	16	1,5	135
	1932	5	" "	68	8,1	44	4,8	157
Sączki	1933	12	" "	1 015	48	1 004	48	512
	1932	15	" "	1 266	82,4	1 058	75	992
Kafle ogółem	1933	4	" "	100	87	109	95	22
	1932	4	" "	167	160,2	174	169,4	35
Wapno budowlane	1933	7	tony	18 902	360	18 810	358	167
	1932	10	" "	13 788	332,9	13 788	332,9	—
Wapno nawozowe	1933	3	" "	2 020	30	2 007	30	13
	1932	3	" "	431	2,8	431	2,8	—
Dachówka cementowa	1933	3	1000 szt.	681	65	635	61	163
	1932	7	" "	589	69,6	671	81,1	188
Gąsiory cementowe	1933	3	" "	7,6	4,4	9,1	5,3	2,4
	1932	7	" "	6	3,4	8	5	6
Krawężniki cementowe	1933	2	" "	2,1	4,8	2,3	5,3	0,3
	1932	4	sztuki	460	1,4	180	3,5	579
Płytki chodnikowe cement. . . .	1933	2	" "	2,4	1,2	9,2	4,8	36
" " " "	1932	5	" "	1	0,8	11	7,4	37

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

Rury cement. o średn. poniżej 25 cm	1933	2	sztuki	2 060	2,2	1 714	1,8	574
" " " " 25 cm	1932	6	"	4 434	10,5	4 254	9,7	2 505
" " " " 25 do 49 cm	1933	3	"	416	1,6	884	3,3	436
" " " " 25 do 49 cm	1932	8	"	2 341	13,6	4 792	25,2	6 245
" " " " 50 do 99 cm	1933	2	"	114	0,8	208	1,5	723
" " " " 50 do 99 cm	1932	6	"	575	6,1	683	8,4	1 373
Rury cement. o średn. pow. 100 cm	1933	2	"	30	3,8	128	3,4	129
" " " " pow. 100 cm	1932	—	"	—	—	—	—	—
Słupy betonowe	1933	2	"	398	6,6	447	7,4	146
" " " "	1932	5	"	1 673	9,1	1 985	10,8	302
Cegła szamotowa i płytki	1933	7	tony	4 391	486	2 599	288	1 651
" " " "	1932	7	"	3 413	298	3 334	419,4	2 541
Cegła ogniotrwała i zwykła	1933	3	1000 szt.	283	145	162	83	245
" " " "	1932	3	"	411	192	362	193,4	249
Wyroby szamotowe kwasoodporne	1933	2	" tony "	64	23	63	22	1
" " " "	1932	—	"	—	—	—	—	—
Zaprawa szamotowa	1933	6	"	1 082	93	479	41	46
" " " "	1932	5	"	1 556	151,4	828	79,9	35

Przemysł mineralny (Ciąg dalszy).

Produkcja, sprzedaż i zapasy poszczególnych rodzajów cegły.

Cegła dziurawka	1933	7	1000 szt.	—	—	—	—	—
" " " "	1932	7	"	604	32,7	372	19,2	320
Cegła pustaki	1933	—	"	1 532	53	2 004	70	597
" " " "	1932	17	"	1 783	93,1	1 565	77,6	1 010
Cegła studniowa	1933	4	"	176	6,2	205	7,2	24
" " " "	1932	5	"	111	6,1	131	7,6	30
Cegła licowa	1933	4	"	404	31	455	35	420
" " " "	1932	2	"	—	—	—	—	—
Cegła kominowa	1933	4	"	—	—	30	1,9	359
" " " "	1932	5	"	67	5,2	24	1,6	403
Cegła stropowa	1933	7	"	268	31	259	30	254
" " " "	1932	5	"	337	18,9	312	17,3	213

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

Przemysł chemiczny.

248

A r t y k u ł y	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy na dzień 31. XII. Ilość
				Ilość	Wartość w tys. zł	Ilość	Wartość w tys. zł	
Gaz świetlny	1933	7	tys. m ³	7 944	2 693	6 093	2 068	25
" " " " " " " " " "	1932	7	" "	8 236	2 984	6 419	2 324	22
Koks " " " " " " " " " "	1933	16	tony	1 186 831	27 297	843 654	19 907	323 727
" " " " " " " " " "	1932	16	" "	1 108 258	29 710	815 798	21 360	275 672
Smola węglowa surowa	1933	18	" "	71 820	6 464	52 692	4 790	1 838
" " " " " " " " " "	1932	17	" "	62 362	5 258	49 613	4 148	1 805
Oleje smołowc. frakcji średn. i ciężk.	1933	3	" "	16 979	2 869	9 089	1 541	17 006
" " " " " " " " " "	1932	3	" "	22 561	3 957	16 823	2 937	13 191
Benzol surowy	1933	9	" "	16 970	7 382	11 215	4 886	393
" " " " " " " " " "	1932	9	" "	16 997	6 623	13 619	5 281	329
Naftalina surowa	1933	9	" "	2 491	324	2 153	281	3 147
" " " " " " " " " "	1932	9	" "	1 830	228	922	108	2 985
Pak	1933	3	" "	30 530	2 351	31 021	2 396	7 332
" " " " " " " " " "	1932	3	" "	30 237	2 596	33 927	2 964	7 823
Lakier do żelaza	1933	3	" "	145	46	138	43	24
" " " " " " " " " "	1932	3	" "	—	—	—	—	—
Woda amoniakalna	1933	5	" "	—	1 949	—	427	—
" " " " " " " " " "	1932	5	" "	—	3 038	—	502	—
Siarczan amonu	1933	12	" "	27 479	3 891	30 092	3 998	5 249
" " " " " " " " " "	1932	14	" "	26 829	3 261	29 839	3 781	5 956
Nawozy sztuczne inne (poza azotowemi i superfosfatami)	1933	3	" "	286	112	123	48	191
Nawozy sztuczne inne (poza azotowemi i superfosfatami)	1932	—	" "	—	—	—	—	—
Tlen	1933	5	tys. m ³	740	934	574	725	34
" " " " " " " " " "	1932	5	" "	649	844	560	730	8

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

Kwas siarkowy w przeliczeniu 50° B	1933	5	tony
Siarczan "miedzi"	1932	5	"
Mydła zwykłe i techniczne	1933	3	"
Mydła toaletowe i lecznicze	1933	6	"
Środki do "prania" zawierające mydło	1932	5	"
" " " " " " " " " " " "	1933	3	"
" " " " " " " " " " " "	1932	3	"
Papa dachowa	1933	5	"
" " " " " " " " " " " "	1932	5	"
Papa izolacyjna	1933	6	"
" " " " " " " " " " " "	1932	6	"
" " " " " " " " " " " "	1933	5	"
" " " " " " " " " " " "	1932	4	"

Przemysł chemiczny (Ciąg dalszy).

4 735	121 076	4 307	16 066
5 485	123 120	5 641	14 184
378	726	368	94
7 688	6 650	7 679	655
8 715	6 435	8 615	649
382	137	390	14
438	130	429	17
1 095	1 469	1 089	59
1 973	1 448	1 985	43
495	—	469	—
565	—	554	—
24	—	24	—
27	—	22	—

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

Odlewy z żeliwa nieobrobione:

budowlane	1933	3	"
budowlane	1932	—	"
piecowe	1933	7	"
piecowe	1932	9	"
maszynowe	1933	9	"
maszynowe	1932	8	"
klocki hamulcowe	1933	4	"
klocki hamulcowe	1932	—	"
rury i kształtki do nich nieokr.	1933	3	"
rury i kształtki do nich nieokr.	1932	—	"
walce hutnicze	1933	—	"
walce hutnicze	1932	—	"
odlewy niewymienione (buksy, du-	1933	4	"
sze do żel. itp.	1932	—	"
szyny kolejowe normalnotorowe .	1933	—	"
szyny kolejowe normalnotorowe .	1932	—	"

Przemysł metalowy.

169	72	169	72	—
—	—	—	—	—
1 497	506	1 522	515	—
1 679	697	1 464	608	160
3 282	2 320	1 858	1 313	84
2 154	1 630	1 511	1 143	52
1 665	281	1 665	281	—
—	—	—	—	—
94	62	74	49	—
—	—	—	—	—
2 391	1 947	2 391	1 947	—
—	—	—	—	—
284	116	279	114	16
405,6	299	545,1	371	101,3
72 131	17 460	64 836	15 694	9 168
62 187	17 412	63 447	17 782	3 789

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

Przemysł metalowy (Ciąg daszy).

Artykuł:	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja		Sprzedaż		Zapasy 31. XII. ilość
				Ilość	Wartość 1 000 zł	Ilość	Wartość 1 000 zł	
szyny kolejowe wąskotorowe	1933	3	tony	304	76	93	23	228
szyny kolejowe wąskotorowe	1932	4	"	792	231	642	—	195
złącza i podkładki do szyn	1933	4	"	7 374	3 133	6 606	2 807	1 268
złącza i podkładki do szyn	1932	6	"	7 741	3 429	9 068	4 020	619
biały metal	1933	3	"	33	47	34	48	1,8
biały metal	1932	—	"	—	—	—	—	—
inne metale i stopy w blokach, {	1933	4	"	135	651	29	142	41
plytach itp.	1932	—	"	—	—	—	—	—
Odlewy surowe:								
odlewy z mosiądzu	1933	3	"	21	37	6	11	—
odlewy z mosiądzu	1932	—	"	—	—	—	—	—
odlewy z miedzi i jej stopów {	1933	5	"	251	637	58	147	10
(prócz mosiądzu)	1932	—	"	—	—	—	—	—
Wyroby walcowane i ciągniowe:								
druk ołowiany	1933	3	"	104	223	97	208	89
druk ołowiany	1932	—	"	—	—	—	—	—
Części maszyn, aparatów, armatura itp. (wytwory dalszej obróbki):								
łożyska i panewki	1933	9	kg	48 339	90	48 227	90	112
łożyska i panewki	1932	4	"	44 863	60	34 863	58	—

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

łożyska kulkowe i rolkowe*)	1933	4	tony	6 725	20	6 725	20	—
kola zębate i ślimakowe żelazne*)	1933	7	"	10 670	22	10 170	21	1 200
kola pasowe linowe i zamachowe*)	1933	3	"	34 826	42	34 826	42	—
inne części pedni*)	1933	3	"	8 256	16	8 256	16	—
pierścienie tłokowe	1933	4	"	1 940	14	1 940	14	—
pierścienie tłokowe	1932	3	"	6 432	17	6 432	17	—
części silników*)	1933	3	"	10 713	27	11 283	28	—
części pomp*)	1933	4	"	5 579	34	5 579	34	—
części innych maszyn*)	1933	7	"	58 230	147	53 187	135	5 043

Armatury:

zawory parowe żelazne, kurki i	1933	4	"	19 622	34	19 622	33	6 000
krany żelazne	1932	4	"	8 297	34	8 097	33	1 000
zawory parowe z innych metali	1933	4	"	10 206	50	9 458	47	1 578
kurki i krany mosiężne	1932	4	"	13 607	47	14 467	46	1 160
inna armatura parowa, wodna,	1933	4	"	85 640	266	67 640	211	8 000
gazowa	1932	—	"	—	—	—	—	—

Inne odlewy obrobione:

odlewy piecowe	1933	3	"	76 062	29	86 062	33	27 000
odlewy piecowe	1932	9	"	1 679	677	1 564	208	160

**Wyroby kute, walcowane prasowa-
ne obrobione:**

osie wagonowe	1933	3	tony	387	296	81	64	140
osie wagonowe	1932	4	"	2 731	1 352	1 813	897	—

*) Danych za rok 1932 nie posiadamy.

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

Przemysł metalowy (Ciąg daszy).

252

A r t y k u ł y	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy na dzień 31. XII. Ilość
				Ilość	Wartość w tys. zł	Ilość	Wartość w tys. zł	
obrace wagonowe	1933	3	tony	8 078	3 715	6 972	3 198	724
obrace wagonowe	1932	5	"	8 331	6 898	6 364	5 267	401
zestawy do kół	1933	4	"	1 335	882	1 126	744	32
zestawy do kół	1932	3	"	4 243	3 979	3 721	3 489	16
osie wozów konnych	1933	3	"	534	89	713	119	1 415
osie wozów konnych	1932	3	"	59 607	65	59 741	67	—
wały wszelkie	1933	6	kg	39 813	58	39 813	58	—
wały wszelkie	1932	4	"	76 306	145	76 306	145	—
inne kute części zestawów koło- wych i części kute parowozów . }	1933	—	tony	1 315	969	958	414	193
części kute samochodów, samolo- tów itp. . . . . }	1932	—	"	—	—	—	—	—
części kute samochodów, samolo- tów itp. . . . . }	1933	4	kg	204 064	629	200 064	617	19 000
sprężyny buforowe i resorowe .	1932	6	"	1 145 335	3 080	735 321	1 977	116 222
sprężyny buforowe i resorowe .	1933	3	"	280 822	322	279 476	322	1 256
sprężyny buforowe i resorowe .	1932	—	"	143 703	244	120 703	204	5 000
inne wyroby kute obrobione . .	1933	5	"	3 674 190	6 760	2 063 132	3 804	154 278
Wytwory inne dalszej obróbki:								
części samochodów (lane i inne)	1933	3	"	4 267	14	4 288	15	47
prócz kutych . . . . . }	1932	—	"	—	—	—	—	—
Masowe wyroby kute, tłoczone, to- czone, plecione, tkane itp. z drutu, prętów i blachy:								
gwoździe druciane żelazne . .	1933	3	tony	280	151	507	274	326
gwoździe druciane żelazne . .	1932	4	"	1 915	1 066	2 377	1 325	575

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

				Przemysł metalowy (Ciąg daszy).				
haki kolejowe	1933	4	tony	152	118	180	139	22
haki kolejowe	1932	—	"	—	—	—	—	—
haki i uchwyty do rynien	1933	3	"	15	10	15	10	—
haki i uchwyty do rynien	1932	—	"	—	—	—	—	—
nity i sworznie bez gwintu że- lazne, wyroby śrubowe żelazne i szyniaki	1933	5	"	2 619	1 711	1 923	1 630	683
łańcuchy kute i prasowane	1932	—	"	405,6	299	545,1	731	101,3
łańcuchy kute i prasowane	1933	5	"	655	524	601	484	128
łańcuchy kute i prasowane	1932	3	"	263	222	246	208	88
sprężyny spiralne	1933	3	"	28	39	28	39	—
sprężyny spiralne	1932	—	"	—	—	—	—	—
rury żelazne i kolana do nich	1933	5	"	32	30	32	30	—
rury żelazne i kolana do nich	1932	5	"	148	102	93	64	4
naczynia żelazne cynk. i cynow.	1933	4	"	277	532	270	521	41
naczynia żelazne cynk. i cynow.	1932	—	"	—	—	—	—	—
okucia budowlane żelazne	1933	—	"	18	42	18	42	—
okucia budowlane żelazne	1932	6	"	2 254,5	1 625	2 254,5	1 625	—
armatura oświetleniowa i części lamp	1933	—	"	5	112	5	112	—
kratki, bramy, drzwi, okna, balu- strady itp.	1932	—	"	—	—	—	—	—
pułta z blachy żelaznej (wyrób ręczny)	1933	20	"	180	192	188	202	4,5
	1932	28	"	409,8	555	406,4	552	5,5
	1933	4	"	4 258	7	4 485	7	787
	1932	6	"	308,7	315	509	325	15,2

Narzędzia i przybory:

siekiery i topory	1933	—	kg	9 847	27	9 847	27	—
siekiery i topory	1932	—	"	65 830	80	6 583	80	—
przecinaki	1933	—	"	2 679	8	2 679	8	—
przecinaki	1932	—	"	20 159	137	20 305	140	1 722
narzędzia i przybory do wierceń ziemnych	1933	3	tony	99	155	115	180	—
kilofy i oskardy	1932	3	"	78	172	62,5	141	15,9
kilofy i oskardy	1933	2	"	8	20	8	20	—
kilofy i oskardy	1932	3	"	153	168	184	200	244

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

Przemysł metalowy (Ciąg daszy).

254

Artykuł:	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja		Sprzedaż		Zapasy 31. XII. ilość
				Ilość	Wartość 1 000 zł	Ilość	Wartość 1 000 zł	
Konstrukcje i urządzenia:								
czynności mechaniczne (monter. i t. p.)	1933	19	tony	—	—	—	108	—
	1932	—	„	—	—	—	—	—
zbiorniki z blachy żelaznej o grubości 4 mm i więcej	1933	9	„	151	219	128	186	26
	1932	—	„	—	—	—	—	—
beczki żelazne	1933	4	„	185	198	138	149	11
beczki żelazne	1932	—	„	—	—	—	—	—
hale żelazne i wiązania dachowe	1933	4	„	1 445	818	1 723	976	68
hale żelazne i wiązania dachowe	1932	5	„	1 389,5	1 043	1 083,5	813	346
krzyżownice i zwrotnice kolejowe	1933	5	„	338	372	338	382	0,3
krzyżownice i zwrotnice kolejowe	1932	3	„	4 302	3 910	4 302	3 910	—
urządzenia dla zabezpieczenia ruchu pociągów	1933	5	„	427	825	427	825	—
	1932	—	„	—	—	—	—	—
kotły płomienicowe i innych systemów na ciśn. poniżej 22 atm.	1933	—	„	243	279	250	591	4
	1932	—	„	—	—	—	—	—
skrzynki sekcyjne, rury kotłowe i inne części kotłów	1933	3	„	66	104	65	102	5,3
	1932	—	„	—	—	—	—	—
paleniska mechaniczne i ich części	1933	—	„	47	101	47	101	—
	1932	—	„	—	—	—	—	—
transporty taśmowe	1933	—	„	16	20	18	22	—
transporty taśmowe	1932	3	„	197	249	197	249	—
urządzenia transportowe kopalniane	1933	8	„	942	857	902	825	38
	1932	—	„	—	—	—	—	—
wciągi o napędzie mechanicznym	1933	4	„	20	68	20	68	—
wciągi o napędzie mechanicznym	1932	—	„	—	—	—	—	—

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

urządzenia sortownicze dla kopalń
i inne urządz. dla górń. i kopaln.
urządzenia chłodni, rzeźni, browa-
ru i t. p. . . . .
konstrukcje nitowane, niewymie-
nione . . . . .

1933	6	tony
1932	—	"
1933	—	"
1932	—	"
1933	16	"
1932	—	"

1 118
223
147
—
2 107
—

2 237
307
304
—
1 475
—

1 070
212
147
—
1 452
—

2 162
303
304
—
1 126
—

47
—
—
—
—
—

Przemysł metalowy (Ciąg daszy).

Środki przewozowe:

wagonetki przyczepne i ręczne,
wozy konne ciężarowe, pojazdy
konne, specjalne . . . . .

1933	—	szluki
1932	—	"

—
—

272
247

—
—

261
210

—
—

Przemysł metalowy (wskaźniki).

Podstawa r. 1932 = 100.

Artykuły	Jedn. miary	Produkcja		Sprzedaż		Zapasy 31. XII
		Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	
Żelazo:						
Odlewy, wyroby walcowane i ciągnięte:						
Surówka odlewnicza	tony	147,12	118,96	150,45	121,63	94,25
Surówka martinowska	„	161,01	138,71	54,37	46,85	103,22
Surówka specjalna	„	189,77	133,76	184,99	130,33	126,01
Bloki martinowskie zwykłe	„	162,27	129,27	1 718,40	1 370,00	96,45
Bloki z pieców elektrycznych	„	723,45	—	—	—	134,05
Odlewy ze stali specjalnej i wlewnice	„	747,11	568,33	819,95	619,60	351,33
Blacha grub. powyżej 1 mm	„	148,66	97,93	159,19	104,73	105,61
Blacha grub. 1 mm i mniej, niepokryta	„	314,27	2 822,20	272,07	244,03	109,96
Metale szlachetne:						
Srebro	kg	154,13	150,74	146,19	142,35	—
Wyroby walcowane i ciągnięte:						
Bednarka	tony	119,50	103,53	108,43	59,93	370,44
Szyny kolejowe normalnotorowe	„	115,80	100,27	102,18	88,25	241,96
Blacha cynkowana	„	111,52	107,51	108,79	104,94	111,70
Blacha ołowiana	„	138,72	118,75	98,72	84,44	77,27
Nity i sworznie bez gwintu	„	164,35	205,96	155,02	181,98	167,77
Kotły płomienicowe innych systemów na ciśnienie pon. 22 atm.	„	205,93	200,72	714,28	492,50	0,81
Wagi stołowe i pomostowe przenośne	sztuki	46,15	187,57	77,77	150,00	43,18
Pompy ręczne i mechaniczne	„	110,52	17,09	116,00	17,77	66,66
Wagonetki ręczne i przyczepne	„	176,94	127,02	144,29	135,12	80,95

U w a g a: W formie wskaźników podajemy produkcję, zbył i zapasy tych artykułów przem. metalowego, dla których cyfr bezwzględnych produkcji ze względu na tajemnicę statystyczną ogłaszać nie wolno. (Dane G. U. S.)

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

Przemysł elektrotechniczny.

Sprawozdanie Izby Handl. 17

A r t y k u ł y	Liczba zakładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy 31. XII. ilość
			Ilość	Wartość 1 000 zł	Ilość	Wartość 1 000 zł	
Maszyny elektryczne	3	szt.	101	55	107	60	16
		kg	5 320		6 125		3,315
		K. W.	390		435		228
Żarówki elektryczne próżniowe	3	szt.	1 319 947	944	1 289 741	922	60 127
„ „ gazowane	3	szt.	434 643	435	428 083	428	22 645
Żyrandole mosiężne	2	szt.	3 684	63	3 854	66	15
		kg	4 291		4 562		30
Kinkiety, ramiona i kandelabry ściennie mosiężne	2	szt.	486	3,2	535	3,4	10
		kg	189		202		6
Lampy elektryczne inne	2	szt.	2 324	9,1	3 024	20	2 550
		kg	756		1 311		2 550
Oprawki mosiężne do żarówek elektrycz.	2	szt.	68 619	20	68 842	20	350
		kg	3 227		3 228		25
Brzęczyki	2	szt.	52	3,8	52	3,8	—
		kg	98		98		—
Przycisk do dzwonek elektrycznych	2	szt.	195	0,8	195	0,8	—
		kg	9		9		—
Rury izolacyjne, druty dzwonekowe i nawojowe, wylaczniki i przyciski, aparaty radiowe przy- laczalne do sieci elektrycznej	8	kg	481 767	759	511 833	781	77 778
Ogniwa drobne do latarni kieszonkowych i ba- terje anodowe	4	szt.	221 276		234 452		604
		kg	25 711	77,5	27 645	81,4	83
Żarówki elektryczne opalowe i inne	—	szt.	226 117	297	215 073	280	23 734
Wszelki materiał instalacyjny	3	kg	11 013	64	11 145	73	708

Brak sprawozdania firmy: Śląska Fabryka Żarówek „Astra“.

Artykuły wytwarzane pojedynczo przez poszczególne zakłady nie zostały podane, ze względu na tajemnicę statystyczną, zagwarantowaną zakładom przez Główny Urząd Statystyczny.

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

Przemysł papierniczy i celulozowy.

A r t y k u ł y	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	Produkcja		Sprzedaż		Zapasy na dzień 31. XII. Ilość
				Ilość	Wartość w tys. zł	Ilość	Wartość w tys. zł	
Celuloza ogółem	1933	2	tony	15,955	4,901	17,399	5,360	615
" "	1932	2	"	16,655	5,233	4,212	1,199,8	2,059
Papier ogółem	1933	4	"	19,448	13,567	20,311	14,304	1,415
" "	1932	4	"	19,114	14,236	18,233	13,614	2,314
Papier pakowy ogółem	1933	4	"	12,878	8,639	13,280	8,961	895
" " "	1932	4	"	12,437	8,292	11,235	7,316	1 152

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

Przemysł spożywczy.

Kapusta kwaszona i ogórki kw. .	1933	5	q	6 345	110	6 693	116	1 253
" " " " " .	1932	—	—	—	—	—	—	—
Piwo	1933	5	hl.	137 289	8 395	161 409	9 836	55 142
" "	1932	5	hl.	209 698	13 806	216 150	14 263	82 111
Sól	1933	5	q	11 338	—	—	—	24 622
" "	1932	3	q	36 909	—	452	—	35 964

Uwaga: Oprócz wymienionych wyżej gatunków celulozy i papieru, zakłady górnośląskie wyprodukowały pewne ilości papierów: pergaminowego, drukowego, piśmiennego, okładowego, obiciowego i tektury oraz ligniny (waty papierowej). — Cyfr tych jednak wobec zagwarantowania ich poufności ujawniać nie wolno.

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

Przemiał w młynach na Górnym Śląsku.

Rok	Zakładów ogółem	Zakładów uwzględnio- nych	Przemielono kwintali			
			Pszenicy	Żyta	Jęczmie- nia	Innego zboża
1933	48	45	201611	497752	7005	11558
1932	48	—	131660	435420	8960	6790

Produkcja, sprzedaż i zapasy.

Przemysł drzewny. — Tartaki.

Wyszczególnienie	Liczba zakładów		Przetarto surowca				W t e m :							
			Ilość w m³		Wartość w zł		na rachunek własny				na rachunek obcy			
			Ilość w m³		Wartość w zł		Ilość w m³		Wartość w zł		Ilość w m³		Wartość w zł	
	1932	1933	1932	1933	1932	1933	1932	1933	1932	1933	1932	1933	1932	1933
Drewno twarde i miękkie ogółem	28	27	93 820	98 085	1 655 001	1 582 716	90 319	95 518	1 590 930	1 538 441	3 501	2 567	64 071	44 275
Drewno twarde	13	14	1 252	2 035	30 003	53 623	842	1 728	20 179	45 534	410	307	9 824	8 089
Drewno miękkie	28	27	92 568	96 050	1 624 998	1 529 093	89 477	93 790	1 570 751	1 492 907	3 091	2 260	54 247	36 186

Z ogólnej liczby 27 zakładów jeden zakład sprawozdania nie nadesłał; ilość przetartego surowca, zatrudnienie i wypłaty w tym zakładzie zostały oszacowane; przetarty surowiec w zakładzie oszacowanym stanowi ok. 3,4% ogólnej ilości surowca przetartego w tartakach położonych na terenie izby.

A r t y k u ł y	Rok	Liczba zakładów	Jednostka miary	P r o d u k c j a		S p r z e d a ż		Zapasy na dzień 31. XII. Ilość
				Ilość	Wartość w tys. zł	Ilość	Wartość w tys. zł	
Skóry podeszwowe	1933	4	tonny	1 166	4 623	817	3 228	29
" "	1932	3	"	690	3 115	308	1 291	26
Obuwie mechaniczne — ogółem	1933	4	tys. par	48	601	48	604	8,0
	1932	5	" "	37	413	38	519	8
Obuwie juchtowe	1933	2	" "	0,9	9,1	0,8	8,8	0,2
" "	1932	—	" "	1	8	1	7	—
Obuwie chromowe	1933	4	" "	34	406	34	409	5,9
" "	1932	5	" "	27	347	28	365	—
Obuwie gemzowe	1933	2	" "	4,1	61	4,1	60	0,6
" "	1932	2	" "	3	41	3	43	1
Obuwie lakierowane	1933	3	" "	8,3	122	8,3	122	1,3
" "	1932	3	" "	6	97	6	104	1

Eksploatacja tramwajów śląskich.

	1 9 3 2			1 9 3 3		
	I półr.	II półr.	Cały rok	I półr.	II półr.	Cały rok
1. Liczba przejechanych wozokilometr. silnikowych (S) . . .	2 235 596	2 249 353	4 484 949	2 205 307	2 202 952	4 408 259
2. Liczba przejechanych wozokilometr. przyczepnych (P) . . .	615 667	499 104	1 114 771	383 841	379 283	763 124
3. Liczba przejechanych wozoklm. rzeczy. ogółem (S + P) . . .	2 851 663	2 748 457	5 599 720	2 589 148	2 582 238	5 171 386
4. Liczba przejechanych wozoklm. rachunk. ogółem (S + $\frac{P}{5}$) . . .	2 543 430	2 408 005	5 042 345	2 397 228	2 392 593	4 789 821
5. Liczba przewiezionych pasażerów	11 428 704	10 260 457	21 689 161	9 187 013	8 829 364	18 016 379
6. Liczba przewiezionych pasażerów na 1 wozoklm. rzeczy. . .	4,03	3,75	3,88	3,54	3,41	3,47
7. Średnia dzienna liczba wozów silnikowych w ruchu . . .	53	52	52,5	52	50,5	51,2
8. Średnia dzienna liczba wozów przyczepnych w ruchu . . .	19	16,8	17,9	14	13,5	13,7
9. Największa dzienna liczba wozów silnikowych w ruchu . .	53	52	52,5	52	52	52
10. Największa dzienna liczba wozów przyczepnych w ruchu . .	20	10	19,5	14	14	14
11. Średni dzienny przebieg wozu klm.	233	235	234	234	236,5	235,2
12. Ilość prądu zużytego na sieć KWh	3 610 401	3 274 041	6 885 432	2 804 643	2 730 160	5 534 803
13. Ilość prądu zużytego na 1 wozoklm. rachunk. KWh . . .	1,42	1,310	1,365	1,168	1,142	1,155
14. Ilość węgla zużytego na wyprodukowanie 1 KWh — kg . .	—	—	—	—	—	—
15. Cena 1 KWh (jeżeli przedsiębior. otrzymuje prąd od obcej elektrowni) w groszach	8,374	7,115	15,488	7,713	5,745	13,458
16. Długość sieci eksploatacyjnej m.	76 580	76 580	76 580	76 580	76 580	76 580
17. Długość torów eksploatacyjnych m.	106 015	106 015	100 015	106 015	106 015	106 015

Taryfa strefowa 1933.

w dzień	w nocy
20 — 90	40 — 180

Dane wyjęte z Przeglądu Elektrotechnicznego; sumy i średnie roczne w opracowaniu Izby Handlowej.

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle mineralnym.

262

Wyszczególnienie	Lata	Liczba zakładów	Liczba robotniko-dni	Robotnicy								Pracown. umysłowi	Wypłaty				
				Przeciętna roczna	Stan w końcu czerwca	Stan w końcu grudnia							Ogółem brutto	Robotnikom		Prac. umysł.	
						Ogółem	Dorośli		Młod.	Dziewczęta	Ogółem	W tem najemni		Brutto	Potracenia	Brutto	Potracenia
							Meżczyźni	Kobiety									
tysiące złotych																	
Cegielnie	1933	76	416 371	1 522	2 202	774	572	192	5	5	102	68	1 834	1 603	152	231	27
	1932	80	—	16 534	2 476	428	279	138	9	2	—	—	2 141,8	1 835,3	163,9	306,5	50,9
Betoniarnie	1933	4	7 863	31	44	26	24	1	1	—	—	—	56,8	54	4	2,8	—
	1932	12	12 455	1 862	88	27	25	2	—	—	2	1	94,3	92,7	8,3	1,6	—
Wapienniki	1933	8	26 644	96	105	69	58	11	—	—	6	4	172	147	14	25	4
	1932	11	29 247	1 685	124	79	69	10	—	—	7	4	208,7	177,6	15,5	31,1	4,3
Kaflarnie	1933	4	8 079	28	19	30	16	12	2	—	2	2	36,7	33	4	3,7	—
	1932	4	13 896	1 119	57	45	21	21	3	—	2	1	61,1	59,3	3,7	1,8	—
Fabryki porcelany . .	1933	3	139 477	511	476	574	217	301	25	31	34	34	979	624	51	155	19
	1932	3	112 074	663	508	455	178	250	5	22	30	30	732,6	553,8	44,4	178,8	23,8
Fabryki szamotu . . .	1933	6	46 576	159	276	171	103	68	—	—	21	16	346	252	26	94	14
	1932	5	39 444	1 253	116	108	52	56	—	—	16	12	340,1	234,7	25,0	105,4	15,3
Kamieniołomy	1933	9	47 116	194	219	215	183	32	—	—	16	12	387	317	34	70	11
	1932	11	33 684	1 571	143	149	112	34	3	—	17	12	322,0	224,6	22,0	97,4	14,1
Szlifiernie i fabr. luster	1933	3	2 498	15	12	20	17	3	—	—	1	1	22,8	22	2	0,8	—
	1932	2	4 457	502	18	15	12	3	—	—	1	1	29,6	27,2	2,1	2,4	—
Reszta mineralnego	1933	15	34 772	158	239	110	84	25	1	—	44	31	307	197	18	110	8
i kopalnia gipsu . . .	1932	13	54 974	2 982	155	106	70	28	8	—	47	38	397,2	259,3	29,9	137,9	10,3

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle metalowym.

Przemysł metalowy:	1933	148	6 025 270	21 796	23 174	23 189	21 028	1 306	836	19	2 403	2 334	76 272	59 028	6 667	17 244	2 638
	1932	144	5 057 009	—	22 775	21 727	19 786	1 112	821	8	2 215	2 162	66 187	49 223	5 800	16 964	2 344
Huty żelaza i odlewnie	1933	10	3 847 611	13 065	14 448	14 530	13 905	501	124	—	1 383	1 381	53 384	42 215	4 364	11 129	1 759
	1932	13	3 180 518	—	14 657	15 173	14 248	719	206	—	1 438	1 437	45 755	34 197	4 180	11 558	1 639
Huty i odlewnie innych metali	1933	10	1 027 748	3 453	3 405	3 586	3 199	383	4	—	336	336	11 463	9 038	1 002	2 425	386
	1932	10	1 162 471	—	4 511	—	2 971	301	3	—	331	331	—	10 243	1 032	3 001	429
Fabryki części maszyn, aparatów itp.	1933	13	78 164	242	241	245	174	—	71	—	45	36	494	334	28	160	17
	1932	10	53 703	—	194	105	134	—	61	—	29	26	429	266	20	163	16
Fabr. wyrobów masow.	1933	16	370 995	1 581	1 301	1 600	11 22	382	80	16	172	166	3 559	2 494	195	1 065	144
	1932	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ mebli	1933	3	19 677	67	65	73	33	1	39	—	4	1	51	49	3	2	—
	1932	4	14 509	—	55	49	66	—	23	—	4	2	39	36	2	3	—
„ lamp i grzejników	1933	3	16 295	59	60	65	50	3	12	—	16	16	200	90	7	110	16
	1932	6	10 396	—	31	48	24	13	11	—	24	19	154	52	3	102	9
Wytwórn. rzemieślnicze	1933	18	29 963	122	129	103	44	—	59	—	14	7	115	95	8	20	1
	1932	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fabr. narzędzi	1933	4	8 538	34	36	34	14	—	20	—	7	5	47	32	3	15	1
	1932	8	18 430	—	78	58	19	11	27	1	22	19	95	63	5	32	1
„ konstrukcyj i urządzeń	1933	23	518 095	2 726	2 953	2 571	2 259	30	282	—	359	349	6 414	4 212	524	2 202	307
	1932	24	9 978	—	430	384	240	40	104	—	48	40	761	491	39	270	16
Fabr. maszyn i aparat. rolniczych	1933	2	8 559	35	39	35	23	—	12	—	2	—	23	23	1	—	—
	1932	3	9 796	—	38	36	22	—	14	—	1	—	21	21	1	—	—
Fabr. maszyn i aparat dla innych przem.	1933	2	1 737	11	9	12	7	—	5	—	9	7	22	8	1	14	—
	1932	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fabr. środków przewo- zowych	1933	3	5 387	21	24	21	12	—	9	—	3	2	32	29	3	3	—
	1932	4	11 805	—	45	39	18	—	21	—	4	2	54	47	3	7	—

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle chemicznym.*)

Przemysł chemiczny .	1933	71	2 138 621	7 414	7 382	7 606	6 408	1130	59	9	1 155	1 116	26 007	18 172	2 001	7 835	1 039
	1932	68	2 100 059	—	7 481	7 374	6 051	1221	91	11	1 132	1 113	27 222	18 834	1 937	8 388	876
w tem:																	
Gazownie	1933	7	64 594	178	185	187	176	10	1	—	94	88	966	469	42	497	63
Koksownie	1933	9	718 647	2 293	2 283	2 352	2 304	43	5	—	203	203	8 302	6 760	806	1 542	235
Fabryki materiałów wy- buchowych	1933	3	201 162	871	865	877	413	464	—	—	113	113	2 270	1 517	161	753	120
Fabr. nawozów sztucz- nych	1933	3	431 745	1 577	1 535	1 675	1 509	127	38	1	355	355	6 899	4 008	410	2 891	348
Fabryki gazów tech- nicznych	1933	5	15 504	63	64	58	58	—	—	—	31	30	339	153	14	186	23
Fabryki farb, lakierów, emalii i t. p.	1933	3	11 501	41	41	41	33	8	—	—	33	31	158	50	4	108	8
Fabryki papy dachowej	1933	6	11 806	45	55	23	22	1	—	—	13	8	98	65	5	33	4
Fabryki przetworów tłuszczowych	1933	9	119 790	416	410	422	185	228	6	3	113	110	1 045	496	42	549	67
w tem:																	
olejarnie	1933	2	11 825	45	49	40	36	4	—	—	11	11	158	80	6	78	9
fabryki mydła	1933	4	69 178	236	232	240	83	153	3	1	69	67	567	249	21	318	39
Fabryki wyrobów far- maceutycznych	1933	2	73 322	24	25	24	9	13	—	2	1	1	51	45	3	6	1
Fabryki wyrobów kos- metycznych	1933	3	4 978	17	15	20	2	18	—	—	20	17	93	11	0	82	6
Fabr. wyrobów farma- ceut.-kosmet.	1933	2	7 662	28	29	29	7	19	—	3	13	13	71	35	3	36	4
Fabr. impregn. drzewa	1933	4	8 435	35	52	32	31	1	—	—	7	7	106	78	8	28	5

*) Szczegółowej statystyki według rodzaju zakładów na rok 1932 nie posiadamy.

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle spożywczym.

Browary i słodownie .	1933	51	152 553	571	572	536	507	25	3	1	72	70	1 700 260	1 134 618	85 934	565 642	44 368
	1932	51	160 803	1 364	382	581	548	31	2	—	80	77	1 909 491	1 248 978	85 972	660 513	39 245
Fabryki wódek gatunk. i likierów	1933	19	34 564	121	120	127	64	61	1	1	82	62	394 671	161 793	10 478	232 878	17 448
	1932	20	43 765	5 739	150	151	76	70	2	3	102	90	536 577	209 140	10 701	327 437	25 521
Fabryki czekolady i cu- kierków	1933	21	92 501	363	323	395	55	302	7	31	63	47	359 441	226 798	5 806	132 643	7 808
	1932	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Piekarnie cukiernicze .	1933	4	20 985	66	46	46	24	13	9	—	16	9	109 380	78 619	3 874	30 761	2 003
	1932	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fabryki konserw . . .	1933	11	23 211	97	44	122	32	90	—	—	25	14	96 283	74 275	3 224	22 008	1 776
	1932	12	22 224	2 995	53	100	33	60	4	3	9	5	109 491	94 606	4 478	14 885	839

Zatrudnienie i wypłaty w garbarniach i fabrykach obuwia.

Garbarnie	1933	4	75 047	257	239	284	225	55	4	—	29	18	468	420	32	47	4
	1932	3	42 807	—	111	273	216	52	5	—	31	19	356	300	27	56	6
Obuwie mechaniczne .	1933	4	26 776	133	105	133	105	21	7	—	14	3	160	139	14	21	2
	1932	5	23 886	—	77	77	57	14	5	1	23	2	143	124	10	19	2

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle włókienniczym.

Przemysł włókienniczy — ogółem	1932	8	136 689	693	742	47	36	10	—	1	39	37	832	687	61	145	9
	1933	10	96 546	346	327	371	102	229	—	40	18	16	456	386	30	70	9

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle odzieżowym.

Przemysł odzieżowy w tem:		46	67 981	251	192	241	88	122	13	28	25	13	287	260	12	27	2
Krawiectwo	1933	26	36 985	134	133	126	77	38	10	1	14	8	179	165	8	14	1
	1932	27	—	—	163	154	73	55	15	11	26	17	189	172	—	16	—
Bielżniarstwo	1933	9	10 634	40	38	52	3	44	1	4	2	—	36	36	1	—	—
	1932	5	—	—	41	40	—	39	—	1	1	—	22	22	—	—	—
Kapelusznictwo . . .	1933	9	15 765	59	5	40	—	24	—	16	6	5	57	44	2	13	1
	1932	13	—	—	80	62	—	36	3	23	13	8	68	53	—	15	—

Zatrudnienie i wypłaty w młynach.

Rok	Liczba zakładów	Liczba dni roboczych w roku	Liczba robotniko-miesięcy	Liczba robotniko-dni	Robotnicy najemni										Personel				Wypłaty i świadczenia socjalne										
					Czerwiec	Grudzień				Razem	właściciele członk. rodz.	Zatrudnieni w charakterze robotników, a nie figurujący na liście plac										Suma dopłat ze strony przedsiębiorstwa		Ogółem należność złotych		Suma potrąceń z zarobków		Wypłacono złotych	
						mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety			właśc. i członk. ich rodzin	dracownicy najemni	właśc. i członk. ich rodzin	pracownicy najemni	w dniu 31. XII. 1933		administrac. i handlowy	techniczny										
personel	robotnicy	personelowi	robotnikom	personelowi	robotnikom	personelowi	robotnikom																						

1933	45	10805	3222	75124	233	211	51	2	—	264	20	9	17	55	3	11	86	21434	34968	252313	389523	24400	17384	227913	362130
1932	48	11671	3000	71482	247	210	48	2	—	260	15	9	15	62	2	8	87	18453	29115	248225	426279	15092	23278	233133	403001

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle drzewnym (w tartakach).

Rok	Liczba zakładów	Robotnicy					Liczba robotnik. miesięcy	Liczba personelu (prac. najemni)	Wypłaty					
		Czerwiec	Grudzień						Personelowi			Robotnikom		
			Meż- czyzn	Kobiet	Młodo- cianych	Razem			Ogółem należność	Potra- cenia	Wypla- cono	Ogółem należność	Potra- cenia	Wypla- cono
w z ł o t y c h														
1932	28	537	359	29	19	407	6 160	53	410 179	37 697	372 482	709 455	39 836	669 619
1933	27	499	347	27	—	374	5 238	42	154 972	21 120	133 852	523 740	47 957	475 783

Zatrudnienie i wypłaty w przem. drzewnym (wytw. mebli zwykłych).

1932	22	280	113	16	94	223	3 042	16	44 167	2 762	41 405	323 944	13 923	310 021
1933	10	184	99	26	77	202	2 280	11	24 832	1 812	23 020	258 335	18 095	240 240

Zatrudnienie i wypłaty w przemyśle drzewnym (stolarskie).

1932	73	462	213	7	164	384	5 007	16	46 279	3 053	43 226	452 961	18 152	434 809
1933	48	311	153	13	126	292	3 674	15	32 004	1 666	30 338	280 386	20 996	259 390

Miesięczne obroty na Giełdzie Zbożowo-Towarowej w Katowicach.

Miesiąc	Ilość transakcyj	Suma obrotu w tonach	Suma obrotu w złotych
Listopad 1932	664	16 362,483	2 493 149,98
Grudzień „	1 226	18 092,930	2 767 266,50
Styczeń 1933	1 214	13 424,100	3 095 126,50
Luty „	1 446	13 874,000	3 858,066,95
Marzec „	1 457	10 523,150	3 007 941,—
Kwiecień „	1 677	9 435,446	2 843 725,80
Maj „	1 812	10 967,454	3 099 682,48
Czerwiec „	2 495	16 850,490	4 938 061,15
Lipiec „	2 120	10 998,832	3 210 368,89
Sierpień „	2 645	15 487,011	3 636 975,10
Wrzesień „	2 795	28 344,186	5 406 454,80
Październik „	2 880	54 853,960	6 364 652,90
Listopad „	2 782	34 690,630	5 582 923,70
Grudzień „	2 268	17 088,600	3 359 023,28

Źródło: Dane biura Giełdy.

Wskaźnik cen hurtowych.

W s k a ż n i k i	1933											
	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październ.	Listopad	Grudzień
	1927* = 100,0											
Ogólny	56,3	57,9	57,9	57,6	56,8	58,2	58,2	53,9	55,0	54,4	54,3	53,8
Artykuły rolne	46,2	50,0	50,7	50,5	49,0	50,7	50,4	42,8	45,1	44,2	44,0	43,0
Artykuły przemysłowe	64,7	64,0	63,2	63,0	63,0	64,1	64,5	63,6	63,4	63,2	63,3	63,3
Produkcja spożycia												
1. Rośliny krajowe	48,0	55,6	55,8	56,9	54,2	59,4	57,5	42,3	43,7	42,5	41,6	41,3
2. Zwierzęce	43,8	43,4	44,8	43,0	42,8	41,0	42,3	43,6	46,9	46,6	47,3	45,4
3. Kolonjalne	72,8	72,1	72,1	69,8	67,3	67,4	66,8	66,3	66,1	64,1	63,7	64,1
4. Drzewo	45,4	44,6	45,4	43,9	43,9	45,0	46,2	49,1	51,4	57,1	57,5	57,5
5. Materiały włókiennicze	49,0	48,5	49,6	49,1	51,4	52,3	52,6	50,3	50,5	49,1	49,3	50,2
6. Węgiel	121,2	121,2	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7
7. Metale	67,8	67,0	67,6	67,9	69,3	69,7	69,4	68,2	67,5	67,5	67,3	67,6
8. Różne	76,9	76,2	74,8	75,3	70,0	72,4	73,1	72,3	70,4	68,7	68,5	67,1

b) zmiany w porównaniu z poprzednim miesiącem.

a) dane tymczasowe;

Źródło: Wiadomości Statystyczne.

Wskaźniki kosztów utrzymania w Katowicach w r. 1933 (Rok 1927 = 100)

na podstawie Śląskich Wiadomości Statystycznych.

Miesiące	Ogólne koszty utrzymania	Żywność, opał światło mieszkanie	W tem żywność	W tem opał i światło	W tem mieszkanie	Odzież, bielizna, obuwie
Styczeń . . .	74,9	72,8	59,7	114,8	116,0	87,5
Luty . . .	76,3	75,6	64,1	108,2	116,0	80,9
Marzec . . .	76,2	75,4	64,6	101,1	116,0	80,9
Kwiecień . . .	76,3	75,5	64,9	99,9	116,0	80,9
Maj . . .	75,3	74,4	63,9	94,8	116,0	80,9
Czerwiec . . .	75,0	74,0	63,4	94,8	116,0	80,9
Lipiec . . .	74,4	73,3	62,5	94,8	116,0	80,9
Sierpień . . .	72,9	71,6	60,3	94,8	116,0	80,9
Wrzesień . . .	72,3	70,8	59,3	94,8	116,0	80,9
Październik . . .	72,8	71,5	60,1	94,8	116,0	80,9
Listopad . . .	73,8	72,6	61,6	94,8	116,0	80,9
Grudzień . . .	73,3	71,9	60,8	94,8	116,0	80,9
Styczeń — gru- dzień 1933 r.	74,5	73,7	62,1	98,6	116,0	81,4
Styczeń — gru- dzień 1932 r.	79,5	78,2	66,7	114,8	116,0	87,5

Wskaźniki kosztów żywności w większych miastach na Śląsku.

	M i a s t a		
	Katowice	Bielsko	Król. Huta
Styczeń . . .	56,8	56,5	54,6
Luty . . .	59,5	57,8	55,8
Marzec . . .	59,9	59,1	56,4
Kwiecień . . .	59,5	59,5	55,4
Maj . . .	58,9	57,0	54,4
Czerwiec . . .	56,4	56,7	53,8
Lipiec . . .	59,1	58,3	56,3
Sierpień . . .	54,3	55,6	51,4
Wrzesień . . .	52,3	54,7	50,6
Październik . . .	55,7	54,9	51,9
Listopad . . .	59,2	54,2	51,8
Grudzień . . .	57,8	54,2	52,4

Źródło: Wiadomości Statystyczne G. U. S.

Ceny cynku, ołowiu itd. za rok 1933.

Sprawozdanie Izby Handl. 18

Miesiące	Cynk surowy	Cynk rafinow.	Blacha cynkowa	Ołów hutn. miękki raf.	Blacha ołowiana	Rury ołowiane	Rury z ołowiu twardego	Drut ołowiany	Śrut ołowiany	Minia ołowiana	Glejta ołowiana w łuskach	Srebro
	z a 1 0 0 0 k g											za 1 kg
Styczeń . . .	683,24	715,77	954,50	498,87	824,22	824,22	910,98	824,22	900,—	987,87	902,94	68,07
Luty	683,24	715,77	850,—	477,19	802,54	802,54	889,30	802,54	900,—	987,87	902,94	69,07
Marzec . . .	683,24	715,77	850,—	520,57	846,—	846,—	934,—	846,—	900,—	987,87	902,94	72,18
Kwiecień . .	683,24	715,78	850,—	520,57	846,—	846,—	934,—	846,—	900,—	987,87	902,94	75,47
Maj	683,24	715,77	850,—	563,95	889,—	889,—	977,—	889,—	900,—	987,87	902,94	76,19
Czerwiec . .	714,82	747,35	850,—	563,95	889,—	889,—	977,—	889,—	900,—	987,87	902,94	77,04
Lipiec	734,55	767,09	850,—	563,95	889,—	889,—	977,—	889,—	900,—	987,87	902,94	73,08
Sierpień . . .	703,06	735,60	850,—	520,57	846,—	846,—	934,—	846,—	900,—	987,87	902,94	70,23
Wrzesień . .	607,33	629,02	850,—	563,95	889,—	889,—	977,—	889,—	900,—	987,87	902,94	68,68
Październik .	607,33	629,02	850,—	563,95	889,—	889,—	977,—	889,—	900,—	985,—	900,—	68,29
Listopad . .	607,50	629,—	850,—	564,—	889,—	889,—	977,—	889,—	900,—	985,—	900,30	70,76
Grudzień . .	607,50	627,—	850,—	564,—	889,—	889,—	977,—	889,—	900,—	985,—	900,30	72,99

Ceny materiałów budowlanych w r. 1933.

274

	Nazwa towaru	Jednostka	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec
1	Cegła zwycz. palona . .	1000 szt.	36,00— 40,00	32,00— 36,00	32,00— 36,00	32,00— 36,00	30,00— 34,00	28,00— 32,00
2	„ sufitowa 25x33x15	„	315,00— 350,00	315,00— 330,00	315,00— 330,00	315,00— 330,00	315,00— 330,00	315,00— 330,00
3	„ pustakowa	„	48,00— 52,00	48,00— 52,00	48,00— 52,00	48,00— 52,00	45,00— 50,00	36,00— 40,00
4	Żwir rzeczny	1 tona	6,20— 7,70	6,20— 7,70	6,20— 7,70	6,20— 7,70	6,20— 7,70	6,20— 8,00
5	Piasek rzeczny	„	6,50— 8,00	6,50— 8,00	6,50— 8,00	6,50— 8,00	6,50— 8,00	6,50— 8,00
6	Piasek kopalny	1 m³	5,00— 6,00	4,50— 5,00	4,50— 5,00	4,40— 5,00	4,50— 5,00	4,50— 5,00
7	Wapno pal. zal. od jak.	100 kg	3,20— 3,40	3,20— 3,70	2,70— 3,40	2,70— 3,40	2,70— 3,40	2,70— 3,40
8	Cement w beczkach . .	100 kg	—	—	7,70— 8,40	—	—	—
9	Gwoździe do trzcinow. .	1 kg	1,00— 1,20	1,00— 1,20	1,00— 1,20	1,00— 1,20	1,00— 1,20	1,00— 1,20
10	Drut do trzc. ż. 1 mm .	1 kg	0,90— —	0,90— —	0,90— —	0,90— —	0,90— —	0,90— —
11	Żelazo do bet. skł. c. z.	1 tona	410,00— —	365,00— —	365,00— —	365,00— —	365,00— —	365,00— —
12	Żelazo profil. do nr. 24 .	„	420,00— —	375,00— —	375,90— —	375,00— —	375,00— —	375,00— —
13	Walcówka w wiązki. I kl	„	—	—	—	—	—	—
14	Blacha cynkowa	1 kg	1,06— 1,10	1,05— 1,10	1,05— 1,10	1,05— 1,10	1,05— 1,10	1,05— 1,10
15	Papa nr. 200	7 m²	3,50— 3,90	3,50— 3,90	3,50— 3,90	3,50— 3,90	3,30— 3,65	3,30— 3,65
16	Papa nr. 80	„	6,30— —	6,30— —	6,30— —	6,30— —	6,30— —	5,70— 6,30
17	Dachówka karp. I kl. . .	1000 szt.	100,00— 120,00	100,00— 120,00	100,00— 120,00	100,00— 120,00	100,00— 120,00	100,00— 120,00
18	Gwoździe papowe	1 kg	1,20— 1,50	1,20— —	1,20— —	1,20— —	1,20— —	1,20— —
19	Smola gazowa prepar. . .	100 kg	21,00— 24,00	21,00— 24,00	21,00— 24,00	20,00— 24,00	20,00— 24,00	20,00— 24,00
20	Asfalt krajowy	100 kg	18,00— 21,00	18,00— 21,00	18,00— 21,00	18,00— 21,80	18,00— 21,00	18,00— 21,00
21	Karbolineum	100 kg	35,00— 40,00	35,00— 40,00	35,00— 40,00	35,00— 40,00	35,00— 40,00	35,00— 40,00
22	Dachówka cem. 22 szt. .	1000 szt.	175,00— —	175,00— —	175,00— —	175,00— —	175,00— —	175,00— —
23	Belki sosn. do 6 m dług. .	1 m³	50,00— 65,00	50,00— 65,00	50,00— 60,00	45,00— 55,00	45,00— 55,00	45,00— 55,00
24	Deski sosn. 40-50 mm . .	„	50,00— 60,00	50,00— 60,00	50,00— 60,00	45,00— 50,00	45,00— 50,00	45,00— 50,00
25	Kantówka sosn. wiązan. .	„	50,00— 60,00	50,00— 60,00	50,00— 60,00	45,00— 55,00	45,00— 55,00	45,00— 55,00
26	Deski podłog. s. h. . . .	„	90,00— 100,00	90,00— 100,00	65,00— 80,00	65,00— 80,00	65,00— 80,00	65,00— 80,00
27	Legary 10x10	„	50,00— 60,00	50,00— 60,00	48,00— 55,00	48,00— 55,00	48,00— 55,00	45,00— 50,00
28	Łaty 4-6	„	65,70— 70,00	65,00— 70,00	55,00— 60,00	55,00— 60,00	55,00— 60,00	55,00— 60,00
29	Szałówka	„	45,00— 48,00	45,00— 48,00	38,00— 42,00	38,00— 42,00	38,00— 42,00	38,00— 42,00
30	Deszcz deb. park. I kl. .	1 m²	9,50— —	9,50— —	5,50— 6,50	5,00— 6,50	5,50— 6,50	5,50— 6,50

Ceny materiałów budowlanych w 1933 r.

Lp.	Nazwa towaru	Jednostka	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień
1	Cegła zwycz. palona . . .	1000 szt.	26,00— 30,00	26,00— 30,00	26,00— 30,00	28,00— 31,00	28,00— 31,00	28,00— 34,00
2	„ sufitowa 25x33x15 . . .	„	230,00—250,00	230,00—250,00	230,00—250,00	230,00—250,00	230,00—250,00	230,00—250,00
3	„ pustakowa	„	34,00— 38,00	34,00— 38,00	34,00— 38,00	34,00— 38,00	34,00— 38,00	34,00— 38,00
4	Żwir rzeczny	1 tona	6,20— 8,00	6,20— 8,00	6,20— 8,00	6,00— 7,75	6,00— 7,75	6,00— 7,75
5	Piasek rzeczny	„	6,50— 8,00	6,50— 8,00	6,50— 8,00	6,50— 8,00	6,50— 8,00	6,50— 8,00
6	Piasek kopalny	1 m ³	4,00— 4,50	4,00— 4,50	4,00— 4,50	4,00— 4,50	4,00— 4,50	4,00— 4,50
7	Wapno pal. zal. od jak. . .	100 kg	2,40— 3,00	2,00— 2,40	2,00— 2,40	2,00— 2,40	2,00— 2,40	2,00— 2,40
8	Cement w beczkach . . .	100 kg	—	—	—	—	—	—
9	Gwoździe do trzcinow. . .	1 kg	1,00— 1,20	1,00— 1,20	1,00— 1,20	1,00— 1,20	1,00— 1,20	0,90— 1,00
10	Drut do trzc. ż. 1 mm . . .	1 kg	0,90— —	0,85— —	0,85— —	0,85— —	0,85— —	0,80— —
11	Żelazo do bet. skl. c. z. . .	1 tona	465,00— —	365,00— —	365,00— —	365,00— —	365,00— —	365,00— —
12	Żelazo profil. do nr. 24 . .	„	375,00— —	375,00— —	375,00— —	375,00— —	375,00— —	375,00— —
13	Walcówka w wiążk. 1 kl. .	„	—	—	—	—	—	—
14	Blacha cynkowa	1 kg	1,05— 1,10	1,05— 1,10	1,05— 1,10	1,05— 1,10	1,05— 1,10	0,98— —
15	Papa nr. 200	7 m ²	3,30— 3,65	3,30— 3,65	3,30— 3,65	3,30— 3,65	3,30— 3,65	3,30— 3,60
16	Papa nr. 80	„	5,70— 6,30	5,70— 6,30	5,70— 6,30	5,70— 6,30	5,70— 6,30	6,00— 6,30
17	Dachówka karp. 1 kl. . . .	1000 szt.	100,00—120,00	100,00—120,00	100,00—120,00	100,00—120,00	100,00—120,00	100,00—120,00
18	Gwoździe papowe	1 kg	1,20— —	1,20— —	1,20— —	1,20— —	1,20— —	1,20— —
19	Smola gazowa prepar. . . .	100 kg	20,00— 24,00	20,00— 24,00	20,00— 24,00	20,00— 24,00	20,00— 24,00	20,00— 24,00
20	Asfalt krajowy	100 kg	18,00— 21,00	18,00— 21,00	18,00— 21,00	18,00— 21,00	18,00— 21,00	18,00— 21,00
21	Karbolineum	100 kg	35,00— 45,00	35,00— 40,00	35,00— 40,00	35,00— 40,00	35,00— 40,00	35,00— 40,00
22	Dachówka cem. 22 szt. . .	1000 szt.	175,00— —	175,00— —	75,00 za 1 m ²	175,00— —	175,00— —	165,00— —
23	Belki sosn. do 6 m dług. . .	1 m ³	45,00— 55,00	45,00— 55,00	52,00— 62,00	55,00— 62,00	55,00— 62,00	60,00— 65,00
24	Deski sosn. 40-50 mm . . .	„	45,00— 50,00	45,00— 50,00	55,00— 60,00	55,00— 62,00	55,00— 62,00	58,00— 62,00
25	Kantówka sosn. wiązan. . .	„	45,00— 55,00	45,00— 55,00	50,00— 60,00	50,00— 60,00	50,00— 60,00	55,00— 62,00
26	Deski podłog. s. h.	„	55,00— 60,60	55,00— 60,00	75,00— 85,00	80,00— 90,00	80,00— 90,00	80,00— 90,00
27	Legary 10x10	„	45,00— 50,00	45,00— 50,00	50,00— 55,00	50,00— 55,00	50,00— 55,00	55,00— 60,00
28	Łaty 4-6	„	55,00— 60,00	55,00— 60,00	60,00— 65,00	60,00— 65,00	60,00— 65,00	60,00— 65,00
29	Szałówka	„	38,00— 42,00	38,00— 42,00	38,00— 43,00	38,00— 43,00	38,00— 43,00	42,00— 43,60
30	Deszcz. dęb. park. 1 kl. . .	1 m ²	5,50— 6,50	5,50— 7,00	5,00— 8,00	5,50— 8,00	5,50— 8,00	6,50— 8,00

Średnie ceny hurtowe masła i mleka w Katowicach w złotych (według notowań Izby Handlowej).

Cena masła za 1 kg, mleka za 1 litr.

Miesiąc	Masło deser. I. gat.	Masło deser. II. gat.	Masło wiejskie	Masło kuchenne	Mleko pełne surowe
Styczeń	2,47	2,43	2,34	2,14	0,24
Luty	2,78	2,58	2,41	2,25	0,22
Marzec	3,55	3,31	3,08	2,55	0,23
Kwiecień	4,10	3,88	3,58	3,43	0,23
Maj	3,13	2,94	2,69	2,58	0,21
Czerwiec	2,47	2,28	2,09	2,05	0,19
Lipiec	2,70	2,53	2,36	2,22	0,19
Sierpień	3,24	3,02	2,82	2,75	0,19
Wrzesień	3,34	3,14	2,92	3,33	0,21
Październik	3,58	3,27	2,88	3,01	0,22
Listopad	3,38	3,11	2,80	2,87	0,19
Grudzień	3,45	3,15	—	2,97	0,19

U w a g a: Są to średnie arytmetyczne notowań z poszczególnych miesięcy. Szczegółowe notowania w poszczególnych zeszytach „Górnośląskich Wiadomości Gospodarczych“.

Ceny miejscowe ziemiopłodów i paszy płacone producentom za q na Śląsku.

Miesiąc	Pszenica	Żyto	Jęczmień na kaszę	Owies	Gryka	Groch	Ziemniaki		Siano		Słoma
							jadalne	fabryczne	koniczyny	łakowe	
Styczeń . . .	25,07	16,28	15,53	14,16	—	—	5,06	3,54	10,98	8,09	6,08
Luty	27,54	17,62	16,61	14,97	—	—	5,09	3,64	10,65	7,91	6,06
Marzec . . .	30,83	20,02	18,18	17,25	—	—	5,16	3,83	10,58	7,69	5,80
Kwiecień . .	31,31	19,74	17,91	16,12	—	—	4,57	3,40	9,96	7,15	5,40
Maj	33 10	19,34	17,51	14,92	—	23,70	4,43	3,41	9,88	6,92	5,49
Czerwiec . .	32,93	19,14	17,33	16,03	—	25,78	4,50	3,36	9,70	7,02	5,30
Lipiec	35,92	23,27	19,39	17,80	—	23,38	5,14	3,75	9,38	6,26	5,08
Sierpień . . .	22,10	15,56	15,26	13,53	—	22,80	5,85	4,18	7,63	5,81	3,98
Wrzesień . .	22,12	14,46	14,73	12,63	—	22,65	4,28	3,55	7,49	5,45	3,85
Październik .	22,40	15,40	15,62	13,59	—	21,40	4,61	3,62	7,92	6,18	4,13
Listopad . . .	22,30	15,42	15 21	13,72	—	25,—	5,05	3,91	—	6,42	4,13
Grudzień . .	21,57	15,26	15 18	13,86	—	26,50	5 67	4,11	8,17	6,37	4,26

Źródło: Wiadomości Statystyczne G. U. S.

Ceny miejscowe żywego inwentarza i nabiału płacone producentom na Śląsku.

	Koń roboczy za sztukę	Krowa dojna za sztukę	Owca rzeźna za sztukę	Wieprz żywej wagi za 1 kg	Mleko za 1 litr	Jaja za 10 sztuk
Styczeń	189	182	22	0,98	0,24	1,29
Luty	200	182	—	0,98	0,23	1,26
Marzec	222	200	—	1,09	0,23	0,82
Kwiecień	227	201	15	1,04	0,21	0,70
Maj	232	216	—	1,06	0,21	0,68
Czerwiec	235	216	17	1,04	0,20	0,70
Lipiec	232	210	19	1,05	0,19	0,68
Sierpień	232	228	15	1,04	0,19	0,71
Wrzesień	231	224	17	1,07	0,20	0,87
Październik	243	216	17	1,03	0,20	0,99
Listopad	211	207	16	1,08	0,21	1,11
Grudzień	226	218	17	1,06	0,22	1,23

Źródło: Wiadomości Statystyczne G. U. S

Żegluga powietrzna za rok 1933.

	Liczba lotów		Przebyta droga w 1000 km	Ogółem pasażer.	Przewóz towarów	Przewiezono tam			Przewieziono z powrotem		
	plano- wanych	wyko- nanych				pasażer.	towarów ładun- kowych i багаż.	poczty i gazet	pasażer.	towarów ładun- kowych i багаż.	poczty i gazet
Warszawa—Katowice											
I kwart. 1933	78	75	19,5	89	7 524	40	4 458	97	49	1 837	1 132
II kwart. 1933	146	146	37,9	299	4 474	163	2 443	646	136	1 188	197
III kwart. 1933	150	150	39,0	325	3 445	189	1 790	753	136	888	14
IV kwart. 1933	76	71	29,8	104	1 127	59	733	18	45	372	4
Kraków—Katowice											
I kwart. 1933	76	73	5,3	72	5 734	37	1 814	212	35	3 432	276
II kwart. 1933	80	80	5,7	88	3 343	43	1 858	44	45	1 354	87
III kwart. 1933	78	78	5,7	82	1 445	37	929	2	45	512	2
IV kwart. 1933	76	75	7,6	51	1 012	25	151	8	16	837	16
Katowice—Brno											
I kwart. 1933	76	61	13,1	31	4 908	21	333	160	10	4 132	283
II kwart. 1933	26	26	5,6	30	1 680	15	427	38	15	1 126	89
III kwart. 1933	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IV kwart. 1933	—	10	19	—	1	—	—	—	—	—	1

Źródło: Wiadomości Statystyczne G. U. S. i obliczenia własne.

Samochody i pojazdy mechaniczne na Śląsku.

	Ogółem	Na 10 000 miesz- kańców	Razem	Samochody osobowe			Ciężarowe i sanitarne	Motocykle	Inne pojazdy mecha- niczne
				niezarob- kujące prywatne i urzęd.	dorożki	autobusy			
Stan z dnia									
1. I. 1933 r. .	3 670	27,8	2 219	1 337	159	79	644	1 345	106
Stan z dnia									
1. VII. 1933 r. .	3 844	49,0	2 334	1 448	152	89	645	1 409	101
Stan z dnia									
1. I. 1934 r. .	4 019	30,0	2 571	1 576	156	89	750	1 344	104

Liczba zakładów, produkcja i zbył energii elektrycznej w okręgu Izby Handlowej w Katowicach 1933 r.

Rodzaje elektrowni	Liczba zakładów	Moc ogólna w tysiąc. kw.	Produkcja	Zbyt
			w milionach KWh	
Ogółem	35	538	971	1 374
Elektrownie przy zakładach przemysł.	32	357	594	874
Elektrownie okręgowe	3	181	377	500

U w a g i: Podane zakłady o mocy instalowanej powyżej 1000 KW. Zbyt jest większy od produkcji, gdyż wiele zakładów same nie produkują, tylko otrzymują energię z innych elektrowni i następnie sprzedają — W zbycie mieści się również zużycie własne. — Dane otrzymane od Biura Elektryfikacji Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

**Świadectwa przemysłowe na rok 1933, nadesłane Izbie Handlowej w Katowicach z Kas Skarbowych
Górnego Śląska.**

Katowice		Świętochl.		Tarn. Góry		Król. Huta		Siemianow.		Myslowice		Pszczyna		Rybnik		Lubliniec	
A	4389	A	1974	A	801	A	2633	A	1068	A	1024	A	1898	A	2523	A	563
B	2054	B	764	B	560	B	1208	B	524	B	503	B	969	B	1445	B	350
D	90	D	4	D	10	D	33	D	4	D	4	D	5	D	5	D	7
KR	373	KR	49	KR	31	KR	92	KR	22	KR	24	KR	77	KR	47	KR	28
Razem 6906		2791		1402		3966		1618		1555		2949		4020		948	

Handlowe	16 853	(18 862)*)
Przemysłowe	8 377	(7 845)
Komisowe	162	(175)
K. R.	743	(670)

Razem: 26 135

A I	61	(84)*)
A II	2 317	(2 860)
A III	7 366	(7 959)
A IV	6 657	(7 420)
A V a.	50	(89)
A V b.	402	(450)
<u>16 853</u>		<u>(18 862)</u>

B I	45	(59)*)	D II b.	49	(55)*)	KR	743
B II	14	(12)	D III	33	(34)	(670)*)	
B III	28	(24)	D IV	80	(86)		
B IV	132	(162)	<u>162</u>		<u>(175)</u>		
B V	260	(279)					
B VI	201	(248)					
B VII	497	(595)					
B VIII	7 200	(6 466)					
<u>8 377</u>		<u>(7 845)</u>					

*) Dane w nawiasach za rok 1932.

Świadcstwa przemysłowe, wykupione przez ważniejsze przedsiębiorstwa przemysłowe w r. 1933.

Rodzaj przemysłu	Kat. B. I	Kat. B. II	Kat. B. III	Kat. B. IV	Kat. B. V	Kat. B. VI	Kat. B. VII
Huty żelaza	7	1	1	—	—	—	—
Huty cynku	2	4	—	—	—	—	—
Kopalnie węgla	32	1	3	1	1	4	—
Kopalnie rud	—	1	—	—	2	2	—
Przemysł metalowy i żelazny przetwórczy . .	2	—	2	18	29	30	61
Przemysł elektryczny .	—	—	—	6	13	—	13
W tem fabryki żarówek	—	—	—	1	4	—	—
Koksownie	—	1	1	2	—	—	—
Brykietownie	—	—	—	1	—	—	—
Młyny	—	—	1	9	8	12	13
Browary	1	1	1	—	1	1	—
Papiernie i przemysł przetwarzający papier	—	—	3	3	3	1	3
Tartaki	—	—	—	—	2	1	—
Fabryki mydła	—	—	—	4	1	—	3
Przemysł chemiczny .	1	3	5	10	16	10	9

Zestawienie stanu majątkowego Izby Handlowej

Aktywa

1. Gotówka w kasie		10 507 66
2. Bank Gospod. Kraj.	837 —	
F. K. O.	385 98	
M. K. O.	648 62	1 871 60
3. Papiery wartościowe		2 500 —
Akcje Banku Polskiego		
4. Udziały	8 500 —	
Śl. Tow. Wystaw i Prop.	22 500 —	31 000 —
„Informacja” Sp. z ogr. odp. . .		
5. Dłużnicy		156 597 43
6. Nieruchomość	253 676 15	
Amortyzacja	5 637 25	248 038 90
7. Ruchomość 36 776.91		
+ dopis 1 252.12	38 029 03	
— amortyzacja	7 530 67	30 498 36
		481 013 95

Zamknięcie rachunkowe funduszu emerytalnego

1. Fundusz emerytalny.		
Gotówka w Miejskiej Kasie Oszczędności nr. 25.475	2 252 94	
Pożyczka udzielona Izbie Handlowej	22 600 —	
Papiery wartościowe.		
Pożyczka Narodowa — wartość nomin. . . . 15 000,—	14 220 —	
Obligacje 7% B. G. Kraj. wartość nomin. . . . 50 200,—	41 791 50	80 864 44
2. Fundusz stypendialny uczniów W. S. H.		
Gotówka w Miejskiej Kasie Oszczędności nr. 290 39	1 057 40	
Izba Handlowa	5 000 —	6 057 40
		86 921 84

Katowice, dnia 31 grudnia 1933 r.

Jan J. Kowalczyk m. p.
Komisarz Rządowy.Za zgodność z książkami:
Wiktor Matysik m. p.
zaprzys. rewizor i znawca księgowości.

w Katowicach na dzień 31 grudnia 1933 roku.

Pasywa

1. Wierzyciele.			
Informacja	2 518	—	
Fundusz emerytalny	22 600	—	
Kaucje	300	—	
Taksa egzaminacyjna	200	—	
Różne	2 007	48	
Fundusz stypendjalny	5 000	—	32 625 48
2. Fundusz rezerw. — saldo z 1932 r.	64 375	28	
3. Nadwyżka za r. 1933	45 568	26	109 943 54
4. Czysty majątek			338 444 93
			481 013 95

i stypendjalnego na dzień 31 grudnia 1933 roku.

1. Fundusz emerytalny			80 864 44
2. Fundusz stypendjalny			6 057 40
			86 921 84

Dyrektor Izby.
Marjan Drozdowski m. p.

Komisja Rewizyjna:
(—) Inż. Leopold Szefer m. p. (—) Henryk Klein m. p.
(—) Walenty Jerzykiewicz m. p.

Zamknięcie rachunkowe Izby Handlowej w Katowicach za rok 1933.

Dochody

Rozchody

Dział	§§	Poz.	Przedmiot	Sumy prelimin.	Rzeczy- wiste wpływy	Różnica + —	Dział	§§	Poz.	Przedmiot	Sumy prelimin.	Virement	Rzeczy- wiste wydatki	Różnica + —
I.			Własne dochody Izby				I.			Wydatki zwyczajne				
			Dochody zwyczajne							Wydatki osobowe				
	1		Dochody z opłat				1			Place				
		1.	Oplaty od świadectw pochodzenia tow.	10 000,—	7 296,63	— 2 707,37		1a.		Komisarz Rządowy	21 420,—	—	21 420,—	—
		2.	Oplaty od zaświadczeń paszport.	2 500,—	1 054,—	— 1 446,—		1.		Urzednicy (ustaleni i nieustaleni)	121 244,—	—	120 223,50	— 1 020,50
		3.	Oplaty od podań o import towarów reglament.	25 000,—	38 445,—	+ 13 445,—		2.		Dietariusze	—	—	—	—
		4.	Oplaty od zaśw. dot. zwrotu cła przy wyw. masła	—	—	—		3		Konsultanci i t. p.	2 500,—	+ 1 100,—	3 443,76	— 156,24
		5.	Oplaty od zaśw. dot. zwoln. od cła wyw. masła	—	—	—		4		Woźny i gońcy z dod. na umundurowanie	5 820,—	+ 61,—	5 881,—	—
		6.	Oplaty od zaśw. dot. zwoln. od cła wyw. jaj	150,—	30,88	— 119,12								
		7.	Oplaty od zaśw. dot. zwrotu cła przy wyw. lnu	—	—	—	2			Ubezpieczenie				
		8.	Oplaty od zaśw. dot. zwoln. od cła wyw. szcze- ciny, włosia i sierści	—	—	—		1.		Kasa chorych	600,—	+ 100,—	692,28	— 7,72
		9.	Oplaty od zaśw. dot. zwoln. od cła wyw. pie- rza i puchu	8 500,—	13 520,80	+ 5 020,80		2.		Inne ubezpieczenia	5 000,—	+ 100,—	5 099,54	— 0,46
		10.	Inne opłaty	450,—	911,75	+ 461,75		3.		Fundusz pracy	—	+ 1 400,—	1 380,49	— 19,81
		11.	Oplaty od zaświadczeń na wyw. kompensacyjny	—	3 615,50	+ 3 615,50	2			Remuneracje i zapomogi	11 500,—	—	10 686,—	— 814,—
		12.	Oplaty od zaśw. na wyw. zboża na Śląsk Niem.	—	1 260,—	+ 1 260,—	3							
	2		Dochód z nieruchomości				II.			Wydatki rzeczowe				
		1.	Czynsz	6 700,—	5 695,05	— 1 004,95	1			Lokal				
			Dochód z wydawnictw					1.		Czynsz za lokal, biur i wynajem sali	—	—	—	—
			Dochód z agend specjalnych Izby					2		Światło, opał, utrzymanie porządku	5 500,—	—	5 489,21	— 10,79
		1.	Biuro kolejowe	500,—	91,99	— 408,01	Ia			Nieruchomość	—	—	—	—
		2.	Biuro celne	—	—	—		1.		Utrzymanie porządku, opał, woda i t. p.	4 500,—	+ 500,—	4 739,15	— 260,85
			Odsetki od lokowanej gotowizny	7 000,—	3 523,16	— 3 476,84		2.		Światło, utrzymanie porządku w lokalu	—	—	—	—
			Dochody nadzwyczajne					3		Remont gmachu, lokalu, instalacje	3 000,—	+ 2 500,—	5 494,56	— 5,44
			Przelew z funduszu rezerwowego	36 922,—	36 922,—	—		4		Ubezpieczenie i podatki	1 500,—	— 400,—	1 073,53	— 26,47
			Pożyczka	—	—	—	2			Wydatki biurowe				
			Sprzedaż nieruchomości	—	—	—		1.		Materiały piśmienne	3 300,—	+ 1 800,—	5 095,09	— 4,91
II.			Dodatek do ceny świadectw przemysłowych	280 000,—	272 896,20	— 7 103,80		2.		Druki i ogłoszenia	500,—	—	482,98	— 17,02
								3.		Porto i opłaty telegraficzne	1 500,—	+ 400,—	1 897,18	— 2,82
								4.		Oplaty telefoniczne	6 600,—	— 850,—	7 448,75	— 1,25
								5.		Inwentarz (kupno, naprawa)	2 500,—	—	2 056,82	— 443,18
								6.		Czasopisma, książki, mapy	4 000,—	—	3 962,08	— 37,92
								7		Drobne wydatki	300,—	—	124,91	— 176,09
							III.			Wydawnictwa, subwencje, składki				
								1		Wydawnictwa				
								1.		Górnośl. Wiad. Gospod., organ Izby Handlowej	8 000,—	—	8 000,—	—
								2.		Sprawozdania gospodarcze Izby	2 300,—	+ 1 000,—	3 201,25	— 8,75
								3		Monografie i t. p.	1 000,—	—	250,—	— 750,—
								2		Subwencje				
								1		Udział w utrzymaniu szkół handl. i przem.	27 300,—	—	27 208,32	— 91,68
								2.		Zapomogi i styp. dla uczni szk. handl. i przem.	7 000,—	— 3 611,—	2 690,—	— 690,—
								3.		Zasilki na prace nauk. nagrody konk. podr. nauk.	5 000,—	—	5 000,—	—
								4.		Zasilki na popieranie rozwoju przemysłu i han- dlu, inst. wystawy	10 000,—	— 1 000,—	8 785,60	— 214,49
								5.		Badanie i popieranie eksportu	7 000,—	—	6 928,34	— 71,66
								3		Składki członkowskie	7 000,—	— 1 300,—	3 705,—	— 1 995,—
							IV.			Agendy specjalne Izby				
								1		Biura, instytuty, pokazy	—	—	—	—
								1.		Biuro kolejowe	—	—	—	—
								2.		Wywiadownia handlowa	—	—	—	—
								2		Ekspozytura Izby	—	—	—	—
							V.			Wydatki wynikające z niżej wymienionych czyn- ności zleconych				
								1		Wydaw. zaśw. dot. zwoln. od cła wyw. masła	—	—	—	—
								2		Wydaw. zaśw. dot. zwoln. od cła wyw. jaj	200,—	—	—	— 200,—
								3		Wydaw. zaśw. dot. zwrotu cła przy wyw. lnu	—	—	—	—
								4		Wydaw. zaśw. dot. zwoln. od cła wyw. szcze- ciny, włosia, sierści	—	—	—	—
								5		Wydaw. zaśw. dot. zwoln. od cła wyw. pierza i puchu	6 700,—	+ 3 000,—	9 632,90	— 67,10
							VI.			Wydatki różne				
								1		Koszty reprezentacji	4 000,—	— 1 600,—	2 399,44	— 0,56
								2		Koszty podróży urzędników Izby	10 000,—	+ 3 000,—	12 830,43	— 169,57
								3		Zwrot poniesionych kosztów członkom Izby	4 500,—	— 3 000,—	800,—	— 700,—
								4		Splata długów	36 922,—	—	36 922,—	—
								5		Odsetki	—	—	—	—
								6		Pokrycie deficytu fund. emerytaln.	—	—	—	—
								7		Wydatki nieprzewidziane	3 516,—	+ 1 000,—	4 498,99	— 17,06
							VII.			Wydatki nadzwyczajne				
							VIII.			Koszty wyborów	6 000,—	— 5 900,—	61,95	— 38,08
										Razem wydatki	347 722,—	+ 18 811,—	339 694,70	— 6 027,30
										Razem dochody	377 722,—	— 16 811,—	385 262,96	— 7 540,97
										Nadwyżkę dochodów nad rozchodami prze- niesiono na fundusz rezerwowy.	30 000,—	—	45 568,26	— 15 568,26

Katowice, dnia 31 grudnia 1933 r

Jan J. Kowalczyk m. p.
Komisarz Rządowy.

Za zgodność z książkami:
Wiktor Matysik m. p.
zaprzys. rewizor i znawca księgowości.

Marjan Drozdowski m. p.
Dyrektor Izby.

Komisja Rewizyjna:
(—) Henryk Klein m. p.

(—) Inż. Leopold Szeter m. p.

(—) Walenty Jerzykiewicz m. p.

SPIS RZECZY.

Strona

Słowa wstępne	3
Część I. Sprawozdanie z czynności Izby Handlowej	5—174
Rada Przyboczna Izby Handlowej	7
Posiedzenia Komisji Izby	10
Opinie o projektach ustaw i rozporządzeń	12
Sprawy podatkowe	35
Wystąpienia Izby w różnych sprawach dotyczących handlu i przemysłu	43
Obrót towarowy z zagranicą	52—88
Zagadnienia ogólne 52. Działalność informacyjno-propagandowa 54.	
Wizyty konsularne 63. Obrót kompensacyjny 65. Sprawy eks-	
portu 68. Kolejowe taryfy eksportowe 76. Nowe stosunki z rynkami	
zagranicznymi 77. Import 78. Handel w ruchu przygranicznym 83.	
Obrót zbożem na zasadzie konwencji genewskiej 84. Eksport arty-	
kułów standaryzowanych 85.	
Sprawy celne	88
Sprawy traktatowe	90
Sprawy tłuszczowe	97
Ustawa o uregulowaniu wywozu bekonów i innych prze-	
tworów peklowanych mięsa wieprzowego zagranicę	99
Sprawa utworzenia odczyszczalni-sortowni jelit w Gdyni	100
Konferencja w sprawie obrotów handlowych z Anglią	101
Sprawy komunikacyjne	102—124
Sprawy komunikacji pocztowo-telegraficzno-telefonicznej 102. Spra-	
wy komunikacji kolejowej 112. Komunikacja samochodowa 122.	
Różne 124. Biuro kolejowe Izby Handlowej 124.	
Zwyczaje handlowe	124
Znawcy, rewizorzy ksiąg handlowych i t. p.	129
Targi i wystawy	130
Sprawy patentowe	141
Interwencje Izby w sprawie należności firm	141
Opinie w sprawie koncesyj	142
Referat informacyjny	142

Informacje w sprawie przetargów władz	148
Zaświadczenia	149
Sprawy rejestrowe	149
Opinie w sprawach nadzorów sądowych	154
Sprawy paszportowe	155
Referat Statystyczny	156
Praktyki wakacyjne	160
Kancelaria Izby	161
Kapitalizacja rent inwalidzkich	162
„Górnośląskie Wiadomości Gospodarcze“	163
Dom Izby Handlowej	164
Sąd Rozjemczy Izby Handlowej	164
Urząd Rozjemczy do spraw niewłaściwej konkurencji	165
Śląski Komitet Popierania Wytwórczości Krajowej	165
Sprawozdanie z działalności Izby na terenie oświaty za- wodowej	168

Część II. Sprawozdanie o sytuacji gospodarczej obwodu

Izby Handlowej w Katowicach za rok 1933 . . 175—243

Uwagi wstępne	177
Przemysł węglowy	181
Przemysł brykietowy	195
Przemysł koksowy	196
Przemysł produktów ubocznych przy fabrykacji koksu	201
Przemysł hutniczo-żelazny	204
Przemysł cynkowy i ołowiany	218
Przemysły przetwórcze	224
Sytuacja w handlu	234

Część III. Tabele statystyczne . . . . . 245—282

Produkcja, zbyty i zapasy:

Przemysł mineralny 246. Przemysł chemiczny 248. Przemysł metalowy 249—255. Przemysł metalowy (wskaźniki produkcji, zbytu i zapasów niektórych wyrobów) 256. Przemysł elektrotechniczny 257. Przemysł papierniczy i celulozowy 258. Przemysł spożywczy 258. Przemysł w młynach na G. Śląsku 259. Przemysł drzewny (tartaki) 259. Przemysł skórzany 260.

Eksplotacja tramwajów śląskich 261

Zatrudnienie i wypłaty:

w przemyśle mineralnym 262; w przemyśle metalowym 263 i 264; w przemyśle elektrotechnicznym 264; w przemyśle chemicznym 265; w przemyśle papierniczym i poligraficznym 266; w przemyśle spożywczym 267; w garbarniach i fabrykach obuwia 267; w przemyśle włókienniczym 267; w młynach 268; w tartakach 269; w wytwórniach mebli zwykłych 269; w stolarniach 269.

Miesięczne obroty na Giełdzie Zbożowo-Towarowej

w Katowicach	270
Wskaźnik cen hurtowych	271
Wskaźniki kosztów utrzymania w Katowicach	272
Wskaźniki kosztów żywności w większych miastach na Śląsku	272
Ceny cynku, ołowiu i t. p.	273
Ceny materiałów budowlanych	274 i 275
Średnie ceny hurtowe masła i mleka w Katowicach	276
Ceny miejscowe ziemiopłodów i paszy na Śląsku	277
Ceny miejscowe żyw. inwentarza i nabiału na Śląsku	278
Żegluga powietrzna za rok 1933	276
Samochody i pojazdy mechaniczne na Śląsku	280
Liczba zakładów, produkcji i zbytu energii elektrycznej w 1933 roku	280
Świadectwa przemysłowe na rok 1933	281
Świadectwa przemysłowe wykupione przez ważniejsze przedsiębiorstwa przemysłowe w roku 1933	282
Zestawienie stanu majątkowego Izby Handlowej w Katowicach na dzień 31 grudnia 1933 roku	284—285
Zamknięcie rachunkowe Izby Handlowej w Katowicach za rok 1933 (wkładka).	